

Jaarstukken 2019

Inhoudsopgave

Kerngegevens	5
Bestuurlijke informatie	6
Jaarverslag	9
Inleiding	10
Financiële beschouwingen	12
Programma's	14
1. Burger en bestuur	15
2. Veiligheid	32
3. Woon- en leefklimaat	41
4. Economie en werkgelegenheid	74
5. Gezondheid, welzijn, zorg en onderwijs	88
6. Financiën en bedrijfsvoering	107
Paragrafen	118
Algemeen	118
Lokale heffingen	120
Weerstandsvermogen en risicobeheersing	128
Onderhoud kapitaalgoederen	138
Financiering	144
Bedrijfsvoering	148
Verbonden partijen	155
Grondbeleid	182
Bezuinigingen	186
Uitkering uit het Gemeentefonds	187
Financiële recapitulatie	191
Samenvatting programma's	192
Programmaplan	193
Jaarrekening	195
Balans	196
Grondslagen voor waardering	196
Balans	203
Toelichting op de balans	207
Activa	207
Vaste activa	207
Immateriële vaste activa	207
Materiële vaste activa	208
Financiële vaste activa	211

Vlottende activa	213
Vorraden	213
Uitzettingen met een rente-typische looptijd <1 jaar	215
Berekening benutting drempelbedrag schatkistbankieren	216
Liquide middelen	216
Overlopende activa	216
Passiva	217
Vaste passiva	217
Eigen Vermogen	217
Voorzieningen	226
Vaste schulden met een looptijd langer dan een jaar	228
Vlottende passiva	229
Kortlopende schulden	229
Overlopende passiva	229
Niet uit de balans blijkende verplichtingen	231
Baten en Lasten	233
Grondslagen voor resultaatbepaling	233
Overzicht baten en lasten	235
Overzicht aanwending bedrag onvoorzien	237
Overzicht incidentele baten en lasten per programma	238
Overzicht structurele toevoegingen en onttrekkingen reserves	241
Analyse begrotingsafwijkingen en begrotingsrechtmatigheid	242
Wet Normering Topinkomens (WNT)	244
Gebeurtenissen na balansdatum	247
Bijlagen	248
Single Information Single Audit	249
Overzicht baten en lasten per taakveld	255
Staat Personele capaciteit	262
Lijst met afkortingen	264

Kerngegevens

		01-01-2019	31-12-2019
A Sociale structuur			
Aantal inwoners		22.470	22.533
Opbouw	< 20 jaar	4.823	4.762
	> 64 jaar	5.228	5.018
Aantal mensen met een periodieke BUIG-uitkering		234	208
Aantal opgebouwde arbeidsjaren van tewerkgestelden in sociale Werkgemeenschappen		103,44	98,95
B Fysieke structuur			
Oppervlakte gemeente (ha)		5.617	5.617
- waarvan binnenwater (ha)		81	81
Lengte van de wegen (km)		337	337
- Klinkerwegen		84	84
- Gesloten wegdek		123	123
- Onverharde wegen		130	130
Lengte van de fietspaden (km)		32	40
Oppervlakte openbaar groen (ha)		80	82
C Financiële structuur (bedrag in € per inwoner)			
Gewone lasten (excl. Grondexploitatie)		1.906	2.079
Opbrengst OZB		184	190
Uitkering gemeentefonds		789	1.298
Vaste schuld		1.290	1.333
Algemene reserves		358	241
Bestemmingsreserves		1.651	1.673
D Bestuur en personeel			
Gemeenteraad		19	19
Burgemeester		1	1
Wethouders (formatief)		3,50	3,05
Algemene Dienst (formatief)		103,20	103,69

Bestuurlijke informatie

Gemeenteraad per 31 december 2019	Partij	Zetels
Tijssen, M.H.A. (Ronnie), fractievoorzitter Maas, W.H.P.M. (Willie) Brouwers, A.M. (Toon) Groot, A.A.H.G. de (Arian) Berkmortel, R.A.G. van den (Ron) Maas, N.R. (Noek) Dijk, W.G.M. van (Wim) Wijdeven, A.G.M. van de (Ton) Hendriks, J.B.J.A.M. (Jan)	PNL	9
Bree, H.M.M. van (Rick), fractievoorzitter Gruijters, J.P.H. (Jos) Schaijk, V.T.J.A. (Veerle) Verhoeven, N.A.J.M. (Nicole)	De Werkgroep	4
Verschuren, J.C.M. (Ron), fractievoorzitter Brouwers, J.J.M. (Jordy) Zeeland, F.P.A.C. van (Frans)	ABL	3
Heijden, M.J.T. van der (Marcel), fractievoorzitter Van der Aa, A.P.H. (Albèr)	CDA	2
Strijbosch, J.H. (Hans), fractievoorzitter	PvdA	1
Totaal aantal		19

College van B&W per 31 december 2019	Partij	Functie
Meijden, F.L.J. van der (Frank) <u>Portefeuille Openbare orde en veiligheid</u> Openbare orde en veiligheid Dienstverlening Inkoop- en aanbesteding I&A, Communicatie en voorlichting, Regionale samenwerking MRE (AB-lid) Brandweer Bezwaar en beroep Klokkenluiderszaken Handhavingszaken		Burgemeester
Buter, G.T. (Greet) (4e loco burgemeester) <u>Portefeuille Werk & Inkomen</u> Participatiewet Statushouders Inburgering Minimabeleid P&O Woningbouw locatiestudie Aarle-Rixtel Accommodatiebeleid Bibliotheek Financiën (incl. belastingen en grondzaken)	PvdA	Wethouder
Slaets-Sonneveldt, M.C. (Monika) (2e loco burgemeester) <u>Portefeuille Inwonerparticipatie</u> Inwonersparticipatie Dorpsraden WMO/ouderenbeleid Jongerenparticipatie Welzijn Sport Natuur en Landschap Kunst en cultuur	ABL	Wethouder

Beheer Openbare Werken (incl. water)		
Meulensteen, A.J.L. (Tonny) (3e loco burgemeester) <u>Portefeuille Ruimte en economie</u> Ruimtelijke ordening Visie buitengebied Volkshuisvesting Economische zaken (incl. kermissen en markten) Mobiliteitsagenda Dierenwelzijn	CDA	Wethouder
Briels, J.H.C.M. (Joan) (1e loco burgemeester) <u>Portefeuille Jeugd, duurzaamheid, omgevingswet, toerisme en recreatie</u> Jeugdzorg Onderwijs Toerisme en Recreatie (incl. Blauwe Poort en Waterboulevard) Duurzaamheid Omgevingswet Volksgezondheid Klimaatadopties Afvalverwerking Verkeer en Vervoer Beheer van gemeentelijke gebouwen Facilitaire zaken	De Werkgroep	Wethouder
J.W.M. van de Ven (Jolanda) Adviseur college/algemeen directeur ambt. organisatie		Secretaris

Jaarverslag

Inleiding

De Jaarstukken

De jaarstukken zijn conform het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV) opgemaakt. Deze wettelijke regels vormen de basis voor de administratie en de presentatie van programmabegroting en jaarrekening.

Opzet jaarstukken 2019

Jaarstukken 2019 hebben dezelfde opzet als Programmarekening 2018. Gewerkt wordt met de thematisch gekozen programma indeling, gebaseerd op het Kwaliteitsinstituut Nederlandse Gemeenten.

De documenten van de planning en control cyclus hebben zoveel mogelijk een gelijke opzet. Daarbij sluiten de voortgang- en verantwoordingsdocumenten zoveel mogelijk aan bij de opzet van de programmabegroting.

- 1 De jaarstukken bestaan ten minste uit (art. 24 BBV):
 - a het jaarverslag
 - b de jaarrekening
- 2 Het jaarverslag bestaat ten minste uit:
 - a de programmaverantwoording
 - b de paragrafen
- 3 De jaarrekening bestaat uit:
 - a het overzicht van baten en lasten in de jaarrekening en de toelichting
 - b de balans en de toelichting
 - c de bijlage met de verantwoordingsinformatie over specifieke uitkeringen
 - d de bijlage met het overzicht van de gerealiseerde baten en lasten per taakveld

De programmaverantwoording

De programmaverantwoording bestaat ten minste uit (artikel 25 lid 1 BBV):

- a de verantwoording over de realisatie van de programma's en de overzichten van de algemene dekkingsmiddelen en de kosten van overhead
- b het bedrag voor de heffing voor de vennootschapsbelasting
- c geeft daarnaast inzicht in het gebruik van het geraamde bedrag voor onvoorzien

De programmaverantwoording biedt per programma inzicht in (artikel 25 lid 2 BBV):

- a de mate waarin de doelstellingen zijn gerealiseerd ten minste toegelicht aan de hand van de bij ministeriële regeling vast te stellen beleidsindicatoren
- b wijze waarop getracht is de beoogde maatschappelijke effecten te bereiken

- c de gerealiseerde baten en lasten

De paragrafen

Het jaarverslag bevat de paragrafen die ook in de begroting zijn opgenomen. Ze bevatten de verantwoording van hetgeen in de overeenkomstige paragrafen in de programmabegroting is opgenomen (artikel 26 BBV).

De jaarrekening

Het overzicht van baten en lasten in de jaarrekening bevat (artikel 27 lid 1 BBV):

- a per programma de gerealiseerde baten en lasten en het saldo daarvan
- b het overzicht van de gerealiseerde algemene dekkingsmiddelen, de gerealiseerde kosten van de overhead en het bedrag van de heffing voor de vennootschapsbelasting
- c het gerealiseerde totaal saldo van baten en lasten, volgend uit de onderdelen a en b
- d de werkelijke toevoegingen en onttrekkingen aan reserves
- e het gerealiseerde resultaat, volgend uit de onderdelen c en d

Het overzicht van baten en lasten in de jaarrekening bevat ook de ramingen uit de begroting voor en na wijziging. (artikel 27 lid 2 BBV).

De balans

In de balans worden naast de cijfers per balansdatum ook de cijfers van de balans van het vorige begrotingsjaar opgenomen (artikel 30 BBV). De indeling van de balans wordt uitgewerkt volgens de regels zoals die in paragraaf 4.5.2. van het BBV zijn verwoord.

Financiële beschouwingen

Begroting 2019

Financiële ruimte	Primitieve begroting
Structureel nieuw beleid - huidig dienstjaar	234.736
Incidenteel nieuw beleid - huidig dienstjaar	873.000
Structurele onvoorziene lasten - huidig dienstjaar	15.000
Incidentele onvoorziene lasten - huidig dienstjaar	45.000

De door u vastgestelde Programmabegroting 2019 resulteerde, na verwerking van het dekkingsplan in een negatief resultaat van € 748.638. De begroting werd in evenwicht gebracht met het ramen van een onttrekking aan de algemene reserve.

In de loop van het jaar is de gemeenteraad op een drietal momenten geïnformeerd over de voortgang van de uitvoering en ontwikkeling van de programmabegroting 2019:

1. Met de 1e financiële bijstelling 2019 werd een negatief resultaat voorzien van € 730.638.
Vastgesteld door de gemeenteraad op 14 maart 2019.
2. Met de 1e tussenrapportage 2019 werd een negatief resultaat voorzien van € 1.102.638.
Vastgesteld door de gemeenteraad op 27 juni 2019.
3. Met de 2e tussenrapportage 2019 werd een negatief resultaat voorzien van € 761.965.
Vastgesteld door de gemeenteraad op 7 november 2019.

Realisatie 2019

De jaarrekening 2019 laat een negatief resultaat zien van € 839.700,-. Dit resultaat is het saldo na bestemming en is beïnvloed door toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves. Over deze toevoegingen en onttrekkingen heeft de raad al eerder besloten. Zowel bij de vaststelling van de begroting 2019 als bij afzonderlijke raadsbesluiten.

Het negatief resultaat van de jaarrekening is € 78.000 lager dan begroot (laatste stand 2^e tussentijdse rapportage 2019). In hoofdlijnen wordt dit verschil verklaard door:

- Storting voorziening (oud) wethouder	€ -512.000
- Storting voorziening groot onderhoud	€ -355.000
- Resultaat grondexploitatie	€ 209.000
- Lagere zorglasten Jeugdhulp	€ 353.000
- Hogere algemene uitkering	€ 285.000
- Overige kleinere verschillen	€ -58.000
TOTAAL	€ -78.000

In de volgende paragraaf geven we een verschillenanalyse per taakveld en programma van de gewijzigde begroting in vergelijking met de realisatie 2019. In deze verschillenanalyse worden alleen de verschillen gepresenteerd boven de € 15.000.

Onderstaande tabel geeft inzicht in de ontwikkeling van de verschillende saldi in de loop van 2019.

COVID-19 virus

De uitbraak van het COVID-19 virus (Corona) heeft een groot effect op de samenleving en inwoners. Ondanks het virus is er toch een jaarrekening opgemaakt binnen de afgesproken deadline. In deze jaarrekening zijn geen effecten van het Corona virus gemaakt. Uiteraard wordt hierover in 2020 gerapporteerd in een tussentijdse rapportage of via een apart raadsvoorstel.

(bedragen x € 1.000)	Begroting 2019	Begroting na wijzigingen	Realisatie 2019
Lasten programma's	46.573	53.221	53.237
Baten programma's	10.822	17.533	17.157
Saldo programma's	-35.751	-35.688	-36.080
Baten algemene dekkingsmiddelen	31.220	33.272	33.598
Resultaat vóór bestemming	-3.332	-2.385	-2.482
Toevoegingen aan reserves	-599	-3.743	-4.350
Onttrekkingen aan reserves	3.182	5.292	5.991
Resultaat na bestemming	-749	-762	-840

Programma's

1. Burger en bestuur

Omschrijving

Lokale bestuurlijke samenwerking

De tijd waarin we leven vraagt om verbinding en niet om polarisatie. We voelen de behoefte om op een andere manier met elkaar om te gaan. Dat vergt respect voor en vertrouwen in elkaar, onze partners, inwoners en ambtenaren. Ook vraagt het lef om los te laten en samen op te trekken. Onze manier van samenwerken is respectvol naar elkaar, partners, inwoners en ambtenaren.

We stappen in een groeiproces waaraan onlosmakelijk verbonden is dat we 'ruimte geven en ruimte krijgen' en met respect voor ieders rol samenwerking blijven zoeken. We vinden dat we de bestuurlijke samenwerking regelmatig met elkaar moeten bespreken en evalueren.

Samenwerking en cocreatie

De maatschappelijke opgaven van deze tijd vragen om een ander soort lokaal bestuur, overheden zijn in transitie. De gemeente is op zoek naar haar nieuwe rol. De omwenteling die de gemeente maakt in relatie tot de inwoner en groepen inwoners kan getypeerd worden als: 'meer loslaten en minder bemoeizucht'. Zaken niet dichtregelen met beleidsnota's maar gebruik maken van de energie en kennis in de samenleving en hierbij een faciliterende, ondersteunende en verbindende houding aannemen. We staan open voor initiatieven vanuit de samenleving en – waar nodig en gewenst – ondersteunen en faciliteren we deze. We gaan uit van het principe van een 'inclusieve democratie': iedereen telt mee. We gaan daarom ook actief op zoek en in gesprek met mensen die nog niet meedenken of meedoen.

Regionale samenwerking

Met het vaststellen van de Toekomstvisie "Samen daadkrachtig en energiek naar 2030" maakten de gemeente en de gemeenschap een bewuste keuze gemaakt om een zelfstandige gemeente te zijn. Voor een deel van de maatschappelijke opgaven kan de uitvoering het best plaatsvinden op het laagste schaalniveau, namelijk dat van de gemeente Laarbeek. Bij andere opgaven ligt het echter voor de hand om de samenwerking met omliggende gemeenten op te zoeken.

Wij hanteren daarbij het principe dat samenwerking gebaseerd moet zijn op inhoudelijke vraagstukken, op basis van "goedschaligheid": we kiezen daarbij het juiste schaalniveau. We nemen graag een proactieve rol in regionale netwerken en kijken over de bestaande regiogrenzen heen om gemeentelijke en regionale belangen te behartigen en kansen te benutten.

Portefeuillehouder

Burgemeester Frank van der Meijden

- Communicatie en voorlichting
- Regionale samenwerking MRE
- Dienstverlening

Wethouder Joan Briels, tevens 1e loco burgemeester

- Afvalverwerking

Wethouder Monika Slaets-Sonneveldt, tevens 3e loco burgemeester

- Inwonersparticipatie
- Dorpsraden

Speerpunten

Afspraken uit raadsprogramma "Handen ineen"

- 1.01 Lokale bestuurlijke samenwerking continu met elkaar bespreken en minimaal 2 maal per jaar evalueren
- 1.02 We gaan op zoek naar en laten ons inspireren door andere vormen om ons democratisch proces te verbeteren
- 1.03 We nemen graag een proactieve rol in regionale netwerken en kijken over de bestaande regiogrenzen heen om gemeentelijke en regionale belangen te behartigen en kansen te benutten
- 1.04 Afspraken toegevoegd die niet in het raadsprogramma waren opgenomen

Wat hebben we er voor gedaan in 2019?		Status	Begrotings- jaar	Portefeuille- houder	Afdeling	Laatst vastgestelde planning	Nieuwe planning
1.01.01	Evaluatie bestuurlijke samenwerking	Gereed/ afgerond	2019	Burgemeester van der Meijden	Griffie	12 2019	12 2019
	<i>Om te komen tot een goed samenspel in de komende bestuursperiode tussen raad, college en ambtelijke organisatie beleggen we tweemaal per jaar een thema-avond om de bestuurlijke samenwerking te evalueren.</i>		Toelichting op de status: Alle thematische raadsbijeenkomsten zijn in 2019 met andere onderwerpen ingevuld. Besloten is dit onderwerp te agenderen voor een themabijeenkomst in 2020. Daardoor wordt dit onderwerp vanuit de begroting 2019 als afgesloten beschouwd en opnieuw opgevoerd en gevolgd via de begroting 2020.				
1.02.01	Thema-avond verbeteren democratisch proces	Gereed/ afgerond	2019	Burgemeester van der Meijden	Griffie	12 2019	12 2019
	<i>We beleggen een thema-avond over de vraag hoe burgers idealiter (nog beter) betrokken worden in het democratisch proces. De 'Laarbeek methode' meer handen en voeten geven. Best practices in den lande onderzoeken. Bepalen, voor zover dit nog niet is gebeurd, bij welke vraagstukken het betrekken van burgers toegevoegde waarde heeft.</i>		Toelichting op de status: Alle thematische raadsbijeenkomsten zijn in 2019 met andere onderwerpen ingevuld. Besloten is dit onderwerp te agenderen voor een themabijeenkomst in 2020. Daardoor wordt dit onderwerp vanuit de begroting 2019 als afgesloten beschouwd en opnieuw opgevoerd en gevolgd via de begroting 2020.				
1.03.01	Samenwerkingsagenda	Gereed/ afgerond	2019	Burgemeester van der Meijden	Griffie	12 2019	12 2019
	<i>We stellen een samenwerkingsagenda van Laarbeek vast waardoor gemeenteraadsleden overzicht krijgen op de samenwerkingsverbanden en inzicht krijgen in de doelen en de resultaten van die verbanden. Bedoeling is om zicht te krijgen op de samenwerkingsagenda en lijnen uit te zetten en doelen te formuleren (herijking) die voor het college input vormen om te komen tot aanscherping en bijstelling van de samenwerkingsagenda.</i>		Toelichting op de status: Alle thematische raadsbijeenkomsten zijn in 2019 met andere onderwerpen ingevuld. Besloten is dit onderwerp te agenderen voor een themabijeenkomst in 2020. Daardoor wordt dit onderwerp vanuit de begroting 2019 als afgesloten beschouwd en opnieuw opgevoerd en gevolgd via de begroting 2020.				

Beleidsindicatoren

Het is verplicht om een set beleidsindicatoren toe te voegen aan de Programmabegroting. Doel van de beleidsindicatoren is dat de lezers, en met name meer inzicht krijgen in de begroting en dat begrotingen van verschillende gemeenten gemakkelijker te vergelijken worden.

In dit jaarverslag zijn de (verplichte) indicatoren opgenomen waarbij per programma de daarbij relevante indicatoren worden opgesomd. De uitkomst van Laarbeek is afgezet tegen de uitkomst van de gemiddelde gemeente met een inwoneraantal tot 25.000 inwoners.

Beleidsindicator	verplicht volgens BBV j/n	meet eenheid	actualiteit	Laarbeek	gemiddelde gemeente < 25.000 inwoners
Klantcontactmomenten bouwen en wonen	Nee	aantal	2019	114	niet gemeten
Producten Burgerzaken	Nee	aantal	2019	23	niet gemeten
Klantcontactmomenten Burgerzaken	Nee	aantal	2019	10053	niet gemeten
Producten bouwen en wonen	Nee	aantal	2019	7	niet gemeten

Taakvelden

Burger en bestuur				Bedragen x € 1.000		
Taakveld	Omschrijving		Primitieve begroting 2019	Gewijzigde begroting 2019	Rekening 2019	Afwijking
0.1	Bestuur	lasten	1.896	2.067	2.542	-475
		baten			58	58
		saldo	-1.896	-2.067	-2.484	-417
0.2	Burgerzaken	lasten	620	581	596	-15
		baten	286	173	251	78
		saldo	-334	-409	-345	64
7.2	Riolering	lasten	1.558	1.434	1.248	186
		baten	2.330	2.229	1.953	-276
		saldo	772	794	705	-89
7.3	Afval	lasten	1.623	1.771	1.871	-100
		baten	2.011	1.830	1.826	-4
		saldo	388	59	-45	-104
0.10.1	Mutaties reserves programma 1	lasten		15	15	
		baten	491	491	491	
		saldo	491	476	476	
Totaal programma		lasten	5.697	5.868	6.271	-403
		baten	5.118	4.722	4.578	-143
		saldo	-578	-1.147	-1.693	-546

Analyse verschillen

0.1 Bestuur (nadeel - 417.000)

Actualisering pensioenvoorziening (oud-)wethouders (nadeel - 512.000 incidenteel)

De dotatie aan de voorziening pensioenen (oud)wethouders moet verhoogd worden door lagere rente en doordat de levensverwachting verhoogd is.

Bestuurlijke samenwerking (voordeel + 25.000 incidenteel)

Resultaatbestemming 2018 ontvangen van Metropool regio Eindhoven.

Rekenkamercommissie (voordeel + 43.000 incidenteel)

De gezamenlijke rekenkamercommissie Gemert-Bakel – Laarbeek wordt jaarlijks door beide gemeenten gefinancierd door middel van een bijdrage van € 1,00 per inwoner. In de praktijk blijft er jaarlijks geld over van dit budget maar omdat onderzoeken van de rekenkamercommissie vaak ook jaar overschrijdend zijn is in het convenant geregeld dat maximaal de helft van het jaarbudget overgeheveld wordt naar het volgende jaar ad € 26.000. Het restant bedraagt € 17.000. Het voorstel is om dit bedrag naar rato te verdelen tussen Gemert-Bakel (€ 10.000) en Laarbeek (€ 7.000). Voorgaande nemen we mee in de resultaatbestemming.

0.2 Burgerzaken (voordeel + 64.000)

Overige kosten bevolking (voordeel + 17.000 waarvan incidenteel + 12.000 en structureel + 5.000)

Deze overige kosten (post, drukwerk enz) fluctueren in de jaren. Gemiddeld kan deze post structureel afgeraamd worden met € 5.000.

Secretarieleges (voordeel + 47.000 incidenteel + 69.000 en structureel - 22.000)

Reisdocumenten

Het ministerie heeft een rekenmodel gemaakt waarmee wij een schatting hebben gemaakt voor het aantal aanvragen voor 2019. Nadien is een tweede rekenmodel gemaakt dat meer aansloot bij de werkelijkheid. Daarmee zouden meer documenten worden aangevraagd dan bij het eerste rekenmodel. We zijn uitgegaan van een voorzichtige raming na het eerste rekenmodel. Daarnaast is er in 2019 strenger omgegaan met identiteitsfraude. Personen die documenten "geleend" en uitgeleend hebben, moesten hun documenten inleveren. Zij hebben opnieuw documenten moeten aanvragen. Tot slot is een tendens dat meer vermissingen worden gerapporteerd doordat een nieuw document makkelijker kan worden verkregen. Er is namelijk geen proces-verbaal meer van de politie nodig en hierdoor is er geen boete. Door bovenstaande mutaties is er incidenteel voordeel ontstaan van € 35.000.

Rijbewijzen

Oorspronkelijk was begroot dat er meer inkomsten zouden zijn. Aangezien in 2018 minder rijbewijzen zijn afgegeven, zijn de te verwachten inkomsten omlaag bijgesteld. Nu blijkt dat er in 2019 weer meer rijbewijzen zijn afgegeven dan in 2018. Er zijn altijd schommelingen in de afgifte van rijbewijzen. Er zijn meer afgiften vanwege het verlopen van de code 95 (voor beroepschauffeurs die voorheen geen code 25 nodig hadden in verband met hun leeftijd maar nu wel). Daarnaast is ook hier een tendens dat er meer vermissingen worden gerapporteerd doordat een nieuw document makkelijker kan worden verkregen. Dit heeft geleid tot een incidenteel voordeel van € 38.000.

Bevolking en burgerlijke stand

Er is geen bedrag geraamd voor afdrachten Verklaringen omtrent het gedrag (VOG) terwijl er wel rijksleges worden afgedragen. De inkomsten van de VOG zijn fors gedaald doordat er ongeveer 45 % minder aanvragen via de gemeente lopen. Bedrijven kunnen steeds meer zelf (zonder tussenkomst van de gemeente) een VOG aanvragen.

Er is vanaf 2017 een forse afname (met 80%) van aanvragen uittreksels BRP en Burgerlijke stand. In 2018 was de daling ook al groot en er is geen rekening gehouden met de raming. De daling is het gevolg van lastenvermindering voor de burger. Daar waar vroeger voor huwelijk of school uittreksel nodig waren, is dit nu niet meer zo. Vooralsnog gaan we er vanuit dat dit een structureel nadeel is van +/- € 22.000.

7.2 Riolering (nadeel - 89.000)

Minder dekking in de exploitatie vanuit de egalisatievoorziening rioolheffing (nadeel - 400.000 incidenteel)

Het taakveld riolering is een gesloten exploitatie waardoor dit onderdeel geen invloed mag hebben op het exploitatiesaldo. In 2019 zijn per saldo de lasten lager dan de baten met als gevolg dat daadwerkelijk minder onttrekking mag plaatsvinden uit de voorziening riolering dan geraamd was. Deze lagere onttrekking uit de voorziening riolering leidt tot minder dekking in de exploitatie.

Minder advieskosten (voordeel + 21.000 incidenteel)

De meeste adviezen waren voor de projecten en zijn daar ook verantwoord.

Verbeteren onderhouden meetpunten (voordeel + 18.000 incidenteel)

Dit jaar heeft er geen onderhoud plaats gevonden aan de grondwater meetpunten.

Jaarlijkse onderhoudskosten grondwatermeetnet/waterketen (voordeel + 53.000 incidenteel)

Onderhoud is doorgeschoven naar 2020.

Opheffen knelpunten watersysteem (voordeel + 15.000 incidenteel)

In 2019 was het maar gedeeltelijk nodig om knelpunten van het watersysteem op te lossen.

Maatregelen grondwater (voordeel + 15.000 incidenteel)

Het niveau van het grondwater is de afgelopen jaren laag geweest, hierdoor zijn er geen maatregelen nodig geweest.

Controle en handhaving hemelwaterverplichting (voordeel + 26.000 incidenteel)

In 2019 was er nog geen verplichting om bij uitbreiding verhard oppervlak regenwater op eigen terrein te bergen. Hierdoor hoefde er in 2019 nog geen controle uitgevoerd te worden door ODZOB bij het verlenen van de vergunning en uitvoering.

Opbrengst rioolheffing (voordeel + 117.000 incidenteel)

De meeropbrengst wordt vooral veroorzaakt dat er meer heffingseenheden zijn dan waarmee rekening is gehouden. Daarnaast zijn er nog meer opbrengsten uit 2018 met betrekking tot rioolheffing voor niet-woningen dan we in 2018 voorzien hadden.

7.3 Afval (nadeel - 104.000)

Opbrengst afvalstoffenheffing (nadeel - 104.000 incidenteel)

In december 2018 heeft uw raad de variabele tarieven voor container-inzameling verlaagd, om daarmee afvalscheiding en –vermindering te stimuleren. Hierdoor zijn er minder containers aangeboden die per stuk ook minder opleverden. Dit heeft geleid tot een nadeel op de inkomsten van de afvalstoffenbegroting van € 106.000. Omdat uw raad de tarieven in december 2019 weer opnieuw vastgesteld heeft, is het op dit moment nog niet te voorspellen of dit structureel is en gaan we er vooralsnog vanuit dat het incidenteel is. Mocht dit anders zijn dan informeren we uw raad daarover in de tussentijdse rapportage.

Lopende projecten

Project	Krediet	Uitgaven t/m 2018	Uitgaven 2019	Restant krediet
---------	---------	----------------------	------------------	--------------------

Verplaatsen overstort De Zicht 100.000 100.000

Werkzaamheden worden uitgevoerd in 2020 in het kader van grondexploitatie Nieuwenhof Noord

Project	Krediet	Uitgaven t/m 2018	Uitgaven 2019	Restant krediet
---------	---------	----------------------	------------------	--------------------

Verlengen overstort naar BBB Vogelenzang 100.000 100.000

Werkzaamheden worden uitgevoerd in 2020 in het kader van grondexploitatie Vogelenzang. Het budget is onderdeel van een groter geheel. Namelijk nieuwbouwplan Nieuwenhof. We kunnen hierbij niet aangeven in welk jaar het exact wordt uitgegeven omdat we afhankelijk zijn van derden die bouwpercelen verkopen.

Project	Krediet	Uitgaven t/m 2018	Uitgaven 2019	Restant krediet
---------	---------	----------------------	------------------	--------------------

Verruimen riool en aanpassing gemaal Meerven MH 258.000 4.568 2.898 250.535

Dit project wordt afgerond in 2020.

Project	Krediet	Uitgaven t/m 2018	Uitgaven 2019	Restant krediet
---------	---------	----------------------	------------------	--------------------

Aanleg retentievoorziening Oranjelaan BD 120.000 120.000

Uitvoering volgt in 2021. Project is onderdeel van de werkzaamheden in het kader van het versterken van de hoofdgroenstructuur in de Oranjelaan. Werkzaamheden worden gekoppeld met de werkzaamheden van de Pater Vogelsstraat.

Project	Krediet	Uitgaven t/m 2018	Uitgaven 2019	Restant krediet
---------	---------	----------------------	------------------	--------------------

Aanpak grondwaterprobleem Laarsche Velden BD

50.000

6.225

43.775

Dit krediet zal gedurende de looptijd van het GRP 2019-2023 worden ingezet voor concrete problemen die zich aandienen.

Project	Krediet	Uitgaven t/m 2018	Uitgaven 2019	Restant krediet
---------	---------	----------------------	------------------	--------------------

Bijplaatsen peilbuizen

7.500

7.500

Uitvoering in 2020

Project	Krediet	Uitgaven t/m 2018	Uitgaven 2019	Restant krediet
---------	---------	----------------------	------------------	--------------------

Opstellen BRP AR

34.000

34.000

Berekeningen worden uitgevoerd in de looptijd van het huidige GRP 2019-2023. In- en uitbreidingen van het rioolstelsel worden steeds afzonderlijk doorgerekend. Het is nodig om inzicht te houden in het functioneren van het totale stelsel met alle aanpassingen. Daarom rekenen we het periodiek het volledige stelsel opnieuw door en stellen we een nieuw basisrioleringsplan (BRP) op.

Project	Krediet	Uitgaven t/m 2018	Uitgaven 2019	Restant krediet
---------	---------	----------------------	------------------	--------------------

Relinen riolering Zaagmolenweg BD

170.000

170.000

Werkzaamheden worden uitgesteld. Aangezien verhardingsonderhoud eerder aan de orde is dan tot nu toe verwacht, wordt nagegaan of relining nog steeds de optimale maatregel is.

Project	Krediet	Uitgaven t/m 2018	Uitgaven 2019	Restant krediet
---------	---------	----------------------	------------------	--------------------

Telemetrie-aansluiting gemaal Ouverturelaan

7.000

7.000

Deze werkzaamheden zijn ten laste gebracht van de onderhoudspost gemalen en randvoorzieningen (6.722.1060-34.751)). Krediet kan worden afgesloten.

Project	Krediet	Uitgaven t/m 2018	Uitgaven 2019	Restant krediet
---------	---------	----------------------	------------------	--------------------

Rioleringswerkzaamheden Papenhoef 320.000 334.938 87.538 -102.476

Het project is afgerond. Als gevolg van de keuze voor een ander systeem is het project duurder uitgevallen dan geraamd. Hiervan is uw raad in de 2e rapportage 2019 op de hoogte gesteld.

Project	Krediet	Uitgaven t/m 2018	Uitgaven 2019	Restant krediet
---------	---------	----------------------	------------------	--------------------

Rioleringswerkzaamheden Nachtegaallaan 545.000 450.626 60.810 33.564

Project is afgerond. Krediet kan worden afgesloten.

Project	Krediet	Uitgaven t/m 2018	Uitgaven 2019	Restant krediet
---------	---------	----------------------	------------------	--------------------

Opstellen oppervlakkig afstroommodel LH 20.000 20.000

Berekeningen worden uitgevoerd in de looptijd van het huidige GRP 2019-2023. Nieuw model wordt opgesteld zodra er behoefte is aan verdiepend inzicht in de oppervlakkige afstroming van hemelwater in Lieshout.

Project	Krediet	Uitgaven t/m 2018	Uitgaven 2019	Restant krediet
---------	---------	----------------------	------------------	--------------------

Uitwerken oppervl. afstroming via Mostermanslaan 9.000 9.000

Uitvoering vindt plaats in 2020.

Project	Krediet	Uitgaven t/m 2018	Uitgaven 2019	Restant krediet
---------	---------	----------------------	------------------	--------------------

Opstellen BRP Beek en Donk 30.000 30.000

Berekeningen worden uitgevoerd in de looptijd van het huidige GRP 2019-2023. In- en uitbreidingen van het rioolstelsel worden steeds afzonderlijk doorgerekend. Om inzicht te houden in het functioneren van het totale stelsel met alle aanpassingen, is het periodiek gewenst het volledige stelsel opnieuw door te rekenen en een nieuw basisrioleringsplan (BRP) op te stellen. Wordt in 2020 opgestart.

Project	Krediet	Uitgaven t/m 2018	Uitgaven 2019	Restant krediet
---------	---------	----------------------	------------------	--------------------

Opstellen verordening Hemelwater en drukriool 10.000 10.000

Activiteit zal worden uitgevoerd in 2021.

Project	Krediet	Uitgaven t/m 2018	Uitgaven 2019	Restant krediet
---------	---------	----------------------	------------------	--------------------

Uitbreiding riolering De Vinken AR 6.000 1.541 4.459

Bestaande riooluitleggers lopen onder bomen door naar de overzijde van de straat. Er zijn nu al 3 van de 6 woonhuizen die overlast hebben gehad door wortelgroei. Het werk is uitgevoerd door met de aanleg van een parallelriool overlast te voorkomen. Het krediet kan worden afgesloten.

Project	Krediet	Uitgaven t/m 2018	Uitgaven 2019	Restant krediet
---------	---------	----------------------	------------------	--------------------

Relining 87.500 74.041 13.459

Het project is afgerond. Tijdens de uitvoering is er minderwerk ontstaan. Krediet kan afgesloten worden.

Project	Krediet	Uitgaven t/m 2018	Uitgaven 2019	Restant krediet
---------	---------	----------------------	------------------	--------------------

Uitbreiding riolering De Vinken AR 54.000 43.518 10.482

Onderdeel van onderhoudsprogramma 2018. Door te lange leidingen en wortel ingroei is er in het 3e kwartaal een nieuw riool bijgelegd. Het werk is afgerond. Het krediet kan worden afgesloten.

Project	Krediet	Uitgaven t/m 2018	Uitgaven 2019	Restant krediet
---------	---------	----------------------	------------------	--------------------

Vervanging riolering Mariastraat en Oranjeplein MH 100.000 106.946 -6.946

Het tekort is ontstaan door een onvoorziene grondsanering en onvoorziene ondergrondse belemmeringen. De raadsinformatiebrief (RIB) is besproken in de commissie RO op 14 november 2018. In 2020 volgt de eindverantwoording.

Vervangen riolering Bernadettestraat MH	200.000	209.774	-193.777	184.003
--	---------	---------	----------	---------

Project is in uitvoering en zal gereed zijn in het 3e kwartaal 2020.

Uitvoeren meetplan riolering	117.000	945	116.055
-------------------------------------	---------	-----	---------

Wordt uitgevoerd in 2020.

Inrichten grondwatermeetnet	65.000	65.000
-----------------------------	--------	--------

Wordt in 2020 opgepakt.

Opstellen GRP 2019-2022	30.000	29.957	43
--------------------------------	--------	--------	----

Het GRP 2019-2023 werd in december 2018 vastgesteld en financieel afgerond. Het krediet kan worden afgesloten.

Project	Krediet	Uitgaven t/m 2018	Uitgaven 2019	Restant krediet
---------	---------	----------------------	------------------	--------------------

Stresstest klimaatontwikkeling 15.000 23.400 -8.400

Het aangevraagde krediet betreft de netto kosten. Aangezien er in 2019 een provinciale subsidie van €19.500,- werd ontvangen was er op 31-12-2019 in feite sprake van een positief saldo van € 3.900. Activiteiten lopen door in 2020.

Project	Krediet	Uitgaven t/m 2018	Uitgaven 2019	Restant krediet
---------	---------	----------------------	------------------	--------------------

Vorbereiding riolering Piet v.Thielplein BD 15.000 15.000

Wordt uitgevoerd in 2020.

Project	Krediet	Uitgaven t/m 2018	Uitgaven 2019	Restant krediet
---------	---------	----------------------	------------------	--------------------

Renovatie drukgemaaltjes LB 45.000 27.341 17.659

Krediet betreft een jaarlijks gemiddelde over de looptijd van het GRP 2019-2023. Dit krediet loopt dus door in 2020. Het ene jaar geef je meer uit dan het andere jaar.

Project	Krediet	Uitgaven t/m 2018	Uitgaven 2019	Restant krediet
---------	---------	----------------------	------------------	--------------------

Relining Mariastraat AR en Oranjelaan BD 190.000 190.000

Uitvoering vindt plaats in 2020, als onderdeel van de samenwerking met de overige Peelgemeenten.

Project	Krediet	Uitgaven t/m 2018	Uitgaven 2019	Restant krediet
---------	---------	----------------------	------------------	--------------------

Onderhoud en vervanging gemalen en pompen LB 60.000 55.024 4.976

Krediet betreft een jaarlijks gemiddelde over de looptijd van het GRP 2019-2023. Dit krediet loopt dus door in 2020. Het ene jaar geef je meer uit dan het andere jaar.

Project	Krediet	Uitgaven t/m 2018	Uitgaven 2019	Restant krediet
---------	---------	----------------------	------------------	--------------------

Pttr Vogelsstraat, Kerstraat en Hubertusweg BD

20.000

20.000

Uitvoering verwacht in het eerste kwartaal van 2021.

Project	Krediet	Uitgaven t/m 2018	Uitgaven 2019	Restant krediet
---------	---------	----------------------	------------------	--------------------

Muzenlaan BD

5.000

5.000

De destijds gedachte maatregel blijkt bij nader inzien niet de juiste. Krediet kan afgesloten worden.

Project	Krediet	Uitgaven t/m 2018	Uitgaven 2019	Restant krediet
---------	---------	----------------------	------------------	--------------------

Stimuleringsregeling afkoppelen HW LB

25.000

25.000

Uitgaven voor deze stimuleringsregeling zijn afhankelijk van de ingediende aanvragen. In 2020 is hiervoor opnieuw een bedrag beschikbaar van € 26.000,-. De voorziening riolering is een gesloten financiering. Dit krediet kan dus afgesloten worden. Het bedrag van € 25.000,- blijft in deze voorziening. Dus indien de komende jaren blijkt dat er zeer veel belangstelling is voor de stimuleringsregeling, bestaat altijd de mogelijkheid dit bedrag nogmaals aan te vragen bij de gemeenteraad.

Project	Krediet	Uitgaven t/m 2018	Uitgaven 2019	Restant krediet
---------	---------	----------------------	------------------	--------------------

Bernadettestraat MH (aanv.krediet)

107.000

400

106.600

Project is in uitvoering en zal gereed zijn in het 3e kwartaal 2020.

Project	Krediet	Uitgaven t/m 2018	Uitgaven 2019	Restant krediet
---------	---------	----------------------	------------------	--------------------

Reconstructie Nieuwe Erven MH (rio)

50.000

50.000

Project is in uitvoering en zal gereed zijn in het 3e kwartaal 2020.

Project	Krediet	Uitgaven t/m 2018	Uitgaven 2019	Restant krediet
---------	---------	----------------------	------------------	--------------------

Aanleg retentievoorziening Meerven MH

60.000

60.000

Project wordt uitgevoerd in het 4e kwartaal 2020.

Verbonden partijen

Verbonden partij	Vorm
Blink	Gemeenschappelijke regeling
Metropool Regio Eindhoven	Gemeenschappelijke regeling

2. Veiligheid

Omschrijving

Inwoners willen zich veilig voelen in hun eigen leefomgeving. Kleine irritaties, zoals foutparkeren en zwerfvuil, maar ook grotere vraagstukken, zoals overlast van verwarde personen, criminaliteit en illegale wietplantages geven inwoners een onveilig gevoel. Het is belangrijk dat dit in een vroegtijdig stadium wordt gesignaleerd. Dat vraagt om ogen en oren in de wijk, onder meer van de politie en van gemeentelijke handhavers maar ook van inwoners. Een veilige samenleving is een gezamenlijke verantwoordelijkheid.

Wij accepteren geen ondermijning en ondersteunen hierin de burgemeester.

Door de toenemende digitalisering is het zorgvuldig omgaan met de informatie en gegevens van inwoners (persoonsgegevens) en organisaties ook voor gemeenten van steeds groter belang. Uitval van computers, het zoek raken van gegevensbestanden of het door onbevoegden kennisnemen dan wel manipuleren van bepaalde gegevens kan ernstige gevolgen hebben voor de continuïteit van de dienstverlening. Een betrouwbare, beschikbare en correcte informatiehuishouding is essentieel voor de dienstverlening van gemeenten en de privacy van onze inwoners.

Portefeuillehouder

Burgemeester Frank van der Meijden

- Openbare orde en veiligheid

Speerpunten

Afspraken uit raadsprogramma "Handen ineen"

- 2.01 Wij accepteren geen ondermijning en stimuleren onze inwoners om mede verantwoordelijkheid te dragen voor een veilige samenleving
- 2.02 Wij benutten onze bestuurlijke netwerken ten behoeve van de handhaving
- 2.03 Wij blijven werken aan een betrouwbare en veilige informatiehuishouding
- 2.04 Afspraken toegevoegd die niet in het raadsprogramma waren opgenomen

Wat hebben we er voor gedaan in 2019?		Status	Begrotings- jaar	Portefeuille- houder	Afdeling	Laatst vastgestelde planning	Nieuwe planning
2.01.01	Awareness-training	Gereed/ afgerond	2019	Burgemeester van der Meijden	Omgevingsbeheer	09 2019	12 2019
	<i>Om inwoners meer te nemen in de bewustwording en aanpak van ondermijning is voorlichting en training noodzakelijk. In 2019 richten wij ons speciaal op de dorpsraden en de beheerders van de Whatsapp-groepen met een awareness-training.</i>		Toelichting op de status: De eerste awareness training heeft plaatsgevonden in oktober 2019. Verdere bewustwording wordt onder andere vormgegeven via het Toezicht- en handavingsbeleid.				
2.01.02	Stimuleren eigen verantwoordelijkheid	Gereed/ afgerond	2019	Burgemeester van der Meijden	Omgevingsbeheer	12 2019	12 2019
	<i>We maken een projectvoorstel, gericht op het stimuleren van inwoners om mede verantwoordelijkheid te dragen voor een veilige samenleving.</i>		Toelichting op de status: Via communicatie met pers roepen we inwoners op misstanden te melden. Dit is een vast onderdeel geworden van de communicatiestrategie. Ook heeft in 2019 stimulering plaatsgevonden door middel van de oprichting van Stichting Buurtpreventie Beek en Donk. Dit initiatief is ondersteund door de gemeente. Daarnaast is ingezet op de verdere uitrol van de Buurt Preventie App. Het aantal groepen is gestegen van 47 in 2018 naar 57 in 2019.				
2.01.03	Buurtbijeenkomsten	Gereed/ afgerond	2019	Burgemeester van der Meijden	Omgevingsbeheer	10 2019	12 2019
	<i>We organiseren vier bijeenkomsten met buurten en hulpdiensten georganiseerd over veiligheid.</i>		Toelichting op de status: In 2019 zijn drie bijeenkomsten georganiseerd. De onderwerpen waren algemene veiligheid, roofovervallen en ondermijning. In 2020 krijgt dit een vervolg met een bijeenkomst over cybercrime.				
2.02.01	Bestuurlijk overleg	Gereed/ afgerond	2019	Burgemeester van der Meijden	Omgevingsbeheer	12 2019	12 2019
	<i>Waar mogelijk vragen we in bestuurlijke overleggen (op verschillende niveaus) aandacht en ondersteuning voor een doortastende en adequate handhaving. Overleg met diverse fora wordt geïntensiveerd.</i>		Toelichting op de status: Handhaving is bij ieder bestuurlijk overleg, indien van toepassing, onderwerp van gesprek. Dit krijgt een vervolg in 2020 via actie 2.2.5 "Handhaving" zoals opgenomen in de begroting 2020.				

Wat hebben we er voor gedaan in 2019?		Status	Begrotings- jaar	Portefeuille- houder	Afdeling	Laatst vastgestelde planning	Nieuwe planning
2.04.01	AVE-model (AVE=aanpak voorkomen escalatie)	Gereed/ afgerond	2019	Burgemeester van der Meijden	Dienstverlening en Informatie	06 2019	06 2019
	<i>Maatschappelijke ontwikkelingen, waaronder de decentralisaties, hebben ervoor gezorgd dat het sociaal domein en het veiligheidsdomein dichter bij elkaar zijn gekomen. We versterken van de samenwerking tussen het sociaal en veiligheidsdomein. Door: • Implementatie AVE-model: toespitst op het voorkomen van escalaties. • Aanstellen van een procesregisseur. • Sluitende aanpak voor personen met verward gedrag: dit wordt geïntegreerd in het dagelijks werken van onze professionals.</i>		Toelichting op de status: In juni 2019 is de gemeenteraad middels een RIB geïnformeerd over de sluitende aanpak personen met verward gedrag.				
2.04.02	Veiligheid	Gereed/ afgerond	2019	Burgemeester van der Meijden	Omgevingsbeheer	12 2019	12 2019
	<i>Door veiligheid en handhaving als speerpunt te benoemen en uitvoering te geven aan het geformuleerde beleid dragen we bij aan een veilige samenleving met minder criminaliteit, minder overlast, minder onveiligheidsgevoelens bij de burgers en het op een acceptabel niveau houden van fysieke veiligheidsrisico's. Dit doen we door uitvoering te geven aan ons handhavingsprogramma en het uitvoeringsprogramma van de Kadernota Integrale Veiligheid Peelland. We hebben daarnaast continu aandacht voor de aanpak van ondermijning en zetten alle ons daartoe ter beschikking staande instrumenten voor in. Ook betrekken wij onze inwoners bij de aanpak van criminaliteit en ondermijning.</i>		Toelichting op de status: Het handhavingsprogramma is vastgesteld en daar is in 2019 uitvoering aan gegeven. De evaluatie over 2018 is opgesteld en vastgesteld door het college. Tevens is er een nieuw handhavingsbeleidsplan opgesteld. Dit plan is 12 december 2019 door de raad vastgesteld. Daarnaast is in dezelfde vergadering een nieuwe APV voor Laarbeek vastgesteld. De jaarverslagen PIT en ondermijning worden in het eerste kwartaal bij de raad aangeboden.				

Beleidsindicatoren

Het is verplicht om een set beleidsindicatoren toe te voegen aan de Programmabegroting. Doel van de beleidsindicatoren is dat de lezers, en met name raadsleden meer inzicht krijgen in de begroting en dat begrotingen van verschillende gemeenten gemakkelijker te vergelijken worden.

In dit jaarverslag zijn de (verplichte) indicatoren opgenomen waarbij per programma de daarbij relevante indicatoren worden opgesomd. De uitkomst van Laarbeek is afgezet tegen de uitkomst van de gemiddelde gemeente met een inwoneraantal tot 25.000 inwoners.

Beleidsindicator	verplicht volgens BBV j/n	meet eenheid	actualiteit	Laarbeek	gemiddelde gemeente < 25.000 inwoners
Verwijzingen HALT	Ja	Aantal per 10.000 jongeren	2018	89	100
Winkeldiefstallen	Ja	Aantal per 1.000 inwoners	2018	0,2	0,6
Geweldsmisdrijven	Ja	Aantal per 1.000 inwoners	2018	2,9	2,9
Diefstallen uit woningen	Ja	Aantal per 1.000 inwoners	2018	2,0	2,1
Vernielingen en beschadigingen (in de openbare ruimte)	Ja	Aantal per 1.000 inwoners	2018	2,7	3,6

Taakvelden

Veiligheid			Bedragen x € 1.000			
Taakveld	Omschrijving		Primitieve begroting 2019	Gewijzigde begroting 2019	Rekening 2019	Afwijking
1.1	Crisisbeheersing en Brandweer	lasten	1.251	1.248	1.242	6
		baten	42	62	61	
		saldo	-1.209	-1.187	-1.181	6
1.2	Openbare orde en Veiligheid	lasten	435	395	416	-21
		baten	12	12	15	3
		saldo	-424	-383	-402	-18
7.5	Begraafplaatsen	lasten				
		baten				
		saldo				
0.10.2	Mutaties reserves programma 2	lasten		35	45	-10
		baten				
		saldo		-35	-45	-10
Totaal programma		lasten	1.686	1.679	1.704	-25
		baten	54	73	76	3
		saldo	-1.633	-1.605	-1.628	-23

Analyse verschillen

1.2 Openbare orde en veiligheid (nadeel - 18.000)

Integraal veiligheidsbeleid (nadeel - 12.000 structureel)

Het aantal evenementen in Laarbeek is toegenomen. Om overlast te voorkomen en naar aanleiding van klachten van omwonenden, dienen we toe te zien op naleving van geluidsnormen. Hiervoor dienen geluidsmetingen uitgevoerd te worden. Het budget Integrale Veiligheid voorziet hier niet of slechts in beperkte mate in. Betreft een structurele overschrijding, aangezien het aantal evenementen en de vraag om naleving van de normen niet af maar toeneemt.

Lopende projecten

Bij programma 2 zijn geen lopende projecten.

Verbonden partijen

Verbonden partij	Vorm
Stichting Beheer en Exploitatie Veiligheidshuis Brabant Zuidoost	Participatie in publiekrechtelijk rechtspersoon
Veiligheidsregio Brabant-Zuidoost	Gemeenschappelijke regeling

3. Woon- en leefklimaat

Omschrijving

Wonen en leefbaarheid

Om een vitale en toekomstbestendige gemeente te blijven is een evenwichtige leeftijdsopbouw essentieel. Om een diversiteit aan mensen te verleiden om in Laarbeek te blijven en te komen wonen zijn er voldoende geschikte woningen en woonvormen nodig die aansluiten bij huidige en toekomstige behoeften. We voorzien zowel in de demografische vraag op de lange als op de korte termijn (levensloopbestendig). Indien nodig treden we in overleg met de provincie over de uitbreidingsbehoefte. De woningen dienen evenwichtig over de kernen te zijn verdeeld, waarbij de bouw van woningen in Aarle-Rixtel en Lieshout, gezien het beperkte aanbod en grote vraag, de komende tijd de eerste prioriteit heeft.

Open, groene ruimte in de kernen wordt steeds schaarser maar bepaalt wel in belangrijke mate het dorpse karakter van Laarbeek. Dit willen we voor de toekomst graag behouden. We richten ons daarom als het gaat om woningbouw ook op het herbestemmen en herstructureren van bestaande bebouwde gebieden en gebouwen (ook kerken).

Laarbeek is een groene gemeente. Groen is een kernkwaliteit van Laarbeek. Op verschillende manieren spant de gemeente zich in voor een verbetering van natuur, milieu en landschap. Deze inspanningen dragen immers bij aan een gezond leefklimaat. Mede om soortenrijkdom te behouden en herstellen wordt nieuwe natuur aangelegd.

Het is goed wonen in Laarbeek. De wijze waarop de voorzieningen in de openbare ruimte worden beheerd en onderhouden draagt bij aan de veiligheid en de beleving van de openbare ruimte. Het beheer en onderhoud is onderhevig aan nieuwe ontwikkelingen en (wettelijke)eisen. Daarbij kan gedacht worden aan het verbod op het gebruik van onkruidbestrijdingsmiddelen, demografische ontwikkelingen, de gevolgen van de klimaatverandering. Maar ook het toenemende aantal initiatieven, waarbij het onderhoud en beheer samen met en door inwoners vorm wordt gegeven. Ook is er sprake van een toename van het te onderhouden en te beheren oppervlak door de aanleg van nieuwe woonwijken en natuur. Om het beheer en onderhoud op orde te houden zijn investeringen en reserveringen noodzakelijk. Er dienen om achterstanden te voorkomen en onveilige situaties uit te bannen nieuwe afspraken te worden gemaakt over het beheer- en onderhoudsniveau van de openbare ruimte.

Laarbeek wil de nabijheid tot Helmond en Eindhoven beter benutten, met behoud van het landelijke karakter. Een snelle en comfortabele verbinding met het stedelijk gebied is hiervoor onontbeerlijk. Voor verbeteringen in de weginfrastructuur (inclusief de Beekse brug) is een krachtige proactieve lobby gericht op bereikbaarheid enerzijds en een aanvaardbaar verkeersniveau ten behoeve van de leefbaarheid anderzijds noodzakelijk. Besluiten over de verkeersinfrastructuur benaderen wij altijd vanuit de 'Ladder van Verdaas'. Nut en noodzaak dienen eerst aangetoond te zijn voordat nieuwe structuren worden aangelegd. Daarnaast dienen andere vormen van (duurzaam) vervoer te worden gestimuleerd, door bijvoorbeeld het versterken van het openbaar vervoer, de aanleg van snelfietsroutes en de plaatsing van snellaadpalen.

Landelijk gebied

In het landelijk gebied doen zich vele gewenste, maar ook ongewenste ontwikkelingen voor. Ontwikkelingen moeten worden omgezet in nieuwe kansen en dragers voor de leefbaarheid van het landelijk gebied. Daarbij wordt er gezocht naar een nieuwe balans tussen de verschillende functies.

Enerzijds worden steeds meer agrarische bedrijven beëindigd, anderzijds is er de toenemende schaalvergroting. Dat leidt tot vraagstukken met betrekking tot het hergebruik van de vrijkomende agrarische bebouwing en gronden, verloedering en toename van (drugsgelateerde) criminaliteit. Het gaat dus om economische belangen maar zeker ook om andere waarden zoals gezondheid, natuur en landschap, biodiversiteit

en klimaat. Verschillende belangen zullen moeten worden gewogen. We willen ontwikkelingen kunnen sturen en omzetten naar kansen om de leefbaarheid in het buitengebied te behouden en te versterken.

Er dient daarbij ook te worden gezocht naar nieuwe economische dragers om de visie vorm te kunnen geven. Daarbij kan concreet gedacht worden aan instrumenten om invulling te geven aan het beleid (van herbestemming tot sloop) voor vrijkomende agrarische bebouwing.

Duurzaamheid

Duurzaamheid en de energietransitie zijn thema's die ook landelijk erg in ontwikkeling zijn. In Laarbeek is er de afgelopen jaren ingezet op duurzaamheid waarbij samenwerking met inwoners en organisaties centraal stond. Er zijn experimentele vormen van duurzaamheid en innovatie bevorderd.

We willen focus aanbrengen in de doelstellingen voor de komende jaren. Tegelijkertijd willen we duurzaamheid echter ook in alle reguliere beleidsonderwerpen verankeren.

Portefeuillehouder

Wethouder Joan Briels, tevens 1e loco burgemeester

- Verkeer en vervoer
- Duurzaamheid
- Klimaatadaptatie
- Omgevingswet

Wethouder Monika Slaets-Sonneveldt, tevens 2e loco burgemeester

- Natuur en Landschap
- Openbare werken

Wethouder Tonny Meulenstein, tevens 3e loco burgemeester

- Ruimtelijke ordening
- Visie buitengebied
- Volkshuisvesting
- Mobiliteitsagenda

Afspraken uit raadsprogramma "Handen ineen"

- 3.01 Wij stemmen woningbouw af op de (demografische) vraag naar woningen op zowel de lange als korte termijn
- 3.02 Wij hanteren het uitgangspunt van een evenredige verdeling van woningen over de kernen en de komende periode geven wij daarom prioriteit aan woningbouw in de kernen Aarle-Rixtel en Lieshout
- 3.03 Ter behoud van het dorpse karakter worden niet alle open plekken bebouwd
- 3.04 Naast uit- en inbreiding richten we ons ook op herbestemming en –structurering van bestaande bebouwde gebieden en gebouwen
- 3.05 Er worden (nieuwe) afspraken gemaakt over het beheer- en onderhoudsniveau van de openbare ruimte
- 3.06 We voeren een krachtige proactieve lobby gericht op bereikbaarheid en een aanvaardbaar verkeersniveau ten behoeve van de leefbaarheid (volgens Ladder van Verdaas)
- 3.07 Wij stellen een visie op voor het buitengebied
- 3.08 Wij gaan op zoek naar kansen en nieuwe economische dragers voor vrijkomende agrarische bedrijfsgebouwen
- 3.09 We zetten onverminderd in op duurzaamheid en brengen focus aan in concrete duurzaamheidsdoelstellingen en tegelijkertijd verankeren we duurzaamheid in alle beleidsonderwerpen
- 3.10 We zetten in op het versterken van de natuur en landschap van Laarbeek
- 3.11 Afspraken toegevoegd die niet in het raadsprogramma waren opgenomen

Wat hebben we er voor gedaan in 2019?		Status	Begrotings- jaar	Portefeuille- houder	Afdeling	Laatst vastgestelde planning	Nieuwe planning
3.01.01	Sturen op woningtype	Gereed/ afgerond	2019	Wethouder Meulenstein	Beleid en Projecten	01 2019	12 2019
	<i>Bij nieuwbouwplannen sturen we zoveel als mogelijk op woningtypen die voldoen aan de huidige en toekomstige behoefte.</i>		Toelichting op de status: In de Woonvisie wordt prioriteit gelegd bij het realiseren van starterswoningen, levensloopbestendige woningen en sociale huurwoningen. Ten aanzien van de sociale huurwoningen is vastgelegd dat we in de periode tot en met 2024 de kernvoorraad van het aantal sociale huurwoningen met 170 woningen willen verhogen. Bij de ontwikkeling van nieuwe bouwplannen proberen we hierop zoveel als mogelijk te sturen. In de rapportage van de bouwplannen, welke regelmatig wordt voorgelegd aan de commissie Ruimtelijk Domein, worden de feitelijke ontwikkelingen gemonitord.				
3.01.02	Planvorming c.q. afronding in Aarle-Rixtel	Gereed/ afgerond	2019	Wethouder Buter	Beleid en Projecten	12 2019	12 2019
	<i>In 2019 vindt in Aarle-Rixtel een verdere planvorming c.q. afronding plaats van de volgende plannen: • Mimosaplantsoen (13 levensloopbestendige woningen aan de Kannelustweg) • De Hopman (10 Tiny Houses voor starters op het oude scoutingterrein aan de Jan van Rixtelstraat) • De Klokkengieterij (ongeveer 60 - 70 grondgebonden woningen en appartementen) • Appartementengebouw Het Klavier (22 sociale huurappartementen, zijn inmiddels bewoond) Totaal: ongeveer 110 wooneenheden</i>		Toelichting op de status: - Mimosaplantsoen wijkt af van de planning. Het aangepaste bestemmingsplan (naar aanleiding van een tussenvonnis van de Raad van State) is onherroepelijk. Voor de verleende omgevingsvergunning en kapvergunning loopt thans nog een bezwaar c.q. beroepsprocedure. Inschatting van realisatie van dit plan is op dit moment niet mogelijk (2020 of 2021). - De tiny houses in plan De Hopman worden in de periode januari t/m mei 2020 geplaatst. De juridische procedure is dus afgerond. - Voor wat betreft plan De Klokkengieterij is de ontwikkelingscompetitie afgerond. De gemeente gaat in 2020 een anterieure overeenkomst aan met de winnaar van de competitie: Stam & De Koning Bouw BV. De herziening van het bestemmingsplan is in het najaar van 2020 voorzien. - Appartementengebouw Het Klavier is gerealiseerd. Deze acties krijgen een vervolg via 3.2.1, 3.2.2 en 3.2.3 zoals opgenomen in de begroting 2020.				

Wat hebben we er voor gedaan in 2019?		Status	Begrotings- jaar	Portefeuille- houder	Afdeling	Laatst vastgestelde planning	Nieuwe planning
3.02.02	Planvorming c.q. afronding in Lieshout	Gereed/ afgerond	2019	Wethouder Meulenstein	Omgevingsbeheer	12 2019	12 2019
	<i>In Lieshout vindt in 2019 planvorming c.q. afronding plaats van: • Herontwikkeling Heuvel (met vooralsnog 20 appartementen). In januari is het parkeeronderzoek afgerond. Het haalbaarheidsonderzoek wordt voorzien in juni 2019. Aan de hand van deze uitkomsten wordt de raad een go/no go gevraagd alvorens de bestemmingsplanprocedure op te starten en het plan verder uit te werken. • Nieuwenhof is vanaf 2016 bouwrijp gemaakt en alle kavels zijn uitgegeven. Verwacht wordt dat we in 2019 ca 10 woningen kunnen realiseren. In april 2019 wordt gestart met de uitgifte van de 16 kavels van de gemeente in het plan Vogelenzang.</i>		Toelichting op de status: Deze actie is hier gepubliceerd als afgesloten, maar krijgt een vervolg via actie 3.2.5 "Herontwikkeling De Heuvel (Lieshout)" zoals opgenomen in de begroting 2020.				
3.02.03	Locatiestudie voor kernen Beek en Donk en Mariahout	Gereed/ afgerond	2019	Wethouder Meulenstein	Beleid en Projecten	03 2020	10 2019
	<i>Voor de kernen Beek en Donk en Mariahout verrichten we de locatiestudie naar verdere inbreidingsmogelijkheden in 2020 en 2021. Ook in deze kernen worden de bestaande uitbreidingsgebieden verder ontwikkeld.</i>		Toelichting op de status: Locatiestudie inbreiding komt te vervallen. Inbreidingsbeleid is ingetrokken door de gemeenteraad. Hiervoor in de plaats komt het 'transformatiebeleid'. Bedoeling is dat dit eind 2020 is vastgesteld door raad. Deze actie (3.2.3 uit 2019) wordt afgesloten en in het vervolg wordt gerapporteerd via actie 3.4.1 "Transformatiebeleid".				
3.03.01	Open plekken-beleid	Gereed/ afgerond	2019	Wethouder Meulenstein	Beleid en Projecten	01 2019	01 2019
	<i>De nota open plekken-beleid wordt in 2019 herzien.</i>		Toelichting op de status: De gemeenteraad heeft in zijn vergadering van 31 januari 2019 de nota open plekkenbeleid en bebouwing hoekpercelen ingetrokken.				

Wat hebben we er voor gedaan in 2019?		Status	Begrotings- jaar	Portefeuille- houder	Afdeling	Laatst vastgestelde planning	Nieuwe planning
3.04.01	Herbestemming	Gereed/ afgerond	2019	Wethouder Meulenstein	Beleid en Projecten	10 2019	10 2019
	<i>Herbestemming geniet voorkeur boven inbreiding omdat dit minder ruimtebeslag heeft en minder belastend is voor het milieu. Dit leggen we vast in een op te leveren nota transformatiebeleid.</i>		Toelichting op de status: Dit onderdeel kan komen te vervallen.				
3.05.01	Fietsbruggen Onderhoud	Gereed/ afgerond	2019	Wethouder Slaets	Omgevingsbeheer	09 2019	09 2019
	<i>We vervangen de leuningen en brugdekken van twee fietsbruggen aan de Lekerstraat te Beek en Donk.</i>		Toelichting op de status: De vervanging van de leuningen en brugdekken van de twee fietsbruggen aan de Lekerstraat te Beek en Donk is afgerond. Een verder onderzoek naar het areaal loopt.				
3.05.02	Onderhoudsplan speelplekken	Lopend buiten planning	2019	Wethouder Slaets	Omgevingsbeheer	05 2019	11 2020
	<i>We maken een nieuw onderhouds- en vervangingsplan speelplekken.</i>		Toelichting op de status: In de raad van 12 december 2019 is besloten om een krediet ter beschikking te stellen. Dit krijgt een vervolg in 2020. Door middel van bijeenkomsten zal bij betrokken partijen input worden opgehaald. Daarna volgt uitwerking tot een eindplan, met eindpresentatie in de gemeenteraad.				
3.05.03	Pilot duurzaam onderhoud sportparken	Lopend buiten planning	2019	Wethouder Slaets	Omgevingsbeheer	12 2019	12 2020
	<i>We voeren een pilot uit om invulling te geven aan het duurzame onderhoud van sportparken.</i>		Toelichting op de status: Er is in 2019 een pilot opgestart met robotmaaiers in Mariahout en Aarle-Rixtel. In Mariahout worden 2 wedstrijdelden met een robotmaaier gemaaid. In Aarle-Rixtel alleen het hoofdveld. De beheerders van de sportparken zijn tot nu toe positief over het maaieresultaat. Uit de evaluatie volgt dat de pilot wordt voortgezet in 2020 bij meerdere sportparken. Alle sportparken worden bemest met een 100% organische meststof.				

Wat hebben we er voor gedaan in 2019?		Status	Begrotings- jaar	Portefeuille- houder	Afdeling	Laatst vastgestelde planning	Nieuwe planning
3.05.04	Kwaliteit openbare ruimte <i>We houden vast aan het huidige kwaliteitsniveau in de openbare ruimte met betrekking tot onkruidbeheer en het vegen van verhardingen en doen dat zonder chemische bestrijdingsmiddelen.</i>	Gereed/ afgerond	2019	Wethouder Slaets	Omgevingsbeheer	01 2019	12 2019
			Toelichting op de status: Het onderhouden van de openbare ruimte wordt op beeldkwaliteit uitgevoerd. De hoofdroutes, markante plekken en accentlocaties worden op A kwaliteit onderhouden. De rest van de openbare ruimte (binnen de bebouwde kom) worden op B kwaliteit onderhouden inclusief de sportparken.				
3.05.05	Onderhoudsplan vijvers, waterpartijen en sloten <i>We stellen een onderhoudsplan vijvers, waterpartijen en sloten op en geven hieraan uitvoering.</i>	Lopend buiten planning	2019	Wethouder Slaets	Omgevingsbeheer	10 2019	07 2020
			Toelichting op de status: De inventarisatie is gereed. Het onderhoudsplan wordt opgesteld. Oplevering van het onderhoudsplan wordt verwacht in juli 2020.				
3.06.01	Bundelroutes <i>De ter zake te nemen maatregelen voor de oplossing bij onder andere de Beekse brug zijn afhankelijk van de uitkomsten van de studie bundelroutes. Dit betreft een gezamenlijke provinciale en regionale uitdaging.</i>	Gereed/ afgerond	2018	Wethouder Meulenstein	Beleid en Projecten	01 2019	01 2019
			Toelichting op de status: Studie bundelroute is afgerond. Met de planstudie Beekse brug is gestart.				
3.06.02	Inpassingsplan N279 <i>In het kader van de vaststelling van het Provinciaal Inpassingsplan N279 Veghel-Asten sluiten we uitvoeringsovereenkomsten met de provincie af.</i>	Lopend buiten planning	2019	Wethouder Meulenstein	Beleid en Projecten	09 2019	12 2020
			Toelichting op de status: In verband met beroepen die ingesteld zijn tegen de vaststelling van het PIP heeft de provincie er voor gekozen om de totstandkoming van de uitvoeringsovereenkomsten op te schorten tot het moment dat er zicht bestaat op de wijze waarop de beroepen wel of niet gehonoreerd zullen gaan worden. De zitting is uitgesteld naar 2020. Inmiddels is besloten om gelijktijdig met de N279 ook de aansluiting Peeleindseweg - N272 mee te nemen in het project.				

Wat hebben we er voor gedaan in 2019?		Status	Begrotings- jaar	Portefeuille- houder	Afdeling	Laatst vastgestelde planning	Nieuwe planning
3.06.03	Opheffing verkeersknelpunten	Lopend buiten planning	2019	Wethouder Briels	Beleid en Projecten	12 2019	07 2020
	<i>We nemen maatregelen om lokale verkeersknelpunten op te lossen. Dit doen we in overleg met de dorpsraden op basis van een werkbudget.</i>		Toelichting op de status: Een aantal snelheidsremmende maatregelen zijn gerealiseerd. Een extra maatregel in de Kapelstraat in Beek en Donk worden de komende periode met de bewoners besproken.				
3.06.04	Beleidsplan fietsverkeer	Gereed/ afgerond	2019	Wethouder Briels	Beleid en Projecten	12 2019	12 2019
	<i>We geven uitvoering aan het Beleidsplan Fietsverkeer. Er is beperkt budget om de plannen uit het beleidsplan uit te voeren. Maar dit laat onverlet dat bij 'oplossen verkeersknelpunten' er wel degelijk ook – veiligheid van – fietsverkeer meegenomen wordt in de afweging. Plus dat fietsroutes meegenomen worden (als onderdeel van) de studie bundelroutes als onderdeel van de totale bereikbaarheidsagenda.</i>		Toelichting op de status: Er zijn geen onderhoudsprojecten aan de orde geweest waarbij het Beleidsplan Fietsverkeer een rol heeft gespeeld.				
3.08.01	Omgevingsvisie buitengebied (en 3.7.1)	Gereed/ afgerond	2019	Wethouder Meulenstein	Beleid en Projecten	12 2019	12 2019
	<i>We nemen dit vraagstuk mee in het proces om tot een Omgevingsvisie Buitengebied te komen.</i>		Toelichting op de status: Een gemeentelijk projectteam is intensief aan de slag met onderzoek naar en gedachtenvorming binnen alle ruimtelijke aspecten die een rol spelen in het buitengebied. Denk aan wetgeving, landbouw, wonen, arbeidsmigranten, criminaliteit, omgevingskwaliteit, energietransitie, gezondheidsbescherming, gezondheidsbevordering, water, cultuurhistorie, natuur, toerisme/recreatie, horeca en niet agrarische bedrijvigheid. Zodra hier een samenhangend beeld is gevormd en de eerste contouren van visie bekend zijn (vermoedelijk november 2019), vinden open opiniërende gesprekken plaats met ZLTO, IVN Laarbeek, Laarbeeks Landschap en de Dorpsraden. Parallel aan dit proces hebben twee aangestelde transitieverkenner gesprekken gevoerd met vertegenwoordigers van buurtschappen.. Uiteraard krijgen alle bewoners - niet alleen de gebruikers van het buitengebied - t.z.t. de mogelijkheid om te reageren op de ontwerp-visie. Deze actie krijgt een vervolg met actie 3.7.1 ('Omgevingsvisie') opgenomen in de begroting 2020.				

Wat hebben we er voor gedaan in 2019?		Status	Begrotings- jaar	Portefeuille- houder	Afdeling	Laatst vastgestelde planning	Nieuwe planning
3.09.01	Uitvoeringsagenda Duurzaamheid	Gereed/ afgerond	2019	Wethouder Briels	Beleid en Projecten	05 2019	12 2019
	<i>We zetten onverminderd in op het verduurzamen van onze leefomgeving en brengen daarbij meer focus aan in ons duurzaamheidsbeleid door een aantal thema's te benoemen waaraan concrete doelen en maatregelen / acties gekoppeld worden. Bij het uitwerken van die doelen en maatregelen betrekken we diverse externe partners vanuit bijvoorbeeld onderwijs, ondernemers, maatschappelijke organisaties en inwoners. Dit leidt tot een breed gedragen uitvoeringsagenda duurzaamheid.</i>		Toelichting op de status: De uitvoeringsagenda duurzaamheid is in de raad van 12 december 2019 vastgesteld. Met de raad is afgesproken om twee keer per jaar de stand van zaken te bespreken en op dat moment opnieuw de prioriteiten vast te stellen.				
3.09.02	Bewustwording energietransitie	Gereed/ afgerond	2019	Wethouder Briels	Beleid en Projecten	12 2019	12 2019
	<i>We stimuleren inwoners om maatregelen voor energiebesparing en opwekken van duurzame energie te nemen, door middel van communicatie gericht op informatievoorziening en bewustwording. Ook zoeken we regionale samenwerking voor de ruimtelijke inpassing van maatregelen ter bevordering van de energietransitie. In MRE verband leveren wij een actieve bijdrage aan het opstellen van een Regionale Energie Strategie (RES). Hierdoor wordt ook de lokale energietransitie ondersteund. In juli wordt een integraal voorstel ten aanzien van grootschalige opwek duurzame energie besproken.</i>		Toelichting op de status: Er is een thematische raadsavond georganiseerd in februari; er zijn externe onderzoeken opgeleverd over strategieën voor aardgasvrije warmte en de potentie voor grootschalige opwek; er is een visie voor grootschalige opwek van duurzame energie in Laarbeek opgesteld, deze is op 12 september in de commissie behandeld en op 3 oktober in de Raad vastgesteld. Er is een commissie ingesteld voor het beoordelen van aanvragen voor grootschalige opwek van duurzame energie. Laarbeek participeert actief in MRE-verband en Peilverband in het opstellen van de RES (regionale energiestrategie), door reguliere deelname aan thematische overleggen over duurzame warmte en landschappelijke inpassing. Hiervoor is de startnotitie door de raad vastgesteld; er is een inloopavond voor bewoners over duurzaamheid gehouden en columns hierover verschenen in de Mooi Laarbeek krant. De raad is gedurende het jaar in meerdere raadsinformatiebrieven geïnformeerd over de voortgang van zowel het regionale proces als de vorderingen in Laarbeek.				

Wat hebben we er voor gedaan in 2019?		Status	Begrotings- jaar	Portefeuille- houder	Afdeling	Laatst vastgestelde planning	Nieuwe planning
3.09.03	Vervolg Groenstrijd <i>We geven het project Groenstrijd 2.0 een vervolg en blijven in samenwerking met inwoners en bedrijven Laarbeek "vergroenen". We betrekken hier ook de dorpsraden bij. Het accent zal nog meer op klimaatadaptatie, biodiversiteit en inwonersparticipatie gelegd worden. Daarmee sluiten we beter aan bij de doelstellingen uit ons duurzaamheidsprogramma.</i>	Gereed/ afgerond	2019	Wethouder Slaets	Beleid en Projecten	09 2019	12 2019
			Toelichting op de status: We zijn bezig met het bedenken van een nieuwe opzet voor de Groenstrijd (die wellicht ook anders gaat heten). De projecten die voortkwamen uit Groenstrijd 2.0 zijn afgerond. Het project krijgt in een andere vorm een vervolg in 2020. Dit is als actie 3.10.5 "Vervolgproject Groenstrijd" opgenomen in de begroting 2020.				
3.09.04	Klimaatstresstest <i>We brengen in kaart welke delen van de gemeente kwetsbaar zijn voor de gevolgen van klimaatverandering. Hiervoor voeren we een hernieuwde klimaatstresstest uit als eerste verkenning, vooruitlopend op regionale samenwerking. Hierdoor wordt duidelijk welke maatregelen we in de toekomst moeten treffen voor klimaatadaptatie en wat het ruimtebeslag hiervan is.</i>	Gereed/ afgerond	2019	Wethouder Briels	Beleid en Projecten	12 2019	12 2019
			Toelichting op de status: In mei 2019 werd opdracht verstrekt tot het uitvoeren van de klimaatstresstesten. In januari 2020 is de rapportage opgeleverd.				
3.09.05	Waterberging en groen Oranjelaan <i>We realiseren een waterberging in het groengebied langs de Oranjelaan in Beek en Donk. Dit combineren we met een herinrichting van deze hoofdgroenstructuur. Water afkomstig van bedrijventerrein Beekerheide kan duurzaam worden geborgen en we verhogen de biodiversiteit en kwaliteit van de leefomgeving. Met diverse betrokkenen maken we een plan dat in 2019 uitgevoerd wordt.</i>	Lopend buiten planning	2019	Wethouder Slaets	Beleid en Projecten	07 2019	12 2020
			Toelichting op de status: Het doel om extra gronden te verwerven voor het plan is niet mogelijk gebleken. Er wordt nu een plan opgesteld voor alleen de gemeentegrond. Uitvoering komt in 2020 aan de orde.				

Wat hebben we er voor gedaan in 2019?		Status	Begrotings- jaar	Portefeuille- houder	Afdeling	Laatst vastgestelde planning		Nieuwe planning
3.10.01	Nationaal Natuur Netwerk	Gereed/ afgerond	2019	Wethouder Slaets	Beleid en Projecten	12	2019	12 2019
	<i>We werken mee aan de realisatie van Nationaal Natuur Netwerk (voorheen Ecologische Hoofdstructuur) door de aanleg van ecologische verbindingzones. Daarvoor overleggen we met het waterschap en grondeigenaren om de mogelijkheden en kansen voor een ecologische verbinding tussen de Mariahoutse bossen en Het Geregt (Meijerijstad) in beeld te brengen. Hetzelfde doen we voor een natte ecologische verbinding langs de Heieindse Loop en de zuidrand van de Mariahoutse bossen (richting Torreven). Hiermee verhogen we de biodiversiteit in Laarbeek. In 2019 wordt de haalbaarheid</i>		Toelichting op de status: Overleg heeft plaatsgevonden met grondeigenaren. Dit heeft nog niet geleid tot concrete projecten. Deze actie krijgt in 2020 een vervolg met de acties 3.10.1 en 3.10.2 zoals opgenomen in de begroting 2020.					
3.10.02	Nieuwe natuur	Lopend buiten planning	2019	Wethouder Slaets	Beleid en Projecten	05	2019	12 2020
	<i>In het gebied Broekeling ten zuiden van Aarle-Rixtel realiseren we nieuwe natuur waarmee bestaande gebieden van Brabants Landschap met elkaar verbonden worden. Dat doen we samen met Brabants Landschap en andere grondeigenaren. Het verbinden van deze gebieden zorgt voor verhoging van de biodiversiteit en verfraaiing van het landschap.</i>		Toelichting op de status: De noodzakelijke grondtransactie heeft inmiddels plaatsgevonden waarmee de betreffende gronden zijn overgedragen aan Brabants Landschap. Samen met Brabants Landschap wordt een inrichtingsplan gemaakt dat in het najaar 2020 uitgevoerd kan worden.					

Wat hebben we er voor gedaan in 2019?		Status	Begrotings- jaar	Portefeuille- houder	Afdeling	Laatst vastgestelde planning		Nieuwe planning
3.10.03	Gebiedscontract Stika	Gereed/ afgerond	2019	Wethouder Slaets	Beleid en Projecten	06	2019	06 2019
	<i>We sluiten een nieuw gebiedscontract Stika af (stimuleringskader groen blauwe diensten). Samen met de Peelgemeenten en de provincie ondersteunen we met deze regeling de realisatie van particuliere initiatieven ter verbetering van natuur en landschap. De stika-regeling maakt Laarbeek groener en zorgt voor verhoging van de biodiversiteit.</i>		Toelichting op de status: Een nieuw gebiedscontract is inmiddels in werking getreden.					
3.10.04	Beheerplannen natuurgebieden	Gereed/ afgerond	2019	Wethouder Slaets	Beleid en Projecten	12	2019	12 2019
	<i>We onderhouden alle nieuwe natuur die we aanleggen (uitvoering landschapsonwikkelingsplan) goed zodat de investeringen niet voor niets zijn. Daarvoor stellen we beheerplannen op waarin omschreven is welke onderhoudsmaatregelen nodig zijn en wat de kosten daarvan zijn, die gedekt kunnen worden door bijstellingen van het budget als gevolg van areaaluitbreiding.</i>		Toelichting op de status: We hebben actuele beheerplannen voor al onze natuurgebieden. Voor de EVZ Goorloop Beek en Donk en de herstelde vennen bij Mariahout zal een aanvulling gemaakt worden. Deze actie krijgt een vervolg in 2020. Hiervoor wordt verwezen naar actie 3.10.4 "Beheerplannen nieuw aangelegde natuur" zoals opgenomen in de begroting 2020.					
3.11.01	Nota grondbeleid 2019	Lopend buiten planning	2019	Wethouder Buter	Beleid en Projecten	09	2019	07 2020
	<i>We gaan in 2019 een nieuwe nota grondbeleid opstellen die een werkingsperiode heeft van 6 jaar. Hierin staat onder andere wat we gaan doen met het fonds bovenwijkse voorzieningen / volkshuisvestingsfonds en welke recente wetswijzigingen doorgevoerd zijn door het rijk. Duurzaamheidsaspecten zullen hierin ook aandacht krijgen.</i>		Toelichting op de status: Deze nota wordt tijdens de commissievergadering van juli 2020 in behandeling aangeboden.					

Wat hebben we er voor gedaan in 2019?		Status	Begrotings- jaar	Portefeuille- houder	Afdeling	Laatst vastgestelde planning	Nieuwe planning
3.11.02	Lotingsysteem en uitgifte beleid bouwkavels <i>We gaan het systeem van uitgifte dan wel loting actualiseren en in 2019 aan uw raad voorleggen. Bijzondere aandacht hebben we voor het thema starterswoningen.</i>	Lopend buiten planning	2019	Wethouder Meulensteen	Beleid en Projecten	03 2019	06 2020
			Toelichting op de status: In juni krijgt het herzien van het lotingssysteem een vervolg.				
3.11.03	Bemmer IV uitgifte bedrijfskavels extra stimuleren <i>In opdracht van het college is een onderzoek door de STEC-groep uitgevoerd. Op basis van de aanbevelingen uit de rapportage doen we voorstellen om tot een versnelling van kavelverkoop te komen.</i>	Gereed/ afgerond	2019	Wethouder Meulensteen	Beleid en Projecten	10 2019	12 2019
			Toelichting op de status: De interesse in bedrijventerrein Bemmer IV is sinds medio 2018 enorm toegenomen. Enerzijds trekt de economie aan. Anderzijds is de voorraad bedrijfsground in andere gemeenten nagenoeg uitgeput. Bedrijven weten ons goed te vinden vanwege positieve ervaringen, mond op mond reclame en de uitstekende bereikbaarheid van Bemmer.				
3.11.04	Plan van aanpak invoering Omgevingswet <i>De projectleider draagt zorg voor de implementatie Omgevingswet en gaat zich bezig houden met het opstellen van het Plan van Aanpak invoering Omgevingswet.</i>	Gereed/ afgerond	2019	Wethouder Briels	Omgevingsbeheer	04 2019	12 2019
			Toelichting op de status: De projectleider is per september gestart. Het plan van aanpak is afgerond. In het vervolg krijgt dit onderwerp aandacht via actie 3.10.6 "Plan van aanpak invoering Omgevingswet", zoals opgenomen in de begroting 2020.				

Wat hebben we er voor gedaan in 2019?		Status	Begrotings- jaar	Portefeuille- houder	Afdeling	Laatst vastgestelde planning	Nieuwe planning
3.11.05	Actualisatie erfgoedbeleid	Gereed/ afgerond	2019	Wethouder Slaets	Beleid en Projecten	12 2019	12 2019
	<i>Sinds januari 2018 wordt er opnieuw nadere invulling gegeven aan cultuurhistorie en monumenten. De voorbije vijf jaar was de interne prioriteit voor dit onderwerp laag. Hierdoor is een actualisatie van het beleid noodzakelijk. De volgende zaken komen aan bod: • Het verplichte gemeentelijke toezicht op instandhouding van rijksmonumenten oppakken (conform overgangsrecht Erfgoedwet). De eerste stap is het uitvoeren van een 0-meting van de rijksmonumenten. • Het opstellen van een integraal erfgoedplan, dit is één van de 12 speerpunten in de structuurvisie 2010-2020. De kern van het integraal erfgoedplan is mensen inspireren om met erfgoed aan de slag te gaan en het in te zetten voor andere doeleinden zoals recreatie, toerisme en woningbouw. Bij het opstellen van het plan worden stakeholders en burgers betrokken conform de 'Laarbeekmethode'. • De Erfgoedkaart, die in 2013 is vastgesteld door de raad, vertalen in de bestemmingsplannen. De omgang met cultuurhistorisch waardevolle panden verduidelijken in de bestemmingsplannen. Er heerst veel onduidelijkheid over wat wel en niet mag met deze panden, hetgeen tot frustratie leidt bij inwoners en zorgt voor veel werk en afstemming bij medewerkers. Door dit beter te op te nemen in bestemmingsplannen, wordt er op lange termijn geld en tijd bespaard. We integreren dit in de nieuw op te stellen visie op het buitengebied.</i>		Toelichting op de status: In januari is er gestart met de actualisatie van het erfgoedbeleid. In februari heeft een geslaagde erfgoedavond plaatsgevonden. In samenwerking met de heemkundekringen is de verdere input voor het erfgoedhandboek verzameld. Dit krijgt in 2020 een vervolg met de actie 4.4.2 "Actualisatie erfgoedbeleid" zoals opgenomen in de begroting 2020.				

Wat hebben we er voor gedaan in 2019?		Status	Begrotings- jaar	Portefeuille- houder	Afdeling	Laatst vastgestelde planning	Nieuwe planning
3.11.90	Opstellen van een vervangingsplan bomen <i>Op diverse locaties in Laarbeek zijn er problemen met bomen die niet geschikt zijn voor de plek waar ze staan. Ook laat de kwaliteit van de huidige bomen soms te wensen over. Een vervangingsplan brengt de probleemlocaties en noodzakelijke vervangingen in beeld en brengt prioriteiten aan zodat hier op een structurele en planmatige manier invulling aan gegeven kan worden. (openstaand beleidsvoornemen 2018)</i>	Lopend buiten planning	2018	Wethouder Slaets	Beleid en Projecten	07 2019	06 2020
			Toelichting op de status: Op dit moment wordt het plan opgesteld. Hierbij zijn dorpsraden, IVN en Laarbeeks Landschap bij betrokken. De verwachting is dat in juni 2020 besluitvorming door de raad kan plaatsvinden.				
3.11.91	Herinrichting Piet van Thielplein <i>Er is een gedragen ontwerp voor de herinrichting van de oostzijde van het Piet van Thielplein in Beek en Donk. (openstaand beleidsvoornemen 2018)</i>	Lopend buiten planning	2018	Wethouder Meulensteen	Beleid en Projecten	09 2019	09 2020
			Toelichting op de status: Dit project loopt. De realisatie wordt verwacht in Q3 2020. Voor de zomer vindt de aanbesteding plaats.				
3.11.92	Inrichting Vonderweg <i>In 2018 is de Vonderweg opnieuw ingericht van de Bossheweg tot aan de aansluiting met de Everbest, waarbij twee gescheiden rijbanen worden gecreëerd. (openstaand beleidsvoornemen 2018)</i>	Lopend buiten planning	2018	Wethouder Slaets	Omgevingsbeheer	12 2019	06 2020
			Toelichting op de status: De aanbesteding loopt. Het ontwerp is aangepast ten opzichte van eerdere ontwerpen. De uitvoering staat gepland voor juni 2020.				
3.11.93	Opstellen stedenbouwkundig plan <i>Het opstellen van een stedenbouwkundig plan en het in procedure brengen van de planologische wijziging t.b.v. de realisatie van Tiny Houses aan de Jan van Rixtelstraat in Aarle-Rixtel. (openstaand beleidsvoornemen 2018)</i>	Gereed/ afgerond	2018	Wethouder Buter	Beleid en Projecten	06 2019	09 2019
			Toelichting op de status: Inmiddels is een tijdelijke omgevingsvergunning onherroepelijk. De woning worden in de periode januari t/m mei 2020 geplaatst.				

Wat hebben we er voor gedaan in 2019?		Status	Begrotings- jaar	Portefeuille- houder	Afdeling	Laatst vastgestelde planning	Nieuwe planning
3.11.94	Organiseren woningmarkt <i>In samenwerking met (marktpartijen) wordt tweemaal een woningmarkt georganiseerd (2016-2018). (openstaand beleidsvoornemen 2018)</i>	Gereed/ afgerond	2018	Wethouder Meulensteen	Beleid en Projecten	07 2019	07 2019
			Toelichting op de status: Ontwikkelingen op woningbouwmarkt bepalen nut en noodzaak. Nu geen noodzaak voor organisatie woningmarkt. Als zich ontwikkelingen voordoen dan zal worden overwogen of het organiseren van een woningmarkt zinvol is.				
3.11.95	Haalbaarheidsstudie Centrumplan Heuvel in Lieshout <i>Uitvoeren van een haalbaarheidsstudie Centrumplan Heuvel in Lieshout en afhankelijk van de uitkomst wordt er een planologische procedure opgestart. (openstaand beleidsvoornemen 2018)</i>	Gereed/ afgerond	2018	Wethouder Meulensteen	Beleid en Projecten	06 2019	12 2019
			Toelichting op de status: Het globaal stedenbouwkundig plan is bekend. De ingrediënten voor de opstalexploitatie zijn bekend (o.a. verwerving, bouwkosten en huurpenningen / verkoopbedragen). Er is een parkeeronderzoek uitgevoerd voor het centrum, noodzakelijk om Bavaria NV te bewegen hun gronden (in eigendom) in het plan in te brengen. In 2020 wordt de samenwerkingsovereenkomst getekend tussen Rialto Vastgoedontwikkeling BV en de gemeente Laarbeek. Dan wordt tevens de gemeenteraad een go/no go-afweging voorgelegd.				
3.11.96	Regenwaterriool Mariahout <i>Qua beheer zal in Mariahout een regenwaterriool worden bijgelegd aan de Bernadettestraat-Meerven.(openstaand beleidsvoornemen 2016)</i>	Lopend buiten planning	2016	Wethouder Slaets	Omgevingsbeheer	11 2019	04 2020
			Toelichting op de status: Project is aanbesteed en gegund. Materialen worden op dit moment besteld. De uitvoering is in november 2019 gestart. Afronding wordt verwacht in april 2020.				

Wat hebben we er voor gedaan in 2019?		Status	Begrotings- jaar	Portefeuille- houder	Afdeling	Laatst vastgestelde planning	Nieuwe planning
3.11.97	Inventarisatie uitwerking maatregelen Brainportregio <i>De inventarisatie van en de uitwerking van het (verkeerskundig)maatregelenpakket ten behoeve van het oostelijk deel van de Brainportregio (N279).(openstaand beleidsvoornemen 2016)</i>	Gereed/ afgerond	2016	Wethouder Meulenstein	Beleid en Projecten	06 2019	12 2019
			Toelichting op de status: Een deel van het beschikbare budget wordt besteed aan regiobrede projecten, zoals werkgeversaanpak, Slimmer fietsen, Smart Roads enz. Een aantal infrastructurele projecten is afgerond en een aantal projecten zijn in voorbereiding of wordt uitgevoerd. Meer informatie is te vinden op de website www.zoslimbereikbaar.nl. Afgerond in 2019: Fietsstraat Havenweg Aarle-Rixtel In voorbereiding: Snelfietspad Wilhelminakanaal vanaf Beek en Donk tot Tilburg, Planstudie Beekse brug en Fietsroute Gemert naar Helmond. Deze acties krijgen in 2020 een vervolg met de actie 3.6.1 "Bereikbaarheid en aanvaardbaar verkeersniveau ten behoeve van de leefbaarheid" zoals opgenomen in de begroting 2020.				
3.11.98	Realiseren van ecologische verbindingszones <i>Langs de Goorloop, Schevelingse Loop/omgeving Croy en aan de westkant van Laarbeek worden ecologische verbindingszones en landschappelijke kwaliteitsverbeteringen gerealiseerd.</i>	Gereed/ afgerond	2016	Wethouder Slaets	Beleid en Projecten	06 2019	
			Toelichting op de status: De werkzaamheden zijn afgerond. Momenteel wordt de subsidieverantwoording in orde gemaakt. Er volgt een raadsvoorstel ter afronding van dit project en om nieuw budget beschikbaar te stellen voor projecten in het kader van de realisatie het Nationaal Natuur Netwerk (zie 3.10.1).				

Beleidsindicatoren

Het is verplicht om een set beleidsindicatoren toe te voegen aan de Programmabegroting. Doel van de beleidsindicatoren is dat de lezers, en met name raadsleden, meer inzicht krijgen in de begroting en dat begrotingen van verschillende gemeenten gemakkelijker te vergelijken worden.

In dit jaarverslag zijn de (verplichte) indicatoren opgenomen waarbij per programma de daarbij relevante indicatoren worden opgesomd. De uitkomst van Laarbeek is afgezet tegen de uitkomst van de gemiddelde gemeente met een inwoneraantal tot 25.000 inwoners.

Beleidsindicator	verplicht volgens BBV j/n	meet eenheid	actualiteit	Laarbeek	gemiddelde gemeente < 25.000 inwoners
Gemiddelde WOZ-waarde	Ja	Duizend euro	2019	€ 270	€ 260
Nieuw gebouwde woningen	Ja	Aantal per 1.000 woningen	2019	9,7	9,3
Demografische druk	Ja	%	2019	76,8%	79,0%
Gemeentelijke woonlasten eenpersoonshuishouden	Ja	In euro's	2019	€ 589	€ 708
Gemeentelijke woonlasten meerpersoonshuishouden	Ja	In euro's	2019	€ 634	€ 784

Taakvelden

Woon- en leefklimaat			Bedragen x € 1.000			
Taakveld	Omschrijving		Primitieve begroting 2019	Gewijzigde begroting 2019	Rekening 2019	Afwijking
2.1	Verkeer, wegen en water	lasten	2.441	2.378	2.313	65
		batens	54	54	102	48
		saldo	-2.387	-2.324	-2.211	113
2.3	Recreatieve Havens	lasten	5	5	5	
		batens			1	1
		saldo	-5	-5	-4	1
5.4	Musea	lasten	20	20	18	1
		batens	1	1		-1
		saldo	-18	-18	-18	
5.5	Cultureel erfgoed	lasten	81	121	68	53
		batens	12	12	32	20
		saldo	-69	-109	-37	73
5.6	Media	lasten	362	362	361	1
		batens				
		saldo	-362	-362	-361	1
5.7	Openbaar groen en (openlucht) recreatie	lasten	1.747	2.345	2.768	-423
		batens	75	75	71	-3
		saldo	-1.672	-2.270	-2.696	-426
7.4	Milieubeheer	lasten	1.110	1.112	1.133	-21
		batens			1	1
		saldo	-1.110	-1.112	-1.132	-20
8.1	Ruimtelijke Ordening	lasten	605	624	676	-52

		baten	56	56	414	359
		saldo	-549	-568	-261	307
8.3	Wonen en bouwen	lasten	266	266	272	-7
		baten	771	771	583	-188
		saldo	505	505	310	-195
0.10.3	Mutaties reserves programma 3	lasten	75	254	604	-350
		baten	249	1.336	1.678	342
		saldo	174	1.082	1.074	-8
Totaal programma		lasten	6.711	7.486	8.219	-733
		baten	1.218	2.304	2.882	578
		saldo	-5.494	-5.182	-5.337	-155

Analyse verschillen

2.1 Verkeer, wegen en water (voordeel + 113.000)

Verzoeken inwoners (voordeel + 23.000 incidenteel)

Er wordt structureel € 23.000 gereserveerd voor wegen om snel in te kunnen spelen op verzoek van inwoners. Dit jaar is er geen gebruik gemaakt van dit budget.

Leges onderhoud verharde wegen (voordeel + 35.000 incidenteel)

Afhankelijk van de hoeveelheid aanvragen krijgen we leges voor nutstracés. Vanwege veel woningbouw in 2019 zijn er veel tracés aangelegd.

Incidenteel onderhoud (voordeel + 17.000 incidenteel)

In de begroting zijn we er nog vanuit gegaan dat deze kosten via de voorziening onderhoud wegen gedekt waren. Volgens de financiële regelgeving (BBV) kan alleen groot onderhoud ten laste gebracht worden aan deze voorziening en zijn deze kosten verantwoord op deze post. Dit leidt tot een nadeel van € 33.000. Daar tegenover staat dan dat er € 50.000 minder gedoteerd hoeft te worden aan de voorziening onderhoud wegen. Dit leidt tot een voordeel van € 50.000.

Kapitaallasten krediet bomentoezicht aanleg glasvezel buitengebied (nadeel - 32.000 incidenteel)

Dit is een administratieve correctie voortvloeiende uit 2018.

Kapitaallasten (voordeel + 30.000 incidenteel)

Doordat begrotingstechnisch rekening is gehouden met 1% rentedoorrekening en in de werkelijkheid 0,5% rente doorrekening is doorgevoerd vanwege nacalculatie, ontstaat er een voordeel op dit taakveld.

5.5 Cultureel erfgoed (voordeel + 73.000)

Subsidies molens (voordeel + 19.000 incidenteel)

We zijn altijd op zoek naar subsidies voor monumenten. In dit geval is extra subsidie gevonden bij de provincie voor de molens.

Kapitaallasten krediet actualisatie erfgoedbeleid (voordeel + 39.000 incidenteel)

Doordat het krediet voor een groot deel doorschuift naar 2020 ontstaat hier een voordeel. Dit krediet was gedekt door de reserve incidenteel beleid en laat daar een nadeel zien. Zodat het budgetneutraal is voor deze jaarrekening.

5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie (nadeel - 426.000)

Extra maaiwerk bermen en sloten (nadeel - 23.000 incidenteel)

Door extra noodzakelijk onderhoud in de vorm van extra maaiwerk, het verwijderen van duikers en het opschonen van bermsloten is hier een overschrijding ontstaan. Dit extra werk is niet altijd even goed van te voren in te schatten en loopt soms ook door de 'jaargrens heen'. Dit leidt het ene jaar tot een overschot (zoals in 2018) en het andere jaar tot een overschrijding.

Bomenbeheer (nadeel - 65.000 incidenteel)

Door de voorjaarsstorm van 2019 was er veel schade aan bomen en zijn er extra kosten gemaakt voor het snoeien en rooien van bomen en het ruimen van materiaal. Op sommige plaatsen waren rijen met populieren zo beschadigd, dat er extra bomenrijen zijn verwijderd om gevaarlijke situaties en schade bij een volgende storm te voorkomen. Daarnaast zijn er, als gevolg van het faillissement in 2018 van de aannemer die zorg droeg voor het bomenonderhoud, werkzaamheden doorgeschoven naar 2019.

Kapitaallasten krediet uitvoering natuur- en landschapsprojecten (nadeel - 343.000 incidenteel)

Dit is een krediet uit 2013 waar de kapitaallasten begrotingstechnisch niet begroot waren in 2019. Dit krediet wordt gedekt uit de reserve kwaliteitsverbetering en laat daar een voordeel zien, zodat deze mutatie budgetneutraal is.

Kapitaallasten krediet speelruimteplan 2019 (voordeel + 35.000 incidenteel)

Dit krediet is doorgeschoven naar 2020. Daarom vervalt deze kapitaallast in 2019. Dit krediet was gedekt door de reserve incidenteel beleid en laat daar een nadeel zien. Zodat deze mutatie budgetneutraal is.

7.4 Milieubeheer (nadeel - 20.000)

Kapitaallasten krediet uitwerking visie duurzaamheid (nadeel - 21.000 incidenteel)

Dit is een krediet uit 2013 waar de kapitaallasten begrotingstechnisch niet begroot waren in 2019. Dit krediet wordt gedekt door de reserve duurzaamheid en laat daar een voordeel zien, zodat deze mutatie budgetneutraal is.

8.1 Ruimtelijk domein (voordeel + 307.000)

Kapitaallasten krediet visie buitengebied (nadeel - 37.000 incidenteel)

Dit is een krediet uit 2018 waar de kapitaallasten begrotingstechnisch niet begroot waren in 2019. Dit krediet wordt gedekt door de algemene reserve en laat daar een voordeel zien, zodat deze mutatie budgetneutraal is.

Kapitaallasten krediet uitv reconstructie landschapsinvestering (nadeel - 22.000 incidenteel)

Dit is een oud krediet waarvan de kapitaallasten niet begroot waren in 2019. Dit krediet wordt gedekt door de reserve reconstructiewet en laat daar een voordeel zien, zodat deze mutatie budgetneutraal is.

Bijdrage landschapsinvesteringsregeling (voordeel + 355.000 incidenteel)

Met de provincie hebben wij een overeenkomst gesloten dat voor iedere ruimte voor ruimtetitel binnen onze gemeente, de provincie € 50.000,00 aan ons afdraagt. Dit bedrag moeten wij investeren in kwaliteitsverbetering van het buitengebied. In 2019 hebben wij deze bijdrage 4 keer ontvangen.

De andere bijdrage van € 155.000 komt voort uit een regeling van ca. 10 jaar geleden waarbij de gemeente zogenaamde BiO-kavels mocht uitgeven. Deze kavels zijn vergelijkbaar met RvR-kavels met dit verschil dat de totale bijdrage ten goede komt van de gemeente. Op basis van die regeling (€ 140.000,00 per kavel geïndexeerd) is er, naast het thans ontvangen bedrag, van nog een kavel een bijdrage te ontvangen. Wanneer die bijdrage kan worden ontvangen

is niet bekend omdat deze gelinkt is aan het verkrijgen van een bouwvergunning en de grond nog niet is verkocht. De afspraak is gemaakt dat deze bijdragen gestort worden in de reserve kwaliteitsverbetering buitengebied, zodat het daar een nadeel laat zien vanwege de storting. Deze mutatie is dus budgetneutraal.

8.3 Wonen en bouwen (nadeel - 195.000)

Minder leges bouwvergunningen (nadeel - 189.000 incidenteel)

Als gevolg van de stikstofcrisis en PFAS is de uitgifte van bouwvergunningen vertraagd. Dit heeft er toe geleid dat niet het geraamde bedrag gerealiseerd is. Gezien de oorzaak is gelegen in de stikstofcrisis en PFAS wordt er vanuit gegaan dat dit incidenteel is.

0.10.3 Mutaties reserves programma 3 (nadeel - 8.000)

Algemene reserve voordeel (voordeel + 55.000 incidenteel)

Dit voordeel wordt vooral veroorzaakt door de mutatie op het taakveld 8.1 met betrekking tot het krediet visie buitengebied waar het een nadeel is.

Reserve kwaliteitsverbetering (voordeel + 343.000 incidenteel)

Zie voor een verklaring taakveld 5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie.

Reserve kwaliteitsverbetering (nadeel - 355.000 incidenteel)

Zie voor een verklaring taakveld 8.1 Ruimtelijk domein.

Reserve reconstructiewet (voordeel + 22.000 incidenteel)

Zie voor een verklaring taakveld 8.1 Ruimtelijk domein

Reserve duurzaamheidsfonds (voordeel + 21.000 incidenteel)

Zie voor een verklaring taakveld 7.4 Milieubeheer

Reserve incidenteel nieuw beleid (nadeel - 74.000 incidenteel)

Zie voor een verklaring taakveld 5.5 Cultureel erfgoed (€ 39.000) en taakveld 5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie (€ 35.000).

Lopende projecten

Project	Krediet	Uitgaven t/m 2018	Uitgaven 2019	Restant krediet
---------	---------	----------------------	------------------	--------------------

Vorbereidingskrediet Nachtegaallaan BD 20.000 21.871 15 -1.886

Project is gereed. Krediet kan worden afgesloten.

Project	Krediet	Uitgaven t/m 2018	Uitgaven 2019	Restant krediet
---------	---------	----------------------	------------------	--------------------

Kleinschalige herstraatwerkzaamheden 100.000 73.982 1.843 24.175

Wegens herprioritering werkzaamheden is er een restant ontstaan. Werkzaamheden zijn gereed. Krediet kan worden afgesloten.

Project	Krediet	Uitgaven t/m 2018	Uitgaven 2019	Restant krediet
---------	---------	----------------------	------------------	--------------------

Herstraten Mgr Verhagenstraat BD 88.900 48.886 40.014

Project is gereed. Krediet kan worden afgesloten.

Project	Krediet	Uitgaven t/m 2018	Uitgaven 2019	Restant krediet
---------	---------	----------------------	------------------	--------------------

Asfaltonderhoud Sonseweg en Broek 796.000 687.216 110.241 -1.457

Project is gereed. Krediet kan worden afgesloten.

Project	Krediet	Uitgaven t/m 2018	Uitgaven 2019	Restant krediet
---------	---------	----------------------	------------------	--------------------

Onderzoek wegen en inspecties 32.500 18.129 14.650 -279

Weginspecties 2019 zijn gereed. Krediet kan worden afgesloten.

Project	Krediet	Uitgaven t/m 2018	Uitgaven 2019	Restant krediet
---------	---------	----------------------	------------------	--------------------

Restantkrediet onderhoudsplan 2018	341.954	270.000		71.954
---	---------	---------	--	--------

Krediet is onderdeel van onderhoudsprogramma 2018. Tekorten worden met dit krediet opgevangen. Krediet kan worden afgesloten.

Project	Krediet	Uitgaven t/m 2018	Uitgaven 2019	Restant krediet
---------	---------	----------------------	------------------	--------------------

Herinrichting Oranjeplein Mariahout	658.500	-198.809	1.008.857	-151.548
--	---------	----------	-----------	----------

In 2020 volgt herverdeling over de verschillende deeltkredieten m.b.t. dit onderwerp. In een raadsinformatiebrief is de raad eerder geïnformeerd over de verontreiniging die heeft geleid tot meerkosten.

Project	Krediet	Uitgaven t/m 2018	Uitgaven 2019	Restant krediet
---------	---------	----------------------	------------------	--------------------

Slijtlagen + plaatselijke reparatie	296.000		206.903	89.097
--	---------	--	---------	--------

Project is gereed. Restant is een voordeel door de aanbesteding. Krediet kan worden afgesloten.

Project	Krediet	Uitgaven t/m 2018	Uitgaven 2019	Restant krediet
---------	---------	----------------------	------------------	--------------------

Reconstructie en dekversterkingslagen (ged.verv)	530.000		5.370	524.630
---	---------	--	-------	---------

Project is in de financiële afronding. Inschatting is dat we ruim binnen budget blijven door meevallende reparaties.

Project	Krediet	Uitgaven t/m 2018	Uitgaven 2019	Restant krediet
---------	---------	----------------------	------------------	--------------------

Reconstructie en dekversterkingslagen (overig)	329.000		11.906	317.094
---	---------	--	--------	---------

Project is in financiële afronding. We blijven binnen budget.

Project	Krediet	Uitgaven t/m 2018	Uitgaven 2019	Restant krediet
---------	---------	----------------------	------------------	--------------------

Kleinschalig herstraatwerk 100.000 95.678 4.322

Project is gereed. Krediet is afgesloten.

Project	Krediet	Uitgaven t/m 2018	Uitgaven 2019	Restant krediet
---------	---------	----------------------	------------------	--------------------

Scheuren vullen 15.000 15.000

Er zijn in 2019 geen scheuren gerepareerd. Krediet kan afgesloten worden.

Project	Krediet	Uitgaven t/m 2018	Uitgaven 2019	Restant krediet
---------	---------	----------------------	------------------	--------------------

Onderzoeken, inspecties en voorbereidingen 82.500 59.970 22.530

Project is gereed. Krediet kan worden afgesloten.

Project	Krediet	Uitgaven t/m 2018	Uitgaven 2019	Restant krediet
---------	---------	----------------------	------------------	--------------------

Reconstructie Nieuwe Erven MH (wegen) 70.000 665 69.335

In 2020 volgt herverdeling over de verschillende deeltkredieten m.b.t. dit onderwerp.

Project	Krediet	Uitgaven t/m 2018	Uitgaven 2019	Restant krediet
---------	---------	----------------------	------------------	--------------------

Verruimen riool en aanpassen gemaal Meerven (aanv) 187.000 187.000

In 2020 volgt herverdeling over de verschillende deeltkredieten m.b.t. dit onderwerp.

Project	Krediet	Uitgaven t/m 2018	Uitgaven 2019	Restant krediet
---------	---------	----------------------	------------------	--------------------

Vervanging armaturen 480.000 97.119 382.881

Project loopt door in 2020 zijn nu met de uitwerking bezig.

Project	Krediet	Uitgaven t/m 2018	Uitgaven 2019	Restant krediet
---------	---------	----------------------	------------------	--------------------

Vervanging lichtmasten 70.000 47.762 22.238

Project loopt door in 2020 zijn nu met de uitwerking bezig.

Project	Krediet	Uitgaven t/m 2018	Uitgaven 2019	Restant krediet
---------	---------	----------------------	------------------	--------------------

Diverse aanpassingen openbare verlichting 10.000 5.000 5.000

Project loopt door in 2020 zijn nu met de uitwerking bezig.

Project	Krediet	Uitgaven t/m 2018	Uitgaven 2019	Restant krediet
---------	---------	----------------------	------------------	--------------------

Aanpassingen Kerkplein AR + onvoorzien 43.615 945 42.670

Project heeft stilgelegen vanwege uitblijven van een reactie van het Kerkbestuur. Afgesproken is dat na de Coronacrisis een gesprek wordt ingepland met het Kerkbestuur, Dorpsplatform Aarle-Rixtel en gemeente om tot een definitief inrichtingsvoorstel te komen welke mogelijk ook zal leiden tot een kredietwijziging/verzoek tot indexering van het huidige krediet (huidige krediet stamt uit 2013).

Project	Krediet	Uitgaven t/m 2018	Uitgaven 2019	Restant krediet
---------	---------	----------------------	------------------	--------------------

Werkbudget Bereikbaarheidsagenda 50.000 14.852 35.148

Bijdrage aan het programmateam gedaan in 2018. In 2019 verliep bijdrage aan regiobrede projecten via daarvoor bestemde krediet. Krediet kan worden afgesloten.

Project	Krediet	Uitgaven t/m 2018	Uitgaven 2019	Restant krediet
---------	---------	----------------------	------------------	--------------------

Werkbudget Bereikbaarheidsagenda 70.000 61.987 8.013

Krediet kan worden afgesloten.

Project	Krediet	Uitgaven t/m 2018	Uitgaven 2019	Restant krediet
---------	---------	----------------------	------------------	--------------------

Groot onderhoud Kerkgracht Lieshout 70.000 70.000

In afwachting van inrichting kerkplein worden hiervoor de gelden gebruikt.

Project	Krediet	Uitgaven t/m 2018	Uitgaven 2019	Restant krediet
---------	---------	----------------------	------------------	--------------------

Vervanging 2-tal fietsbruggen Lekerstraat BD 70.000 67.840 2.160

Project is gereed. Krediet kan worden afgesloten.

Project	Krediet	Uitgaven t/m 2018	Uitgaven 2019	Restant krediet
---------	---------	----------------------	------------------	--------------------

Opstellen beheerplan vijvers en watergangen 15.000 13.065 14.157 -12.222

Beheerplan is gereed in het 2e kwartaal 2020, start uitvoering derde kwartaal 2020. Vanwege extra onderzoek inzake ecologische en klimatologische omstandigheden zijn extra kosten gemaakt.

Project	Krediet	Uitgaven t/m 2018	Uitgaven 2019	Restant krediet
---------	---------	----------------------	------------------	--------------------

Digitaliseren bouwvergunningen RHC 70.000 667 69.333

Het project digitaliseren bouwvergunningen RHCe is nog niet afgerond. Alle bouwvergunningen van de voormalige gemeenten zijn getransporteerd naar externe partner. Momenteel worden ze daar gecontroleerd, scanklaar gemaakt en gescand. We zijn nog in afwachting van een goedgekeurd proefbestand dat voldoet aan de vervangingseisen zoals die in aanbesteding zijn geformuleerd. De verwachting is dat eind 2020 alle digitale

bouwvergunningen door ons zijn gecontroleerd, waarna ze worden overgebracht naar het digitaal depot van het Regionaal Historisch Centrum Eindhoven.

Project	Krediet	Uitgaven t/m 2018	Uitgaven 2019	Restant krediet
---------	---------	----------------------	------------------	--------------------

Uitvoering natuur- en landschapsprojecten 2013

805.000 53.194 362.625 389.181

We houden weliswaar 389.181 euro over maar hebben daar tegenover voor hetzelfde bedrag subsidie aan de provincie terug moeten betalen. Dit krediet kan worden afgesloten.

Project	Krediet	Uitgaven t/m 2018	Uitgaven 2019	Restant krediet
---------	---------	----------------------	------------------	--------------------

Uitvoering natuur- en landschapsprojecten

340.000 8.967 331.033

Dit krediet is bestemd voor de uitvoering van natuur- en landschapsprojecten die lastig te plannen zijn omdat ze van veel externe factoren afhankelijk zijn (o.a. grondverwerving). Er is vooralsnog dus ook geen eindoplevering. Uit dit krediet worden meerdere projecten betaald. Zo worden op dit moment de mogelijkheden en kansen verkend voor ecologische verbindingzones tussen de Mariahoutse bossen en Het Gerecht (Meerijstad) en langs de Heieindse Loop en de zuidrand van de Mariahoutse bossen (richting Torreven). Zodra dit helder is kan worden overgegaan tot planvorming en realisatie. Langs de Goorloop worden nog wat afrondende werkzaamheden aan de EVZ uitgevoerd. Projecten voor het Stimuleringskader Groenblauwe diensten worden door de veldcoördinator doorlopend voorbereid en in uitvoering genomen. Waar zich kansen voordoen worden langs de dorpsranden projecten gerealiseerd die voorzien in de aanleg van waterbergingen en verhoging van de biodiversiteit.

Project	Krediet	Uitgaven t/m 2018	Uitgaven 2019	Restant krediet
---------	---------	----------------------	------------------	--------------------

Uitbreiding voorzieningen passantenhaven

17.835 4.902 12.933

De uitbreiding van de voorzieningen staan on hold gezien de nieuwe ontwikkelingen voor het Gulden land. Dit jaar worden de plannen voor de Kop van Aarle-Rixtel verder uitgewerkt tot ontwerp in samenwerking met het waterschap. Daarna kunnen de aanpassingen van de passantenhaven plaatsvinden.

Project	Krediet	Uitgaven t/m 2018	Uitgaven 2019	Restant krediet
---------	---------	----------------------	------------------	--------------------

Speelruimteplan 35.000 35.000

Krediet is op 12 december 2019 door de gemeenteraad beschikbaar gesteld. Plan wordt in 2020 opgesteld.

Project	Krediet	Uitgaven t/m 2018	Uitgaven 2019	Restant krediet
---------	---------	----------------------	------------------	--------------------

Uitwerking visie Duurzaamheid 491.332 -153.743 343.743 301.332

Dit krediet is bestemd voor de uitvoering van onze duurzaamheidsagenda. Het is een doorlopend programma. Projecten zijn dynamisch en afhankelijk van de prioriteiten die gesteld worden. In de duurzaamheidsagenda staan de thema's Duurzaam wonen, Duurzame leefomgeving, Duurzaam grondstoffengebruik en Duurzaam ondernemen centraal. Daarnaast lopen de Regionale Energiestrategie (RES) en de verduurzaming van onze eigen bedrijfsvoering. De gemeenteraad wordt elk half jaar (via de commissie) bijgepraat en in de gelegenheid gesteld om eventueel keuzes te maken en prioriteiten te stellen.

Project	Krediet	Uitgaven t/m 2018	Uitgaven 2019	Restant krediet
---------	---------	----------------------	------------------	--------------------

Deelname Zonnepanelenproject Brabant-ZO 1.540.000 265.265 913.326 361.409

Dit project loopt volgens de verordening tot begin 2020. In 2020 wordt aan de raad voorgesteld om dit te verlengen via een raadsvoorstel. Krediet kan dus niet worden afgesloten.

Project	Krediet	Uitgaven t/m 2018	Uitgaven 2019	Restant krediet
---------	---------	----------------------	------------------	--------------------

Duurzaamheidsleningen Laarbeek 350.000 189.006 88.762 72.232

De duurzaamheidsleningen worden verstrekt tot de datum die in de betreffende verordening is genoemd. Krediet kan dus niet worden afgesloten.

Project	Krediet	Uitgaven t/m 2018	Uitgaven 2019	Restant krediet
---------	---------	----------------------	------------------	--------------------

Stimuleringslening Duurzame Warmte Nieuwbouw 150.000 13.401 136.599

Er is weinig gebruik gemaakt van de lening, het restant van het krediet hoeft niet voort te bestaan in 2020 en kan terugvloeien in het duurzaamheidskrediet.

Project	Krediet	Uitgaven t/m 2018	Uitgaven 2019	Restant krediet
---------	---------	----------------------	------------------	--------------------

Uitvoeringsprogramma Klimaatbeleid 2009-2012 158.000 80.940 77.060

De energiescans van de gemeentelijke gebouwen zijn in 2020 gereed. Hier kan dit krediet voor ingezet worden en kan dus nog niet worden afgesloten.

Project	Krediet	Uitgaven t/m 2018	Uitgaven 2019	Restant krediet
---------	---------	----------------------	------------------	--------------------

Visie buitengebied 150.000 67 36.899 113.034

De Omgevingsvisie Buitengebied wordt vóór 1 januari 2021 (de aanvankelijke datum van inwerkingtreding van de Omgevingswet) ter vaststelling aan de raad aangeboden. Het krediet verloopt binnen de afgesproken financiële kaders. De concepttekst van de visie wordt op dit moment geredigeerd. Zodra dit concept beschikbaar is, wordt overleg ingezet met de dorpsraden, ZLTO, Laarbeeks Landschap en IVN Laarbeek. Gelijktijdig wordt 'De Brede Plattelandsbestemming' uitgewerkt, een idee binnen de visie om in het buitengebied de broodnodige dynamiek op gang te helpen.

Project	Krediet	Uitgaven t/m 2018	Uitgaven 2019	Restant krediet
---------	---------	----------------------	------------------	--------------------

Uitvoering van reconstructie- en gebiedsplannen 150.000 33.600 22.342 94.058

In 2018-2019 is de subsidie voor het opknappen van de parochietuin uitgekeerd. Het restant bedrag is gereserveerd voor de gemeentelijke bijdrage aan het project Boer, bier, water, voor fase 2 Blauwe Poort en voor project Waterboulevard Laarbeek-Helmond. Deze projecten zullen nog enkele jaren lopen.

Project	Krediet	Uitgaven t/m 2018	Uitgaven 2019	Restant krediet
---------	---------	----------------------	------------------	--------------------

Project De Blauwe Poort

170.000 1.143 106 168.751

De financiële afwikkeling van fase 1 vindt in 2020 plaats. Het restantkrediet kan behouden worden voor de noodzakelijke toeristisch-recreatieve doeleinden binnen het project. Deze zijn nog niet geheel uitgevoerd, omdat ze deels samenhangen met fase 2 van het project.

Project	Krediet	Uitgaven t/m 2018	Uitgaven 2019	Restant krediet
---------	---------	----------------------	------------------	--------------------

Actualisatie erfgoedbeleid

40.000 721 39.279

De actualisatie van het beleid is volop aan de gang en zal in 2021 afgerond worden. Het krediet is noodzakelijk voor de actualisering.

Project	Krediet	Uitgaven t/m 2018	Uitgaven 2019	Restant krediet
---------	---------	----------------------	------------------	--------------------

Uitvoering startersregeling

-63.512 63.512

De actualisatie van het beleid heeft vertraging en zal pas 2021 afgerond worden.

Verbonden partijen

Verbonden partij	Vorm
Brabant Water	Deelneming door aandelenbezit
Coöperatieve vereniging Boer Bier Water	Participatie in publiekrechtelijk rechtspersoon
Omgevingsdienst Zuidoost-Brabant (ODZOB)	Gemeenschappelijke regeling
Samenwerkingsovereenkomst Bereikbaarheidsagenda Zuidoost-Brabant 2017- 2030	Gemeenschappelijke regeling

4. Economie en werkgelegenheid

Omschrijving

Bedrijvigheid

Het winkelbestand in de kleine kernen staat onder druk. Toenemende mobiliteit, internetmogelijkheden, schaalvergroting en de behoefte aan recreatief winkelen leiden er toe dat deze voorzieningen onder druk komen te staan. Laarbeek beschikt over een visie met betrekking tot detailhandel. Wij nemen een actieve houding aan in het versterken van de (winkel)centra en het oplossen van leegstand. Dit vraagt om een toekomstperspectief met betrekking tot detailhandel.

Door het clusteren en herstructureren van bedrijventerreinen wordt er naar gestreefd om nieuwe kansen voor lokale bedrijvigheid en dus werkgelegenheid te creëren en ook verbeteringen aan te brengen met betrekking tot de leefbaarheid. Bemmer IV, heeft daarbij als relatief nieuw en bovenlokaal bedrijventerrein onze speciale aandacht.

Met het aantrekken van de economie en de toenemende vraag naar (grote) bedrijfskavels is het van belang dat wordt vastgehouden aan het Ambitieprogramma Bemmer IV (kwaliteit en uitstraling). Laarbeek zal ook een actieve rol vervullen in de regionale afstemming over bedrijventerreinen.

Laarbeek heeft sinds 2017 een ondernemersfonds. Het is een initiatief van Parkmanagement Laarbeek, CentraManagement Laarbeek en ZLTO. Het fonds is bedoeld om georganiseerd ondernemerschap in staat te stellen om collectieve zaken structureel te financieren en daarmee de economie in Laarbeek te versterken. In 2018 volgt een evaluatie die inzicht geeft in de wensen van de ondernemers; in 2021 vindt een indevaluatie plaats.

Toerisme en recreatie

Laarbeek heeft haar inwoners maar zeker ook de inwoners van omliggende gemeenten en het stedelijk gebied het nodige te bieden. Er is voldoende potentieel op verschillende vlakken dat beter kan worden benut. Daarom wordt ingezet op een stevige positionering van Laarbeek. Laarbeek profileert zich als Waterpoort van de Peel en spant zich in voor een aantrekkelijk buitengebied met extensieve en laagdrempelige recreatie. De komende periode wordt verder ingezet op (het faciliteren van) kleinschalige recreatieve functies waarbij de focus in het bijzonder op Waterboulevard en de Blauwe Poort komt te liggen. Met beide projecten wordt verder gebouwd aan Waterpoort van de Peel.

Participatie en armoede

We zetten ons in om (verborgen)armoede te bestrijden, armoede die voor de samenleving niet zichtbaar is met als uitgangspunt gelijke kansen voor iedereen. Daarbij willen we speciale aandacht besteden aan kinderarmoede.

Wij vinden dat kinderen niet de dupe mogen worden van de financiële situatie waarin zij zich bevinden.

Preventie en vroegtijdig signaleren van betalingsachterstanden kunnen helpen om (problematische) schulden te voorkomen.

Problematische schulden leiden niet zelden tot gezondheidsproblemen, een beroep op de bijstand en/of huisuitzetting of zelfs tot jeugdhulpvraagstukken. We vinden het daarom van belang om de schulddienstverlening verder door te ontwikkelen om dit instrument zo effectief en efficiënt mogelijk te kunnen inzetten.

Sinds 1 januari 2015 is de Participatiewet van kracht. Dit betekent dat gemeenten verantwoordelijk zijn voor het bieden van ondersteuning aan mensen met (verminderd) arbeidsvermogen bij het vinden van passend werk. Laarbeek werkt hiervoor regionaal samen in het werkbbedrijf Senzer. Om mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt te kunnen toeleiden naar de reguliere arbeidsmarkt zijn voorzieningen nodig, zoals werkervaringsplaatsen en mogelijkheden voor maatschappelijke deelname bij lokale voorzieningen. Door een breder aanbod van dergelijke (laagdrempelige) voorzieningen wordt de kans tot de toeleiding naar de arbeidsmarkt vergroot. We zetten in op maatwerk door samenwerking met alle partners die nodig zijn om mensen te helpen en kijken daarbij over de grenzen van de bestaande regels en kaders heen.

Portefeuillehouder

Wethouder Joan Briels, tevens 1e loco burgemeester

- Toerisme en Recreatie (incl. Blauwe Poort en Waterboulevard)

Wethouder Tonny Meulenstein, tevens 3e loco burgemeester

- Economische zaken (incl. kermissen en markten)

Wethouder Greet Buter, tevens 4e loco burgemeester

- Participatiewet
- Statushouders
- Inburgering
- Minimabeleid

Afspraken uit raadsprogramma "Handen ineen"

- 4.01 We schenken extra aandacht aan onze bedrijventerreinen om de kansen voor (lokale) bedrijvigheid te vergroten
- 4.02 Na een tussenevaluatie in 2018 wordt in 2021 een eindevaluatie uitgevoerd van het ondernemersfonds
- 4.03 We werken aan een toekomstperspectief voor de detailhandel
- 4.04 We blijven inzetten op kleinschalige recreatieve functies en we focussen op Waterboulevard en Blauwe Poort
- 4.05 We blijven inzetten op een stevige positionering van Laarbeek als Waterpoort van de Peel
- 4.06 We richten ons op de bestrijding van de verborgen armoede, in het bijzonder bij kinderen
- 4.07 Schulddienstverlening wordt verder doorontwikkeld
- 4.08 Er worden laagdrempelige voorzieningen gecreëerd voor mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt gericht op participatie
- 4.09 Afspraken toegevoegd die niet in het raadsprogramma waren opgenomen

Wat hebben we er voor gedaan in 2019?		Status	Begrotings- jaar	Portefeuille- houder	Afdeling	Laatst vastgestelde planning	Nieuwe planning
4.01.01	Plan van aanpak kansen bedrijventerreinen <i>In 2019 maken we een start door te inventariseren welke aandachtgebieden uitgewerkt worden in een plan van aanpak. Deze inventarisatie betreft alle bedrijventerreinen van Laarbeek. Het plan van aanpak besteedt aandacht aan een sterkte-zwakteanalyse waarbij de huidige bedrijventerreinen onderzocht worden op mogelijke nieuwe ontwikkelrichtingen. Diverse issues komen aan bod: duurzaamheid, veiligheid, parkeernormen, geluidsnormen, onderhoudstoestand & onderhoud openbaar gebied.</i>	Gereed/ afgerond	2019	Wethouder Meulenstein	Beleid en Projecten	12 2019	12 2019
			Toelichting op de status: De focus ligt op dit moment op het maken van afspraken voor het realiseren van nieuwe bedrijventerreinen in de regio. Daarna kan eventueel begonnen worden met een inventarisatie op bestaande terreinen. Dit krijgt een vervolg in 2020, zie daarvoor 4.1.3				
4.02.01	Ondernemersfonds <i>Door het Ondernemersfonds wordt een tussenevaluatie gedaan dit jaar. Vanuit de gemeente wordt ondersteuning aangeboden.</i>	Gereed/ afgerond	2019	Wethouder Meulenstein	Beleid en Projecten	04 2019	04 2019
			Toelichting op de status: De tussenevaluatie is afgerond en besproken tijdens de commissievergadering van 16 april. Uit de enquête is een aantal aandachtspunten en verbeterpunten gekomen voor het Ondernemersfonds dat door hen worden opgepakt.				
4.03.01	Detailhandel <i>Op basis van uitkomsten van het onderzoek van het MRE naar de toekomst van de detailhandel wordt onderzocht wat de consequenties hiervan zijn voor Laarbeek.</i>	Gereed/ afgerond	2019	Wethouder Meulenstein	Beleid en Projecten	12 2019	12 2019
			Toelichting op de status: Het onderzoek van het MRE is afgerond en de presentatie aan het college is voorzien voor maart 2020.				

Wat hebben we er voor gedaan in 2019?		Status	Begrotings- jaar	Portefeuille- houder	Afdeling	Laatst vastgestelde planning	Nieuwe planning
4.04.01	Actualisatie beleid recreatie en toerisme	Gereed/ afgerond	2019	Wethouder Briels	Beleid en Projecten	12 2019	12 2019
	<i>Het huidige strategisch beleidsplan toerisme en recreatie was opgesteld voor de periode 2009-2012. Intussen zijn we bijna 10 jaar verder. Na de periode van crisis trekt de toeristische en recreatieve sector weer aan. Dit is het moment voor Laarbeek om hierop in te spelen om de economische potentie van recreatie en toerisme te verzilveren. Door als gemeente richting te geven aan de gewenste ontwikkelingen in de visie voor het buitengebied, kunnen kleinschalige recreatieve functies worden bevorderd. Het handboek recreatie en toerisme wordt gemaakt voor en met ondernemers. Tijdens een integrale workshop met inwoners en stakeholders gaan we per kern op zoek naar de unique selling points, die samen het verhaal van Laarbeek vormen. Daarnaast is er in het handboek ruimte voor het beleid en een uitvoeringsprogramma, dat samen met de stakeholders wordt opgesteld.</i>		Toelichting op de status: Er is nog geen start gemaakt met de actualisatie van het beleid, omdat er prioriteit gegeven is aan andere projecten, zoals 't Gulden Land (Waterboulevard) en de omgevingsvisie buitengebied. Hiertegenover staat, dat toerisme en recreatie wel een prominente plek heeft gekregen in de visie voor 't Gulden Land. Ook is het thema goed ingebed in de visie voor het buitengebied, wat kansen geeft voor de toekomst. Deze visie geeft op zijn beurt weer input voor de beleidsactualisatie. De planning is om in 2020 samen met de ondernemers aan de slag te gaan. Hiervoor zijn 3 redenen: 1. de omgevingsvisie buitengebied is in concept klaar; 2. de strategie voor Peelmarketing (ism met het Innovatiehuis de Peel) wordt dan vastgesteld; 3. het is laagseizoen voor toeristisch-recreatieve ondernemers, waardoor zij meer tijd hebben. Deze acties krijgen in 2020 een vervolg via actie 4.4.3 "Actualisatie beleid recreatie en toerisme".				
4.05.01	Waterpoort van de Peel	Gereed/ afgerond	2019	Wethouder Briels	Beleid en Projecten	12 2019	12 2019
	<i>Met de lopende projecten 'Blauwe Poort' (voorbereiding voor fase 2) en 'Waterboulevard' (vaststelling visie in juni) wordt verder gebouwd aan Waterpoort van de Peel.</i>		Toelichting op de status: Fase 1 van de Blauwe Poort is afgerond. De planning van fase 2 is afhankelijk van de mogelijkheid tot grondverwerving. Daardoor is de voortgang beperkt. De integrale visie voor de Waterboulevard (nu bekend als 't Gulden Land) is in juni vastgesteld door de				

Wat hebben we er voor gedaan in 2019?		Status	Begrotings- jaar	Portefeuille- houder	Afdeling	Laatst vastgestelde planning	Nieuwe planning
4.06.01	Afspraken met partners	Gereed/ afgerond	2019	Wethouder Buter	Beleid en Projecten	12 2019	12 2019
	<i>We benutten signalen optimaal om mensen te vinden en hen toe te leiden naar passende voorzieningen. We maken afspraken met partners om signalen te leveren.</i>		Toelichting op de status: Afspraken met Wocom zijn gemaakt. Signalen vanuit energiemaatschappijen, waterschap en het Sociaal Team Laarbeek worden opgepakt. Aan het benodigde registratiesysteem wordt gewerkt. Dat krijgt een vervolg in 2020 met de actie 4.7.4 "Integrale schulddienstverlening: registratie casuïstiek" zoals opgenomen in de begroting 2020. Signalering vanuit (sport)verenigingen, onderwijs en werkgevers moeten nog worden opgepakt en dat krijgt een vervolg in 2020 met de implementatie van een werkproces. Zie actie 4.7.3 "Integrale schulddienstverlening: implementeren werkproces" zoals opgenomen in de begroting 2020.				
4.06.02	Schulddienstverlening; Afspraken met partijen	Gereed/ afgerond	2019	Wethouder Buter	Beleid en Projecten	12 2019	12 2019
	<i>We maken afspraken met die partijen welke professionele dienstverlening kunnen geven ter voorkoming van het ontstaan van problematische schulden, om mensen bij levensgebeurtenissen zoals echtscheiding, werkloosheid of overlijden voorlichting en begeleiding te geven.</i>		Toelichting op de status: Dit is opgenomen in het communicatieplan Schuldhulpverlening, laaggeletterdheid en armoede. Dit krijgt een vervolg in 2020.				
4.07.01	Infrastructuur armoede	Gereed/ afgerond	2019	Wethouder Buter	Beleid en Projecten	12 2019	12 2019
	<i>We richten een infrastructuur in op het gebied van armoede, schulden en aanverwante beleidsterreinen met professionals en vrijwilligers van diverse (lokale en bovenlokale) organisaties.</i>		Toelichting op de status: Een werkgroep bestaande uit diverse (lokale) maatschappelijke partners komt periodiek bij elkaar om zaken op het gebied van schuldhulpverlening door te spreken, af te stemmen en de verbinding te maken. Dit krijgt in 2020 een vervolg via diverse acties, waaronder 4.7.1 en 4.7.3 zoals opgenomen in de begroting 2020.				

Wat hebben we er voor gedaan in 2019?		Status	Begrotings- jaar	Portefeuille- houder	Afdeling	Laatst vastgestelde planning	Nieuwe planning
4.08.01	Nieuwe arbeidsplaatsen <i>Voor inwoners met een laag arbeidsvermogen, creëren we plaatsen voor dagbesteding of vrijwilligerswerk.</i>	Gereed/ afgerond	2019	Wethouder Buter	Beleid en Projecten	12 2019	12 2019
			Toelichting op de status: Uit de analyse van mensen met een loonwaarde tot 30% is gebleken dat de mogelijkheden richting arbeidsmarkt beperkt zijn. Gezocht wordt naar andere vormen van participatie. Dit krijgt in 2020 een vervolg met de acties 4.8.1 en 4.8.2 zoals opgenomen in de begroting 2020.				
4.09.01	Harmonisatie bijzondere bijstand met Peelgemeenten <i>We streven naar een gelijkwaardige en dienstverlening en vergoedingensystematiek door het harmoniseren van bijzondere bijstand met Peelgemeenten daarmee bereiken we meer efficiëntie in de uitvoering door Senzer. Onderzocht wordt in welke mate we kunnen harmoniseren, en wat daarvan de financiële consequenties zijn.</i>	Gereed/ afgerond	2019	Wethouder Buter	Beleid en Projecten	12 2019	12 2019
			Toelichting op de status: GR Peelgemeenten en Senzer gaan samen aan de slag om te komen tot harmonisatie bijzondere bijstand. Dit krijgt een vervolg in 2020 met de actie 4.9.2 "Harmonisatie minimabeleid" zoals opgenomen in de begroting 2020.				
4.09.90	Opstellen gebiedsvisie en uitvoeringsprogramma Kop van Aarle-Rixtel <i>In 2018 wordt de Kop van Aarle-Rixtel en het gebied daar rondom heen integraal samen met o.a. de gemeente Helmond en Waterschap Aa en Maas ontwikkeld tot een gebied waar water, natuur en recreatie alle ruimte krijgen. (openstaand beleidsvoornemen 2018)</i>	Gereed/ afgerond	2018	Wethouder Briels	Beleid en Projecten	04 2019	06 2019
			Toelichting op de status: De integrale visie voor dit gebied (nu bekend als 't Gulden Land) is in juni vastgesteld door de gemeenteraad. Met de verdere ontwikkeling is gestart.				

Beleidsindicatoren

Het is verplicht om een set beleidsindicatoren toe te voegen aan de Programmabegroting. Doel van de beleidsindicatoren is dat de lezers, en met name raadsleden, meer inzicht krijgen in de begroting en dat begrotingen van verschillende gemeenten gemakkelijker te vergelijken worden.

In dit jaarverslag zijn de (verplichte) indicatoren opgenomen waarbij per programma de daarbij relevante indicatoren worden opgesomd. De uitkomst van Laarbeek is afgezet tegen de uitkomst van de gemiddelde gemeente met een inwoneraantal tot 25.000 inwoners.

Beleidsindicator	verplicht volgens BBV j/n	meet eenheid	actualiteit	Laarbeek	gemiddelde gemeente < 25.000 inwoners
Functiemenging	Ja	%	2019	47,5%	48,7%
Vestigingen (van bedrijven)	Ja	Aantal per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15 t/m 64 jaar	2019	170,8	159,1

Taakvelden

Economie en werkgelegenheid			Bedragen x € 1.000			
Taakveld	Omschrijving		Primitieve begroting 2019	Gewijzigde begroting 2019	Rekening 2019	Afwijking
0.3	Beheer overige gebouwen en gronden	lasten	12	12	11	1
		baten	30	30	28	-1
		saldo	17	17	18	
3.1	Economische ontwikkeling	lasten	396	420	402	18
		baten			1	1
		saldo	-396	-420	-401	19
3.2	Fysieke bedrijfsinfrastructuur	lasten	469	2.170	1.164	1.007
		baten	508	781	1.201	420
		saldo	39	-1.389	37	1.426
3.3	Bedrijfsloket en -regelingen	lasten	49	49	49	
		baten	45	45	45	
		saldo	-4	-4	-4	
3.4	Economische promotie	lasten	127	132	126	6
		baten				
		saldo	-127	-132	-126	6
6.3	Inkomensregelingen	lasten	4.921	5.194	5.100	93
		baten	3.090	3.436	3.331	-105
		saldo	-1.831	-1.757	-1.769	-12
6.4	Begeleide participatie	lasten	2.517	2.614	2.613	
		baten				
		saldo	-2.517	-2.614	-2.613	
6.5	Arbeidsparticipatie	lasten	297	371	213	157

		baten				
		saldo	-297	-371	-213	157
8.2	Grondexploitatie (niet bedrijventerreinen)	lasten	211	4.561	5.105	-544
		baten	211	5.974	5.314	-659
		saldo		1.413	209	-1.203
0.10.4	Mutaties reserves programma 4	lasten		914	1.035	-121
		baten	170	255	102	-153
		saldo	170	-659	-933	-275
Totaal programma		lasten	8.999	16.436	15.818	618
		baten	4.054	10.520	10.022	-498
		saldo	-4.944	-5.916	-5.796	120

Analyse verschillen

3.1 Economische ontwikkelingen (voordeel + 19.000)

Werkbudget Economische agenda Laarbeek (voordeel + 15.000 incidenteel)

Het Innovatiehuis heeft voor haar projecten meer middelen opgehaald bij externe partijen: bedrijven, Brainport en provincie. Daardoor is er minder beroep gedaan op de door ons gereserveerde middelen. Het verschil is incidenteel.

3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur (voordeel + 1.426.000)

Zie taakveld 8.2

6.5 Arbeidsparticipatie (voordeel + 157.000)

Re-integratie (voordeel + 157.000 incidenteel)

Aanvankelijk stond er een bijdrage voor een participatiecoach gepland. Dit is echter regulier werk geworden en daardoor zijn de kosten voor Senzer. Hierdoor ontstaat een voordeel van € 85.000. Daarnaast zijn er in de mei en septembercircular extra middelen ontvangen. De systematiek is een deel voor Senzer en een deel voor lokaal gebruik. Dit hadden we niet voorzien. Er is daardoor een voordeel ontstaan van € 72.000.

8.2 Grondexploitatie (nadeel - 1.203.000)

Hierbij is taakveld 3.2 betrokken. Het positieve resultaat van € 223.000 (taakveld 3.2 1.426.000 en dit taakveld - € 1.203.000) wordt via de via de balanspost voorraad grondexploitatie verrekend. Het voorstel is € 184.000 winstneming grondexploitatie in de reserve grondexploitatie te storten en € 25.000 afwaardering via de voorziening Landbouw ontwikkelingsgebied Mariahout (LOG).

0.10.4 Mutaties reserves programma 4 (nadeel - 179.000)

Algemene reserve (nadeel - 79.000 incidenteel)

In programma 5 taakveld 4.2 onderwerp verkoop schoolwoningen zijn de afschrijvingen € 79.000 minder dan we voorzien hebben. Deze afschrijving wordt gedekt uit de algemene reserve die hierdoor ook minder wordt en leidt tot een nadeel van € 79.000.

Reserve grondexploitatie (nadeel - 145.000 incidenteel)

In de begroting hebben we rekening gehouden met een onttrekking (inkomst) uit de reserve grondexploitatie voor de aanslag vennootschapsbelasting van € 120.000. Echter is berekend dat wij in 2019 geen vennootschapsbelasting hoeven te betalen. Daarom hoeft in de werkelijkheid deze dekking niet door te gaan en ontstaat een nadeel van € 120.000. Zie ook de relatie in programma 6 taakveld "0.9 Vennootschapsbelasting" waar dit een voordeel met hetzelfde bedrag. Deze mutatie is dus budgetneutraal voor de jaarrekening.

Daarnaast hebben we € 25.000 toegevoegd aan de voorziening LOG wat niet voorzien was.

Reserve fonds bovenwijks (nadeel - 50.000 incidenteel)

Abusievelijk is een onttrekking uit de reserve fonds bovenwijks geraamd. Omdat deze onttrekking niet in de werkelijkheid heeft plaats gevonden, laat dit een nadeel zien. Van de andere kant is er nu ook minder onttrokken aan deze reserve en blijft dit bedrag hierdoor beschikbaar in deze reserve.

Lopende projecten

Project	Krediet	Uitgaven t/m 2018	Uitgaven 2019	Restant krediet
---------	---------	----------------------	------------------	--------------------

Actualisatie beleid recreatie en toerisme	5.000			5.000
--	-------	--	--	-------

De actualisatie van het beleid is vertraagd en zal pas 2021 afgerond worden.

Project	Krediet	Uitgaven t/m 2018	Uitgaven 2019	Restant krediet
---------	---------	----------------------	------------------	--------------------

Advieskosten ontwikkeling Kop van Aarle-Rixtel	40.000	33.600	4.609	1.792
---	--------	--------	-------	-------

De visie is klaar. De partners zijn bezig met het verder uitwerken van een aantal deelprojecten, van visie naar ontwerp. Het krediet kan afgesloten worden.

Verbonden partijen

Verbonden partij	Vorm
Grondexploitatie maatschappij De Hoge Regt B.V.	Deelneming door aandelenbezit
Netwerk innovatiehuis De Peel	Participatie in publiekrechtelijk rechtspersoon
Senzer	Gemeenschappelijke regeling

5. Gezondheid, welzijn, zorg en onderwijs

Omschrijving

Sociaal domein

De aanpak binnen het sociale domein vraagt om een integrale benadering van het (gezins)systeem. Steeds op zoek gaan naar het leveren van maatwerk passend bij de situatie en vraag om ondersteuning zoals die zich voordoet. Dat vraagt op zijn beurt om verdergaande deregulering en ontschotting tussen de te onderscheiden domeinen. Daarmee wordt de benodigde ruimte gecreëerd voor het bieden van maatwerk en wordt ervoor gezorgd dat de zorg voor Laarbeek betaalbaar blijft. We willen maatwerk bieden, toegesneden op de individuele ondersteuningsbehoefte. Van het gelijkheidsbeginsel naar erkende ongelijkheid, het ongelijkheidsbeginsel. Doen wat nodig is in dít geval, in déze situatie binnen déze omstandigheden.

Denkend en werkend vanuit economisch en maatschappelijk rendement, dat wat onze inwoner(s) daadwerkelijk helpt en minder vanuit het systeem en/of rechtmatigheid.

We willen hierbij inbreng van de gebruikers van de zorg door periodiek te monitoren. We hebben er belang bij om inzicht te krijgen in behoeften en kosten om ons op basis daarvan te richten op preventie.

Zorg en welzijn

Je goed voelen wordt voor een belangrijk deel bepaald door mensen om je heen. Mensen met wie je lief en leed kunt delen en op wie je een beroep kunt doen als het even minder goed gaat. Helaas heeft niet iedereen een sociaal netwerk waarop hij terug kan vallen. Eenzaamheid wordt door veel van onze inwoners als een groot probleem ervaren. Het gemis aan verbondenheid met anderen kan nadelige gevolgen hebben voor de gezondheid en er toe leiden dat mensen meer gebruik maken van voorzieningen. Eenzaamheid is bovenal vanuit menselijk oogpunt ongewenst. Wij willen hen (jong en oud) niet aan hun lot overlaten.

Gezondheid kan gezien worden als 'het vermogen zich aan te passen en een eigen regie te voeren, in het licht van de fysieke, emotionele en sociale uitdagingen van het leven'.

Het gaat niet alleen om de afwezigheid van ziekte. Mensen die goed leren omgaan met hun ziekte (aanpassingsvermogen) ervaren hun gezondheid over het algemeen ook als goed. Er wordt niet zozeer gekeken naar problemen of beperkingen, maar naar de mogelijkheden die mensen zelf nog hebben.

Wij willen blijvend inzetten op deze nieuwe benaderingswijze van gezondheid en verwachten van onze professionals dat zij deze gedachte als uitgangspunt voor hun handelen nemen en aansluiting zoeken bij datgene wat iemand (nog) wil bereiken en mensen daarbij ondersteunen.

De afbouw van zorginstellingen en toename van het aantal ouderen, maakt dat meer mensen met een fysieke of mentale beperking langer in de kernen blijven wonen en zo zelfstandig mogelijk mee kunnen blijven doen. Dit vraagt om een zorgvuldige inrichting van de openbare ruimte, zodat gemeentelijke gebouwen en noodzakelijke voorzieningen (o.a. winkels, horeca) herkenbaar, bereikbaar en toegankelijk zijn.

Door de toenemende vergrijzing van onze maatschappij wordt het aandeel van mensen met dementie ook een stuk groter in de nabije toekomst. Laarbeek probeert daar op in te spelen door een dementie-vriendelijke gemeente te zijn waarin gekeken wordt naar de mensen met dementie en hun omgeving.

Omdat mensen langer thuis blijven wonen, moet de zorg hierop aangepast worden.

Ook het begrip voor mensen met dementie in onze dorpen zal moeten veranderen, zodat ze langer mee kunnen doen in hun buurt en vereniging.

Steeds vaker wordt bij het verlenen van zorg een beroep gedaan op vrijwilligers die mantelzorg verlenen. Mantelzorg verlenen, hoort bij het leven. Dat neemt niet weg dat mantelzorgers overbelast kunnen raken. Slechts een beperkt gedeelte van de mantelzorgers is in beeld bij de

welzijnsorganisatie.

Veel van hen vinden het normaal wat ze doen en hebben geen behoefte aan ondersteuning of advies. In de toekomst zal steeds vaker een beroep op mantelzorgers moeten worden gedaan. De mantelzorger moet, daar waar nodig en gewenst, vanuit de sociale basisstructuur ondersteund en ontlast worden.

Jeugdparticipatie is het maatschappelijk meedoen van jeugd, bijvoorbeeld door vrijwilligerswerk of via een maatschappelijke stage. Dit geeft jongeren inspraak en invloed en een bredere kijk op de maatschappij waar ook zij onderdeel van uitmaken. Ze krijgen de mogelijkheid om een initiatief te nemen en verantwoordelijkheid te dragen. In de Toekomstvisie van Laarbeek is aangegeven dat de jeugd onze toekomst is.

Accommodaties

In Laarbeek is de afgelopen jaren flink geïnvesteerd in voorzieningen in alle dorpen, waardoor er een uitstekend niveau aan sociale, culturele en educatieve voorzieningen aanwezig is. Dit willen we naar de toekomst toe ook zo behouden. Dat vraagt enerzijds om reserveringen/investeringen ten aanzien van het beheer en onderhoud van de voorzieningen maar vraagt ook om een andere verdeling van de verantwoordelijkheden met betrekking tot het beheer en onderhoud van de voorzieningen. Er zal een grotere rol en inbreng van de inwoners en organisaties worden verwacht.

Portefeuillehouder

Wethouder Joan Briels, tevens 1e loco burgemeester

- Jeugdzorg
- Onderwijs
- Volksgezondheid
- Beheer van gemeentelijke gebouwen

Wethouder Monika Slaets-Sonneveldt, tevens 2e loco burgemeester

- WMO/ouderenbeleid
- Jongerenparticipatie
- Welzijn
- Sport
- Kunst en cultuur

Wethouder Greet Buter, tevens 4e loco burgemeester

- Accommodatiebeleid

Speerpunten

Afspraken uit raadsprogramma "Handen ineen"

- 5.01 Toewerken naar een sociaal domein zonder schotten met minder regels, met als doelstelling goede zorg betaalbaar te houden; hierbij de inbreng van zorggebruikers periodiek monitoren en ons op basis daarvan te richten op preventie
- 5.02 We zetten ons in voor een eenzaamheidsaanpak (voor jong en oud)
- 5.03 We blijven inzetten op een bredere kijk op gezondheid
- 5.04 Bij de inrichting van openbare voorzieningen en openbare ruimte wordt rekening gehouden met mensen met een mentale of fysieke beperking
- 5.05 We willen overbelasting van mantelzorgers voorkomen
- 5.06 We willen de participatie van jeugd bevorderen
- 5.07 We zorgen ervoor dat accommodaties op orde blijven
- 5.08 Afspraken toegevoegd die niet in het raadsprogramma waren opgenomen

Wat hebben we er voor gedaan in 2019?		Status	Begrotings- jaar	Portefeuille- houder	Afdeling	Laatst vastgestelde planning	Nieuwe planning
5.01.01	Versterken van de nulde lijn	Gereed/ afgerond	2019	Wethouder Slaets	Dienstverlening en Informatie	04 2019	12 2019
	<i>De integraliteit tussen het informele en formele circuit wordt vastgelegd in een procesbeschrijving behorend bij het sociaal team Laarbeek.</i>		Toelichting op de status: In 2019 is een zeer intensief traject doorlopen, wat geresulteerd heeft in het besluit dat het welzijnswerk in Laarbeek wordt ondergebracht bij de LEVgroep. Per april 2020 komen de welzijnswerkers van Vierbinden in dienst van de Levgroep. Allereerst ging de prioriteit naar het organisatorisch goed laten verlopen van deze overname. Het uitwerken van onze gezamenlijke proces- en werkafspraken zal in een later stadium volgen.				
5.01.02	Integrale benadering van de vraag	Lopend buiten planning	2019	Wethouder Slaets	Dienstverlening en Informatie	09 2019	04 2020
	<i>Integrale benadering van de vraag: • Sturen op samenwerking tussen professionals in de verschillende domeinen (jeugdzorg, Wmo en participatie), lokaal en regionaal. In 2019 ontwikkelen we ons m.n. op één lokale toegang, waardoor vraagstukken van inwoners aan de voorkant (dus bij melding) al worden opgepakt door een integraal aanmeldteam. • Implementatie AVE-MODEL: verdere ontwikkeling en sturing op casusregieschap</i>		Toelichting op de status: Per april 2020 zal het toegangsteam volledig geïmplementeerd zijn. Per juni 2020 zal de functie van procesregisseur formatief in de organisatie opgenomen zijn. Het systeem waar onze jeugdprofessionals in werken maakt dat de regievoering op jeugd casuïstiek beter gefaciliteerd wordt voor onze jeugdprofessionals in het sociaal team. In 2020 zullen we verder onderzoeken of deze release ook beschikbaar gesteld wordt voor de casuïstiek 18+.				
5.01.03	Versterken van het lokale aanbod	Gereed/ afgerond	2019	Wethouder Briels	Beleid en Projecten	12 2019	12 2019
	<i>"We werken aan een goede aansluiting tussen de lokale vraag en het regionale aanbod. Regionale samenwerking op bestuurlijk en beleidsniveau."</i>		Toelichting op de status: In 2019 is continue de samenwerking gezocht tussen Peelgemeenten en het Sociaal Team Laarbeek. Ook op de andere niveaus in Zuidoost Brabant (21 en 10) is dat het geval. Hieraan wordt in 2020 een vervolg gegeven.				

Wat hebben we er voor gedaan in 2019?		Status	Begrotings- jaar	Portefeuille- houder	Afdeling	Laatst vastgestelde planning	Nieuwe planning
5.02.01	Hoe sterk is uw netwerk?	Gereed/ afgerond	2019	Wethouder Slaets	Beleid en Projecten	12 2019	12 2019
	<i>We gaan 'Hoe sterk is uw netwerk?' verder doorontwikkelen. De doelgroep wordt verbreed naar jongeren, nieuwkomers en statushouders.</i>		Toelichting op de status: De doelgroep is vooralsnog niet verbreed, het project in zijn huidige vorm is onderdeel van de opdracht Vierbinden / LEV groep. We houden een vinger aan de pols ten aanzien van de eventuele doorontwikkeling.				
5.02.02	Wegwijzer Laarbeek	Gereed/ afgerond	2019	Wethouder Slaets	Beleid en Projecten	04 2019	04 2019
	<i>Uitbreiden van 'Wegwijzer Laarbeek' met alle verenigingen. Hierdoor staat al het lokale aanbod op een rij.</i>		Toelichting op de status: Wegwijzer Laarbeek wordt niet meer als middel ingezet.				
5.03.01	Sport, bewegen en een gezonde leefstijl	Gereed/ afgerond	2019	Wethouder Slaets	Beleid en Projecten	12 2019	12 2019
	<i>We stimuleren gezondheid, fitheid, participatie en leefbaarheid in de dorpen. Door middel van Laarbeek Actief: • Sportstimulering door inzet sportcoaches. • Deelname kwetsbare doelgroepen bevorderen. • Verenigingsondersteuning: (semi)professioneel ondersteunen bij het coachen van vrijwilligers in de omgang met jeugd en ondersteunen van de besturen waar het gaat om vormen van onderlinge samenwerking tussen de verenigingen in Laarbeek.</i>		Toelichting op de status: Gedurende het gehele jaar is aandacht besteed aan het thema van sport, bewegen en gezondheid, onder andere door de inzet van de buurtsportcoaches. Dit geldt ook voor 2020 en verder. De inzet van Laarbeek Actief is uitgebreid middels sportieve ondersteuning aan het basisonderwijs. Een voorbeeld van sportstimulering voor ouderen is de Beweegtuin "Hart voor elkaar" die is geopend in oktober 2019. Er is een start gemaakt met de verenigingsondersteuning. Dit wordt als regulier werk voortgezet in 2020.				
5.03.02	Armoede, participatie en schulddienstverlening	Gereed/ afgerond	2019	Wethouder Buter	Beleid en Projecten	12 2019	12 2019
	<i>We starten een pilot om de doelgroep bijstandsgerechtigden met een loonwaarde tot 30% meer in beweging te krijgen. De resultaten daarvan verwachten we eind 2019 te kunnen rapporteren.</i>		Toelichting op de status: De participatiecoach heeft de pilot eind 2019 afgerond. De resultaten hiervan worden geëvalueerd en krijgen een vervolg in 2020. Hierover wordt gerapporteerd via de actie 4.8.1 (0% - 30% loonwaardecategorie Senzer overdracht) en 4.8.2 (0% - 30% loonwaardecategorie Senzer algemene voorzieningen) zoals opgenomen in de begroting 2020.				

Wat hebben we er voor gedaan in 2019?		Status	Begrotings- jaar	Portefeuille- houder	Afdeling	Laatst vastgestelde planning	Nieuwe planning
5.03.03	Positieve gezondheid	Lopend buiten planning	2019	Wethouder Briels	Beleid en Projecten	10 2019	09 2020
	<i>In het derde kwartaal organiseren wij een bijeenkomst met o.a de adviesraden over "positieve gezondheid". Kernthema daarbij wordt "het recht op ongelijkheid".</i>		Toelichting op de status: De opzet van de bijeenkomst heeft nog niet plaatsgevonden. Naar verwachting volgt in september 2020 een plan van aanpak in het kader van 'normaliseren'.				
5.05.01	Aandacht voor mantelzorgers	Gereed/ afgerond	2019	Wethouder Slaets	Beleid en Projecten	12 2019	12 2019
	<i>We blijven het fundament van de samenleving versterken, namelijk onze vrijwilligers en mantelzorgers. Door:rijwilligers en mantelzorgers kunnen beroep doen op professionele ondersteuning op maat. • Door het opleiden van onze professionals in het AVE-model, versterkt hun signalerende competentie waardoor overbelaste mantelzorgers eerder in beeld zijn. • Er komt in 2019 meer aandacht voor jongere mantelzorgers, hiervoor worden aparte activiteiten georganiseerd op de dag van de Mantelzorger. Hiervoor zal ook aandacht</i>		Toelichting op de status: In 2019 hebben op verschillende momenten presentaties op basisscholen plaatsgevonden over wat het zijn van een 'jonge mantelzorger' betekent. Er is ook een theatervoorstelling gemaakt waarin de situatie wordt uitgebeeld waarin een jonge mantelzorger zich veelal in bevindt.				
5.06.01	Participatie van jeugd bevorderen	Gereed/ afgerond	2019	Wethouder Slaets	Beleid en Projecten	03 2019	12 2019
	<i>Participatie wordt integraal onderdeel van het beleidsplan sociaal domein. We richten een jongerenadviesraad in op het gebied van Woonbeleid. Daarnaast onderzoeken we de mogelijkheid om deze adviesraad uit te breiden naar ander beleidszaken, onder andere Duurzaamheid.</i>		Toelichting op de status: Een jongerenadviesraad is opgericht om de behoeften onder jongeren te kunnen peilen op het gebied van wonen en leefomgeving, maar ook om over andere onderwerpen - zoals bijvoorbeeld het armoedebeleid - mee te kunnen praten en te adviseren.				

Wat hebben we er voor gedaan in 2019?		Status	Begrotings- jaar	Portefeuille- houder	Afdeling	Laatst vastgestelde planning	Nieuwe planning
5.07.01	Onderhoudsplan gemeentelijke gebouwen	Gereed/ afgerond	2019	Wethouder Briels	Bedrijfsvoering	11 2019	12 2019
	<i>In 2019 actualiseren we het beheerplan gemeentelijke gebouwen en hierbij wordt een voorstel aangeboden voor het verkennen van mogelijkheden om de gebouwen verder te verduurzamen.</i>		Toelichting op de status: De meerjarenonderhoudsplanningen zijn afgerond met de besluitvorming in de raad van 30 januari 2020. De verdere verduurzaming van de gemeentelijke gebouwen krijgt een vervolg in 2020, onder andere door de energiescans. Dit is in de begroting 2020 opgenomen onder actie 3.9.3 "Verduurzaming gemeentelijk vastgoed; energiescans".				
5.08.01	Samenwerking met onderwijsinstellingen	Gereed/ afgerond	2019	Wethouder Briels	Beleid en Projecten	07 2019	07 2019
	<i>Middels gestructureerd bestuurlijk overleg (oogo) met primair en voortgezet onderwijs geven we richting aan lokale ontwikkelingen en de concretisering hiervan beleggen in thema gerichte werkgroepen. Er komt een evaluatie van het VVE beleid, deze dient klaar te zijn in mei 2019. Daarna zal er een nieuwe beleidslijn VVE worden opgesteld, met daarin verwerkt de thema's die we de komende tijd willen gaan uitvoeren.</i>		Toelichting op de status: De evaluatie van het VVE beleid heeft geleid tot het vaststellen van nieuw beleid. Het Oogo loopt in 2020 door.				
5.08.02	Grip op kostenontwikkeling Sociaal Domein	Gereed/ afgerond	2019	Wethouder Briels	Dienstverlening en Informatie	06 2019	12 2019
	<i>We ontwikkelen in samenwerking met de Peelgemeenten een aantal passende beheersmaatregelen die hieraan bijdragen (juni). Jeugdprofessionals worden opgeleid om het kostenbewustzijn te verhogen (april). De effecten van het gezamenlijke project met de huisartsen en een zorgverzekeraar met betrekking tot de inzet van een jeugdpsycholoog en orthopedagoog zullen in beeld worden gebracht.</i>		Toelichting op de status: De uitvoerende medewerkers zijn getraind op kostenbewustzijn. Daarnaast is de sturingsinformatie vanuit de GR sterk verbeterd. De eerste successen zijn geboekt door de pilot met de inzet van een praktijkondersteuner GGZ bij de huisartsen en het meer inzetten van begeleiding (goedkoper) in plaats van behandeling (duurder). Door de huidige inkoopmethode (in sommige gevallen met inkoopgaranties) wordt dit nog niet altijd in een financieel voordeel vertaald. Dit zal in de nieuwe aanbesteding worden verbeterd. Een betere samenwerking tussen welzijn en zorg zal ook tot kostenbesparing gaan leiden. Alle maatregelen worden vertaald naar werkprocessen zodat de effecten structureel zijn. Kostenbewustzijn en grip is een continu aandachtspunt.				

Wat hebben we er voor gedaan in 2019?		Status	Begrotings- jaar	Portefeuille- houder	Afdeling	Laatst vastgestelde planning	Nieuwe planning
5.08.03	Klanttevredenheidsonderzoek WMO	Gereed/ afgerond	2019	Wethouder Briels	Beleid en Projecten	07 2019	12 2019
	<i>Wij overleggen met het ministerie over de ruimte die wij hebben bij het inrichten van een klanttevredenheidsonderzoek zodanig dat dit beter aansluit bij de in het beleidsplan Sociaal Domein geformuleerde doelen en werkwijze.</i>		Toelichting op de status: Overleg met het ministerie heeft plaatsgevonden maar dit heeft niet geleid tot andere eisen met betrekking tot het klanttevredenheidsonderzoek. Dit blijven we volgens de wettelijke eisen uitvoeren. Daarnaast worden door de wethouder gesprekken met cliënten gevoerd.				
5.09.90	De aansluiting met het lokale veld verder vorm en inhoud geven	Gereed/ afgerond	2018	Wethouder Slaets	Dienstverlening en Informatie	03 2019	12 2019
	<i>"Met de wijkteams (gebiedsteam 18+) het Participatie-team en met het informele circuit. (openstaand beleidsvoornemen 2018)"</i>		Toelichting op de status: In 2019 is gewerkt aan één Sociaal Team Laarbeek, waarbinnen alle disciplines vertegenwoordigd zijn. Dit zodat de integraliteit, en daarmee de effectiviteit van de inzet, toeneemt tussen de verschillende domeinen. Met betrekking tot het versterken van de nulde lijn wordt gerapporteerd via actie 5.1.1 "Versterken van de nulde lijn".				
5.09.91	Uitwerking en uitvoering van het programma BMS	Gereed/ afgerond	2018	Wethouder Buter	Beleid en Projecten	11 2019	06 2019
	<i>"Uitwerking en uitvoering van het programma BMS, o.a. nieuw meerjarenbeleid voor schulddienstverlening, (regionale) harmonisatie, klantgerichter en doeltreffender armoedebestrijding en schulddienstverlening. (openstaand beleidsvoornemen 2018)"</i>		Toelichting op de status: De raad heeft 20 juni 2019 ingestemd met het Regionale beleidsplan schuldhulpverlening Peelgemeenten 2019-2022 alsmede de lokale uitwerking daarvan. Regionale harmonisatie beleidsregels Senzer is afgerond. Harmonisatie bijzondere bijstand krijgt een vervolg in 2020, zie onderdeel 4.9.2 ("Harmonisatie minimabeleid") zoals opgenomen in de begroting 2020. Klantgerichter en doeltreffender schulddienstverlening maakt onderdeel uit van het lokale uitwerkingsplan schuldhulpverlening. Dit krijgt een vervolg in 2020, zie onderdelen 4.7.1 tot en met 4.7.4 zoals opgenomen in de begroting 2020.				

Wat hebben we er voor gedaan in 2019?		Status	Begrotings- jaar	Portefeuille- houder	Afdeling	Laatst vastgestelde planning	Nieuwe planning
5.09.92	Sportverenigingen als toekomstbestendige organisaties <i>Bezien in hoeverre sportverenigingen zich kunnen ontwikkelen tot cq handhaven als toekomstbestendige organisaties. (openstaand beleidsvoornemen 2017)</i>	Gereed/ afgerond	2017	Wethouder Buter	Beleid en Projecten	04 2019	12 2019
			Toelichting op de status: De vijf buitensportverenigingen hebben samen met de gemeente het platform 'Laarbeek verenigt' opgericht. Duurzame ontwikkeling van de sportverenigingen is een van de doelstellingen van dit overleg. In een gezamenlijk toekomstplan hebben de verenigingen hun ambities verwoord, waarbij de duurzaamheid van de sport, de sportparken en de sportverenigingen centraal staat. Samenwerken staat in het plan centraal. Het "Afsprakenkader Buitensportaccommodaties" is in december 2017 tot stand gekomen.				
5.09.94	WMO-beleidsplan 2019-2022 <i>Er wordt een traject gestart dat moet leiden tot een nieuw Wmo-beleidsplan 2019-2022.</i>	Gereed/ afgerond	2018	Wethouder Briels	Beleid en Projecten	03 2019	03 2019
			Toelichting op de status: Beleidsplan sociaal domein 2019 - 2022 is afgerond en vastgesteld door de gemeenteraad.				
5.09.95	Formaliseren taken en verantwoordelijkheden gebiedsteam 18- <i>Taken en verantwoordelijkheden van de medewerkers van het gebiedsteam 18-formaliseren, waaronder de positionering en mandatering (door de moederorganisaties van het Gebiedsteam Jeugd) van de coördinator van het Gebiedsteam Jeugd.</i>	Gereed/ afgerond	2018	Wethouder Briels	Beleid en Projecten	06 2019	06 2019
			Toelichting op de status: Vanaf december 2018 is de regievoerder sociaal domein verantwoordelijk voor de functionele aansturing van het Sociaal Team Laarbeek, inclusief het voormalige gebiedsteam 18-. Het volledige Sociaal Team is gehuisvest in het gemeentehuis. Het college heeft in april het voorgenomen besluit genomen om de medewerkers die uitvoering geven aan de Jeugdwet onder te gaan brengen bij de GR Peelgemeenten.				
5.09.96	Optimalisering van beheer en exploitatie van de gemeenschapshuizen en sporthallen <i>De resultaten van het onderzoek naar optimalisering van beheer en exploitatie van de gemeenschapshuizen en sporthallen in Laarbeek worden waar nodig verder geconcretiseerd en waar mogelijk geïmplementeerd.</i>	Gereed/ afgerond	2016	Wethouder Buter	Beleid en Projecten	02 2019	02 2019
			Toelichting op de status: Onderzoek is afgerond, resultaten geïmplementeerd. Proces van verbetering loopt door.				

Beleidsindicatoren

Het is verplicht om een set beleidsindicatoren toe te voegen aan de Programmabegroting. Doel van de beleidsindicatoren is dat de lezers, en met name raadsleden, meer inzicht krijgen in de begroting en dat begrotingen van verschillende gemeenten gemakkelijker te vergelijken worden.

In dit jaarverslag zijn de (verplichte) indicatoren opgenomen waarbij per programma de daarbij relevante indicatoren worden opgesomd. De uitkomst van Laarbeek is afgezet tegen de uitkomst van de gemiddelde gemeente met een inwoneraantal tot 25.000 inwoners.

Beleidsindicator	verplicht volgens BBV j/n	meet eenheid	actualiteit	Laarbeek	gemiddelde gemeente < 25.000 inwoners
Absoluut verzuim	Ja	Aantal per 1.000 leerlingen	2017	0,00	1,32
Relatief verzuim	Ja	Aantal per 1.000 leerlingen	2018	3,58	17,09
Vroegtijdig schoolverlaters zonder startkwalificatie (vsv-ers)	Ja	% deelnemers aan het VO en MBO onderwijs	2018	1,2%	1,4%
Niet sporters	Ja	%	2016	47,7%	48,9%
Banen	Ja	Aantal per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15 t/m 64 jaar	2019	581	664,1
Jongeren met een delict voor de rechter	Ja	% 12 t/m 21 jarigen	2015	0%	1%
Kinderen uit uitkeringsgezinnen	Ja	% kinderen tot 18 jaar	2018	4%	4%
Netto arbeidsparticipatie	Ja	% van de werkzame beroepsbevolking ten opzicht van de beroepsbevolking	2018	69,2%	68,7%
Werkloze jongeren	Ja	% 16 t/m 22 jarigen	2018	1%	1%
Personen met een bijstandsuitkering	Ja	Aantal per 1.000 inwoners van 18 jaar en ouder	2019	16,0	19,4
Lopende re-integratievoorzieningen	Ja	Aantal per 10.000 inwoners van 15-64 jaar	2018	50,2	190,3

Jongeren met jeugdhulp	Ja	% van alle jongeren tot 18 jaar	2019	6,8%	8,8%
Jongeren met jeugdbescherming	Ja	% van alle jongeren tot 18 jaar	2019	0,7%	0,9%
Jongeren met jeugdreclassering	Ja	% van alle jongeren van 12 tot 23 jaar	2019	geen data	0,4%
Cliënten met een maatwerkarrangement WMO	Ja	Aantal per 10.000 inwoners	2018	690	506
Omvang huishoudelijk restafval	Ja	Kg/inwoners	2017	82	140
Hernieuwbare elektriciteit	Ja	%	2018	4,4%	onbekend

Taakvelden

Gezondheid, welzijn, zorg en onderwijs			Bedragen x € 1.000			
Taakveld	Omschrijving		Primitieve begroting 2019	Gewijzigde begroting 2019	Rekening 2019	Afwijking
4.2	Onderwijshuisvesting	lasten	555	821	626	194
		baten		802	396	-406
		saldo	-554	-18	-230	-212
4.3	Onderwijsbeleid en leerlingenzaken	lasten	942	787	749	38
		baten	73	149	160	11
		saldo	-869	-638	-589	50
5.1	Sportbeleid en activering	lasten	219	248	221	27
		baten	10	19	57	38
		saldo	-209	-228	-164	65
5.2	Sportaccommodaties	lasten	899	897	952	-55
		baten	249	205	205	1
		saldo	-650	-692	-746	-54
5.3	Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	lasten	187	213	200	13
		baten	1	1		-1
		saldo	-186	-212	-200	12
6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	lasten	2.501	2.783	2.502	281
		baten	246	246	226	-20
		saldo	-2.255	-2.537	-2.276	261
6.2	Wijkteams	lasten	1.207	2.099	2.201	-102
		baten				
		saldo	-1.207	-2.099	-2.201	-102
6.6	Maatwerkvoorzieningen (WMO)	lasten	424	459	563	-104

		baten	153	93	89	-5
		saldo	-271	-366	-474	-108
6.71	Maatwerkdienstverlening 18+	lasten	2.925	2.794	2.777	17
		baten				
		saldo	-2.925	-2.794	-2.777	17
6.72	Maatwerkdienstverlening 18-	lasten	159	101	92	9
		baten				
		saldo	-159	-101	-92	9
6.82	Geëscaleerde zorg 18-	lasten	4.684	4.442	4.098	344
		baten				
		saldo	-4.684	-4.442	-4.098	344
7.1	Volksgezondheid	lasten	782	780	790	-10
		baten				
		saldo	-782	-780	-790	-10
0.10.5	Mutaties reserves programma 5	lasten	24	663	277	386
		baten	543	559	525	-34
		saldo	520	-104	248	352
Totaal programma		lasten	15.507	17.086	16.046	1.041
		baten	1.276	2.075	1.659	-416
		saldo	-14.231	-15.012	-14.387	625

Analyse verschillen

4.2 Onderwijshuisvesting (nadeel - 212.000)

Verkoop schoolwoningen (nadeel - 285.000 incidenteel)

De opbrengst van de verkoop van schoolwoningen was lager dan ingeschat was.

Kapitaallasten (voordeel + 67.000 incidenteel)

Doordat begrotingstechnisch rekening is gehouden met 1% rentedoorrekening en in de werkelijkheid 0,5% rente doorrekening is doorgevoerd vanwege nacalculatie, ontstaat er een voordeel op dit taakveld.

4.3 Onderwijsbeleid en activering (voordeel + 50.000)

Leerlingenvervoer (voordeel + 30.000 incidenteel)

Vorig jaar is door de accountant geadviseerd om meer grip te krijgen op de controleerbaarheid en correctheid van de facturen van de vervoerder. In samenwerking met de vervoerder zijn beheersmaatregelen genomen die hebben geleid tot onder andere een daling in de vervoerskosten.

5.1 Sportbeleid en activering (voordeel + 65.000)

Regeling specifieke uitkering stimulerende sport (SPUK) (voordeel + 44.000 structureel)

Door veranderende wetgeving is het uitoefenen van sport geen ondernemingsactiviteit. Hierdoor kunnen gemeenten niet meer de btw kosten verrekenen en zal de btw op sport kostprijsverhogend werken. Om dit te compenseren kunnen gemeenten een SPUK-aanvraag indienen. Voor de gemeente Laarbeek bedraagt deze € 44.000. Deze uitkering is tot 2023 waarna gekeken wordt of deze verlengd wordt. Technisch is dit dan een structurele inkomst maar is erg wisselend in bedrag.

Inzet sportcoach bij verenigingen (voordeel + 16.000 incidenteel)

In 2019 is de functie "Buurtsportcoach" in het laatste kwartaal ingevuld. Hierdoor is in 2019 minder ingezet op de verenigingsondersteuning. Uiteraard zal dit in 2020 weer volledig worden ingezet.

5.2 Sportaccommodaties (nadeel - 54.000)

Minder huur sportaccommodaties (nadeel - 15.000 incidenteel)

Er is minder huur ontvangen dan we voorzien hadden.

Hogere kosten sportvoorzieningen (nadeel - 34.000 structureel)

Deze stijging van de kosten is vooral te verklaren dat we de btw sinds 2019 niet meer mogen verrekenen vanwege het nieuwe sportbesluit dat het uitoefenen van sport niet meer als een ondernemingsactiviteit gezien mag worden. Daar tegenover worden de gemeente gecompenseerd door de regeling specifieke uitkering sport stimulerende (SPUK). Zie ook de relatie met beleidstaak 5.1.

6.1 Samenkracht en burgerparticipatie (voordeel + 261.000)

Statushouders (voordeel + 40.000 incidenteel)

In 2019 zijn minder statushouders in Laarbeek gehuisvest dan dat we als taakstelling hadden opgelegd gekregen. Dit betekent ook minder participatieverklaringstrajecten.

Dotatie voorziening onderhoud brede scholen (nadeel - 26.000 incidenteel)

Het budget "onderhoud brede scholen" is in 2019 incidenteel afgeraamd (va de 2eTR2019; raadsbesluit 7-11-2019). Dat hangt samen met vertraging in het maken van werkafspraken met de schoolbesturen. Door het incidenteel aframen in 2019 is dit restant betrokken bij het uiteindelijk geraamde exploitatieresultaat 2019. De middelen zijn voor 2019 dus beland in het resultaat van de Jaarrekening 2019. In 2019 waren er uiteindelijk toch noodzakelijke uitgaven voor de brede scholen aan de orde. Deze zijn geboekt van de voorziening brede scholen. Om deze voorziening alsnog te voeden, en een negatieve voorziening te voorkomen, was het noodzakelijk te doteren aan de voorziening vanuit de exploitatieruimte. De begroting 2020 voorziet structureel in een budget "onderhoud brede scholen" van € 25.000.

Voorschoolse voorzieningen peuters (voordeel + 99.000 incidenteel)

Uitbreiding VVE voorzieningen in Laarbeek waren gepland in 2019 maar zijn doorgeschoven naar 2020. Daar is een nieuw budget beschikbaar waardoor dit budget kan vrijvallen.

Wmo (voordeel + 44.000 incidenteel)

Vanuit het rijk zijn middelen beschikbaar gesteld om richting te geven aan steeds meer ambulante ondersteuning bij personen met een psychische kwetsbaarheid. De GGZ stoot steeds meer intramurale ondersteuning af. In 2019 zijn de meerkosten van deze ambulantisering uit reguliere zorgkosten betaald. Vanaf 2020 zal dit budget worden ingezet om de ondersteuning rondom deze doelgroep efficiënter in te richten, door gebruik te maken van het voorliggend veld. Hierdoor ontstaat er een voordeel van € 16.000.

Vanuit het budget subsidie Gespecialiseerde thuisbegeleiding worden de diensten van Savant betaald. Savant ontvangt 1 subsidie om diensten te financieren vanuit de jeugdwet en de Wmo. Op basis van deze facturen is niet altijd helder welke diensten op basis van de jeugdwet worden verleend en welke diensten op basis van de Wmo worden verleend. In 2019 is incidenteel minder geleverd dan eerdere jaren, waardoor de volledige subsidie uit het budget opvoedondersteuning Savant betaald is.

Minder kapitaallasten (voordeel + 45.000 incidenteel)

Begrotingstechnisch zijn de kapitaallasten met 1% doorgerekend. Door nacalculatie is in de werkelijk 0,5% doorgerekend wat een incidenteel voordeel oplevert.

6.2 Wijkteams (nadeel - 102.000)

Cliëntondersteuning WMO (nadeel - 24.000 incidenteel)

Dit betreft een wettelijke taak, waarvoor subsidie verleend wordt aan de LEVgroep. Daarnaast is er een onafhankelijk zorgadviesbureau gecontracteerd dat tevens rekeningen indient op basis van de cliëntondersteuning die zij biedt. In 2020 zijn er bepaalde subsidies geschrapt om de overschrijding te verkleinen. Het gaat om de subsidie aan Stichting Zelfhulp en het activiteitenbudget Vierbinden. Deze subsidies komen ten laste aan een andere post, waar wel budgetruimte aanwezig is.

Eerste lijnsloket (nadeel - 82.000 incidenteel)

Bij het lokaal maatwerkbudget is een overschrijding van € 60.000. Dit komt voornamelijk vanuit de keuze om zoveel mogelijk lokaal de regie te houden op de uitvoering. Dit beperkt de uitgaven op jeugd bij de GR Peelgemeenten.

Daarnaast is er een overschrijding van € 22.000 bij de pilot gedragsdeskundige. Dit komt omdat er nog kosten uit 2018 in 2019 gefactureerd zijn.

6.6 Maatwerkvoorzieningen (WMO)(nadeel - 108.000)

Materiële voorzieningen voor gehandicapten (nadeel - 104.000 incidenteel)

De kostenstijging is een gevolg van de ontwikkeling van het aantal voorzieningen en van indexering. We zien in 2019 een stijging van het aantal voorzieningen, met name de hulpmiddelen via Medipoint. Deze stijging is waarschijnlijk het gevolg van de invoering van het abonnementstarief eigen bijdrage.

6.82 Geëscaleerde zorg 18- (voordeel + 344.000)

Jeugdzorg (voordeel + 334.000 incidenteel)

Extra kosten uit 2018 - € 22.800 en minder kosten in 2019 € 300.300.

De verklaring van deze cijfers worden via kwartaalrapportages aan uw raad toegezonden. Via de 2e tussentijdse rapportage 2019 is begrotingstechnisch tot en met de 2e kwartaalrapportage van de GR Peelgemeenten verwerkt in de begroting. De 3e en 4e rapportage van de GR Peelgemeenten zijn via een RIB naar uw raad toegezonden maar hebben de begroting daar niet op aangepast.

Bovenstaande budgetten gaan over de budgetten via de GR Peelgemeenten. Daarnaast zijn er binnen dit taakveld budgetten buiten de GR gemeenten zoals budget sociaal team Laarbeek. In totaal is hier 66.000 minder uitgegeven dan voorzien was. De reden is vooral dat een aantal begrote posten alsnog uit een ander budget betaald zijn. Zo is er bij taakveld wijkteams een overschrijding ontstaan bij het budget Eerste lijnsloket.

0.10.5 Mutaties reserve programma 5 (voordeel + 352.000)

Algemene reserve (voordeel + 386.000 incidenteel)

Omdat de verkoop van de schoolwoningen minder resultaat was dan voorzien was, wordt er ook minder gestort in de algemene reserve. Zie ook taakveld 4.2 in programma 4.

Reserve sociaal domein (nadeel - 25.000 incidenteel)

Uit de resultaatbestemming jaarrekening 2018 is besloten om een gedeelte te laten dekken door de reserve sociaal domein. Hiervoor is het gehele saldo van deze reserve ingezet. Hierdoor kan deze begrote onttrekking niet meer plaats vinden.

Lopende projecten

Project	Krediet	Uitgaven t/m 2018	Uitgaven 2019	Restant krediet
---------	---------	----------------------	------------------	--------------------

Splitting 4 schoolwoningen De Driehoek AR

80.000 1.217 48.214 30.569

Project is in de afrondende fase. Er zijn nog kosten inzake bouwkundige werkzaamheden te verwachten in 2020. Naar verwachting zal het krediet met een positief resultaat worden afgesloten in 2020.

Project	Krediet	Uitgaven t/m 2018	Uitgaven 2019	Restant krediet
---------	---------	----------------------	------------------	--------------------

Schoolwoningen Commanderij College

2.530.000 2.194.920 106.122 228.958

De nazorgfase, waarbij hoofdzakelijk de verkeersveiligheid is gerealiseerd, is in het 3e kwartaal van 2019 afgerond. Krediet kan afgesloten worden.

Project	Krediet	Uitgaven t/m 2018	Uitgaven 2019	Restant krediet
---------	---------	----------------------	------------------	--------------------

Onderhoud kunst- en culturele objecten

15.000 9.116 5.107 777

In de eerste helft van 2019 zijn de werkzaamheden aan het dak van de Leonarduskapel verricht. Krediet kan afgesloten worden.

Project	Krediet	Uitgaven t/m 2018	Uitgaven 2019	Restant krediet
---------	---------	----------------------	------------------	--------------------

Kunst als verbinding

15.500 15.500

Uitvoering van dit project loopt tot en met 2021.

Project	Krediet	Uitgaven t/m 2018	Uitgaven 2019	Restant krediet
---------	---------	----------------------	------------------	--------------------

Project Mantelzorgvriendelijk personeelsbeleid

33.088 28.088 5.000

Dit krediet is bedoeld om medewerkers te ondersteunen om mantelzorg te kunnen verrichten. Dit krediet is voor het laatst in 2015 gebruikt. Dit krediet kan afgesloten worden en indien er mogelijke kosten komen dan kunnen deze verantwoord worden op de reguliere personeelsbudgetten.

Verbonden partijen

Verbonden partij	Vorm
Gemeenschappelijke regeling Peelgemeenten	Gemeenschappelijke regeling
GGD Brabant Zuidoost	Gemeenschappelijke regeling

6. Financiën en bedrijfsvoering

Omschrijving

Financiën

De gemeente Laarbeek is een financieel gezonde gemeente. We hebben een kwalitatief hoog voorzieningenniveau en toch is het tot nu toe gelukt om een meerjarig sluitende begroting en een ruim weerstandsvermogen te hebben en op te bouwen. De komende raadsperiode streven we ernaar om deze goede financiële situatie te behouden dan wel te verbeteren. We blijven investeren in de gemeenschap en willen de huidige leefkwaliteit behouden dan wel versterken. Afgezien van de reguliere inflatiecorrecties, willen we echter terughoudend omgaan met lastenverhoging.

Bedrijfsvoering

Met het vaststellen van de Toekomstvisie "Samen daadkrachtig en energiek naar 2030" is er door gemeente en gemeenschap een bewuste keuze gemaakt om een zelfstandige gemeente te zijn, die bovendien geen beleidsarme beheer- of regiegemeente is. De gemeente heeft de afgelopen jaren vooral ingezet op een slanke en slagvaardige organisatie. Het is nodig onze personeelsformatie en de bedrijfsvoering mee te laten groeien in een nieuw tijdsperspectief om de organisatie en de medewerkers slagvaardig te houden.

Portefeuillehouder

Burgemeester Frank van der Meijden

- Inkoop- en aanbesteding
- I&A

Wethouder Briels, tevens 1e loco burgemeester

- Facilitaire zaken

Wethouder Greet Buter, tevens 4e loco burgemeester

- P&O
- Financiën en belastingen
- Grondzaken

Speerpunten

Afspraken uit raadsprogramma "Handen ineen"

- 6.01 Wij werken aan het behoud dan wel het versterken van de huidige leefkwaliteit in onze gemeente en zijn terughoudend met het verhogen van lasten voor onze inwoners; uitgangspunt is hierbij de vastgestelde begroting 2018
- 6.02 Wij investeren in ons personeelsbestand en de bedrijfsvoering, zodat die in evenwicht zijn met de maatschappelijke opgaven en taken van deze tijd; de hierover gemaakte afspraken concretiseren we in de Kadernota voor de begroting 2019
- 6.03 Afspraken toegevoegd die niet in het raadsprogramma waren opgenomen

Wat hebben we er voor gedaan in 2019?		Status	Begrotings- jaar	Portefeuille- houder	Afdeling	Laatst vastgestelde planning	Nieuwe planning
6.01.01	Behoud dan wel het versterken van de huidige leefkwaliteit in onze gemeente <i>De afspraak is onderdeel geweest in de integrale afweging in de begroting en maakt onderdeel uit van de cyclus rondom kadernota en begroting.</i>	Gereed/ afgerond	2019	Wethouder Buter	Bedrijfsvoering	12 2019	12 2019
			Toelichting op de status: Deze afspraak vormt jaarlijks onderdeel in de integrale afwegingen bij kadernota's en begrotingen als reguliere insteek en wordt daarmee afgesloten.				
6.01.02	Investeren in het personeelsbestand en de bedrijfsvoering <i>De afspraak is onderdeel geweest in de integrale afweging in de begroting.</i>	Gereed/ afgerond	2019	Wethouder Buter	Bedrijfsvoering	12 2019	
			Toelichting op de status: Bij de vaststelling van de begroting 2019 heeft de raad middelen beschikbaar gesteld voor investeringen in het personeelsbestand. Er zijn inmiddels vacatures ingevuld en andere maatregelen getroffen om de bedrijfsvoering en het personeelsbestand te versterken.				
6.01.03	Informatiebeleidsplan <i>Voor de periode 2019-2020 is een nieuw informatiebeleidsplan opgesteld waarin met name de volgende thema's en projecten zijn benoemd: Datamanagement, Digitaal Samenwerken en Informatieveiligheid en Privacy. Om de doelstellingen uit het informatiebeleidsplan te kunnen realiseren is in maart een kredietvoorstel ter vaststelling aangeboden.</i>	Gereed/ afgerond	2019	Burgemeester van der Meijden	Dienstverlening en Informatie	03 2019	03 2019
			Toelichting op de status: In 2019 is onder andere geïnvesteerd in het vervangen van een groot gedeelte van de centrale hardware-omgeving, waaronder de servers. Nieuwe of vernieuwde applicaties zijn ingevoerd ten behoeve van onder andere handhaving, personeelsinformatie, data-analyse, bestemmingsplannen en gebouwenbeheer. Tevens is veel aandacht besteed aan bewustwording op het gebied van informatiebeveiliging en privacy.				

Beleidsindicatoren

Het is verplicht om een set beleidsindicatoren toe te voegen aan de Programmabegroting. Doel van de beleidsindicatoren is dat de lezers, en met name de raadsleden, meer inzicht krijgen in de begroting en dat begrotingen van verschillende gemeenten gemakkelijker te vergelijken worden.

In dit jaarverslag zijn de (verplichte) indicatoren opgenomen waarbij per programma de daarbij relevante indicatoren worden opgesomd. De uitkomst van Laarbeek is afgezet tegen de uitkomst van de gemiddelde gemeente met een inwoneraantal tot 25.000 inwoners.

Beleidsindicator	verplicht volgens BBV j/n	meet eenheid	actualiteit	Laarbeek	gemiddelde gemeente < 25.000 inwoners
Formatie	Ja	Fte per 1.000 inwoners	2019	4,9	nog niet bekend
Bezetting	Ja	Fte per 1.000 inwoners	2019	4,41	nog niet bekend
Apparaatskosten	Ja	Kosten per inwoner	nvt	niet gemeten	nog niet bekend
Externe inhuur	Ja	Kosten als % van totale loonsom + totale kosten inhuur externen	2019	12,2%	nog niet bekend
Overhead	Ja	% van totale lasten	2019	11,7%	nog niet bekend

Taakvelden

Financiën en bedrijfsvoering			Bedragen x € 1.000			
Taakveld	Omschrijving		Primitieve begroting 2019	Gewijzigde begroting 2019	Rekening 2019	Afwijking
0.4	Ondersteuning organisatie	lasten	6.903	6.750	6.702	48
		baten	409	300	453	153
		saldo	-6.494	-6.450	-6.249	201
0.5	Treasury	lasten	3	3		3
		baten	52	59	59	
		saldo	49	56	59	3
0.61	OZB woningen	lasten				
		baten	2.637	2.608	2.601	-7
		saldo	2.637	2.608	2.601	-7
0.64	Belastingen Overig	lasten				
		baten	17	17	13	-4
		saldo	17	17	13	-4
0.62	OZB niet-woningen	lasten				
		baten	1.606	1.657	1.675	18
		saldo	1.606	1.657	1.675	18
0.7	Algemene uitkering en overige uitkeringen Gemeentefonds	lasten				
		baten	28.110	28.965	29.250	285
		saldo	28.110	28.965	29.250	285
0.8	Overige baten en lasten	lasten	1.048	-323	454	-777
		baten	146	180	283	103

	saldo	-902	503	-171	-674
0.9	Vennootschapsbelasting	lasten	120	120	120
		baten			
	saldo	-120	-120		120
0.10.6	Mutaties reserves programma 6	lasten	500	1.863	2.374
		baten	1.728	2.726	3.196
	saldo	1.228	863	822	-41
Totaal programma		lasten	8.574	8.412	9.530
		baten	34.705	36.511	37.530
		saldo	26.131	28.099	28.001
					-98

Analyse verschillen

0.4 Ondersteuning organisatie (voordeel + 201.000)

Personeelskosten (voordeel + 21.000 incidenteel)

In 2019 is een deel van de formatie ingevuld met inhuur van personeel in afwachting van bezetting van vacatures. Gedurende het jaar zijn niet alle vacatures volledig bezet geweest door ingehuurd personeel. Met de onderuitputting op de salariskosten en de beschikbare budgetten voor inhuur van personeel zijn de kosten van het ingehuurde personeel volledig afgedekt.

Automatisering (voordeel + 23.000 incidenteel)

Het verschil wordt veroorzaakt door verschillende budgetten die wat minder gekost hebben dan begroot en gezamenlijk € 23.000 bedragen, zoals kapitaallasten, onderhoud en uitbreidingen van hardware en software.

Kantoorkosten (voordeel + 11.000 structureel en + 26.000 incidenteel)

Het verschil wordt veroorzaakt door verschillende budgetten waar de uitgaven in werkelijkheid minder waren dan we begroot hebben, zoals huur kopieermachines, kosten mobiele telefoons, papieren en enveloppen. Voor wat betreft de huur kopieermachines is door het afsluiten van een nieuw contract een structureel voordeel ontstaan van € 11.000. De overige voordelen zijn vooralsnog incidenteel.

Algemene kosten (voordeel incidenteel + 91.000)

Onder de algemene kosten is ook extra budget voor bedrijfsvoering beschikbaar. De extra gemaakte kosten zijn in 2019 echter onder diverse andere budgetten verantwoord, waardoor er een onderuitputting op de algemene kosten naar voren komt van € 75.000.

0.7 Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds (voordeel + 285.000)

Verwerking decembercirculaire 2019 van het gemeentefonds (voordeel + 285.000 incidenteel)

De ramingen zijn t/m de septembercirculaire 2019 van het gemeentefonds bijgewerkt inclusief een nog te ontvangen saldo van € 29.000. Daarna zijn de gevolgen van de decembercirculaire 2019 van het gemeentefonds een bedrag van € 287.000 positief bijgesteld en een aantal afrekeningen uit voorgaande jaren. Deze zijn dus niet meer bijgewerkt in de ramingen.

0.8 Overige baten en lasten (nadeel - 674.000)

Dotatie voorziening onderhoud gebouwen (nadeel - 335.000 incidenteel)

Het meerjarenonderhoudsplan (MJOP) gebouwen is op 30 januari 2020 vastgesteld door de raad. Tevens is door de raad vastgesteld dat er een extra incidentele storting in de voorziening Meerjarenonderhoudsplan gemeentelijke gebouwen Laarbeek 2019-2028 van € 335.000 in 2020

plaats vindt, omdat de geplande uitgaven in de eerste jaren hoger zijn dan de dotatie aan de voorziening. Hierdoor zou er sprake zijn van een negatieve voorziening in de beginjaren en dat is volgens het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV) niet toegestaan. Aangezien het MJOP is vastgesteld en bekend is dat de voorziening in 2020 ontoereikend is, moet de incidentele storting volgens de BBV verwerkt worden in de jaarrekening 2019 in plaats van 2020.

Mutatie dubieuze debiteuren (nadeel - 15.000 incidenteel)

Ieder jaar opnieuw wordt de hoogte van de voorziening dubieuze debiteuren bepaald. Dit jaar moest de voorziening naar boven worden bijgesteld. Voor zowel onze eigen debiteuren als de debiteuren van Senzer.

Omzetbelasting (voordeel 28.000 incidenteel)

Wij hebben nog een bedrag uit 2015 en 2016 terugontvangen van de belastingdienst via een suppletie wat we niet voorzien hadden.

Stelpost vervangingsinvesteringen (voordeel 30.000 incidenteel)

Er wordt structureel een bedrag geraamd voor de kapitaallasten van activa die vervangen moeten worden (bijvoorbeeld materieel buitendienst). Hiervan is in 2019 geen gebruik gemaakt of al verwerkt in de kapitaallasten op de programma's.

Kapitaallasten (nadeel - 388.000 incidenteel)

Aan rente voor kasgeldleningen en rekeningcourant is een nadeel gerealiseerd van per saldo € 22.000,-.

Op de rentelast welke toegerekend wordt aan de activa is met name als gevolg van een doorgevoerde rente herberekening een nadeel behaald van € 346.000. Per saldo komt dit terug in de andere programma's als voordeel waardoor het voor de jaarrekening kostenneutraal is.

Daarnaast is ook een lagere rente dan geraamd daadwerkelijk toegerekend aan de grondexploitatie ter grootte van € 26.000 nadelig hetgeen is veroorzaakt als gevolg van toegerekende rente over deel van de winstneming.

0.9 Vennootschapsbelasting (voordeel + 120.000)

De vennootschapsbelasting is moeilijk vooraf te bepalen. We hebben deze ingeschat op € 120.000. De voorlopige aanslag 2019 is € 96.000.

Echter hebben we dit doorgerekend en verwachten een aanslag van € 0. Deze verwachte teruggave van de belastingdienst hebben we als nog te ontvangen opgenomen in de balans zodat er een voordeel van € 120.000 incidenteel ontstaat.

0.10.6 Mutaties reserves programma 6 (nadeel - 41.000)

Dotatie bovenwijkse voorziening (nadeel -/- 19.000 incidenteel)

Bijdrages ontvangen via overeenkomsten die gestort worden in deze reserve. Het betreft een bouw van een woning in de Brakenstraat en in de Trentstaat.

Lopende projecten

Project	Krediet	Uitgaven t/m 2018	Uitgaven 2019	Restant krediet
---------	---------	----------------------	------------------	--------------------

Audio- en visuele middelen raadszaal	25.000			25.000
---	--------	--	--	--------

De uitvoering zal nader uitgewerkt worden in 2020 en indien mogelijk ook uitgevoerd.

Project	Krediet	Uitgaven t/m 2018	Uitgaven 2019	Restant krediet
---------	---------	----------------------	------------------	--------------------

Uitbreiding software	100.000	34.362	64.580	1.058
-----------------------------	---------	--------	--------	-------

Projecten zijn conform planning uitgevoerd. Project afsluiten en restantkrediet toevoegen aan het krediet Uitbreiding Software (70014054).

Project	Krediet	Uitgaven t/m 2018	Uitgaven 2019	Restant krediet
---------	---------	----------------------	------------------	--------------------

Uitbreiding hardware	155.000	58.626	96.192	182
-----------------------------	---------	--------	--------	-----

Projecten zijn conform planning uitgevoerd. Project afsluiten en restantkrediet toevoegen aan het krediet Uitbreiding hardware (70014055).

Project	Krediet	Uitgaven t/m 2018	Uitgaven 2019	Restant krediet
---------	---------	----------------------	------------------	--------------------

Uitbreiding software	374.221		151.694	222.527
-----------------------------	---------	--	---------	---------

Het resterende krediet zal in 2020 worden aangewend voor een aantal nog lopende of op te starten projecten in het kader van het informatiebeleidsplan.

Project	Krediet	Uitgaven t/m 2018	Uitgaven 2019	Restant krediet
---------	---------	----------------------	------------------	--------------------

Uitbreiding hardware

201.469

193.431

8.038

Er dienen nog enkele investeringen ten laste van dit krediet te worden gedaan. Verwacht wordt dat het krediet medio 2020 kan worden afgesloten.

Verbonden partijen

Verbonden partij	Vorm
Belastingsamenwerking Oost-Brabant (BSOB)	Gemeenschappelijke regeling
BNG Bank N.V.	Deelneming door aandelenbezit
Coöperatieve vereniging Dimpact	Participatie in publiekrechtelijk rechtspersoon
Samenwerking Gemert-Bakel - Laarbeek	Gemeenschappelijke regeling
Stichting Bizob	Participatie in publiekrechtelijk rechtspersoon

Paragrafen

Algemeen

Het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV) geeft aan dat de programmabegroting en programmaverantwoording ten minste de volgende paragrafen dienen te bevatten (artikel 9 lid 2 BBV):

1. Lokale heffingen
2. Weerstandsvermogen en risicobeheersing
3. Onderhoud kapitaalgoederen
4. Financiering
5. Bedrijfsvoering
6. Verbonden partijen
7. Grondbeleid

Aanvullend worden ook de paragraaf 'Bezuinigingen' en de paragraaf 'Uitkering uit het gemeentefonds' opgenomen. Beide paragrafen zijn onderdeel van de programmabegroting 2019 en om deze reden komen ze ook terug in deze programmaverantwoording.

Doel van het hoofdstuk 'paragrafen' is de raad een instrument te geven om de uitvoering van de diverse onderdelen te kunnen controleren.

Er zijn twee manieren om met de paragrafen om te gaan:

Een systeembenadering:

Bij de systeembenadering wordt in de programmabegroting en –rekening kort ingegaan op de relevante ontwikkelingen. Het beleid is uitgewerkt in specifieke beleidsnota's. Deze beleidsnota's worden periodiek door de gemeenteraad vastgesteld.

De beleidskaders opnemen:

Het alternatief is dat geen beleidsnota's gemaakt worden, maar dat elk jaar in programmabegroting en –verantwoording het totale beleid integraal wordt opgenomen.

Om de programmabegroting en programmaverantwoording te beperken tot hoofdlijnen van beleid is gekozen voor de systeembenadering, waarbij het beleid van Laarbeek wordt vastgesteld door middel van diverse beleidsnota's:

- Nota lokale heffingen (paragraaf lokale heffingen)
- Nota risico-inventarisatie (paragraaf weerstandsvermogen)
- Beheerplannen wegen, riolering, groen, openbare verlichting en gemeentelijke gebouwen (paragraaf onderhoud kapitaalgoederen)
- Treasurystatuut gemeente Laarbeek (paragraaf financiering)
- Grondnota (paragraaf grondbeleid)

De paragrafen bieden informatie over relevante ontwikkelingen op de diverse beleidsterreinen.

Lokale heffingen

Algemeen

In lijn met artikel 10 van het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) bevat een paragraaf lokale heffingen ten minste de volgende onderdelen:

- het beleid ten aanzien van de lokale heffingen;
- de geraamde kosten uit lokale heffingen;
- een overzicht op hoofdlijnen van de diverse heffingen, met daarin inzichtelijk gemaakt:
 - hoe bij de berekening van tarieven van heffingen, die hoogstens kostendekkend mogen zijn, wordt bewerkstelligd dat de geraamde baten de ter zake geraamde lasten niet overschrijden.
 - wat de beleidsuitgangspunten zijn die ten grondslag liggen aan deze berekeningen
 - en hoe deze uitgangspunten bij de tariefstelling worden gehanteerd;
- een aanduiding van de lokale lastendruk;
- een beschrijving van het kwijscheldingsbeleid.

Deze verschillende onderdelen zullen in deze paragraaf worden belicht door eerst het algehele beleid en bijbehorende ontwikkelingen te schetsen en vervolgens een overzicht op hoofdlijnen per belastingsoort te presenteren met diverse cijfermatige onderbouwingen. Vervolgens wordt afgesloten met een berekening van en toelichting op de lokale lastendruk en een beschrijving van het kwijscheldingsbeleid.

Beleid ten aanzien van de lokale heffingen

De Nota lokale heffingen is op 17 september 2015 vastgesteld en verdient herziening. Normaal gesproken worden één keer per 4 tot 6 jaar beleidsnota's herzien en veelal vindt er actualisatie plaats aan het begin van een nieuwe raadsperiode. Vanwege de toetreding tot de gemeenschappelijke regeling Belastingssamenwerking Oost-Brabant (GR BSOB) per 1 januari 2018, is gewacht met herziening tot na de toetreding. In het licht van deze toetreding zijn diverse uitvoeringsregels namelijk gelijk getrokken met BSOB als uitvoeringsorganisatie om te kunnen komen tot een gecombineerde aanslag van gemeentebelastingen en waterschapsbelastingen. Daar waar beleidsuitgangspunten zijn gewijzigd, wordt dat in deze paragraaf op hoofdlijnen nader toegelicht. Het totale beleid zal uiteindelijk zijn beslag krijgen in een afzonderlijke (aangepaste) beleidsnota lokale heffingen.

Gemeenschappelijke regeling Belastingssamenwerking Oost-Brabant (GR BSOB)

Per 1 januari 2018 is de gemeente Laarbeek tegelijkertijd met de gemeente Gemert-Bakel, Asten, Someren, Sint-Anthonis en Bernheze als nieuwe deelnemer toegetreden tot de gemeenschappelijke regeling van de Belastingssamenwerking Oost-Brabant (BSOB).

BSOB is in 2011 als gemeenschappelijke regeling (GR) opgericht door waterschap Aa en Maas en de gemeenten Boekel, Deurne, Oss, Uden en Veghel. In 2013 is de gemeente Landerd toegetreden tot de GR. In 2015 is vervolgens de dienstverlening aan de gemeente Oss uitgebreid met

de kern Geffen door een gemeentelijke herindeling. Door de gemeentelijke herindeling van drie gemeenten tot Meierijstad is de gemeente Veghel per 1 januari 2018 uitgetreden.

Dit gaf ruimte aan BSOB om de vier genoemde peelmunicipaliteiten te laten toetreden met nog twee andere gemeenten, waardoor er een grote en robuuste organisatie is ontstaan en het overgrote deel van de gemeenten uit het waterschapsgebied van Aa en Maas is aangesloten.

In goed overleg zijn de betrokken medewerkers uit het intergemeentelijk team Belastingen van de gemeente Laarbeek en Gemert-Bakel overgegaan naar BSOB en zijn alle belastingtaken overgedragen aan deze organisatie. Aangezien deze gemeenschappelijke regeling een uitvoeringsorganisatie betreft zijn uitvoeringsaspecten als onderdeel van het project van toetreding zo veel mogelijk geharmoniseerd. Met het oog op verdere efficiëntie wordt gestreefd naar harmonisatie van beleid, maar dat is aan het bevoegd gezag van elke gemeente om te bepalen of dit al dan niet wenselijk is. In 2018 hebben geen beleidskeuzen in het licht van uniformering voorgelegen ter besluitvorming. Eventuele uitvoeringsaspecten zullen in deze paragraaf, daar waar dit van toepassing is, verder worden toegelicht.

De lokale heffingen in de gemeente Laarbeek bestaan uit de volgende belastingen:

1. Onroerendezaakbelastingen;
2. Rioolheffing;
3. Afvalstoffenheffing;
4. Baatbelasting;
5. Leges;
6. Markt- en Staangeld;
7. Reclamebelasting.

De oplegging en inning van al deze belastingen, met uitzondering van ad 5 en 6 worden door BSOB voor de gemeente Laarbeek uitgevoerd. Voor de leges en markt- en staangelden vinden oplegging en inning door de gemeente zelf plaats.

Inkomsten uit lokale heffingen

In onderstaande tabel is aangegeven wat de geraamde inkomsten in de (bijgestelde) begroting 2019 is en welke inkomsten gerealiseerd zijn in dienstjaar 2019:

Omschrijving	Rekening 2018	Begroting 2019	Rekening 2019
Onroerende Zaakbelasting	4.136	4.265	4.276
Afvalstoffenheffing	1.352	1.417	1.290
Rioolheffing	1.705	1.780	1.897
Leges	1.258	1.006	855
Markt- en staangelden	35	36	34
Reclamebelasting	16	17	13
Totaal	8.502	8.521	8.365

De meest materiële meer- en minderopbrengsten worden in onderstaande toelichting verklaard.

Onroerende zaakbelasting (OZB)

De gemiddelde WOZ-waarde voor woningen lag in 2019 op € 297.270,-. Als gevolg daarvan zijn de opbrengsten vrijwel conform begroting uitgevallen. Daarentegen laat de WOZ-waarde van niet-woningen een lichte stijging zien, waardoor opbrengsten hiervan iets hoger uitvallen dan begroot.

Afvalstoffenheffing

In december 2018 heeft uw raad de variabele tarieven voor containerinzameling verlaagd, om daarmee afvalscheiding en –vermindering te stimuleren. Hierdoor zijn er minder containers aangeboden die per stuk ook minder opleverden. Dit heeft geleid tot een nadeel op de inkomsten van de afvalstoffenbegroting.

Rioolheffing

De meeropbrengst wordt vooral veroorzaakt omdat er meer heffingseenheden zijn dan waarmee rekening is gehouden. Daarnaast zijn er nog meer opbrengsten uit 2018 met betrekking tot rioolheffing voor niet-woningen dan we in 2018 voorzien hadden.

Leges

Als gevolg van de stikstofcrisis en PFAS is de uitgifte van bouwvergunningen vertraagd. Dit heeft er toe geleid dat niet het geraamde bedrag gerealiseerd is.

Daarnaast zijn meer reisdocumenten aangevraagd dan in de oorspronkelijke, voorzichtige calculatie met het rekenmodel van het Ministerie was gemaakt.

De opbrengsten voor rijbewijzen zijn vanwege schommelingen lastig te begroten. We zien onder andere meer afgiften in verband met het verlopen van de code 95 (voor beroepschauffeurs die in eerste instantie geen code 25 hoefde te halen in verband met hun leeftijd maar nu wel). Een sterke afname qua aanvragen Verklaring Omtrent het Gedrag (VOG) vanwege het feit dat bedrijven dit steeds meer zelf kunnen aanvragen (zonder tussenkomst van de gemeente).

Daarnaast is een forse afname van aanvragen uittreksels BRP en Burgerlijke stand met 80% vanaf het jaar 2017.

Alle verschillende lokale heffingen worden nu afzonderlijk toegelicht qua beleidsuitgangspunten alsmede uitgangspunten voor berekening van het tarief.

Onroerendezaakbelasting (OZB)

Onder de naam 'Onroerendezaakbelasting' wordt een belasting geheven van de eigenaren en gebruikers van alle binnen de gemeente gelegen niet-woningen en van de eigenaren van de woningen.

De volgende beleidsuitgangspunten worden toegepast bij de berekening van de OZB-tarieven:

- OZB is algemeen dekkingsmiddel, er is geen relatie te leggen met de bijhorende kosten.
- Tariefdifferentiatie (gebruik bedrijven, eigendom bedrijven en eigendom woningen).
- Trendmatige opbrengsten stijging met 3% om voorzieningen in de vier kernen te handhaven.
- Extra stijging OZB alleen als de economische situatie hiertoe aanleiding geeft.
- Belastingtarieven worden voor het begin van het kalenderjaar vastgesteld door de gemeenteraad.
- Voor deze heffing is geen kwijtschelding mogelijk.

Bij de vaststelling van de Kadernota 2019 is besloten om de opbrengst van de Onroerendezaakbelasting met 3% te verhogen.

De waardering van de onroerende zaak en vervolgens de heffing en inning van de onroerende zaakbelastingen is volledig overgedragen aan de Gemeenschappelijke Regeling Belastingssamenwerking Oost-Brabant per 1 januari 2018, zodat deze als gecombineerde aanslag met de waterschapsbelastingen bij de inwoners is opgelegd.

Rioolheffing

De volgende beleidsuitgangspunten worden toegepast bij de berekening van de tarieven rioolheffing:

- Kostendekkende heffing, alle uitgaven die betrekking hebben op riolering en watertaken worden gecompenseerd met de rioolheffing.
- Tariefdifferentiatie woningen en bedrijven. Tarief bedrijven volgens staffel als drinkwaterafname groter is dan 500 m³ per jaar.
- Bij de berekening wordt rekening gehouden met fictieve BTW.
- Bij de berekening wordt rekening gehouden met rente- en overheadkosten.
- Belastingtarieven worden voor het begin van het kalenderjaar vastgesteld door de gemeenteraad.

- Trendmatige opbrengsten stijging met 3,6% op basis van het rioleringsplan vGRP+2019-2023.
- De tariefstijging in 2020 bedraagt per saldo 3,6% ten opzichte van het tarief rioolheffing 2019.
- Rekening wordt gehouden met een leegstandspercentage. Dit percentage bedraagt 4% voor woningen en 5% voor bedrijven.
- Voor deze heffing is kwijtschelding mogelijk.

De rioolheffing heeft het karakter van een bestemmingsheffing, bedoeld om alle kosten voor noodzakelijk geachte (collectieve) maatregelen ten aanzien van riolering, hemelwater en grondwater te kunnen verhalen. Omdat het een bestemmingsheffing is, hoeft in de relatie tot de belastingplichtige geen sprake te zijn van een rechtstreekse tegenprestatie in de vorm van een verleende dienst of een voorziening waarvan de belastingplichtige gebruik maakt.

De rioolheffing wordt geheven op basis van de uitgangspunten zoals die zijn opgenomen in het vGRP+ 2019-2023 (raadsbesluit: 6 december 2018). Hoofddregel bij het kostenverhaal is dat de kosten via de heffing mogen worden verhaald die worden gemaakt ter nakoming van de zorgplichten.

Afvalstoffenheffing

De volgende beleidsuitgangspunten worden toegepast bij de berekening van de Afval-tarieven:

- Kostendekkende heffing, alle uitgaven die betrekking hebben op afvalinzameling en verwerking worden gecompenseerd met de afvalstoffenheffing.
- Vast en variabel deel tarief. Waarbij de vaste kosten verhaald worden via het vaste tariefdeel. De variabele kosten worden verhaald via het variabele tariefdeel.
- Bij de tarief berekening wordt rekening gehouden met fictieve BTW.
- Bij de tarief berekening wordt rekening gehouden met overheadkosten.
- Belastingtarieven worden voor het begin van het kalenderjaar vastgesteld door de gemeenteraad.
- Rekening wordt gehouden met een leegstandspercentage van jaarlijks 4%.
- Voor het vaste tariefdeel van deze heffing is kwijtschelding mogelijk.

Leges

Het beleid is erop gericht om de komende jaren te streven naar verdergaande maximale kostendekking. Bij het toepassen van de verhogingen zullen tevens vergelijkende tarieven in omliggende gemeenten in ogenschouw worden genomen.

De volgende beleidsuitgangspunten worden toegepast bij de berekening van de leges-tarieven:

- Jaarlijkse toename van de leges opbrengst. Index op basis van de Begroting.
- Leges zijn diensten, werkelijke opbrengst is afhankelijk van het aantal gevraagde diensten.
- Bij de tarief berekening wordt geen rekening gehouden met fictieve BTW.

- Bij de tarief berekening wordt geen rekening gehouden met de toerekening van overheadkosten. Deze kostentoerekening is optioneel mogelijk, echter wordt achterwege gelaten omdat toch geen sprake is van meer dan 100% kostendekking.
- Leges worden voor het begin van het kalenderjaar vastgesteld door de gemeenteraad.
- Voor bepaalde leges geldt een wettelijke maximale tariefstelling. Indien het berekende tarief hoger is dan wettelijk is toegestaan, wordt het wettelijke maximum tarief toegepast.
- Voor leges is geen kwijtschelding mogelijk.

In de Kadernota 2019 is aangegeven dat de bouwleges jaarlijks verhoogd worden met 2% en de overige leges jaarlijks, voor zover mogelijk, verhoogd worden met 5% in de periode 2019 t/m 2021.

Markt- en staangelden

Bij het recht om markt- en staangeld in rekening te brengen speelt de mate van kostendekkendheid geen rol. Het gaat slechts om beperkte opbrengsten die gerealiseerd worden door het ter beschikking stellen van gemeentegrond voor private doelen.

De volgende beleidsuitgangspunten worden toegepast bij de berekening van de markt- & staangeld-tarieven:

- Stabiele prijzen, geen indexering om zoveel mogelijk kraamhouders te behouden voor de markt in Laarbeek.
- Bij de tarief berekening wordt geen rekening gehouden met fictieve BTW.
- Bij de tarief berekening wordt geen rekening gehouden met overheadkosten.
- Belastingtarieven worden voor het begin van het kalenderjaar vastgesteld door de gemeenteraad, dit kan ook betekenen dat verordeningen van oude jaren niet geactualiseerd worden.
- Voor markt- & staangeld is geen kwijtschelding mogelijk.

Reclamebelasting

Reclamebelasting wordt (als proef) sinds 2015 opgelegd in het winkelgebied Piet van Thielplein. De belasting is ingevoerd op verzoek van de ondernemersvereniging. Doel van de heffing is om alle winkeliers mee te laten betalen aan de verdere ontwikkeling van het gebied. Welke maatregelen genomen worden, hangt af van de wensen van de ondernemersvereniging.

De volgende beleidsuitgangspunten zijn toegepast bij de berekening van de reclamebelasting:

- Het heffingsgebied betreft winkelgebied Piet van Thielplein.
- 100% doorbetaling van de werkelijke opbrengst.
- Bij de tarief berekening wordt geen rekening gehouden met fictieve BTW.
- Bij de tarief berekening wordt geen rekening gehouden met overheadkosten.
- Belastingtarieven worden voor het begin van het kalenderjaar vastgesteld door de gemeenteraad, dit kan ook betekenen dat verordeningen van oude jaren niet geactualiseerd worden.

- Voor reclamebelasting is geen kwijtschelding mogelijk.

Baatbelasting

De baatbelasting die tot en met 2018 werd geheven is beëindigd wegens het bereiken van de einddatum. Vanaf 2019 worden geen nieuwe baatbelastingen meer opgelegd.

Ontwikkeling lokale lastendruk

In onderstaande tabel wordt een beeld gegeven van de lokale lastendruk. Bij het presenteren van de ontwikkeling is ervoor gekozen om de werkelijk lastendruk 2019 af te zetten tegen de geraamde lastendruk 2019 en de werkelijke lastendruk 2018.

Berekening lokale belastingdruk	werkelijk 2018	primitieve raming 2019	werkelijk 2019
<u>Uitgangspunten:</u>			
gezin met eigen woning, o.b.v. gehanteerde WOZ-waarde (gem.ontwikkeling WOZ-waarde t.o.v. voorgaand jaar)	269.700	300.000	300.000
			10%
<u>Aantal containerledigingen afval:</u>			
Grijs 140 ltr	6	6	5
GFT 140 ltr	4	4	5
<u>Ontwikkeling lastendruk:</u>			
OZB	303	349	314
Rioolheffing	178	184	189
Afvalstoffenheffing	140	141	164
Saldo	658	675	664

Kwijtschelding

De gemeente is op grond van de Gemeentewet bevoegd om kwijtschelding van de gemeentelijke heffingen te verlenen. Bij het vaststellen van de diverse belastingverordeningen is ingestemd met het mogelijk maken van kwijtschelding voor de volgende heffingen/belastingen:

1. Rioolheffing
2. Afvalstoffenheffing
3. Onroerende zaakbelasting gebruiker niet-woning

De uitvoering van het kwijtscheldingsbeleid is gebaseerd op de Uitvoeringsregeling invorderingswet 1990 en wordt uitgevoerd door BSOB. Deze uitvoeringsregeling is met 2

punten beperkt door gemeentelijk beleid:

1. Bij kwijtschelding van de afvalstoffenheffing wordt er maximaal een bedrag terugbetaald van € 216,90 (conform artikel 11 van de verordening afvalstoffenheffing 2018). Dit maximumbedrag is opgenomen om te voorkomen dat belastingplichtigen die in aanmerking komen voor kwijtschelding hun containers onnodig laten ledigen en om ze te stimuleren door te gaan met het scheiden van afvalstoffen.
2. Er wordt alleen kwijtschelding verleend aan natuurlijke personen.

Overzicht aanvragen kwijtschelding	werkelijk 2017	werkelijk 2018	werkelijk 2019
aantal verzoeken om kwijtschelding	268	269	154
aantal volledige toekenningen	265	197	86
aantal gedeeltelijke toekenningen	0	0	0
Bedrag kwijtgescholden heffing	87.598	102.014	33.866

Weerstandvermogen en risicobeheersing

Algemeen

De paragraaf betreffende het weerstandvermogen en de risicobeheersing bevat ten minste (BBV, artikel 11 lid 2):

- a een inventarisatie van de weerstandscapaciteit;
- b een inventarisatie van de risico's;
- c het beleid betreffende de weerstandscapaciteit en de risico's;
- d een kengetal voor de:
 - 1a netto schuldquote;
 - 1b netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen;
 - 2 solvabiliteitsratio;
 - 3 grondexploitatie;
 - 4 structurele exploitatieruimte;
 - 5 belastingcapaciteit.
- e een beoordeling van de onderlinge verhouding tussen de kengetallen in relatie tot de financiële positie.

Bij het uitwerken van deze paragraaf volgen we de volgorde van het BBV.

Het beleid (Aanleiding en methode)

Jaarlijks inventariseren wij de risico's die van invloed kunnen zijn op de bedrijfsvoering om deze (zo veel mogelijk) te beperken en de vermogenspositie te kunnen beoordelen. De belangrijkste risico's qua financiële impact worden in kaart gebracht door middel van een korte scan van de organisatie. Uit de inventarisatie zijn in totaal 35 risico's in beeld gebracht. In het onderstaande overzicht zijn de risico's gepresenteerd met de hoogste bijdrage aan de berekening van de benodigde weerstandscapaciteit.

Inventarisatie van beschikbare weerstandscapaciteit

Zoals in het Besluit Begroting en Verantwoording is aangegeven, bestaat de weerstandscapaciteit uit de middelen en mogelijkheden waarover de gemeente beschikt of kan beschikken om niet begrote kosten te dekken (artikel 11-1a).

De incidentele weerstandscapaciteit bestaat uit:

Vrij aanwendbaar deel reserves

In de raadsvergadering van 20 juni 2019 is de "Nota reserves en voorzieningen" vastgesteld. In deze nota wordt aangegeven aan welke criteria de diverse reserves en voorzieningen dienen te voldoen.

De algemene reserve bedraagt per 31 december 2019 $\pm$ € 5.052.000. Daarnaast bedraagt de "algemene reserve ter dekking van financiële risico's" per 31 december 2019 $\pm$ € 406.000,-. Deze reserves kunnen worden aangewend voor het opvangen van eenmalige nadelen; voor structurele nadelen moet dekking worden gevonden in de begroting.

Stille reserves

Van stille reserves is sprake als bedrijfsmiddelen meer waard zijn dan uit de boekhouding blijkt. De stille reserves zijn een onderdeel van de bedrijfsmiddelen die de gemeente gebruikt. Het is niet mogelijk om de middelen direct beschikbaar te maken en daarom nemen we dit onderdeel niet mee.

Onvoorzien incidenteel

Het is verplicht om voor incidentele zaken een bedrag op te nemen in de begroting. Met dit bedrag kunnen incidentele nadelen opgevangen worden. Het gaat dan om zaken die bij het maken van de begroting nog niet bekend zijn, maar door bijvoorbeeld wetswijziging wel kosten voor de gemeente met zich meebrengen. In Laarbeek is voor 2020 een raming opgenomen van € 15.000,-.

Begrotingsruimte

Het is mogelijk dat er ruimte in de begroting zit. De omvang van deze ruimte is onbekend en niet objectief te bepalen. Bij het opmaken van de jaarrekening in het verleden bleek bij een overschot uit de analyse dat het vooral ging om incidentele begrotingsruimte en niet om structurele begrotingsruimte.

Onbenutte belastingcapaciteit

Bij onbenutte belastingcapaciteit wordt uitsluitend gekeken naar de OZB-heffing. Wettelijk is namelijk bepaald dat de tarieven voor de overige heffingen maximaal 100%-kostendekkend mogen zijn. Bij afvalstoffenheffing en de rioolheffing is geen sprake van onbenutte belastingcapaciteit.

Om de onbenutte belastingcapaciteit van de OZB te berekenen, maken we gebruik van de norm die het rijk stelt aan de zogenaamde 'artikel 12-status'. Zodra een gemeente in financiële problemen komt, houdt het Rijk rekening met een minimaal OZB tarief van 0,1853% (bron: Meicirculaire gemeentefonds 2019, p.139).

De berekening van de onbenutte belastingcapaciteit ziet er als volgt uit:
(bedragen x € 1.000)

Soort		WOZ-waarde begin 2018	Tarief 2018 Laarbeek	Tarief 2019 art.12-status	Vershil in tarief	Onbenutte capaciteit
eigenaar	woning	2.494	0,1046%	0,1853%	0,0807%	2.014
eigenaar	niet-woning	510	0,1939%	0,1853%	-0,0086%	-44
gebruiker	niet-woning	435	0,1581%	0,1853%	0,0272%	118
Saldo onbenutte belastingcapaciteit						2.088

Toekomstige winst grondbedrijf

Binnen de complexberekeningen van de verschillende grondexploitaties is sprake van verwachte winsten. Toekomstige winsten kunnen als dekkingsmiddel ingezet worden en behoren dus tot de weerstandscapaciteit. Bij het opstellen van de Grondnota 2019 is aangegeven dat de toekomstige winst ongeveer € 5,1 miljoen bedraagt (bron: Grondnota 2019, p.19). In 2018 wordt een bedrag van € 0,2 miljoen van deze verwachte winsten als gerealiseerd beschouwd, waarmee de toekomstige winsten nog 4,9 miljoen bedragen.

Reserve grondexploitatie-risico's

Speciaal voor de risico's die te maken hebben met grondexploitatie is een risicoreserve grondbedrijf gevormd. Deze reserve is onderdeel van de beschikbare weerstandscapaciteit. De stand van deze reserve bedraagt € 5,7 miljoen per 31 december 2019.

Beschikbare weerstandscapaciteit

(bedragen x € 1.000)

- Algemene reserve	5.052
- Vrije reserve	406
- Onvoorzien incidenteel	15
- Onbenutte belastingcapaciteit	2.088
- Toekomstige winst grondexploitaties	4.900
- Reserve grondexploitatie	5.677
Per saldo beschikbare weerstandscapaciteit	18.138

In onderstaand overzicht zijn de tien risico's gepresenteerd die de grootste invloed hebben op de benodigde weerstandscapaciteit.

Belangrijkste financiële risico's Gemeente Laarbeek

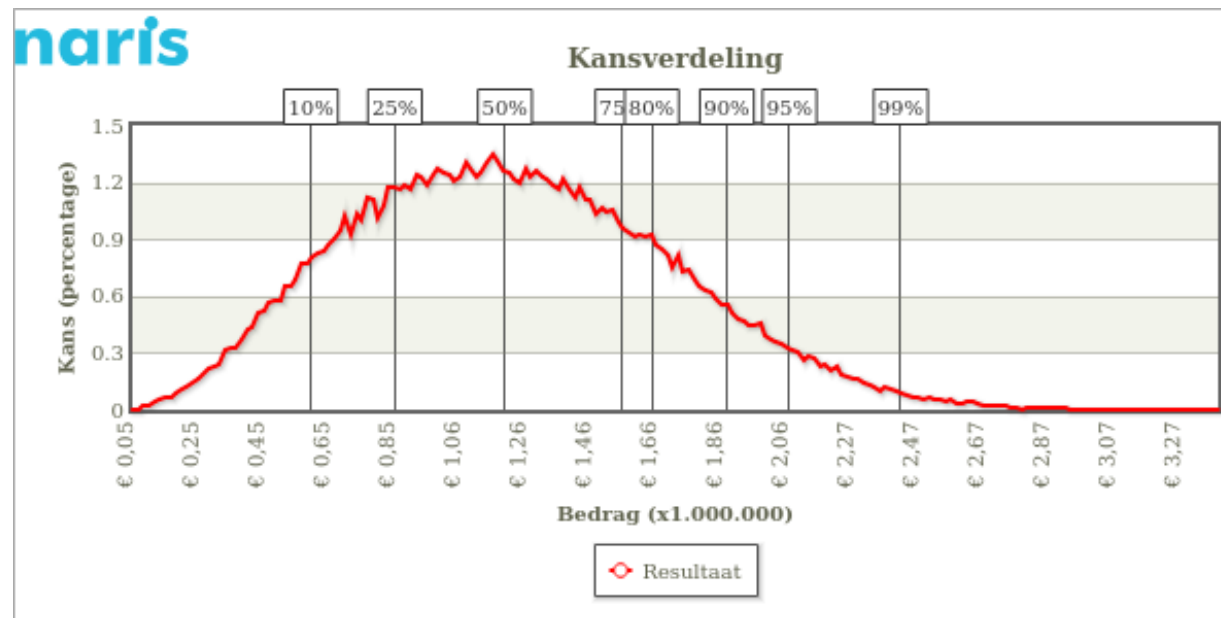
(bedragen in € 1.000)

Nr.	Risico	Kans	Gevolg	Invloed
1	Algemene uitkering valt lager uit dan geraamd.	70%	1.000	29%
2	Programmakosten Sociaal Domein Jeugdzorg, WMO, BMS bij GR Peelgemeenten vallen hoger uit dan geraamd.	50%	700	14%
3	Uitvoeringskosten Sociaal Domein werkloosheidsuitkeringen, leerwerktrajecten bij GR Senzer vallen hoger uit dan geraamd.	70%	462	13%
4	Extra uitvoerings- of programma kosten bij GR Blink doordat de tariefstelling afvalkosten (incl. verpakkingsbijdrage) een structureel tekort oplevert ten opzicht van uitvoeringskosten.	70%	350	10%
5	Omgevingswet; in de uitvoering van de omgevingswet komt een aantal zaken bij elkaar: minder taken ODZOB in voortraject maar meer in toezicht en handhaving, meer taken bij de gemeente in het voortraject en bij de participatie en de lege opbrengsten zijn mogelijk lager.	50%	250	5%
6	Hogere dan geraamde kosten personeelsbezetting door hoger ziekteverzuim, moeilijk invullen van vacatures en hogere kosten voor inhuur personeel.	40%	250	4%
7	Wegvallen extra rijksbijdrage Jeugdzorg: voor 2019-2021 is 300.000 extra toegekend in het gemeentefonds voor kosten jeugdzorg. Dit bedrag is (nog) niet structureel toegekend, maar wel al als structurele inkomsten opgenomen in de meerjarenbegroting	25%	300	3%
8	Onvoorziene uitgaven investeringen onderhoud kapitaalgoederen (bijvoorbeeld groenonderhoud en onderhoud sportvelden).	70%	100	3%
9	Gemeentelijke bijdrage bij omvallen maatschappelijke instellingen met onevenredige maatschappelijke effecten.	10%	500	2%
10	Het niet aflossen op gemeentelijke leningen, zoals starterslening, duurzaamheidslening, etc.	10%	354	2%
	Totaal grote risico's (maximaal gevolg)		4.266	
	Overige risico's (maximaal gevolg)		1.734	
	Totaal alle risico's (maximaal gevolg)		6.000	

Op basis van de ingevoerde risico's is een risicosimulatie uitgevoerd. De risicosimulatie wordt toegepast omdat het reserveren van het maximale bedrag (€ 6,0 miljoen) ongewenst is.

De risico's zullen zich immers niet allemaal tegelijk en in hun maximale omvang manifesteren.

Zekerheids-percentage	Bedrag (x € 1.000)
10%	582
25%	840
50%	1.179
75%	1.540
80%	1.631
85%	1.862
90%	2.055
95%	2.397

Figuur 2: Uitkomsten risicosimulatie gemeente Laarbeek

Toelichting:

In de tabel wordt de omvang van de benodigde weerstandscapaciteit aangegeven, verbonden aan de mate van betrouwbaarheid van de simulatie. De grafiek toont de verdeling van de kansen en totale financiële gevolgen.

Uit de grafiek en de bijbehorende tabel volgt dat 90% zeker is dat alle risico's kunnen worden afgedekt met een bedrag van € 2,0 miljoen (benodigde weerstandscapaciteit).

Specifiek risico betreffende grondexploitaties

Voor de risico-inventarisatie van de grondexploitaties is een separate risico analyse opgesteld (Monte Carlo risicoanalyse grondexploitaties 3 augustus 2018). Uit deze analyse volgt dat een buffer voor de risico's op de grondexploitaties noodzakelijk is van 1,4 miljoen om met een zekerheidsmarge van 90% de geïnventariseerde risico's af te kunnen dekken.

Beleid omtrent de weerstandscapaciteit en de risico's

Risico als gevolg van COVID-19 (Corona) virus

De uitbraak van COVID-19 eind februari 2020 heeft een enorme impact op ons allemaal. De aanpak van COVID-19 raakt, aanvullend op de landelijk maatregelen van het Rijk, veel beleidsterreinen van onze organisatie. Het COVID-19 virus heeft geen financiële gevolgen voor de jaarrekening 2019, maar zal naar verwachting veel beleidsterreinen van onze begroting 2020 en mogelijk voor de jaren daarna raken. Hoe groot de financiële impact zal zijn is nu onmogelijk te bepalen. We monitoren onze risico's en die van onze partners voortdurend. Onze organisatie loopt vooralsnog geen risico voor de continuïteit. We bewaken onze liquiditeitspositie goed en nemen zo nodig maatregelen om onze taken gedurende deze crisis zo goed mogelijk te blijven uitvoeren.

Risico inzake claim Attero

Het Nederlands Arbitrage Instituut (NAI) heeft in de arbitrageprocedure op 25 augustus 2019 bepaald dat de Brabantse gewesten Attero moeten compenseren voor de minderlevering van brandbaar restafval voor de periode 2016-januari 2017. De gewesten en gemeenten, verenigd in de Vereniging van Contractanten Afvalsturing Brabant (VvC) zijn hierbij veroordeeld tot betaling van een naheffing aan Attero vanwege de minderlevering van huishoudelijk afval in het jaar 2015, 2016 en januari 2017. Vervolgens is eind 2019 door het VvC een procedure gestart om het vonnis door de rechter te laten vernietigen. Deze procedure loopt nog steeds.

Onze regio wordt in de VvC vertegenwoordigd door het MRE. Op basis van de huidige stand van zaken is ervoor gekozen om hiervoor op basis van het aantal inwoners in het MRE een voorziening te treffen voor een bedrag van € 135.000,-.

Indien niet inwoneraantal maar werkelijke minderlevering als verdeelsleutel wordt bepaald, zal dit voor Laarbeek mogelijk ongunstiger uitpakken.

Beleid omtrent de weerstandscapaciteit en de risico's

Om te bepalen of het weerstandsvermogen toereikend is, dient de relatie te worden gelegd tussen de financieel gekwantificeerde risico's en de daarbij gewenste weerstandscapaciteit en de beschikbare weerstandscapaciteit.

De benodigde weerstandscapaciteit die uit de risicosimulaties voortvloeit (2,0 miljoen + 1,4 miljoen), kan worden afgezet tegen de beschikbare weerstandscapaciteit. De uitkomst van die berekening vormt het weerstandsvermogen.

Om te bepalen of het weerstandsvermogen toereikend is, dient de relatie te worden gelegd tussen de financieel gekwantificeerde risico's en de daarbij gewenste weerstandscapaciteit en de beschikbare weerstandscapaciteit.

$$\text{Ratio weerstandsvermogen} = \frac{\text{Beschikbare weerstandscapaciteit}}{\text{Benodigde weerstandscapaciteit}} = \frac{€ 18 \text{ mln}}{€ 3,4 \text{ mln}} = 5,3$$

Om de ratio voor het weerstandsvermogen te kunnen beoordelen, wordt gebruik gemaakt van onderstaande waarderingstabel die in samenwerking tussen NAR (Nederlandse Adviesbureau voor Risicomanagement) en de Universiteit Twente is opgesteld.

Waarderingscijfer	Ratio weerstandsvermogen	Betekenis
A	> 2,0	uitstekend
B	1,4 < x < 2,0	ruim voldoende
C	1,0 < x < 1,4	voldoende
D	0,8 < x < 1,0	matig
E	0,6 < x < 0,8	onvoldoende
F	< 0,6	ruim onvoldoende

De ratio bedraagt eind 2019: 5,3. Dit betekent dat de ratio uitkomt op een waardering A. Dit duidt op een uitstekend weerstandsvermogen. Kanttekening hierbij is dat we in 2020 voor de grondexploitaties meerdere scenario's uit willen werken, waardoor de benodigde weerstandscapaciteit mogelijk naar boven zal moeten worden bijgesteld en het weerstandsvermogen dus wordt verlaagd.

Kengetallen

Het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV, art.11 lid 2d) bepaalt dat gemeenten een set van vijf financiële kengetallen moeten opnemen in deze paragraaf.

De op te nemen kengetallen zijn: schuldquota leningen, solvabiliteitsratio, grondexploitatie, structurele exploitatieruimte en belastingcapaciteit.

Signaleringswaarden

Door de toezichthouders is op 10 september 2015 besloten om, voor het verkrijgen van een goed en uniform beeld, signaleringswaarden te benoemen. Hierbij wordt zo veel mogelijk aangesloten bij de zogeheten 'signaleringswaarden' die afkomstig zijn uit de stresstest voor 100.000+ gemeenten. In de tabel hieronder is te zien tot welke signaleringswaarden is besloten en in welke categorie (A, B of C) deze vallen.

Kengetal			Categorie A	Categorie B	Categorie C
1	Netto schuldquote	a. zonder correctie doorgeleende gelden	<90%	90-130%	>130%
		b. met correctie doorgeleende gelden	<90%	90-130%	>130%
2	Solvabiliteitsratio		>50%	20-50%	<20%
3	Grondexploitatie		<20%	20-35%	>35%
4	Structurele exploitatieruimte		Begroting >0%	Begroting 0%	Begroting <0%
5	Belastingcapaciteit		<95%	95-105%	>105%

Uitkomsten Laarbeek

In onderstaande tabel zijn de uitkomsten voor Laarbeek afgezet tegen de signaleringswaarden zoals de provincie die hanteert. Cellen zijn groen als Laarbeek in categorie A valt (minst risicovol), blauw voor categorie B en oranje bij categorie C (meest risicovol). Bewust is niet gekozen voor de kleur rood omdat de kengetallen in relatie met elkaar gezien moeten worden. Onderaan deze paragraaf wordt een relatie gelegd tussen de kengetallen en worden opvallende zaken toegelicht.

	Verloop van de kengetallen		
Kengetallen	Rekening 2018	Begroting 2019	Rekening 2019
netto schuldquote	47%	66%	48%
netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	47%	83%	48%
solvabiliteitsrisico	49%	47%	47%
structurele exploitatieruimte	-1%	0%	-3%
grondexploitatie	48%	56%	45%
belastingcapaciteit	91%	94%	90%

Netto schuldquote & de netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen

De netto schuldquote geeft inzicht in het niveau van de schuldenlast van de gemeente ten opzichte van de eigen middelen. Het geeft zodoende een indicatie in welke mate de rentelasten en aflossingen op de exploitatie drukken. Omdat bij leningen onzekerheid kan bestaan of ze allemaal terug worden betaald, wordt bij de berekening van de netto schuldquote onderscheid gemaakt door het kengetal te berekenen, zowel inclusief als exclusief de doorgeleende gelden. Op die manier wordt duidelijk wat het aandeel van de verstrekte leningen in de exploitatie is en ook wat dat betekent voor de schuldenlast. De wijze waarop de netto schuldquote gecorrigeerd voor de doorgeleende gelden wordt berekend, is gelijk

aan de netto schuldquote, met dien verstande dat bij de financiële activa ook alle verstrekte leningen worden opgenomen (zie artikel 36, onderdelen b en c, van het BBV).

De twee kengetallen blijven positief stabiel. Een lichte stijging van de schulden met daar tegenover een evenredige stijging van de eigen middelen zorgt voor een stabilisatie van dit kengetal.

Solvabiliteitsratio

De solvabiliteitsratio geeft inzicht in de mate waarin de gemeente in staat is aan zijn financiële verplichtingen te voldoen. Onder de solvabiliteitsratio wordt verstaan het eigen vermogen als percentage van het totale balanstotaal. Het eigen vermogen van een gemeente bestaat volgens artikel 42 van het BBV uit de reserves (zowel de algemene reserve als de bestemmingsreserves) en het resultaat uit het overzicht van baten en lasten.

Het kengetal blijft redelijk stabiel. Dit komt vooral omdat voor de komende jaren nog niet duidelijk is hoe het eigen vermogen (reservepositie) zich zal ontwikkelen. Ook de ontwikkeling van het balanstotaal is lastig te voorspellen. We verwachten dat beide grootheden zich min of meer in dezelfde richting zullen ontwikkelen, waarmee het kengetal ongeveer gelijk zal blijven.

Grondexploitatie

Dit kengetal geeft weer hoe de waarde van de grond zich verhoudt tot de totale (geraamde) baten. Voor de berekening van dit kengetal worden de niet in exploitatie genomen gronden en de bouwgrond in exploitatie bij elkaar opgeteld en gedeeld door de totale baten 2019 (ingevolge artikel 17, onderdeel c, van het BBV) en uitgedrukt in een percentage.

Het kengetal ontwikkelt zich positief. Door een groter dan verwachte aantal verkopen is de boekwaarde van de 'gronden in exploitatie' sneller gedaald dan verwacht.

Structurele exploitatieruimte

Dit kengetal is van belang om te kunnen beoordelen welke structurele ruimte een gemeente heeft om de eigen lasten te dragen, of welke structurele stijging van de baten of structurele daling van de lasten daarvoor nodig is. Voor de beoordeling van het structurele en reële evenwicht van de begroting wordt thans het onderscheid gemaakt tussen structurele en incidentele lasten. De structurele exploitatieruimte wordt bepaald door het saldo van de structurele baten en lasten en het saldo van de structurele onttrekkingen en toevoegingen aan reserves gedeeld door de totale baten (zie artikel 17, onderdeel c, van het BBV) en uitgedrukt in een percentage.

In de negatieve ontwikkeling van het kengetal komt tot uiting dat de structurele lasten in 2019 hoger waren dan de structurele baten. In de toelichting op de financiële afwijkingen wordt hier per programma nader op in gegaan.

Belastingcapaciteit

De belastingcapaciteit geeft inzicht hoe de belastingdruk in de gemeenten zich verhoudt ten opzichte van het landelijke gemiddelde. De uitkomst van de berekening van dit kengetal is voor het jaarverslag hetzelfde als bij de begroting.

De definitie van het kengetal belastingcapaciteit voor gemeenten is: Woonlasten meerpersoonshuishouden in jaar t (het begrotingsjaar) ten opzichte van het landelijk gemiddelde in jaar t-1 (het jaar voorafgaand aan het begrotingsjaar) uitgedrukt in een percentage. De ruimte die een gemeente heeft om zijn belastingen te verhogen, wordt vaak gerelateerd aan de totale woonlasten. Het Coelo publiceert ieder jaar deze lasten in de Atlas van de lokale lasten. Onder de woonlasten worden verstaan de OZB, de rioolheffing en reinigingsheffing voor een woning met gemiddelde waarde in die gemeente. Deze cijfers worden voortaan ook in de jaarlijkse meicirculaire bekendgemaakt zodat de gemeenten tijdig op de hoogte zijn van de hoogte van de lasten die voor de berekening moeten worden gebruikt.

Het kengetal is stabiel gebleven. Het kengetal vergelijkt de gemeentelijke heffingen in Laarbeek met de Nederlandse gemiddelden. Een gelijk blijvend kengetal geeft aan dat de ontwikkeling van de lokale heffingen in Laarbeek gelijke tred houdt met de landelijke ontwikkeling van de lokale heffingen.

Beoordeling verhouding kengetallen in relatie tot financiële positie

Nu we in deze paragraaf de beschikbare weerstandscapaciteit, de risico's en de financiële kengetallen in beeld hebben gebracht, kan een oordeel gegeven worden over de financiële positie van de gemeente. Dit oordeel wordt gebaseerd op de onderlinge verhouding tussen de genoemde drie elementen.

De beschikbare weerstandscapaciteit is € 18,0 miljoen en de benodigde weerstandscapaciteit is € 3,4 miljoen. Het blijkt dat de beschikbare capaciteit een factor 5,3 groter is dan nodig. De weerstandscapaciteit is hiermee uitstekend.

De kengetallen van Laarbeek zijn gespiegeld aan de normen die de provincie hanteert. Hieruit komt een relatief stabiel en positief beeld naar voren. Het kengetal voor de grondexploitatie valt uit de toon. Het is al langer bekend dat Laarbeek een relatief groot grondbedrijf heeft. De daling van het betreffende kengetal is positief en in lijn der verwachting.

Risicomanagement is in de organisatie ingebed door koppeling aan de jaarlijkse planning en control cyclus. Bij de actualisatie van het risicoprofiel ten behoeve van begroting en jaarrekening staan de huidige en mogelijke nieuwe risico's expliciet op de agenda. Deze regelmatige bespreking van risico's draagt bij aan het vergroten van het risicobewustzijn.

Onderhoud kapitaalgoederen

Algemeen

De paragraaf betreffende het onderhoud van kapitaalgoederen bevat ten minste de volgende kapitaalgoederen (BBV, artikel 12 lid 1):

- a wegen
- b riolering
- c water
- d groen
- e gebouwen

Van bovengenoemde kapitaalgoederen wordt aangegeven (BBV, artikel 12 lid 2):

- a het beleidskader
- b de uit het beleidskader voortvloeiende financiële consequenties
- c de vertaling van de financiële consequenties in de begroting

Bij de indeling van deze paragraaf houden we de volgorde aan van het Besluit Begroting en Verantwoording.

Het beleidskader

Voor de instandhouding van kapitaalgoederen wordt veelal gewerkt met beheerplannen. In de beheerplannen wordt het meerjarig onderhoudsprogramma en de daarbij behorende financiële middelen vastgelegd.

De volgende beheerplannen gelden nu:

Beheerplan	Jaar vaststelling
Wegen	
Beleidsplan verhardingenbeheer 2018	2017
Beheerplan bermen en sloten	2010
Beleidsplan: Licht in de openbare ruimte 2018	2017
Riolering & Water	
Gemeentelijk rioleringsplan 2019-2023	2018

Groen	
Groenbeleid- en groenstructuurplan	2011
Bomenbeleidsplan	2013
Beheerplan natuurterreinen Laarbeek	2016
Beheerplan Landschapselementen	2016
Bosbeheerplan	2016
Gebouwen	
Beheerplan gemeentelijke gebouwen	2015

Beleidsplan verhardingenbeheer

Het beleidsplan wordt periodiek herzien om nieuwe ontwikkelingen, het gewenste kwaliteitsniveau en de benodigde middelen te verwerken met als doel het in stand houden van de wegenstructuur. Het beleidsplan is gebaseerd op de CROW-systematiek voor wegbeheer. Elk jaar wordt een onderhoudsplanning opgesteld waarbij kredieten worden gevraagd om de wegen op te knappen die aan onderhoud toe zijn.

Beleidsplan verhardingenbeheer

bedragen x € 1.000

	Begroot 2019	Werkelijk 2019
Exploitatie lasten	1.643.485	1.555.848
	Voorziening 01-01-2019	Voorziening 31-12-2019
Voorziening onderhoud wegen	1.053.663	1.502.795

Beleidsplan en beheerplan bermen en sloten

In 2010 is het beleidsplan bermen en sloten door de gemeenteraad vastgesteld. Dit beleid is vervolgens vertaald in een beheerplan. Door het onderhoud van bermen en sloten te combineren is een efficiencyvoordeel behaald. Bovendien kunnen er voor minder geld meer bermen ecologisch worden beheerd. Voor het slotenonderhoud geldt een maaifrequentie van één keer per jaar onder de voorwaarde dat de andere aangelande (eigenaar met grond langs de sloot) het slootmaaisel ontvangt en zorgt voor verwerking. In 2010 is het beleidsplan bermen en sloten door de gemeenteraad vastgesteld. Dit beleid is vervolgens vertaald in een beheerplan. Door het onderhoud van bermen en sloten te combineren is een efficiencyvoordeel behaald. Bovendien kunnen er voor minder geld meer bermen ecologisch worden beheerd. Voor het

slotenonderhoud geldt een maaifrequentie van één keer per jaar onder de voorwaarde dat de andere aangelande (eigenaar met grond langs de sloot) het slootmaaisel ontvangt en zorgt voor verwerking. In 2019 is het onderhoud van bermen en sloten opnieuw aanbesteed conform de huidige wijze van beheer. Het op de juiste diepte brengen en houden van sloten vormt een onderdeel van het beheerplan voor vijvers en sloten.

Beleidsplan en beheerplan bermen en sloten

bedragen x € 1.000

	Begroot 2019	Werkelijk 2019
Exploitatie lasten	35.503	63.424

Beleidsplan Licht in de openbare ruimte

Het plan belicht de totale openbare ruimte, niet alleen de openbare verlichting maar ook de verlichting van bedrijven, monumenten en dergelijke. In afwijking van dit beleidsplan besloot de gemeenteraad in 2018 om de openbare verlichting binnen een planperiode van 15 jaar te verduurzamen en daarmee uiting te geven aan de ambities die Laarbeek heeft op het gebied van duurzaamheid. Elk jaar wordt een investeringsplan opgesteld en wordt krediet aan de raad gevraagd.

Beleidsplan Licht in de openbare ruimte

bedragen x € 1.000

	Begroot 2019	Werkelijk 2019
Exploitatie lasten	316.844	291.302

Gemeentelijk Rioleringsplan 2019 - 2023

Het gemeentelijk rioleringsplan (GRP) 2019-2023 werd op 6 december 2018 vastgesteld door de gemeenteraad. In het GRP is vastgelegd op welke wijze Laarbeek in de planperiode invulling geeft aan de zorgplicht voor doelmatige inzameling en het transport van stedelijk afvalwater, de zorgplicht voor de doelmatige inzameling en verwerking van afvloeiend hemelwater en de zorgplicht voor het voorkomen van structurele grondwateroverlast in stedelijk gebied. Op basis van het bijbehorend kostendekkingsplan werd voor de komende periode de hoogte van de rioolheffing bepaald. Hieruit blijkt dat een jaarlijkse tariefstijging van de rioolheffing nodig is van 3,61% aangevuld met een compensatie voor de inflatie.

Gemeentelijk Rioleringsplan 2019-2023*incl dekkingsplan**bedragen x € 1.000*

	Begroot 2019	Werkelijk 2019
Netto kosten taakveld	1.558.101	1.245.901
Fictieve overhead	556.118	556.118
Fictieve btw	216.058	140.307
Rioolheffing	1.736.844	1.897.262
	Voorziening 01-01-2019	Voorziening 31-12-2019
Egalisatievoorziening riolering	3.600.160	3.557.575

Groenbeleids- en groenstructuurplan

De gemeenteraad heeft in 2011 het Groenbeleids- en groenstructuurplan vastgesteld. In dit plan zijn de beleidskaders geschetst voor het gebruik en het onderhoud van het openbaar groen in de dorpskernen. De belangrijkste groenstructuren zijn benoemd en er is een differentiatie in het onderhoudsniveau aangebracht. Naar aanleiding van het plan zijn beplantingen omgevormd waardoor ze meer aansluiten bij het gewenste onderhoudsniveau.

Groenbeleids- en groenstructuurplan*bedragen x € 1.000*

	Begroot 2019	Werkelijk 2019
Exploitatie lasten	1.006.642	1.015.372

Bomenbeleidsplan Laarbeek

In 2012 is het bomenbeleidsplan gemaakt. De raad heeft op 20 februari 2013 met het plan ingestemd. In het bomenbeleidsplan zijn spelregels opgenomen hoe in Laarbeek omgegaan wordt met het kappen van bomen en ook wordt op het beheer en onderhoud van de gemeentelijke bomen ingegaan. Hier is meer structuur in aangebracht waardoor op een goede wijze invulling wordt gegeven aan de wettelijke zorgplicht.

Bomenbeleidsplan Laarbeek*bedragen x € 1.000*

	Begroot 2019	Werkelijk 2019
Exploitatie lasten	236.452	292.094
	Reserve 01-01-2019	Reserve 31-12-2019
Reserve Bomenfonds	324.744	227.763

Beheerplan natuurterreinen, Beheerplan landschapselementen en Bosbeheerplan

Voor de bos- en natuurgebieden en landschapselementen(houtwallen, zandpaden, poelen, e.d.) in het buitengebied van Laarbeek zijn een aantal beheerplannen opgesteld. Deze plannen zijn in 2016 allemaal geactualiseerd. De eindbeelden en bijbehorende onderhoudsmaatregelen zijn omschreven en de daarvoor benodigde budgetten in de begroting opgenomen. Voor de uitvoering van de diverse werkzaamheden is een beheerovereenkomst met de Bosgroep Zuid-Nederland afgesloten.

Beheerplan natuurterreinen, Beheerplan landschapselementen en Bosbeheerplan

	Begroot 2019	Werkelijk 2019
Exploitatie lasten	601.899	951.977

Beheerplan onderhoud gemeentelijke gebouwen

Op 30 januari 2020 heeft uw gemeenteraad de 'Meerjarenplanning onderhoud gemeentelijke gebouwen Laarbeek 2019 - 2028' vastgesteld. De gemeente heeft een groot aantal gebouwen in eigendom voor vele functies in het maatschappelijk verkeer. Gedacht kan worden aan het gemeentehuis, gemeenschapshuizen, sporthallen, brandweerkazernes, de gemeentewerf, hertenkampen, kiosken, monumenten etc. Al deze gebouwen zijn opgenomen in de onderhoudsplanning, die een periode van 10 jaar bestrijkt. De planning wordt jaarlijks geactualiseerd. Er is dus sprake van een voortschrijdend 10-jarenplan. In 2024 zal een nieuw plan opgesteld gaan worden voor de komende 10 jaar.

Beheerplan onderhoud gemeentelijke gebouwen*bedragen x € 1.000*

	Begroot 2019	Werkelijk 2019
Exploitatie lasten	204.364	204.364
	Voorziening 01-01-2019	Voorziening 31-12-2019
Voorziening gemeentelijke gebouwen	29.000	306.170

Conclusie paragraaf Onderhoud kapitaalgoederen

Samenvattend kan worden gesteld dat voor de belangrijkste kapitaalgoederen een actueel onderhoudsplan aanwezig is. In een aantal gevallen wordt gewerkt met een voorziening om de jaarlijkse kosten te egaliseren.

Financiering

Algemeen

De paragraaf betreffende de financiering bevat in ieder geval de beleidsvoornemens ten aanzien van het risicobeheer van de financieringsportefeuille en geeft inzicht in de rentelasten, het renteresultaat, de wijze waarop rente aan investeringen, grondexploitaties en taakvelden wordt toegerekend en de financieringsbehoefte (BBV, artikel 13).

Beleidsvoornemens risicobeheer van de financieringsportefeuille

Om de financiële risico's zo goed mogelijk te beheersen, is het belangrijk om aandacht te schenken aan de kwalitatieve ontwikkeling van de treasuryfunctie. Als gevolg van de Wet financiering decentrale overheden (Wet fido) hebben gemeenten twee instrumenten ingevoerd:

1. Treasurystatuut;
2. Paragraaf financiering.

Treasurystatuut

Hierin wordt op gemeentelijk niveau een nadere invulling gegeven aan het wettelijk kader. Het statuut bevat de beleidsuitgangspunten voor het uitvoeren van de treasuryfunctie.

De volgende regelgeving heeft betrekking op de financieringsfunctie van de gemeente:

- Wet financiering decentrale overheden (Wet fido).
- Ministeriële regeling 'Regeling uitzettingen en derivaten decentrale overheden' (Ruddo).
- Financieringsregeling huisvesting ambtenaren.
- Besluit Begroting en Verantwoording (BBV).
- Regeling schatkistbankieren decentrale overheden.

Paragraaf financiering

Deze paragraaf wordt opgenomen in zowel de begroting als de rekening en biedt hiermee informatie over de uitvoering van treasury-taken.

Het rijk heeft de kasgeldlimiet, renterisiconorm en een drempelbedrag schatkistbankieren ingesteld om financiële risico's in te perken die te maken hebben met herfinanciering van leningen.

Kasgeldlimiet

De kasgeldlimiet geeft aan wat het maximale bedrag is dat de gemeente aan kort geld (looptijd < 1 jaar) mag aantrekken. De kasgeldlimiet 2019 bedraagt 8,5% van het begrotingstotaal, dus 8,5% van ±€ 47,2 miljoen is ±€ 4,0 miljoen.

In 2019 is de kasgeldlimiet in het eerste en tweede kwartaal overschreden. Kortdurende overschrijdingen zijn toegestaan. Echter zodra in drie opeenvolgende kwartalen een overschrijding ontstaat, moet de gemeente tijdig een verbeterplan presenteren aan de provincie als toezichthouder.

Renterisiconorm

De renterisiconorm geeft aan welk deel van de langlopende leningen afgelost mag worden. De renterisiconorm 2019 bedraagt 20% van het begrotingstotaal, dus 20% van ±€ 47,2 miljoen is ±€ 9,4 miljoen.

In 2019 is een bedrag van ±€ 4,0 miljoen afgelost en hierdoor is de renterisiconorm dus niet overschreden.

Drempelbedrag schatkistbankieren

Het drempelbedrag schatkistbankieren 2019 bedraagt 0,75% van het begrotingstotaal, dus 0,75% van ±€ 47,2 miljoen is ±€ 354.000.

In 2019 is het drempelbedrag schatkistbankieren niet overschreden.

Rentelasten, renteresultaat & verdeling rentekosten

In onderstaande tabel worden de rentekosten en hun doorbelasting toegelicht. In het overzicht is zowel de begrote verdeling als de werkelijke verdeling opgenomen.

	Begroting 2019	Begroting 2019	Begroting 2019	Rekening 2019
rente lasten	omvang	tarief	rentelast	rentelast
rente financieringstekort	8.050.259	1,00%	80.503	36.512
rente vaste geldleningen	26.919.544	1,95%	525.885	481.381
rente waarborgsommen	0	0,00%	0	0
rente contante voorzieningen	1.042.752	3,00%	31.283	33.938
	36.012.555		637.671	551.831
rente baten	omvang	tarief	rente baat	rente baat
vaste geldlening Hoge Regt	4.000.000	2,50%	100.000	120.564
hypotheekleningen personeel	49.553	5,00%	2.476	8.309
	4.049.553		102.476	128.873

rente doorbelasting	omvang	tarief	door te belasten rente	door te belasten rente
rente lasten			637.671	551.831
rente baten			-102.476	-128.873
<i>door te belasten rente</i>			<i>535.195</i>	<i>422.958</i>
<u>doorbelasting:</u>				
Rente staat activa (omslagtarief)	59.993.163	0,50% (begroting 1%)	599.932	254.932
rente naar grondexploitatie	24.030.125	0,95% (cfm begroting)	228.636	209.201
<i>totaal doorbelaste rente</i>			<i>828.568</i>	<i>464.133</i>
Renteresultaat			293.373	41.175

Wijze waarop rente wordt toegerekend

De verdeling van de rentekosten over de verschillende onderdelen zoals hierboven in de tabel in beeld is gebracht, wordt gebaseerd op de volgende uitgangspunten:

- Voor de rentetoerekening aan de activa wordt een vast rentepercentage toegepast (conform 'Financiële verordening gemeente Laarbeek 2019'). Bij het bepalen van de hoogte van het tarief is een renteomslag berekening gemaakt. Het tarief 2019 bedroeg bij de begroting 1% maar is bij de verwerking in de jaarrekening naar beneden bijgesteld naar 0,5%.
- Bij de rentetoerekening over de boekwaardes bij de grondexploitatie is een rentepercentage conform de begroting 2019 gehanteerd ter grootte van 0,95% (dit betreft het gewogen gemiddelde rentepercentage).

- Over de reserves en voorzieningen (=interne financieringsmiddelen) is vanaf begrotingsjaar 2017 geen rentetoerekening gehanteerd, behoudens één voorziening die gewaardeerd is tegen contante waarde. Deze voorziening krijgt een rentedotatie van jaarlijks 3%. Het betreft de voorziening 'Pensioen- en wachtgeldverplichtingen voormalig wethouders'.
- Bij de bepaling van het begrote financieringstekort of –overschot is een rentepercentage gehanteerd ter grootte van 1%.

Financieringsbehoefte

In de programmabegroting 2019 is aandacht besteed aan de financieringsbehoefte van Laarbeek. Aangegeven werd dat vaker aandacht besteed zou worden aan het samenstellen van de liquiditeitsbegroting om de financieringsbehoefte beter in beeld te krijgen. In het derde kwartaal 2019 is een vaste geldlening aangetrokken van € 5 miljoen en verder is in de loop van 2019 het aantrekken van een aantal kasgeldleningen noodzakelijk geweest. Door de lage rentes en het aantrekken van kasgeldleningen (korte looptijd) was het niet direct noodzakelijk om een liquiditeitsbegroting samen te stellen.

Bedrijfsvoering

De paragraaf Bedrijfsvoering is onderverdeeld in twee subparagrafen:

- Subparagraaf 4.5.1 beschrijft de bedrijfsvoering in algehele zin, conform voorschriften BBV.
- Subparagraaf 4.5.2 is voor het eerst opgenomen in deze programmaverantwoording 2018. In dit onderdeel wordt verantwoording afgelegd ten aanzien van informatiebeveiliging.

Algemeen

Deze paragraaf geeft ten minste inzicht in de stand van zaken van de beleidsvoornemens ten aanzien van de bedrijfsvoering (BBV, artikel 14).

Wat hebben we bereikt in 2019?

Doorontwikkeling in de organisatie

In 2018 zijn door de gemeenteraad de meest noodzakelijke middelen beschikbaar gesteld voor het bij de tijd houden van onze organisatie. Het jaar 2019 heeft in het teken gestaan van het verder werven en vervolgens inwerken van nieuwe medewerkers als gevolg van deze formatie-uitbreiding. Ook is er een aantal oudere, ervaren medewerkers uitgestroomd vanwege het bereiken van de pensioenleeftijd. Voor de organisatie is in dit licht geïnvesteerd in 2019 in kennisopbouw en –overdracht en mensen wegwijs maken in de processen van een gemeente als geheel en Laarbeek in het bijzonder (via opleidingen). Ook is er geïnvesteerd in projecten van bedrijfsvoering, door bijvoorbeeld een nieuw planning en controlsysteem LIAS aan te schaffen. De implementatie is in volle gang, wat in 2019 resulteerde in een digitaal beschikbare begroting via de website als eerste product. De organisatieontwikkeling is in een fase van doorontwikkeling gekomen, waar verderop in deze paragraaf verder op wordt ingegaan.

Wat hebben we ervoor gedaan in 2019?

Dienstverlening

Om het dienstverleningsconcept concreet te maken is een aantal deelprojecten opgesteld. Een groot deel hiervan is in 2019 uitgevoerd. Zo is het gemeentehuis tegenwoordig niet meer gesloten in de pauze en zijn de tijden voor het afhalen van reisdocumenten en rijbewijzen verruimd. Tegen betaling kunnen deze documenten tegenwoordig ook thuisbezorgd worden, op ieder gewenst moment. Ook is er hard gewerkt aan de verbeterde website. Deze is in een moderner jasje gestoken maar ook inhoudelijk flink verbeterd. Nagenoeg alle producten zijn opnieuw beschreven in duidelijke taal. Verder is het aantal digitale producten uitgebreid. Het respect voor de klant staat in de organisatie steeds meer centraal. Het management stuurt op basis van managementinformatie op tijdige beantwoording van vragen van inwoners, bedrijven en verenigingen, ongeacht via welk kanaal deze binnen komen.

I&A

Het Informatiebeveiligingsbeleid is grotendeels uitgevoerd. In 2019 is een groot deel van de hardware in de centrale serveromgeving vernieuwd. Hierdoor is het ook voor de komende jaren mogelijk om op een betrouwbare manier informatie op te slaan en te gebruiken met een afgenomen kans op uitval. Naast de planmatige vervanging van een aantal applicaties zijn er ook compleet nieuwe programma's aangeschaft. Nieuw is

bijvoorbeeld het Planning & Controlsysteem waarmee voortaan de bij u bekende producten als Kadernota, Begroting en Jaarrekening zullen worden gemaakt. Ook zijn de voorbereidingen getroffen voor de invoering van de Omgevingswet, al is die inmiddels wederom uitgesteld. Een van de grootste uitdagingen bij deze wet is het ICT-vraagstuk. Vanuit de Odzob is een aanbesteding opgestart, maar ook lokaal zal dit de nodige impact hebben. Op landelijk niveau heeft onze gemeente meegedaan aan de aanbesteding van GT-connect door de VNG. Hierdoor zijn we in staat om straks weer nieuwe stappen te zetten in de dienstverlening. Onder ander de telefooncentrale kan hierdoor straks al volledig gedigitaliseerd worden met de extra functionaliteiten die daarmee gepaard gaan.

Doorontwikkeling samenwerkingsverbanden voor uitvoerende taken

De gemeente Laarbeek werkt in diverse partnerschappen samen. In 2019 hebben Peelgemeenten, Senzer en BSOB bijzonder onze aandacht gehad.

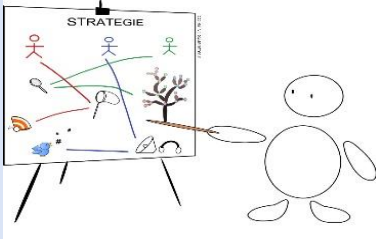
De GR Peelgemeenten heeft in 2019 fors ingezet op het verbeteren van sturingsinformatie. Het relatief nieuwe informatiesysteem is na een vliegende start meteen doorontwikkeld. Processen zijn zodanig ingericht dat hierop daadwerkelijk sturing kan worden gegeven aan de hand van relevante managementinformatie. De kwartaalrapportages die u periodiek door ons toegestuurd krijgt geven hier blijk van. Het opstellen van prognoses kan hierdoor ook betrouwbaarder plaatsvinden. Verder is in 2019 natuurlijk een belangrijke stap gezet in de verbetering van de efficiency doordat alle gezins- en jongerencoaches zijn overgegaan van diverse moederorganisaties naar de GR Peelgemeenten. Samen met de gemeenten Someren en Asten kan nu ook in de jeugdzorg efficiënter worden (samen)gewerkt.

In 2019 is Senzer (werkbedrijf voor de arbeidsmarktregio Helmond-De Peel.) geconfronteerd met een teruglopend BUIGbudget, waardoor een tekort ontstond van ruim 7 miljoen. Het Algemeen Bestuur van Senzer heeft in 2019 een Krachtteam aangesteld met vertegenwoordiging vanuit alle 7 betrokken gemeenten en Senzer. De hoofdpdracht voor het Krachtteam was het opstellen van sluitende en reële (concept) begroting 2020-2023 voor Senzer, die kan rekenen op consensus van de 7 samenwerkende gemeenten. Door bezuinigingsmaatregelen bij Senzer, een aanpassing van de BUIG inkomsten op basis van de bijdrage LKS (loonkostensubsidie) en een verhoging van de bijdragen door de gemeenten is op 1 november 2019 is een sluitende meerjarenbegroting 2020-2023 opgeleverd aan de Provincie. De Provincie heeft niet ingestemd met de ingediende begroting en opdracht gegeven een herstelbegroting in te dienen voor 1 april 2020. Deze herstelbegroting is inmiddels ingediend en akkoord bevonden.

Na de overdracht van belastingtaken heeft 2019 in het teken gestaan van verder optimaliseren van onze regietaken op de uitvoeringsorganisatie BSOB (= Belasting samenwerking Oost-Brabant). Er is een nieuwe herverdeelmethode van de deelnemersbijdrage doorgevoerd en de organisatie richt zich op verder gaande efficiëntie en beheersing van processen.

Interne organisatieontwikkeling

De basis van de (door)ontwikkeling van de organisatie ligt in onderstaande 'praatplaat':

"Laarbeek: klaar voor de toekomst"		
Missie en Visie	Kernnormen	Strategische pijlers
Een professionele en resultaatgerichte organisatie, die vanuit nabijheid gericht is op partnerschap en permanente verbetering, zodanig dat bestuurlijke doelen gerealiseerd worden. 	Samenwerken Eigenaarschap 	• Dienstverlening • Bestuurlijk-ambtelijk samenspel • Leiderschap • Menselijk kapitaal • Goedschaligheid + partnerschap

De organisatieontwikkeling heeft ook in 2019 plaatsgevonden aan de hand van een samen met de medewerkers opgesteld programma, zoals in het voorgaande samengevat is in een soort 'praatplaat'. In eerdere jaren hebben al diverse projecten en activiteiten plaatsgevonden met betrekking tot het menselijk kapitaal, dienstverlening en goedschaligheid en partnerschap. In 2019 hebben onder het thema van 'Bestuurlijk en ambtelijk samenspel' de volgende grote projecten plaatsgevonden:

- Werken met bestuursopdrachten: er is samen met de medewerkers een format ontwikkeld om op een eenduidige wijze nieuwe ontwikkelingen te kanaliseren qua proces, besluitvorming en informatie. Aan de hand van een pilot is gekeken of het nieuwe format goed werkte. De format is vervolgens nog iets aangepast en vervolgens geïmplementeerd als nieuwe werkwijze. De eerste bestuursopdrachten zijn gemaakt en vastgesteld.
- Integriteit: Dit is een thema wat periodiek onderhoud nodig heeft, wat in 2019 plaats heeft gevonden met organisatiebrede trainingen 'morele oordeelsvorming'. Daarnaast is het integriteitsprotocol geactualiseerd, waarin de procedure is beschreven wat er bij een melding van een integriteitsschending of misstand voor proces gevolgd moet worden.
- Bestuurs- en managementconcept: in het samenspel tussen ambtelijke organisatie en bestuur is het belangrijk om spelregels en rolduiding vast te leggen van de verschillende actoren in dit proces. In een interactief proces in het college, in het management en met elkaar is er een nieuw concept opgesteld. De werking ervan wordt periodiek geëvalueerd om te kijken of bijsturing nodig is.

Op het thema leiderschap is vooral ingezet op een management development programma voor het management als geheel en geïnvesteerd in leiderschap voor iedere manager afzonderlijk. Dit proces is positief verlopen en heeft een stevig fundament gegeven voor het team naar de toekomst toe.

De organisatieontwikkeling komt met de afronding van diverse projecten op de verschillende thema's in een fase van doorontwikkeling. Met het vertrek van de gemeentesecretaris eind 2019 zal vanaf 2020 door de nieuwe gemeentesecretaris bekeken worden of herijking van het programma noodzakelijk is, uiteraard in afstemming met de medewerkers. Wat belangrijk is voor ons, is een goede match tussen de uit te voeren taak en de kwaliteiten van de medewerkers en het werkplezier van onze medewerkers: ons belangrijkste kapitaal.

Randvoorwaarden

- Evenwicht tussen benodigde en beschikbare capaciteit (in uren) op basis van door het bestuur gemaakte keuzes;
- Inzet van de organisatie en het bestuur om op een open en professionele wijze te communiceren met onze klanten;
- Samenwerking moet aantoonbaar bijdragen aan: kostenbeheersing, kwaliteit van de dienstverlening en vermindering van de kwetsbaarheid van de organisatie.

Wat heeft het gekost?

We blijven een slanke en platte organisatie, met een personeelsformatie in 2019 van 103,69 fte met een beperkte toename van 0,49 fte ten opzichte van 2018. De getoonde formatie in de tabel is de formatieruimte ultimo van het jaar. In 2019 is een deel van deze formatie ingevuld met inhuur van personeel in afwachting van bezetting van vacatures.

Overzicht vaste formatie gemeente Laarbeek

Overzicht vaste formatie				
Werkelijk	2016	2017	2018	2019
Formatie (excl. college, raad)	107,79	99,10	103,20	103,69
Formatieontwikkeling ten opzichte van voorgaand jaar	+0.08	-8.69	+4.10	+0.49
Loonsomkosten	6.678.000	6.623.000	6.667.000	6.945.000

Budget personeel incidenteel

Naast inhuur in verband met capaciteitsproblemen (door bijvoorbeeld ziekte, wensen etc.) wordt uit de post personeel incidenteel ook het personeel betaald dat tijdelijk wordt ingezet in afwachting van bezetting van vacatures. Het salaris wat niet wordt betaald aan vaste formatie (de zogenaamde onderuitputting) is in de onderstaande tabel niet betrokken en vormt de tegenhanger van de overschrijding. De post personeel incidenteel alleen is namelijk te laag om de duurdere inhuur te kunnen betalen en door de toevoeging van de vacaturegelden, biedt dit meer ruimte.

Budget personeel incidenteel				
	2016	2017	2018	2019
Begroot	62.000	62.000	63.800	99.000
Werkelijk	447.800	615.500	632.700	1.059.200

Opleiden

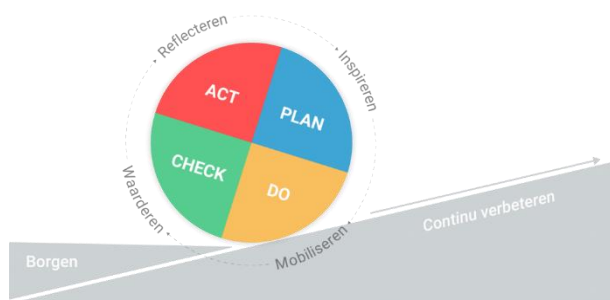
Het opleidingsbudget is gekoppeld aan de loonsom. In 2019 is € 116.300 beschikbaar gesteld om aan opleidingen te besteden. Elk jaar wordt een gedeelte van het budget ingezet voor een specifiek thema, dat aansluit bij de ontwikkelingen in de organisatie. In 2019 zijn de gemeentebrede trainingen 'morele oordeelsvorming' en 'veilige publieke dienstverlening' (als onderdelen van integriteit en de implementatie van het agressieprotocol) opgepakt. Het opleidingsplan speelt ook een belangrijke rol bij de interne mobiliteit. Als organisatie vinden wij het namelijk belangrijk om ons personeel te scholen om zich verder te kunnen ontwikkelen. Het opleiden kost echter ook tijd.

Opleidingsbudget				
	2016	2017	2018	2019
Begroot	118.000	118.000	113.800	116.300
Werkelijk	61.400	68.300	130.800	118.500

Informatiebeveiliging

Informatiebeveiliging & Privacy

Onder informatiebeveiliging verstaan we het nemen van maatregelen om de betrouwbaarheid van de informatievoorziening aantoonbaar te waarborgen. Belangrijke begrippen hierbij zijn beschikbaarheid, juistheid (integriteit) en vertrouwelijkheid van informatie. Informatiebeveiliging is een continu verbeterproces. Door middel van de 'plan, do, check en act' cyclus van Demming verbeteren we de informatiebeveiliging stap voor stap om het naar een hoger plan brengen. Privacy gaat over de bescherming van persoonsgegevens. Informatiebeveiliging speelt hierin een onmisbare rol.

Informatiebeveiligingsbeleid en doelstellingen

Een van de middelen om informatiebeveiliging goed te borgen binnen een organisatie is het informatiebeveiligingsbeleid.

Het doel van een informatiebeveiligingsbeleid is door middel van het vaststellen van beleidsregels de vertrouwelijkheid, integriteit en beschikbaarheid van een van de belangrijkste bedrijfsmiddelen van de gemeente, de informatie te garanderen. Hierdoor kunnen risico's zoals (politieke) imagoschade, inbreuk op het vertrouwen, boetes door overtreding van wettelijke regelingen en schadeclaims door derden worden beperkt.

Eind 2019 is het beleid geactualiseerd. Het vorige beleid was gebaseerd op de Tactische Baseline Informatiebeveiliging Nederlandse Gemeenten (BIG). Met ingang van 2020 hebben alle overheden (Rijk, de waterschappen, provincies en gemeenten) hun normenkader in de Baseline Informatiebeveiliging Overheid (BIO) gebundeld. Belangrijk verschil tussen de BIG en de BIO is dat er meer nadruk komt te liggen op het risicomanagementproces binnen de informatiebeveiliging.

Resultaten in 2019

Om onder andere bovenstaande doelstelling uit het informatiebeveiligingsbeleid te realiseren wordt ieder kwartaal een rapportage informatiebeveiliging en privacy opgesteld. Hierin wordt gerapporteerd over beveiligingsincidenten, uitvoering van maatregelen uit het beleid en actuele ontwikkelingen.

Zo zijn er in 2019 diverse bewustwordingsbijeenkomsten geweest over privacy en informatiebeveiliging. Daarnaast is er in reguliere overleggen, interne mailings en intranetberichten aandacht besteed aan deze onderwerpen.

Ook zijn eind 2019 een Privacy Officer (PO) en een Chief Information Security Officer (CISO) aangesteld.

Eenduidige Normatiek Single Information Audit (ENSIA)

In 2017 is landelijk gestart met de Eenduidige Normatiek Single Information Audit (ENSIA). De al bestaande audits worden steeds meer op elkaar afgestemd zodat gemeenten niet meerdere keren dezelfde vragen moeten beantwoorden. Met de ingevulde zelfevaluatievragenlijst binnen ENSIA geeft het college van B&W aan in hoeverre de beheersmaatregelen aan de van kracht zijnde beveiligingsnormen voldoen.

Ook over 2019 heeft deze zelfevaluatie plaatsgevonden. De definitieve afronding van de DigiD audit door bureau Bakertilly moet nog plaatsvinden. Echter nu al is vastgesteld dat de gemeente Laarbeek op 31 december 2019 in opzet en bestaan aan drie DigiD-normen niet voldoet. Als gevolg hiervan is een verbeterplan opgesteld dat wij ter hand zullen nemen.

In opdracht van Senzer heeft een auditbureau een audit uitgevoerd op het beleids-, uitvoerings- en controledomein van Suwinet-inkijk op basis van de ENSIA-normen.

Bij de uitvoering van de gemeentelijke taken maakt Senzer gebruik van de Suwinet-aansluiting van de gemeente Helmond. Door middel van een Third Party Memorandum (TPM) verklaart Senzer te voldoen aan alle beveiligingsrichtlijnen Suwinet.

Incidenten en datalekken in 2019

Laarbeek is aangesloten bij de Informatiebeveiligingsdienst (IBD) en ontvangt van hen met regelmaat beveiligingswaarschuwingen. Een bijvoorbeeld hiervan zijn beveiligingslekken in software zoals de Citrix melding op 24 december 2019. Alle IBD meldingen met betrekking tot 2019 zijn afgehandeld.

In 2019 zijn er intern of extern 8 meldingen gemaakt van mogelijke datalekken. Niet alle meldingen betroffen uiteindelijk een datalek. Na intern onderzoek van de Privacy Officer en de Functionaris Gegevensbescherming (FG) zijn er 4 datalekken gemeld bij de Autoriteit Persoonsgegevens. Alle meldingen zijn binnen de daarvoor in de wet genoemde termijn van 72 uur afgehandeld. Deze 4 datalekken betroffen in de meeste gevallen het per abuis versturen van persoonsgegevens naar een onjuist (email)adres. Betrokkenen zijn geïnformeerd als de aard van het datalek daar aanleiding toe gaf.

Functionaris Gegevensbescherming

De Functionaris Gegevensbescherming (FG) houdt intern toezicht op de naleving van de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG) en andere wet- en regelgeving over bescherming van persoonsgegevens. In 2019 heeft hij de implementatie van 6 AVG onderwerpen getoetst en aanbevelingen hierover gerapporteerd. De FG heeft geconstateerd dat er nog stappen gezet moeten worden om de AVG verder te implementeren. Eén van zijn aanbevelingen is om tijdig de Privacy Officer en FG te betrekken bij alle aangelegenheden die verband houden met de bescherming van persoonsgegevens.

Verbonden partijen

Algemeen

De paragraaf betreffende de verbonden partijen bevat ten minste (BBV, artikel 15):

- a de visie op de beleidsvoornemens omtrent verbonden partijen;
- b de lijst van verbonden partijen, die wordt onderverdeeld in:
 - 1 gemeenschappelijke regelingen;
 - 2 vennootschappen en coöperaties;
 - 3 stichtingen en verenigingen;
 - 4 overige verbonden partijen.
- c de lijst van verbonden partijen.

In de lijst van verbonden partijen wordt ten minste de volgende informatie opgenomen:

- a de wijze waarop de gemeente een belang heeft in de verbonden partij en het openbaar belang dat ermee gediend wordt;
- b het belang dat de gemeente in de verbonden partij heeft aan het begin en de verwachte omvang aan het einde van het begrotingsjaar;
- c de verwachte omvang van het eigen vermogen en het vreemd vermogen van de verbonden partij aan het begin en aan het einde van het begrotingsjaar;
- d de verwachte omvang van het financiële resultaat van de verbonden partij in het begrotingsjaar;
- e de eventuele risico's van een verbonden partij waar geen maatregelen voor getroffen zijn door de gemeente en die van materiele betekenis kunnen zijn op de financiële positie van de gemeente.

Het begrip verbonden partij is vastgelegd in het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) en is in artikel 1 lid b BBV als volgt gedefinieerd:

‘Een privaatrechtelijke of publiekrechtelijke organisatie waarin de gemeente een bestuurlijk en financieel belang heeft.’

Onder bestuurlijk belang wordt verstaan (artikel 1 lid d BBV): ‘Zeggenschap, hetzij uit hoofde van vertegenwoordiging in het bestuur hetzij uit hoofde van stemrecht.’

Onder financieel belang wordt verstaan (artikel 1 lid c BBV): ‘een aan de verbonden partij ter beschikking gesteld bedrag dat niet verhaalbaar is als de verbonden partij failliet gaat onderscheidenlijk het bedrag waarvoor aansprakelijkheid bestaat indien de verbonden partij haar verplichtingen niet nakomt.’

Hieronder is weergegeven een overzicht van publiek- en privaatrechtelijke rechtspersonen waarin de gemeente Laarbeek participeert, die begrepen kunnen worden onder de noemer verbonden partijen.

Visie op de beleidsvoornemens

Het inzichtelijk maken van de verbonden partijen is om twee redenen van belang. De eerste reden is dat verbonden partijen vaak beleid uitvoeren dat de gemeente in principe ook zelf kan blijven doen. De gemeente geeft een mandaat aan de verbonden partij. De tweede reden betreft de kosten, het budgettaire beslag en de financiële risico's, die de gemeente met de verbonden partijen kan lopen en de daaruit voortvloeiende budgettaire gevolgen.

Het aangaan van banden met verbonden partijen komt altijd voort uit het publieke belang. Verbindingen met derden zijn een manier om een bepaalde publieke taak uit te voeren. De huidige verbonden partijen hebben allemaal een historische bestaansgrond. Bij nieuwe deelnemingen zullen we bij de besluitvorming door de raad de publieke taak expliciet aan de orde stellen op grond van visie en doelstellingen van de deelneming.

Mutaties

Nieuwe verbonden partij	Einde verbonden partij	Toelichting
n.v.t.		

Om het inzicht in de verbonden partijen te bevorderen schrijft het BBV een indeling voor. De onderstaande tabel geeft inzicht in de aantallen verbonden partijen per soort. Na deze tabel wordt per verbintenis gedetailleerde informatie gepresenteerd.

Soort verbintenis	Aantal verbonden partijen
Gemeenschappelijke regelingen	10
Vennootschappen en coöperaties	3
Stichtingen en verenigingen	4
Overige verbonden partijen	1

Naam	Belastingsamenwerking Oost-Brabant (BSOB)			
Vorm	Gemeenschappelijke regeling			
Vestigingsplaats	Oss			
Omvang deelname	-			
Partners	Waterschap Aa en Maas, gemeente Asten, Bernheze, Boekel, Deurne, Gemert-Bakel, Landerd, Oss, Uden, Sint Anthonis en Someren			
Openbaar belang	Binnen het werkveld heffingen & WOZ meerwaarde creëren in termen van kwaliteitsverbetering, verbetering van de dienstverlening aan onze inwoners, vermindering van kwetsbaarheden en besparing op uitvoeringskosten.			
Bestuurlijke betrokkenheid	Laarbeek krijgt één zetel in het Algemeen Bestuur.			
Programma	6. Financiën en bedrijfsvoering			
Website	www.bs-ob.nl			
Financiën		01-01-2019 (Bron: voorlopige jaarrekening 2019.)	31-12-2019 (Bron: voorlopige jaarrekening 2019.)	
Eigen Vermogen		€ 453.000	€ 535.000	
Vreemd Vermogen		€ 10.534.000	€ 12.885.000	
Resultaat			€ 219.000,-	
Bijdrage Laarbeek	De bijdrage van Laarbeek bedraagt in 2019: € 407.987,- inclusief BTW en € 376.399 exclusief BTW.			
Risico's	Door de crisis rondom het coronavirus bestaat het risico dat meerdere belastingplichtigen niet of niet geheel aan de opgelegde aanslag kunnen voldoen. Het effect op de begroting zal dan zijn dat er meer betalingsregelingen zullen worden afgesloten, of dat de inzet voor invordering zal gaan toenemen. Dit kan een niet inzet van medewerkers vergen waar in de begroting geen rekening mee is gehouden. De gevolgen en de voortgang worden in de 2e bestuursrapportage 2020 duidelijker.			
Ontwikkeling	In de jaarstukken 2019 zijn de onderstaande ontwikkelingen opgenomen:• Aanpassing aanslagbiljet: Overzichtelijker, duidelijker en nieuwe betaalmogelijkheden. • Waarderen op oppervlakte• Procesoptimalisaties voor de processen Basisregistratie Kadaster en Bezwaar. • Verkenning procesoptimalisatie tussen BSOB en gemeenten• Implementatie van de nieuwe applicatie Gouw7R2			

Naam	Blink			
Vorm	Gemeenschappelijke regeling			
Vestigingsplaats	Helmond			
Omvang deelname	-			
Partners	Asten, Deurne, Gemert-Bakel, Heeze-Leende, Helmond, Nuenen c.a. en Someren en Sita Gemeentelijke Dienstverlening B.V.			
Openbaar belang	Het in regionaal verband op professionele wijze zorg dragen voor gemeentelijke uitvoeringstaken op het vlak van de inzameling, sortering, vermarkting en (eind)verwerking van (grondstoffen in) grof en fijn huishoudelijke afvalstoffen, de gladheidsbestrijding en de reiniging van de openbare ruimte van de deelnemende gemeenten.			
Bestuurlijke betrokkenheid	Laarbeek heeft één zetel in zowel het Algemeen Bestuur als het Dagelijks Bestuur.			
Programma	1. Burger en Bestuur			
Website	www.blink-ggr.nl			
Financiën		01-01-2019 (Bron: Jaarrekening 2019)	31-12-2019 (Bron: Jaarrekening 2019)	
Eigen Vermogen		€ 0	€ 0	
Vreemd Vermogen		€ 4.154.919	€ 4.653.000	
Resultaat			€ 0,- (2019)	
Bijdrage Laarbeek	€ 1.618.000,-			
Risico's	De inrichting van Blink maakt dat alle dienstverlening via doorbelasting op de deelnemende gemeenten wordt afgewikkeld.			
Ontwikkeling	Diverse ontwikkelingen zijn de komende jaren merkbaar van invloed:• Toenemende omvang dienstverlening Blink (o.a. digitale communicatie, klachtenafhandeling, promotiemateriaal, voorbereiden aanbesteding afvalverwerking).• Verdere professionalisering van de bedrijfsvoering. • Toename kosten voor lonen en materieelkosten			

Naam	BNG Bank N.V.			
Vorm	Deelneming door aandelenbezit			
Vestigingsplaats	Den Haag			
Omvang deelname	20.709 aandelen van € 2,50			
Partners				
Openbaar belang	BNG Bank is de bank van en voor overheden en instellingen voor het maatschappelijk belang. De bank draagt duurzaam bij aan het laag houden van de kosten van maatschappelijke voorzieningen voor de burger.			
Bestuurlijke betrokkenheid	Stemrecht tijden aandeelhoudersvergadering.			
Programma	6. Financiën en bedrijfsvoering			
Website	www.bng.nl			
Financiën		1 januari 2019 Bron: Annual report 2019	31 december 2019 Bron: Annual report 2019	
Eigen Vermogen		Ingeschat op € 4.991.000.000,-	Ingeschat op € 4.887.000.000,-	
Vreemd Vermogen		Ingeschat op € 132.518.000.000,-	Ingeschat op € 144.802.000.000,-	
Resultaat		€ 337.000.000,- (2018)	Gerealiseerde nettowinst 2019: € 163.000.000,- (bron: annual report 2019).	
Bijdrage Laarbeek	Ontvangst Laarbeek: Dividend 2019 wordt in 2020 ontvangen: € 28.500,- (geschat) Dividend 2018: € 59.021,- Dividend 2017: € 52.394,-			
Risico's	In het jaarverslag 2019 beschrijft de BNG een aantal bedreigingen: • Alternatieve financieringsmogelijkheden voor klanten bij nieuwe instituties op de markt. • Afname prijsvoordeel door huidige kapitaalmarkt omstandigheden (lage rentestand) in combinatie met schaalgrootte concurrenten. • Wet- en regelgeving die de bank en of klanten raakt. • Overheidsvisie op nutsbanken.			
Ontwikkeling				

Naam	Brabant Water			
Vorm	Deelneming door aandelenbezit			
Vestigingsplaats	s'- Hertogenbosch			
Omvang deelname	19.522 aandelen van € 0,10			
Partners				
Openbaar belang	De missie van Brabant Water is het winnen, zuiveren, transporteren en leveren van drinkwater van hoge kwaliteit en het leveren van water op maat en water gerelateerde producten en diensten in de gebonden en vrije markt.			
Bestuurlijke betrokkenheid	Stemrecht tijdens aandeelhoudersvergadering. Gedurende het begrotingsjaar zal de bestuurlijke betrokkenheid niet wijzigen.			
Programma	3. Woon- en leefklimaat			
Website	www.brabantwater.nl			
Financiën		1 januari 2019 Bron: jaarverslag 2018 (via website)	31 december 2019 Bron: jaarverslag 2018 (via website)	
Eigen Vermogen		Ingeschat op € 636.000.000,-	Ingeschat op € 636.000.000,-	
Vreemd Vermogen		Ingeschat op € 457.000.000,-	Ingeschat op € 457.000.000,-	
Resultaat		€ 26.768.000,- (2018)		
Bijdrage Laarbeek	In 2019 wordt geen dividend ontvangen.			
Risico's	Beperkt risico; in het jaarverslag 2018 (risicomanagement) is toegelicht dat Brabant Water NV door het opgebouwde weerstandsvermogen in staat is om belangrijke financiële tegenvallers op te vangen zonder grote effecten op de continuïteit van de drinkwatervoorziening of de tarifiering.			
Ontwikkeling				

Naam	Coöperatieve vereniging Boer Bier Water			
Vorm	Participatie in publiekrechtelijk rechtspersoon			
Vestigingsplaats	Lieshout			
Omvang deelname	-			
Partners	ZLTO en Bavaria			
Openbaar belang	Via Coöperatie Boer Bier Water kunnen de gemeente Laarbeek, ZLTO en Bavaria hun gemeenschappelijke belangen bundelen en is het mogelijk om de gezamenlijke doelen beter en doelgerichter te realiseren.			
Bestuurlijke betrokkenheid	Laarbeek is vertegenwoordigd in de Raad van Toezicht.			
Programma				
Website	www.boerbierwater.nl			
Financiën		1 januari 2019	31 december 2019	
Eigen Vermogen		Ingeschat op € 1.000,-	Ingeschat op € 1.000,-	
Vreemd Vermogen		Ingeschat op € 164.000,-	Ingeschat op € 164.000,-	
Resultaat		NNB	NNB	
Bijdrage Laarbeek	€ 10.000,-			
Risico's	Beperkt tot de jaarbijdrage door uitgesloten aansprakelijkheid.			
Ontwikkeling				

Naam	Coöperatieve vereniging Dimpact			
Vorm	Participatie in publiekrechtelijk rechtspersoon			
Vestigingsplaats	Enschede			
Omvang deelname				
Partners	Assen, Blaricum, Borger-Odoorn, Brielle, Coevorden, Deventer, Eemnes, Emmen, Enschede, Gemert-Bakel, Groningen, Hellevoetsluis, Kampen, Landerd, Landsmeer, Laren, Nissewaard, Oldambt, Oldenzaal, Olst-Wijhe, Oost Gelre, Raalte, Roermond, Rotterdam, Ten Boer, Twenterand, Velsen, Waterland, Westvoorne, Zwolle.			
Openbaar belang	Dimpact levert software voor o.a. de inrichting van het Klant Contact Centrum. Het is een samenwerkingsverband van verschillende gemeenten waarbij kennisbundeling en klantgerichte innovatie gemeenten voorzien van optimale dienstverlening naar burgers en bedrijven.			
Bestuurlijke betrokkenheid	De gemeenten hebben allen gelijke in de samenwerking in de samenwerking.			
Programma	6. Financiën en bedrijfsvoering			
Website				
Financiën		01-01-2019 (Bron: Jaarrekening 2018.)	31-12-2019 (Bron: Bedrijfsplan 2021)	
Eigen Vermogen		€ 1.679.527	€ 2.196.124 (Bedrijfsplan 2021)	
Vreemd Vermogen		€ 2.247.266	Nog niet beschikbaar	
Resultaat			€ 516.597 (prognose 1-3-2020, Bedrijfsplan 2021).	
Bijdrage Laarbeek	De totale bijdrage aan Dimpact is het jaarlijkse lidmaatschap van € 158.227,- Daarnaast zijn diverse geleverde diensten (hosting, module burgerzaken) gefactureerd. De kosten van de dienstverlening bedragen € 75.270,-.			
Risico's	Beperkt tot de jaarbijdrage door uitgesloten aansprakelijkheid.			

Ontwikkeling	Dimpact heeft een bedrijfsplan 2021 opgesteld waaruit de volgende speerpunten voor 2020 blijken: • Excellente publieke dienstverlening en klantinteractie mogelijk maken voor gemeenten; • Goed (her)gebruik van bestaande diensten door leden; • Innovatiekracht vergoten; • Inspelen op de landelijke beweging en Common Ground - door (mee) te bouwen aan een moderne informatie-architectuur als fundament voor de publieke dienstverlening; • We werken samen vanuit een integraal dienstverleningsconcept; • Diensten-portfolio uitbouwen vanuit deze strategische doelen en inzichten; en • Onze coöperatie wendbaarder en slagvaardiger organiseren
--------------	--

Naam	Gemeenschappelijke regeling Peelgemeenten			
Vorm	Gemeenschappelijke regeling			
Vestigingsplaats	Deurne			
Omvang deelname	-			
Partners	Asten, Deurne, Gemert-Bakel en Someren			
Openbaar belang	Uitvoering van gemeentelijke taken op het terrein van Wmo, Jeugd en BMZ ten behoeve van de deelnemende gemeenten.			
Bestuurlijke betrokkenheid	Laarbeek levert één van de bestuursleden voor het Algemeen Bestuur en één van de bestuursleden voor het Dagelijks Bestuur.			
Programma	5. Gezondheid, welzijn, zorg en onderwijs			
Website	-			
Financiën		01-01-2019 (Bron: jaarrekening 2019.)	31-12-2019 (Bron: jaarrekening 2019.)	
Eigen Vermogen		€ 441.900,-	€ 410.300,-	
Vreemd Vermogen		€ 13.875.700,-	€ 14.004.600,-	
Resultaat			€ 410.400	
Bijdrage Laarbeek	De bijdrage van Laarbeek bestaat in 2019 uit de volgende delen: WMO € 806.220,- Jeugd € 188.118,- Minimabeleid € 67.185,- Bijzondere bijstand € 120.933,- Schuldienstverlening € 161.244,- Bijdrage jeugdprofessionals € 26.700,- Saldo uitvoeringskosten € 1.370.400,-			
Risico's	De inrichting van GR Peelgemeenten maakt dat alle dienstverlening via doorbelasting op de deelnemende gemeenten wordt afgewikkeld. In de jaarrekening 2019 is daarover in paragraaf "Weerstandsvermogen en risicobeheersing" (pag. 13) volgende opgenomen: Op 9 december 2019 is door het Algemeen Bestuur de "Nota weerstandsvermogen en risicobeheer GR Peelgemeenten 2019" vastgesteld. In deze nota worden de risico's van de GR Peelgemeenten beschreven en wordt voor de belangrijkste risico's aangegeven welke maatregelen er worden genomen om dit risico terug te dringen. Overigens zijn de risico's van de GR Peelgemeenten beperkt, omdat het een uitvoeringsorganisatie betreft.			

Ontwikkeling	De volgende ontwikkelingen zijn benoemd in de Ontwerpbegroting 2020: Beïnvloedende factoren voor nagenoeg alle onderwerpen zijn de landelijke en juridische ontwikkelingen, de samenwerking tussen de lokale gemeenten onderling, de samenwerking van de GR Peelgemeenten met omliggende gemeenten, met andere organisaties zoals Senzer en zorgaanbieders. In alles geldt dat de ontwikkelingen nauwgezet worden gevolgd en de doelmatigheid zoveel mogelijk prevaleert.
--------------	---

Naam	GGD Brabant Zuidoost			
Vorm	Gemeenschappelijke regeling			
Vestigingsplaats	Eindhoven			
Omvang deelname	-			
Partners	Asten, Bergeijk, Best, Bladel, Cranendonck, Deurne, Eersel, Eindhoven, Geldrop-Mierlo, Gemert-Bakel, Heeze-Leende, Helmond, Nuenen c.a., Oirschot, Reusel-De Mierden, Someren, Son en Breugel, Valkenswaard, Veldhoven en Waalre.			
Openbaar belang	De GGD heeft tot doel een bijdrage te leveren aan de publieke gezondheidszorg (PG) en de ambulancezorg (AZ).			
Bestuurlijke betrokkenheid	Laarbeek heeft één zetel in het algemeen bestuur en één zetel in het dagelijks bestuur.			
Programma	5. Gezondheid, welzijn, zorg en onderwijs			
Website	www.ggdbzo.nl			
Financiën		1 januari 2019 Bron: concept jaarstukken 2019	31 december 2019 Bron: concept jaarstukken 2019	
Eigen Vermogen		€ 2.830.000,-	€ 2.864.000,-	
Vreemd Vermogen		€ 12.672.000,- waarvan voorzieningen € 759.000,-	€ 14.879.000,- waarvan voorzieningen € 1.141.000,-	
Resultaat		-/- € 16.000,- (2018)	Geschat resultaat 2019: €212.500,-	
Bijdrage Laarbeek	€ 379.223			
Risico's	GGD heeft actief risicomanagement ontwikkeld, waarbij elk trimester aandacht wordt geschonken aan de ontwikkeling in de risico's. De belangrijkste risico's die genoemd worden in de jaarstukken 2019 zijn: • Toenemende arbeidsmarktkrapte bij specifieke functies • Wijzigingen in wet- en regelgeving kunnen lijden tot kostenstijgingen. • Beveiligingsproblemen door bijvoorbeeld cybercrime. • Stijging salariskosten. • Afname van taken, verlies van de vergunning voor ambulancevervoer en daaraan verbonden vergoeding. • Onderbrengen integrale JGZ bij andere organisatie			

Ontwikkeling	De belangrijkste ontwikkelingen waarmee de GGD te maken heeft gekregen in 2019 zijn: • Implementatie van een nieuw paraatheid- en spreidingsplan ambulancezorg; • Het borgen van publieke gezondheid in de omgevingsvisies en omgevingsplannen van gemeenten; • Programmatische aanpak voor preventie van suïcide- en depressie; • Extra inzet gezondheidspreventie voor vluchtelingen; • Optimaal inzetten van Jeugdgezondheidszorg (JGZ) als collectieve basisvoorziening in de jeugdzorgketen en in het sociale domein; • Tekorten op de arbeidsmarkt van verpleegkundigen en artsen; • Implementatie van het Lean gedachtegoed (continu verbeteren) binnen de GGD; • Uitvoeren van de bestuursopdracht die aan de GGD is gegeven (incl. het onderzoek naar het inbesteden van JGZ 0 -4 bij de GGD).
--------------	---

Naam	Grondexploitatiemaatschappij De Hoge Regt B.V.			
Vorm	Deelneming door aandelenbezit			
Vestigingsplaats	Beek en Donk			
Omvang deelname	50% van aandelen is in bezit van Laarbeek. De andere 50% in bezit van Rabo Vastgoedgroep (bestaat uit BPD en Bouwfonds Investment Management).			
Partners	-			
Openbaar belang	De grondexploitatiemaatschappij is een samenwerkingsverband tussen RaboVastgoed en de gemeente Laarbeek met als doel het ontwikkelen van een bouwterrein voor de bouw van 230 woningen.			
Bestuurlijke betrokkenheid	Stemrecht tijdens aandeelhoudersvergadering. Directie van de onderneming bestaat uit één medewerker van Laarbeek en één medewerker van RaboVastgoed.			
Programma	4. Economie en werkgelegenheid			
Website	-			
Financiën		1 januari 2019 Bron: Jaarrekening 2018	31 december 2019 Bron: Jaarrekening 2018	
Eigen Vermogen		€ 17.064,-	€ 16.970,-	
Vreemd Vermogen		Ingeschat op € 8.610.600,-	€ 5.624.400,-	
Resultaat			-/- € 95.000,-	
Bijdrage Laarbeek	geen			
Risico's	De risico's zijn vergelijkbaar met andere grondexploitaties. Het ontwikkelen van een bouwterrein met een private partner die mede eigenaar is, vergroot de expertise en verdeelt de risico's.			
Ontwikkeling				

Naam	Metropool Regio Eindhoven			
Vorm	Gemeenschappelijke regeling			
Vestigingsplaats	Eindhoven			
Omvang deelname				
Partners	Asten, Bergeijk, Best, Bladel, Cranendonck, Deurne, Eersel, Eindhoven, Geldrop-Mierlo, Gemert-, Bakel, Heeze-Leende, Helmond, Nuenen c.a., Oirschot, Reusel-De Mierden, Someren, Son en Breugel, Valkenswaard, Veldhoven en Waalre			
Openbaar belang	Samenwerkingsverband tussen 21 gemeenten in de regio Zuidoost-Brabant. Het takenpakket is vastgelegd in artikel 4 van de Gemeenschappelijke Regeling Metropool Regio Eindhoven.			
Bestuurlijke betrokkenheid	Laarbeek heeft één zetel in het Algemeen Bestuur. Het bestuur van de Metropoolregio Eindhoven bestaat uit het Algemeen Bestuur, het Dagelijks Bestuur en de voorzitter.			
Programma	1. Burger en Bestuur			
Website	www.metropoolregioeindhoven.nl			
Financiën		1 januari 2019 Bron: concept begroting 2019, p.41	31 december 2019 Bron: concept begroting 2019, p.41	
Eigen Vermogen		€ 4.280.060,-	€ 5.820.759,-	
Vreemd Vermogen		€ 17.412.698,- waarvan voorzieningen € 10.776.312,-	€ 18.049.951,- waarvan voorzieningen € 11.074.467,-	
Resultaat		Resultaat 2018: € 1.005.001 (jaarverslag 2018, p.51)	Voorlopig resultaat 2019 incl. mutatie voorziening Reorganisatie SRE en bestemmingsreserves personele kosten) voor accountantscontrole bedraagt € 1.039.335 (MRE) € 602.634, RHCe € 436.701	

Bijdrage Laarbeek	Inwonerbijdrage € 84.476Brainport € 55.785Regionaal stimuleringsfonds € 78.767RHCE € 89.891Uitbreiding archiefruimte RHCE € 10.302Totale bijdrage MRE 2019 € 319.218
Risico's	Op basis van de nota Risicomanagement en weerstandsvermogen Metropoolregio Eindhoven (vastgesteld AB juli 2018) wordt bepaald wat de organisatie onder risicomanagement verstaat en welke uitgangspunten hierbij worden gehanteerd. Tevens is bepaald welke risico's door de Metropoolregio Eindhoven worden gedragen en welke door de deelnemende gemeenten. Als uitwerking van de nota zijn voor de organisatie de risico's in beeld gebracht, geclassificeerd en financieel inzichtelijk gemaakt. Jaarlijks worden bij het opstellen van de begroting en jaarrekening deze risico's opnieuw beoordeeld.
Ontwikkeling	Dienst Metropoolregio Eindhoven• De procedure bij het Gerechtshof om het vonnis inzake naheffing Attero 2015- januari 2017, is aangetekend. •Boekenonderzoek over BTW en loonheffing 2017 hebben geen financiële gevolgen. • In maart 2019 zijn het nieuwe Samenwerkingsakkoord 2019- 2022 en Werkprogramma 2019 vastgesteld. Hiermee is de evaluatie en doorontwikkeling van de Metropoolregio Eindhoven formeel afgerond. In december 2019 is dit werkprogramma vastgesteld, met als belangrijk element de hoogte van de gemeentelijke inwonerbijdrage 2020. Dienst Regionaal Historisch Centrum Eindhoven (RHCE) • Het programma Werk en Uitvoering 2019-2020 is opgesteld en ter informatie naar de deelnemende gemeenten gestuurd. Belangrijk onderdeel binnen het programma is de verdere ontwikkeling van een digitaal opslagsysteem. Gulbergen • De voormalige stortplaats is officieel nog niet gesloten en de nazorg niet overgedragen aan de provincie Noord Brabant. Er wordt gewerkt aan een haalbaarheidsonderzoek ontwikkelvisie, mede gericht op het verminderen van financiële risico's van de 21 gemeenten

Naam	Netwerk innovatiehuis De Peel			
Vorm	Participatie in publiekrechtelijk rechtspersoon			
Vestigingsplaats	Helmond			
Omvang deelname	-			
Partners	Gemeente Asten, Deurne, Gemert-Bakel, Helmond, Someren, VNO-NCW Brabant Zeeland en Waterschap Aa en Maas			
Openbaar belang	Het leveren van een proactieve, herkenbare en onderscheidende bijdrage aan de economische en ruimtelijke ontwikkeling van Brainport in de metropoolregio Eindhoven.			
Bestuurlijke betrokkenheid	Vanuit alle gemeenten die deelnemen in het Innovatiehuis neemt één bestuurder plaats in een stuurgroep. Vanuit het georganiseerd bedrijfsleven nemen hierin twee bestuurders zitting en vanuit het Waterschap één.			
Programma				
Website	-			
Financiën		1 januari 2019 Bron: Niet van toepassing	31 december 2019 Bron: Niet van toepassing	
Eigen Vermogen		n.v.t.	n.v.t.	
Vreemd Vermogen		n.v.t.	n.v.t.	
Resultaat		NNB	NNB	
Bijdrage Laarbeek	De bijdrage van Laarbeek bedraagt € 30.000,- per jaar en 0,5 FTE (€ 30.000,-) inzet.Daarnaast zal structureel een bedrag van € 50.000,- worden begroot voor bijdragen aan projecten.			
Risico's	Risico blijft beperkt tot de ingelegde middelen.			
Ontwikkeling	Naar aanleiding van de in 2019 gehouden evaluatie wordt het veranderen van de juridische structuur (tot een stichting) onderzocht.			

Naam	Omgevingsdienst Zuidoost-Brabant (ODZOB)			
Vorm	Gemeenschappelijke regeling			
Vestigingsplaats	Eindhoven			
Omvang deelname	-			
Partners	De Omgevingsdienst Zuidoost-Brabant is een regionale uitvoeringsdienst voor de gemeenten Asten, Bergeijk, Best, Bladel, Cranendonck, Deurne, Eersel, Eindhoven, Geldrop-Mierlo, Gemert-Bakel, Heeze-Leende, Helmond, Laarbeek, Nuenen c.a., Oirschot, Reusel-de-Mierden, Someren, Son en Breugel, Valkenswaard, Veldhoven, Waalre en de provincie Noord-Brabant			
Openbaar belang	De Omgevingsdienst is ingesteld om ten behoeve van de deelnemers taken uit te voeren op het gebied van het omgevingsrecht en daarmee als uitvoeringsdienst van het lokaal en provinciaal bestuur een bijdrage te leveren aan het realiseren en borgen van de door de verantwoordelijke overheden in de regio Zuidoost-Brabant aangegeven kwaliteit van de fysieke leefomgeving (zie artikel 2 lid 3 van de Gemeenschappelijke Regeling Omgevingsdienst Zuidoost-Brabant 2015).			
Bestuurlijke betrokkenheid	Het bestuur van de Omgevingsdienst Zuidoost-Brabant bestaat uit het Algemeen Bestuur, het Dagelijks Bestuur en de voorzitter. Laarbeek heeft één zetel in zowel het Algemeen Bestuur als het Dagelijks Bestuur.			
Programma	3. Woon- en leefklimaat			
Website	www.odzob.nl			
Financiën		1 januari 2019 Bron: concept jaarrekening 2019	31 december 2019 Bron: concept jaarrekening 2019	31 december 2020 Bron: Begroting 2020
Eigen Vermogen		€ 1.514.541,-	€ 2.429.098,-	€ 1.514.541
Vreemd Vermogen		€ 4.254.309,-	€ 3.436.867,-	€3.465.664
Resultaat		€ 0 (2018)	Resultaat 2019: € 914.557,-	Verwacht resultaat 2020: € 0
Bijdrage Laarbeek	De bijdrage van Laarbeek bestaat in 2019 uit de volgende delen: Landelijke basistaken 2019: € 254.616,-Collectieve taken 2019: € 47.938,-Verzoektaken 2019: € 715.661,-In rekening gebrachte externe kosten € 18.720,-Totale bijdrage 2019: € 1.036.935,-			

Risico's	In bijlage C die hoort bij de jaarrekening 2019 van de ODZOB wordt uiteengezet welke risico's in beeld zijn gekomen door de inventarisatie die gemaakt is voor deze begroting. Het betreft zaken die niet binnen de reguliere bedrijfsvoering opgevangen kunnen worden. Het gaat om de volgende risico's: • Omzetverlies door bezuiniging bij deelnemende gemeenten. • Mogelijk uitstel van de nieuwe Omgevingswet. • Stikstof, PFAS en soortgelijke ontwikkelingen. • Niet realiseren van verschillende doelstellingen. • Informatielek • Uitval systemen • Onvoldoende kwaliteit geleverde producten. • Aansprakelijkheid claims ingezet personeel • Oplopende kosten ICT-voorzieningen • Toe te passen begrotingsindex (elk jaar politieke discussie). • Mismatch beschikbaar en benodigd personeel
Ontwikkeling	In de concept jaarrekening 2019 schrijft de Omgevingsdienst welke ontwikkelingen het meest relevant zijn voor de taakuitoefening door de dienst voor de deelnemende gemeenten. Het betreft: • Implementatie Regionaal Operationeel Kader (ROK) • Omgevingswet: stelselherziening van wet- en regelgeving die gaat over de kwaliteit van de fysieke leefomgeving. • Mondiale Klimaatafspraken: o.a. temperatuurstijging. • Toekomstbestendige veehouderij • Overdracht bodemtaken van provincie naar gemeenten • Transitie bodemtoezicht • Zeer zorgwekkende stoffen • Wet natuurbescherming

Naam	Samenwerking Gemert-Bakel - Laarbeek			
Vorm	Gemeenschappelijke regeling			
Vestigingsplaats	Beek en Donk			
Omvang deelname	-			
Partners	Gemeente Gemert-Bakel en Laarbeek			
Openbaar belang	Samenwerking tussen twee buurgemeenten op verschillende terreinen gebaseerd op onderling vertrouwen. De volgende taken worden uitgevoerd door intergemeentelijke teams: • ICT • Personeel en Organisatie • Juridische zaken • Financiën			
Bestuurlijke betrokkenheid	Periodiek intergemeentelijk overleg. Gedurende het begrotingsjaar zal de bestuurlijke betrokkenheid niet wijzigen.			
Programma	6. Financiën en bedrijfsvoering			
Website	-			
Financiën	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Eigen Vermogen	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Vreemd Vermogen	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Resultaat	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Bijdrage Laarbeek	De ontvangen bijdrage voor Laarbeek in 2019 is het saldo van de onderlinge verrekening van de intergemeentelijke teams financiële administratie, ICT, P&O, en Juridische zaken.			
Risico's	De samenwerking is (mede) opgezet om risico's te verkleinen. Met de samenwerking wordt kwaliteit verbeterd en door het samenvoegen van kleine teams wordt de onderlinge vervangbaarheid gestimuleerd.			
Ontwikkeling	Er wordt op diverse vlakken samengewerkt met buurgemeente Gemert-Bakel.			

Naam	Samenwerkingsovereenkomst Bereikbaarheidsagenda Zuidoost-Brabant 2017-2030			
Vorm	Gemeenschappelijke regeling			
Vestigingsplaats	Helmond			
Omvang deelname	-			
Partners	Asten, Bergeijk, Best, Bladel. Cranendonck, Deurne, Eersel, Eindhoven, Geldrop-Mierlo, Gemert-Bakel, Heeze-Leende, Helmond, Nuenen, Oirschot, Reusel-De Mierden, Someren, Son en Breugel, Valkenswaard, Veldhoven, Waalre			
Openbaar belang	Het doel van de samenwerking is het komen tot overeenstemming over het realiseren van projecten om de bereikbaarheid en leefbaarheid van de regio Zuidoost-Brabant, voor zover het grondgebied van partijen bevattend, te verbeteren.			
Bestuurlijke betrokkenheid	Periodiek bestuurlijk overleg door middel van: Portefeuillehoudersoverleg Mobiliteit en Innovatie, Stuurgroep Bereikbaarheidsagenda, Bestuurlijk Subregionaal Overleg.			
Programma	3. Woon- en leefklimaat			
Website	n.v.t.			
Financiën		1 januari 2019	31 december 2019	
Eigen Vermogen		n.v.t.	n.v.t.	
Vreemd Vermogen		n.v.t.	n.v.t.	
Resultaat		n.v.t.	n.v.t.	
Bijdrage Laarbeek	De bijdrage van Laarbeek in de programmaorganisatie bedraagt in 2019 € 12.767,-.			
Risico's	Het samenwerkingsverband geeft geen inzage in de prominente risico's.			
Ontwikkeling	De samenwerkingsovereenkomst is op 12 december 2018 ondertekend op basis van het raadsbesluit d.d. 11 oktober 2018.			

Naam	Senzer			
Vorm	Gemeenschappelijke regeling			
Vestigingsplaats	Helmond			
Omvang deelname	-			
Partners	Asten, Deurne, Geldrop-Mierlo, Gemert-Bakel, Helmond en Someren			
Openbaar belang	Het vertrekpunt is dat iedereen mee doet naar vermogen. Dat meedoen is niet vrijblijvend, centraal staat dat dit moet gebeuren vanuit eigen kracht en verantwoordelijkheid van mensen. In de uitvoering is gekozen voor een integrale (sociaal domein brede) aanpak. Niet iedereen heeft voldoende eigen kracht en vermogens om mee te doen. Voor die mensen wordt binnen de mogelijkheden gezocht naar zoveel als mogelijk participeren in de maatschappij.			
Bestuurlijke betrokkenheid	Laarbeek heeft twee zetels in het Algemeen Bestuur en één zetel in het Dagelijks Bestuur.			
Programma	4. Economie en werkgelegenheid			
Website	www.senzer.nl			
Financiën		01-01-2019 (Bron: concept jaarrekening 2019.)	31-12-2019 (Bron: concept jaarrekening 2019.)	
Eigen Vermogen		€ 24.448.000	€ 20.433.000	
Vreemd Vermogen		€ 16.565.000	€ 14.879.000	
Resultaat			Resultaat 2019: € 73.000,- concept jaarrekening 2019)	
Bijdrage Laarbeek	Bijdrage Wsw-oud budget € 2.516.698,-Bijdrage BUIG budget € 3.306.283,-Bijdrage BBZ-2004 € 3.419,- Terugbetaling intertemporale middelen -/- € 28.398,-Bijdrage Participatie budget € 84.548,-Bijdrage Algemene middelen € 777.291,- Totale bijdrage 2019 € 6.659.841			

Risico's	Hieronder (bij "Ontwikkeling") is de situatie van Senzer geschetst en de voorgestelde maatregelen om tot een sluitende begroting te komen. De daarmee samenhangende risico's zijn: • Het weerstandsvermogen wordt ingezet om het financieel tekort aan te vullen. Dit geeft meer risico voor de deelnemende gemeenten omdat Senzer geen eigen buffer meer heeft voor het opvangen van financiële tegenvallers. • In de begroting wordt rekening gehouden met een aanpassing in het verdeelmodel van de BUIG-middelen. Deze toekomstige wijziging is nog niet besloten door het Rijk en dat vormt eveneens een financieel risico
Ontwikkeling	De deelnemende gemeenten en daarmee Senzer hebben te maken met een forse terugloop van Rijksmiddelen. Per april 2019 bleek dat de BUIG-middelen voor deze regio € 7.000.000,- minder bedragen. De omvang van deze daling in Rijksmiddelen kon niet binnen de bestaande begroting van Senzer worden opgevangen. De begroting van Senzer is na een intensief traject aangepast en het bevat de onderstaande maatregelen: • Efficiencymaatregelen in de bedrijfsvoering van Senzer • Inzet van de opgebouwde buffer (weerstandsvermogen) om financiële tekorten op te vangen • In de begroting van Senzer wordt rekening gehouden met een voordelige aanpassing in het verdeelmodel van de BUIG-middelen. • De inwonersbijdrage van de gemeenten is omhoog gegaan

Naam	Stichting Beheer en Exploitatie Veiligheidshuis Brabant Zuidoost			
Vorm	Participatie in publiekrechtelijk rechtspersoon			
Vestigingsplaats	Helmond			
Omvang deelname	-			
Partners	De 21 regiogemeenten werken in het Veiligheidshuis samen met politie, maatschappelijke en justitiële organisaties.			
Openbaar belang	Het faciliteren van personeel en organisatie van het Veiligheidshuis Brabant Zuidoost (artikel 2-a van de Statuten)			
Bestuurlijke betrokkenheid	Laarbeek heeft één zetel in het Algemeen Bestuur.			
Programma	2. Veiligheid			
Website	www.vhzbzo.nl			
Financiën		01-01-2019 (Bron: Fin jaarverslag 2018.)	31-12-2019 (Jaarrekening 2019 nog niet beschikbaar.)	
Eigen Vermogen		€ 35.943	Nog niet beschikbaar.	
Vreemd Vermogen		€ 56.903	Nog niet beschikbaar.	
Resultaat			Nog niet beschikbaar	
Bijdrage Laarbeek	€ 5.304,-			
Risico's	Bij het veiligheidshuis spelen vooral risico's rondom het thema privacy (o.a. gezien de nieuwe Algemene Verordening Gegevensbescherming)			
Ontwikkeling				

Naam	Stichting Bizob			
Vorm	Participatie in publiekrechtelijk rechtspersoon			
Vestigingsplaats	Oirschot			
Omvang deelname	-			
Partners	Asten, Bergeijk, Best, Bladel, Boxmeer, Cranendonck, Cuijk, Deurne, Eersel, Gemert-Bakel, Geldrop-Mierlo, Grave, Haaren, Heeze-Leende, Mill en Sint Hubert, Nuenen, Oirschot, Reusel-De Mierden, Sint Anthonis, Someren, Son en Breugel, Uden, Valkenswaard, Veldhoven, Vught, Waalre, Gemeenschappelijke Regeling Samenwerking Kempen, Gemeenschappelijke Regeling Samenwerking A2, GGD Brabant Zuidoost, Omgevingsdienst Zuidoost Brabant, Omgevingsdienst Brabant Noord, Veiligheidsregio Brabant-Zuidoost, Werkorganisatie Cuijk Grave Mill en Sint Hubert.			
Openbaar belang	Het ondersteunen van de deelnemende gemeenten bij het uitvoeren van diverse inkoopacties.			
Bestuurlijke betrokkenheid	Laarbeek heeft één zetel in het bestuur en één afvaardiging in de Vergadering van Aangeslotenen.			
Programma	6. Financiën en bedrijfsvoering			
Website	www.bizob.nl			
Financiën		01-01-2019 (Bron: concept jaarrekening 2019.)	31-12-2019 (Bron: concept jaarrekening 2019.)	
Eigen Vermogen		€ 786.116	€ 868.255	
Vreemd Vermogen		€ 633.621	€ 956.731	
Resultaat			€ 401.498 (Bron: concept jaarrekening 2019.)	
Bijdrage Laarbeek	€ 170,568,-			
Risico's	In de jaarrekening 2019 worden operationele risico's met een mogelijke financiële impact toegelicht: • Capaciteitsproblemen door; langdurige ziekte, voortijdig afscheid van medewerkers, zwangerschapsverlof, ouderschapsverlof, krapte op de arbeidsmarkt. • Aansprakelijkheid vanwege data lek. • CAO verhoging			
Ontwikkeling	Bizob besteedt in de jaarrekening 2019 geen aandacht aan toekomstige ontwikkelingen. Een recent ondernemingsplan of begroting is niet beschikbaar.			

Naam	Veiligheidsregio Brabant-Zuidoost			
Vorm	Gemeenschappelijke regeling			
Vestigingsplaats	Eindhoven			
Omvang deelname	-			
Partners	Asten, Bergeijk, Best, Bladel, Cranendonck, Deurne, Eersel, Eindhoven, Geldrop-Mierlo, Gemert-Bakel, Heeze-Leende, Helmond, Nuenen c.a. , Oirschot, Reusel-De Mierden, Someren, Son en Breugel, Valkenswaard, Veldhoven en Waalre.			
Openbaar belang	De Veiligheidsregio voert namens de 21 deelnemende gemeenten taken uit op het terrein van brandweezorg, gemeenschappelijke meldkamer, geneeskundige hulpverlening bij ongevallen en rampen, ambulancezorg, rampenbestrijding en crisisbeheersing.			
Bestuurlijke betrokkenheid	Laarbeek heeft één zetel in het Algemeen Bestuur. Het Algemeen Bestuur van VRBZO bestaat uit de burgemeesters van de deelnemende gemeenten.			
Programma	2. Veiligheid			
Website	www.vrbzo.nl			
Financiën		1 januari 2019 Bron: Concept jaarrekening 2019	31 december 2019 Bron: Concept jaarrekening 2019	
Eigen Vermogen		€ 7.390.581,-	€ 6.886.932,-	
Vreemd Vermogen		€ 42.790.781,- waarvan € 582.455,- voorzieningen	€ 39.485.492,- waarvan € 647.237,- voorzieningen	
Resultaat		€ 772.535,- (2018)	€ 646.870,- (ingeschat resultaat 2019)	
Bijdrage Laarbeek	€ 1.134.056,-			
Risico's	In de paragraaf weerstandsvermogen van de begroting 2021 wordt ten aanzien van de risico-inventarisatie toegelicht dat vooral de financiële en arbeidsrechtelijke ontwikkelingen op het gebied van de Wet normalisering rechtspositie ambtenaren en de Europese richtlijn rechtspositie brandweervrijwilligers nauwlettend worden gevolgd. Andere items voor VRBZO zijn de stijging van premies verzekeringen en pensioenen en wijzigingen in Beleid FLO-regeling beroepsbrandweer.			

Ontwikkeling	In de toelichting op de jaarstukken 2019 worden de volgende ontwikkelingen belicht door de Veiligheidsregio:• Regionaal beleidsplan en visie 2025• Evaluatie Wet veiligheidsregio's• rechtspositie brandweervrijwilliger• Meldkamer Oost Brabant	Onderzoek
--------------	--	-----------

Grondbeleid

Algemeen

De paragraaf betreffende het grondbeleid bevat ten minste (BBV, artikel 16):

- a een visie op het grondbeleid in relatie tot de realisatie van de doelstellingen van de programma's die zijn opgenomen in de begroting;
- b een aanduiding van de wijze waarop de gemeente het grondbeleid uitvoert;
- c een actuele prognose van de te verwachten resultaten van de totale grondexploitatie;
- d een onderbouwing van de geraamde winstneming;
- e de beleidsuitgangspunten omtrent de reserves voor grondzaken in relatie tot de risico's van de grondzaken.

Bij het uitwerken van deze paragraaf volgen we de elementen van het BBV.

Visie

De grondexploitatie is onderdeel van de bedrijfsvoering en dient een positieve bijdrage aan de gemeente en gemeenschap te leveren. Eventuele winsten worden ingezet om het voorzieningenniveau te versterken. Ook levert een actief grondbedrijf een positieve impuls aan de regionale economische activiteit.

Aanduiding uitvoering

De uitvoering van het grondbeleid wordt gebaseerd op de nota Grondbeleid 2010-2014 zoals die in 2010 is vastgesteld (rb. 6 juli 2010). Doel van de nota is het formuleren van een integraal beleidskader om het totale grondexploitatieproces te beheersen, te bewaken en af te stemmen op alle relevante beleidskaders, zodat een samenhangend, strategisch en effectief grondbeleid kan worden gevoerd.

Naast het meerjarige beleid, wordt elk jaar een Grondnota gemaakt waarin de ontwikkelingen per complex in beeld worden gebracht. De nieuwste Grondnota 2019 is door de gemeenteraad vastgesteld op 7 november 2019.

De gemeente Laarbeek heeft momenteel de volgende bestemmingsplannen in exploitatie:

Soort	Status	Naam	Verwachte einddatum
Woongebied	BIE	Laarsche Velden	2020
Woongebied	BIE	Nieuwenhof 2014	2021
Woongebied	BIE	Beekse Akkers	2026
Bedrijventerrein	BIE	Bemmer IV	2028
Woongebied	BIE	D'n Hoge Suute	2026
Woongebied	BIE	De Nieuwe Hees	2020
Woongebied	BIE	Vogelenzang	2022

Woongebied	BIE	Cluster Beek	2024
Woongebied	BIE	Piet van Thielplein	2020
Bedrijventerrein	BIE	Landbouw ontwikkelgebied Mariaheide	2021
Woongebied	BIE	De Hoge Regt (PPS-constructie)	2025

Grondprijs

Met het vaststellen van de jaarlijkse Grondnota worden ook de verschillende grondprijzen vastgesteld. In 2019 en 2020 worden de volgende prijzen gehanteerd.

Complex	prijzen 2019 per m2	prijzen 2020 per m2
	en excl.btw	en excl.btw
Grondslag van de prijzen	Grondnota 2018	Grondnota 2019
<u>Woningbouwgrond</u>		
- vrije sector	283	289
- sociale huur sector	213	217
- sociale koop segment	242	247
- sociale huursector boven huursubsidiegrens	242	247
<u>Industriegrond</u>		
- zeer goede ligging	169	172
- goede ligging	149	152
- normale ligging	133	136

Parameters grondbeleid

Indexering kosten: voor de indexering van de nog te maken kosten bouw- en woonrijp maken, wordt een percentage van 2% aangehouden. Het gaat hier om een geschat gemiddeld percentage voor de komende tien jaren. Bij aanbestedingen in de afgelopen periode is een duidelijke stijging van de aanneemsommen waar te nemen.

Indexering grondprijzen: de grondprijs voor 2020 wordt met 2% verhoogd. Voor de jaren hierna is een indexering opgenomen van 2% per jaar. Uitzondering hierop is het complex Bemmer IV. Vanwege de risico's en onzekerheden binnen dit complex is de opbrengststijging vanaf 2023 op 0% gezet. Dit zorgt er voor dat vertraging van de uitgifte niet meer automatisch leidt tot een verbetering van het resultaat. De ingerekende opbrengststijging heeft dus minder invloed op het eindsaldo.

Rekenrente: de toerekening van de rentekosten vindt plaats op basis van de 'Notitie Rente 2017' zoals deze door de commissie BBV is opgesteld. De rekenrente voor 2019 is vastgesteld op 0,86% en voor 2020 op 0,73%. Voor de jaren 2021 t/m 2023 is dit percentage op 0,75% gesteld. De jaren daarna, vanwege een verwachte stijging van het percentage, wordt een rente van 1% gehanteerd.

Actuele prognose

Bij het opmaken van de programmaverantwoording wordt elk jaar een actueel beeld geschetst van de lopende complexen. De actuele prognose wordt afgezet tegen de prognose zoals die is gemaakt voor de Grondnota 2019.

bedragen x € 1000

Complex	Grondnota 2019 excl tussentijdse winstneming	Programmarekening 2019 excl tussentijdse winstneming	Mutatie
Laarsche Velden	1.112	1.123	11
Nieuwenhof 2014	152	145	-8
Beekse Akkers	2.631	2.533	-98
Bemmer IV	1.195	719	-477
D'n Hoge Suute	109	136	28
De Nieuwe Hees	152	167	15
Vogelenzang	716	680	-35
Cluster Beek	1.717	1.769	53
Piet van Thielplein	7	0	-7
Landbouw ontwikkelgebied Mariaheide	6	-74	-80
Totaal van de complexen	7.796	7.198	-597

Saldo de Hoge Regt in grondnota 2019:

€ 75.935,00. De stand per 31-12-2019 wordt in overleg met de partner herzien en vervolgens ter goedkeuring aan de aandeelhouders voorgelegd.

Ontwikkeling 2019

De verwachte totaalwinst van alle complexen is ten opzichte van de gepresenteerde Grondnota 2019 bijgesteld. Voor 2020 en volgende jaren is met een opbrengstenstijging van 2% gerekend. Voor de grondexploitatie bedrijventerrein Bemmer IV zijn de kosten voor de ontwikkeling van het bedrijventerrein voor 80% gerealiseerd, terwijl de opbrengsten voor slechts 20% zijn gerealiseerd. Om de risico's op de ontwikkeling van de opbrengststijging in dit project te beperken is de opbrengststijging vanaf 2023 op 0% gesteld.

Vanaf 2016 is sprake van verplichte winst name bij de complexen die dit kunnen dragen. In het Besluit Begroting en Verantwoording wordt de POC-methode (percentage of completion) uitgewerkt die gebruikt moet worden om de jaarlijkse winst te bepalen. De winst die als gerealiseerd beschouwd moet worden bedraagt in 2019 € 184.000,-. Via resultaatbestemming wordt voorgesteld om deze toe te voegen aan de reserve grondexploitatierisico's.

Beleidsuitgangspunt reserves die verband houden met het grondbedrijf

Voor het opvangen van de risico's is een reserve Grondexploitatierisico gevormd. Deze reserve fungeert als bedrijfsbuffer voor het opvangen van risico's die inherent zijn aan de bouwgrondexploitatie. In 2018 is een Monte-Carlo-analyse uitgevoerd waarbij een inschatting gemaakt is van de risico's binnen de grondexploitaties. Uit de berekening bleek dat een risicobuffer van € 1,4 miljoen voldoende is om alle risico's op te vangen (Grondnota 2019, p.11).

Als risicobuffer is de reserve grondexploitatierisico's aanwezig. De stand van deze reserve per 31 december 2019 bedraagt € 5,7 miljoen.

Monte Carlo analyse

Periodiek wordt een nieuwe Monte Carlo analyse uitgevoerd. Dit is begin 2018 gedaan. Zoals verwacht zijn de risico's iets kleiner geworden door een forse toename van de verkoop van bouw kavels. Dit heeft als consequentie dat de boekwaarde over de gehele linie genomen langzaam daalt en de looptijden van bouwgrondcomplexen korter wordt. Een uitzondering is hier het plan Bemmer IV. De Monte Carlo analyse voor 2020 wordt naar verwachting in juni opgeleverd en zal meegenomen worden bij de grondnota 2020.

Bezuinigingen

Algemeen

In de (verplichte) paragrafen worden onderwerpen behandeld die van belang zijn voor het inzicht in de financiële positie. Laarbeek nam eerder een aantal bezuinigingsmaatregelen die ook nog in 2019 hun effect hebben. Op advies van provincie Noord-Brabant (brief provincie d.d. 19 mei 2014) wordt de status gepresenteerd van de genomen bezuinigingsmaatregelen in deze afzonderlijke facultatieve paragraaf.

Stand bezuinigingsmaatregelen bij het maken van programmabegroting 2019

Bij het opmaken van de Programmabegroting 2019 zijn onderstaande nog te realiseren bezuinigingsmaatregelen opgenomen voor een totaal van € 44.000, zijnde:

- restant bezuinigingsplan 2012-2017:	€ 6.000
- restant Inverdieneffect Peelsamenwerking:	€ 38.000

Gerealiseerde bezuinigingsmaatregelen in 2019

Hieronder wordt met betrekking tot de bezuinigingsmaatregelen 2019 weergegeven hoe hier daadwerkelijk invulling aan is gegeven.

Bezuinigingsplan 2012-2017

De realisatie van het restant bezuinigingsplan bedraagt € 6.000,- in 2019. Dit bedrag is in 2019 bereikt door het nemen van de volgende maatregel:

- Structureel laten vervallen van de restant taakstelling van € 6.000,-
(conform raadsbesluit 1e tussenrapportage 2019 in combinatie met de besluitvorming Kadernota 2020)

Inverdieneffect Peelsamenwerking

De realisatie van het restant inverdieneffect bedraagt € 38.000,- in 2019. Dit bedrag is in 2019 bereikt door het nemen van de volgende maatregel:

- Structureel laten vervallen van de restant taakstelling van € 38.000,-
(conform raadsbesluit 1e tussenrapportage 2019 in combinatie met de besluitvorming Kadernota 2020)

Hiermee zijn alle lopende te realiseren restant bezuinigingsmaatregelen volbracht.

Uitkering uit het Gemeentefonds

Algemeen

In de (verplichte) paragrafen worden onderwerpen behandeld die van belang zijn voor het inzicht in de financiële positie. Deze paragraaf is niet verplicht. Deze paragraaf is aanvullend toegevoegd om de ontwikkeling van de gemeentefondsuitkering in beeld te brengen. Net als in de programmabegroting wordt dit onderdeel ook in de programmarekening opgenomen.

In deze paragraaf wordt achtereenvolgens aandacht besteed aan:

- Diverse soorten uitkeringen uit het gemeentefonds.
- Verdeelmaatstaven.
- Definitieve uitkering uit het gemeentefonds 2019.
- Geraamde uitkering uit het gemeentefonds bij de primitieve programmabegroting 2019.
- Verschillen tussen begroting en realisatie.

Diverse soorten uitkeringen uit het gemeentefonds

De uitkering uit het gemeentefonds is de belangrijkste inkomstenbron van gemeente Laarbeek.

Het gemeentefonds kent: Integratie-uitkeringen, decentralisatie-uitkeringen en algemene uitkering. Integratie- en decentralisatie uitkering zijn uitkeringen die op termijn opgenomen zullen worden in de algemene uitkering.

Het verschil tussen integratie en decentralisatie uitkering is dat bij integratie uitkeringen de termijn waarop de integratie uitkering opgaat in de algemene uitkering bekend is. Bij decentralisatie-uitkeringen is geen einddatum bekend (gemaakt). Decentralisatie-uitkeringen kunnen ook ter beschikking gesteld worden aan een deel van de gemeenten.

Naast deze drie soorten uitkeringen uit het gemeentefonds bestaan er ook nog de zogenaamde specifieke uitkeringen. Deze vormen geen onderdeel van het gemeentefonds en hebben een verplicht bestedingskarakter. Als de besteding niet gerealiseerd wordt, dient de specifieke uitkering terugbetaald te worden.

Uit het bovenstaande kan de volgende tabel gedestilleerd worden.

Naam	Bestedingsvrijheid	Berekening van de uitkering
Algemene uitkering	Ja	Verdelingsmaatstaven
Decentralisatie uitkering	Ja	Eigen berekening per uitkering
Integratie uitkering	Ja	Eigen berekening per uitkering
Specifieke uitkering	Nee (geoormerkt geld), verantwoording in de jaarrekening via SiSa	Eigen berekening per uitkering, géén onderdeel van de Uitkering uit het gemeentefonds

Verdeelmaatstaven

Om de algemene uitkering uit het gemeentefonds objectief over alle gemeenten te verdelen, is een set van verdeelmaatstaven opgesteld. Per verdeelmaatstaf wordt de uitkering berekend met de formule: prijs * hoeveelheid. Omdat de set met verdeelmaatstaven erg uitgebreid is (ongeveer 60 elementen), is sprake van een complexe berekening. Om de algemene uitkering na te rekenen, moet van alle verdeelmaatstaven de prijs en de hoeveelheid bepaald worden. Vervolgens moet de uitkomst van alle berekeningen bij elkaar geteld worden en vermenigvuldigd worden met de uitkeringsfactor om de totale algemene uitkering te kennen.

Periodiek sleutelt het rijk aan de verdeelmaatstaven. Dit 'sleutelen' gebeurt om de verdeling over de verschillende gemeenten eerlijker te maken. Het rijk publiceert de uitkomsten van de versleuteling door gemeentefonds circulaires uit te brengen. Elk jaar wordt in mei, september en december een circulaire uitgebracht.

Definitieve uitkering uit het gemeentefonds 2019

De werkelijke ontvangsten uit het gemeentefonds over 2019 zijn in onderstaande tabel opgenomen.

Ontvangen uitkering gemeentefonds	2019	
Integratie-uitkering:		
Participatie	2.711.949	
Vergoeding raadsleden kleine gemeenten	77.780	
Voogdij 18+	648.923	
Saldo van de integratie-uitkeringen		3.438.652
Decentralisatie-uitkering:		
Combinatiefuncties	102.912	
Voorschoolse voorziening peuters	35.058	
Armoedebestrijding kinderen	67.041	

VTH provinciale taken	79.288	
Schulden en armoede	14.464	
Maatschappelijke begeleiding	40.290	
Verhoging taalniveau statushouders	25.793	
Bonus beschut werken	6.000	
Energieloket	25.000	
Transitievisie warmte	202.101	
Wijkaanpak	9.997	
Saldo van de decentralisatie-uitkeringen		607.944
Algemene uitkering		25.169.836
Totaal uitkering gemeentefonds		29.216.432

Geraamde uitkering uit het gemeentefonds bij de primitieve programmabegroting 2019

Bij het samenstellen van de primitieve begroting 2019 werd uitgegaan van de volgende uitkering 2019 uit het gemeentefonds, gebaseerd op de meicirculaire 2018, aangevuld met de gevolgen van de septembercirculaire 2018.

Primitieve raming uitkering gemeentefonds	2019	
<u>Integratie-uitkering:</u>		
Participatie	2.609.542	
Voogdij 18+	629.068	
Saldo van de integratie-uitkeringen		3.238.610
<u>Decentralisatie-uitkering:</u>		
Combinatiefuncties	88.636	
Voorschoolse voorziening peuters	35.058	
Armoedebestrijding kinderen	67.041	
VTH provinciale taken	79.288	
Schulden en armoede	22.599	
Saldo van de decentralisatie-uitkeringen		292.622

Algemene uitkering		24.578.807
Totaal uitkering gemeentefonds		28.110.039

Verschillen tussen begroting en realisaties

Tussen de primitieve begroting en de werkelijke ontvangst van de uitkering uit het gemeentefonds zit een positieve ontwikkeling van ruim € 1,1 miljoen. De toename van dit bedrag is uiteindelijk grotendeels (t/m septembercirculaire 2019) in de ramingen van begroting 2019 verwerkt. Een ander deel (decembercirculaire 2019 e.v.) is ontstaan nadat de laatste begrotingswijziging in 2019 is verwerkt.

Financiële recapitulatie

Samenvatting programma's

bedragen x € 1.000

Programma		Primitieve begroting 2019	Gewijzigde begroting 2019	Rekening 2019	Afwijking
1	Burger en bestuur				
	lasten	5.697	5.868	6.271	-403
	baten	5.118	4.722	4.578	-143
	saldo	-578	-1.147	-1.693	-546
2	Veiligheid				
	lasten	1.686	1.679	1.704	-25
	baten	54	73	76	3
	saldo	-1.633	-1.605	-1.628	-23
3	Woon- en leefklimaat				
	lasten	6.711	7.486	8.219	-733
	baten	1.218	2.304	2.882	578
	saldo	-5.494	-5.182	-5.337	-155
4	Economie en werkgelegenheid				
	lasten	8.999	16.436	15.818	618
	baten	4.054	10.520	10.022	-498
	saldo	-4.944	-5.916	-5.796	120
5	Gezondheid, welzijn, zorg en onderwijs				
	lasten	15.507	17.086	16.046	1.041
	baten	1.276	2.075	1.659	-416
	saldo	-14.231	-15.012	-14.387	625
6	Financiën en bedrijfsvoering				
	lasten	8.574	8.412	9.530	-1.118
	baten	34.705	36.511	37.530	1.019
	saldo	26.131	28.099	28.001	-98
Totaal					
	lasten	47.174	56.967	57.587	-620
	baten	46.425	56.205	56.748	542
	saldo	-749	-762	-840	-78

Programmaplan

bedragen x € 1.000

		Primitieve begroting			Begroting na wijziging			Realisatie		
		Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo
Programma										
1	Burger en bestuur	4.627	5.697	-1.070	4.231	5.853	-1.623	4.087	6.256	-2.169
2	Veiligheid	54	1.686	-1.633	73	1.643	-1.570	76	1.658	-1.583
3	Woon- en leefklimaat	968	6.636	-5.668	968	7.232	-6.264	1.204	7.615	-6.411
4	Economie en werkgelegenheid	3.884	8.999	-5.114	10.265	15.522	-5.257	9.920	14.783	-4.862
5	Gezondheid, welzijn, zorg en onderwijs	733	15.484	-14.751	1.516	16.423	-14.908	1.134	15.769	-14.635
6	Financiën en bedrijfsvoering	146	1.168	-1.022	180	-203	383	283	454	-171
Totaal programma's		10.413	39.669	-29.257	17.233	46.471	-29.238	16.704	46.535	-29.831
Algemene dekkingsmiddelen										
	Treasury	52	3	49	59	3	56	59		59
	OZB woningen	2.637		2.637	2.608		2.608	2.601		2.601
	OZB niet-woningen	1.606		1.606	1.657		1.657	1.675		1.675
	Belastingen Overig	17		17	17		17	13		13
	Algemene uitkering en overige uitkeringen Gemeentefonds	28.110		28.110	28.965		28.965	29.250		29.250
Totaal algemene dekkingsmiddelen		32.422	3	32.419	33.306	3	33.303	33.598		33.598
Ondersteuning organisatie		409	6.903	-6.494	300	6.750	-6.450	453	6.702	-6.249
Gerealiseerd resultaat van Baten en Lasten		43.243	46.576	-3.332	50.839	53.224	-2.385	50.755	53.237	-2.482
Toevoeging/onttrekking aan reserves										
1	Burger en bestuur	491		491	491	15	476	491	15	476
2	Veiligheid					35	-35		45	-45
3	Woon- en leefklimaat	249	75	174	1.336	254	1.082	1.678	604	1.074

4	Economie en werkgelegenheid	170		170	255	914	-659	102	1.035	-933
5	Gezondheid, welzijn, zorg en onderwijs	543	24	520	559	663	-104	525	277	248
6	Financiën en bedrijfsvoering	1.728	500	1.228	2.726	1.863	863	3.196	2.374	822
Totaal mutaties reserves		3.182	599	2.584	5.367	3.743	1.623	5.992	4.350	1.642
Gerealiseerd resultaat		46.425	47.174	-749	56.205	56.967	-762	56.748	57.587	-840

Jaarrekening

Balans

Grondslagen voor waardering

Wettelijke voorschriften

De gehanteerde waarderingsgrondslagen zijn in overeenstemming met het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV). Spelregels over waardering en afschrijvingsbeleid zijn vastgelegd in de 'Financiële verordening gemeente Laarbeek 2014' (in werking tot en met 30 juni 2019) en in de 'Financiële verordening Gemeente Laarbeek 2019' (van kracht per 1 juli 2019).

Vaste Activa

Onder de vaste activa worden afzonderlijk opgenomen de immateriële, de materiële en de financiële vaste activa (artikel 33 BBV).

Immateriële vaste activa

Op grond van artikel 34 BBV worden in de balans onder de immateriële vaste activa afzonderlijk opgenomen:

- a. Kosten verbonden aan het sluiten van geldleningen en het saldo van agio en disagio
- b. Kosten van onderzoek en ontwikkeling voor een bepaald actief;
- c. Bijdragen aan activa in eigendom van derden.

De immateriële vaste activa worden gewaardeerd tegen de verkrijgings- c.q. vervaardigingsprijs verminderd met de afschrijvingen en waardeverminderingen die naar verwachting duurzaam zijn. Eventuele van derden verkregen specifieke investeringsbijdragen worden in mindering gebracht op het geactiveerde bedrag.

Eventuele afsluitkosten van opgenomen geldleningen worden afgeschreven in de looptijd van de betrokken geldlening. De afschrijvingstermijn wordt maximaal gelijk gesteld aan de looptijd van de lening.

De kosten van onderzoek en ontwikkeling worden in 5 jaar afgeschreven. Het activeren van kosten van onderzoek en ontwikkeling als immaterieel actief is alleen toegestaan onder een aantal voorwaarden:

- de gemeente heeft de intentie het actief te gebruiken of te verkopen;
- de technische uitvoerbaarheid om het actief te voltooien staat vast;
- het actief zal in de toekomst economisch of maatschappelijk nut genereren;
- de uitgaven die aan het actief zijn toe te rekenen kunnen betrouwbaar worden vastgesteld.

De afschrijving van de geactiveerde kosten van onderzoek en ontwikkeling vangt aan bij ingebruikneming van het gerelateerde materiële vast actief.

Bijdragen aan activa in eigendom van derden worden geactiveerd indien aan de volgende vereisten is voldaan:

- er is sprake van een investering door een derde;
- de investering draagt bij aan een publieke taak;
- de derde heeft zich verplicht tot het daadwerkelijk investeren op een wijze zoals overeengekomen;
- de bijdrage kan door de gemeente worden teruggevorderd, indien de derde in gebreke blijft of de gemeente anders recht kan doen gelden op de activa die samenhangen met de investering.

Bijdragen aan activa van derden zijn gewaardeerd tegen het bedrag van de verstrekte bijdragen, verminderd met afschrijvingen. Deze bijdragen worden afgeschreven in een termijn die (maximaal) gelijk is aan gebruiksduur van het actief bij derde.

Materiële vaste activa

Artikel 35 BBV schrijft voor dat in de balans onder materiële vaste activa afzonderlijk worden opgenomen:

- a. investeringen met een economisch nut;
- b. investeringen met een economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven;
- c. investeringen in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut.

Van de materiële vaste activa wordt aangegeven welke in erfpacht zijn uitgegeven.

Zolang gronden nog niet gekwalificeerd worden als bouwgrond in exploitatie, staan deze op de balans onder materiële vaste activa als 'strategische gronden'. Deze worden gewaardeerd op basis van de verkrijgingsprijs of duurzaam lagere marktwaarde (onder de huidige bestemming).

Investerings met een economisch nut

Investerings met een economisch nut zijn investeringen in zaken die verhandelbaar zijn en/of kunnen bijdragen aan het genereren van middelen. Deze investeringen zijn tegen verkrijgings- of vervaardigingsprijs gewaardeerd.

Specifieke investeringsbijdragen van derden, zoals investeringssubsidies en andere bijdragen van derden, worden op de desbetreffende investering in mindering gebracht. In die gevallen wordt op het saldo afgeschreven.

Investerings worden vanaf het jaar volgend op ingebruikneming/gereedkomen lineair en incidenteel annuïtair afgeschreven in de verwachte gebruiksduur, waarbij rekening wordt gehouden met een eventuele restwaarde. De afschrijvingstermijnen zijn gebaseerd op de door de gemeenteraad vastgestelde "Financiële verordening gemeente Laarbeek 2014".

In afwijking op de reguliere afschrijvingstermijnen wordt op 'oude armaturen' versneld afgeschreven. Conform raadsbesluit dd. 15 maart 2018 (1e Financiële bijstelling 2018, onderdeel Beleidsplan 'Licht in de openbare ruimte') zou voor desbetreffende investeringen een afschrijvingstermijn gehanteerd van 5 jaar worden. Conform raadsbesluit dd. 8 november 2018 (Programmabegroting 2019. Onderdeel Openbare verlichting, p.37) is de afschrijvingstermijn verlengd naar 12 jaar.

Investerings onder de € 10.000 worden niet geactiveerd maar in één keer ten laste van de exploitatie gebracht.

Op grondbezit met economisch nut (buiten de openbare ruimte) wordt niet afgeschreven.

De in erfpacht uitgegeven percelen zijn gewaardeerd tegen de uitgifteprijs (dit is de waarde die bij eerste uitgifte als basis voor de canonberekening in aanmerking is genomen). Percelen waarvan de erfpacht eeuwigdurend is afgekocht zijn tegen een geringe registratiewaarde opgenomen.

Investerings met economisch nut waarvoor heffing geheven kan worden

Investerings waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing in rekening gebracht kan worden, worden in een afzonderlijke categorie gepresenteerd. Het gaat om de investeringen in riolering. Bedragen die via het riooltarief gespaard zijn voor vervanging zitten in een voorziening. Deze voorziening wordt, voor zover die toereikend is, gebruikt om investeringen in riolering af te boeken.

Investerings in de openbare ruimte met uitsluitend een maatschappelijk nut

Investerings met een maatschappelijk nut zijn investeringen in de openbare ruimte. Deze investeringen zijn niet verhandelbaar en/of kunnen niet bijdragen aan het genereren van middelen.

Met ingang van het boekjaar 2017 is het op basis van een BBV-wijziging verplicht om investeringen met maatschappelijk nut te activeren en over de verwachte toekomstige gebruiksduur af te schrijven. Deze verplichting geldt alleen voor investeringen die vanaf 2017 zijn gedaan. Voor investeringen van vóór 2017 blijven de destijds geldende grondslagen bestaan.

Voor investeringen die zijn gedaan vóór 2017 is het uitgangspunt bij investeringen met maatschappelijk nut dat deze niet geactiveerd worden, maar rechtstreeks ten laste van de exploitatie gebracht worden. De lasten van deze investeringen worden dus in één keer genomen, tenzij de financiële positie het niet toelaat. Dan mogen deze investeringen geactiveerd worden en wordt er vervolgens op afgeschreven. De boekwaarden van investeringen met maatschappelijk nut van vóór 2017 moeten dus nadrukkelijk als nog te dekken investeringsrestanten worden gezien. Afschrijving van investeringen met maatschappelijk nut vindt in beginsel lineair plaats. In uitzonderingssituaties kan resultaatafhankelijke afschrijving worden toegepast.

Om deze wijziging in beeld te houden is, zoals voorgeschreven in het BBV, in de toelichting op de activa een onderscheid gemaakt in het verloop van activa met maatschappelijk nut vóór 2017 en vanaf 2017.

Financiële vaste activa

Op grond van artikel 36 BBV worden in de balans onder de financiële vaste activa afzonderlijk opgenomen:

a. Kapitaalverstrekking aan:

1. deelnemingen;
2. gemeenschappelijke regelingen;
3. overige verbonden partijen;

b. Leningen aan:

1. openbare lichamen als bedoeld in artikel 1, onderdeel a, van de Wet financiering decentrale overheden;
2. woningbouwcorporaties;
3. deelnemingen;
4. overige verbonden partijen;

c. Overige langlopende leningen;

d. Uitzettingen in 's Rijks schatkist met een rentetypische looptijd van één jaar of langer;

e. Uitzettingen in de vorm van Nederlands schuld papier met een rentetype looptijd van een jaar of langer;

f. Overige uitzettingen met een rentetype looptijd van een jaar of langer.

Van een deelneming is sprake (artikel 1, lid e BBV) als de gemeente participeert in het aandelenkapitaal van een NV of BV.

Kapitaalverstrekkingen aan gemeenschappelijke regelingen en leningen u/g worden gewaardeerd tegen de nominale waarde onder aftrek van eventuele aflossingen. Zo nodig is een voorziening voor verwachte oninbaarheid in mindering gebracht.

De term kapitaalverstrekking wordt zowel gebruikt voor de participatie in risicodragend (eigen) vermogen (aandelenkapitaal, stichtingskapitaal e.d.) als voor de verstrekking van financieringsmiddelen aan verbonden partijen in de vorm van vreemd vermogen. In die laatste gevallen gaat het doorgaans om flexibele financieringsvormen zonder vast aflossingsstramien.

Participaties in het aandelenkapitaal van NV's en BV's (kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen in de zin van het BBV) zijn gewaardeerd tegen de verkrijgingsprijs van de aandelen. Mocht de marktwaarde van de aandelen structureel tot onder de verkrijgingsprijs dalen dan zal afwaardering plaatsvinden naar lagere marktwaarde. Voor risico's wordt een voorziening gevormd.

Het begrip rentetypische looptijd verdient een toelichting. Het gaat bij dit begrip om de definitie vanuit de Wet fido en is ingegeven door beheersing van renterisico's. De definitie luidt: het tijdsinterval gedurende de looptijd van een geldlening, waarin op basis van de leningsvoorwaarden van de geldlening sprake is van een door de verstrekker van de geldlening beïnvloedbare constante rentevergoeding. Voor een uitzetting die een looptijd kent van tien jaar met een vaste rente, geldt dat deze altijd als vast activum dient te worden opgenomen ook al resteert er minder dan 1 jaar van de oorspronkelijke looptijd.

Vlottende Activa

Vorraden

Conform artikel 38 BBV worden onder de voorraden afzonderlijk opgenomen:

- a. Grond- en hulpstoffen;
- b. Onderhanden werk, waaronder bouwgronden in exploitatie;
- c. Gereed product en handelsgoederen;
- d. Vooruitbetalingen.

De grond- en hulpstoffen worden gewaardeerd tegen de verkrijgings- of vervaardigingsprijs. Incourante voorraden worden afgewaardeerd naar marktwaarde.

De als onderhanden werk opgenomen bouwgronden in exploitatie zijn gewaardeerd tegen de vervaardigings-prijs, dan wel de lagere marktwaarde. De vervaardigingsprijs omvat de kosten die rechtstreeks aan de vervaardiging kunnen worden toegerekend (zoals grondaankopen en kosten van bouw- en woonrijp maken), alsmede een redelijk te achten aandeel in de rentekosten en de administratie- en beheerskosten.

Voor winstneming wordt de percentage of completion methode gehanteerd: voor zover gronden zijn verkocht en opbrengsten zijn gerealiseerd kan tussentijds naar rato van de voortgang van de grondexploitatie winst worden genomen. Hiervoor moet het resultaat op de grondexploitatie wel op betrouwbare wijze kunnen worden ingeschat.

Indien aan de volgende voorwaarden is voldaan, bestaat er voldoende zekerheid om winst te kunnen nemen:

1. Het resultaat op de grondexploitatie kan betrouwbaar worden ingeschat;
2. De grond (of het deelperceel) moet zijn verkocht;
3. De kosten zijn gerealiseerd (winst wordt naar rato van de realisatie gerealiseerd).

Indien verlies wordt verwacht is het voor het volledige bedrag van het verwachte verlies een voorziening op nominale waarde getroffen die in mindering is gebracht op de waardering van het onderhanden werk.

De voorraden gereed product worden gewaardeerd tegen de kostprijs of tegen de marktwaarde indien de marktwaarde lager is dan de kostprijs. Dat laatste doet zich met name voor indien voorraden incourant worden. De kostprijs bestaat uit de verrekenprijzen van grond- en hulpstoffen en de loon- en machinekosten die aan de vervaardiging kunnen worden toegerekend.

Vorderingen en overlopende activa

De vorderingen worden gewaardeerd tegen nominale waarde. Jaarlijks wordt de kwaliteit van de vorderingen beoordeeld. Als sprake is van verwachte oninbaarheid is een voorziening in mindering gebracht. De voorziening wordt statisch bepaald op basis van geschatte inningskansen. Periodiek wordt de administratie opgeschoond, dat wil zeggen dat vorderingen die oninbaar blijven te zijn, worden afgeboekt.

Liquide middelen en overlopende posten

Deze activa worden tegen nominale waarde opgenomen.

Vaste Passiva

Eigen Vermogen

De reserves zijn onderverdeeld in de algemene reserves en bestemmingsreserves.

De reserves worden gewaardeerd tegen de nominale waarde.

Bestemmingsreserves ter dekking van kapitaallasten: afgezonderde middelen ter dekking van de kapitaallasten van investeringen (bruto-activering). In het verleden genomen investeringsbeslissingen met als dekking een gemeentelijke reserve worden via deze fondsen administratief afgewikkeld.

Bestemmingsreserves egaliseringsreserve: schommelingen op bepaalde technische c.q. bedrijfsmatige begrotingsonderdelen van de begroting worden via afzonderlijke egaliseringsreserves afgewikkeld. Dit om de bestuurlijke afweging- en allocatiefunctie van de begroting te "vrijwaren" van fluctuaties van bedrijfstechnische aard. Dit betreft met name (meerjarig) wegenonderhoud en de vervanging van bedrijfsmiddelen.

De instelling en werking berust op bestuurlijke besluitvorming, die jaarlijks wordt geconcretiseerd in de begroting en jaarrekening. Behoudens beleidswijziging zijn deze middelen niet vrij aanwendbaar.

Voorzieningen

Voorzieningen worden op grond van artikel 44 BBV gevormd door:

- a. verplichtingen en verliezen waarvan de omvang op balansdatum onzeker is doch redelijkerwijs te schatten;
- b. bestaande risico's op balansdatum ter zake van verplichtingen of verliezen waarvan de omvang redelijk te schatten is;
- c. kosten die in een volgend begrotingsjaar worden gemaakt maar de oorsprong hebben in het begrotingsjaar of een eerder begrotingsjaar en de voorziening strekt tot kostenegalisatie;
- d. de bijdragen aan toekomstige vervangingsinvesteringen, waarvoor een heffing wordt geheven als bedoelt in artikel 35, eerste lid onder b BBV.

Tot de voorzieningen worden ook gerekend van derden verkregen middelen die specifiek besteed moeten worden, met uitzondering van de voorschotbedragen als bedoelt in artikel 49, onderdeel b BBV (de van de Europese en Nederlandse overheidslichamen ontvangen voorschotbedragen voor uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel die dienen ter dekking van lasten van volgende begrotingsjaren).

Voorzieningen zijn gewaardeerd tegen nominale waarde. Uitzondering hierop is de voorziening pensioenverplichting voor wethouders.

De voorziening Pensioen- en wachtgeldverplichting is voor het gedeelte dat betrekking heeft op voormalige collegeleden berekend op actuariële waardebasis, uitgaande van de contante waarde van toekomstige uitkeringsverplichtingen. Door waardering tegen contante waarde kunnen kosten tegen de dan gelden prijzen worden gedekt.

Bij de materiële vaste activa is aangegeven dat investeringen waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing in rekening gebracht kan worden in een afzonderlijke categorie gepresenteerd worden. Dat geldt ook voor de bijbehorende voorziening. Deze voorziening wordt, voor zover die toereikend is, gebruikt om investeringen in riolering af te boeken.

Vaste schulden

Vaste schulden worden gewaardeerd tegen de nominale waarde verminderd met gedane aflossingen. De vaste schulden hebben een rentetypische looptijd van een jaar of langer.

Vlottende Passiva

De vlottende passiva worden gewaardeerd tegen de nominale waarde en bestaan uit:

- netto vlottende schulden met een rentetypische looptijd korter dan een 1 jaar;
- overlopende passiva

Borg- en garantiestellingen

Voor zover leningen door de gemeente gewaarborgd zijn, is buiten telling het totaalbedrag van de geborgde schuldrestanten per einde boekjaar opgenomen. Het totaalbedrag wordt onderaan de balans afzonderlijk gepresenteerd. Nadere informatie is opgenomen in de toelichting op de balans, onder 'Niet uit de balans blijvende verplichtingen'.

Balans

bedragen x € 1.000

Activa	31-12-2019	31-12-2018
Vaste activa		
Immateriële vaste activa	18	24
- Kosten verbonden aan het afsluiten van geldleningen	17	24
- Kosten van onderzoek en ontwikkeling	1	0
- Bijdragen aan activa in eigendom van derden	0	0
Materiële vaste activa	51.254	50.346
- Investerings met een economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven	10.694	10.891
- Overige investeringen met een economisch nut	35.748	36.782
- Strategische gronden	1.754	651
- Investerings in de openbare ruimte met uitsluitend maatschappelijk nut	3.058	2.021
Financiële vaste activa	1.981	1.600
- Kapitaalverstrekkingen aan:		
- deelnemingen	54	54
- Leningen aan:		
- deelnemingen	0	0
- overige verbonden partijen	0	0
- Overige langlopende leningen u/g	44	50
- Overige uitzettingen met looptijd ≥ 1 jaar	1.882	1.496
Totaal vaste activa	53.253	51.970
Vlottende activa		
Voorraden	22.989	24.722
- Gronden en hulpstoffen:		

- diverse gronden	0	0
- overige grond- en hulpstoffen	5	3
- Onderhanden werk inzake grondexploitatie	22.984	24.719
Uitzettingen met een looptijd korter dan een jaar	8.961	9.112
- Vorderingen op openbare lichamen	3.377	3.550
- Rekening-courantverhouding (Exploitiemij De Hoge Regt en SVn)	3.093	4.398
- Overige vorderingen	930	893
- Uitzetting in 's Rijks schatkist	1.561	271
Liquide middelen	100	3
- Kassaldi	6	3
- Banksaldi	94	0
Overlopende activa	5.808	5.884
- Nog te ontvangen posten	3.459	3.642
- Vooruitbetaalde bedragen	2.350	2.242
Totaal vlottende activa	37.859	39.721
Totaal generaal	91.112	91.691

bedragen x € 1.000

Passiva	31-12-2019	31-12-2018
Vaste passiva		
Eigen vermogen	42.402	44.884
- Reserves		
- algemene reserve	5.458	8.036
- bestemmingsreserve	37.783	37.325

- Het gerealiseerde resultaat volgend uit het overzicht van baten en lasten in de jaarrekening	-840	-478
Vorzieningen	7.651	5.949
- Voorzieningen voor verplichtingen, verliezen en risico's	2.235	1.266
- Onderhoudsegalisatievoorzieningen	1.809	1.083
- Voorziening inzake van derden verkregen middelen met specifiek bestedingsdoel	3.607	3.600
Vaste schulden met een rentetypische looptijd van 1 jaar of langer	30.028	28.985
- Onderhandse leningen van:		
- binnenlandse banken en overige financiële instellingen	29.967	28.920
- overige binnenlandse sectoren	0	0
- Waarborgsommen	61	65
Totaal vaste passiva	80.081	79.818
Vlottende passiva		
Netto vlottende schulden met een looptijd < 1 jaar	9.013	9.422
- Kasgeldleningen aangegaan bij openbare lichamen als bedoeld in art. 1 onderdeel a, van de Wet financiering decentrale overheden	5.000	6.000
- Overige schulden	4.013	2.858
- Banksaldi	0	563
Overlopende passiva	2.018	2.452
- Nog te betalen posten	1.902	2.336
- Overige (kruisposten)	0	0
- Vooruitontvangen bedragen van het Rijk	73	73
- Vooruitontvangen bedragen van overige Nederlandse overheidslichamen	26	26
- Overige vooruitontvangen bedragen	18	18
Totaal vlottende passiva	11.031	11.873

Totaal generaal	91.112	91.691
Waarborgsommen en garanties (x 1.000)	46.708	48.363

Toelichting op de balans

Activa

Alle bedragen in dit onderdeel zijn x € 1.000

Vaste activa

Immateriële vaste activa

De post immateriële vaste activa wordt onderscheiden in:

	Boekwaarde 31-12-2018	Boekwaarde 31-12-2019
Kosten afsluiten geldleningen	24	17
kosten van onderzoek en ontwikkeling	0	1
Bijdragen aan activa in eigendom van derden	0	0
Totaal	24	18

Het onderstaande overzicht geeft het verloop weer van de immateriële vaste activa gedurende het jaar.

Omschrijving	Boekwaarde 1-1-2019	Inves- teringen	Desinves- teringen	Afschrijvingen	Boekwaarde 31-12-2019
Kosten afsluiten van geldleningen	24	0	0	7	17
Kosten van onderzoek en ontwikkeling	0	65	0	65	1
Bijdragen aan activa van derden	0	0	0	0	0
Totaal	24	65	0	72	18

Materiële vaste activa

De materiële vaste activa bestaan uit de volgende onderdelen:

	Boekwaarde 31-12-2018	Boekwaarde 31-12-2019
- Inv. met econ. nut, waarvoor ter bestrijding kosten heffing kan worden geheven	10.891	10.694
- Overige investeringen met economisch nut	36.782	35.748
- Strategische gronden (gronden (nog) niet gekwalificeerd als bouwgrond in exploitatie)	651	1.754
- Investerings in de openbare ruimte met uitsluitend maatschappelijk nut	2.021	3.058
Totaal	50.345	51.254

Het volgende overzicht geeft het verloop van de boekwaarde van de investeringen met een economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven.

Omschrijving	Boekwaarde 1-1-2019	Inves- teringen	Desinves- teringen	Afschrijvingen	Bijdragen van derden	Afwaardering	Boekwaarde 31-12-2019
Riolering - grond-, weg- en waterbouw	10.891	184	0	301	80	0	10.694
Totaal	10.891	184	0	301	80	0	10.694

De boekwaarden van overige investeringen met economisch nut en het verloop ervan worden in de volgende tabel weergegeven:

Omschrijving	Boekwaarde 1-1-2019	Inves- teringen	Desinves- teringen	Afschrijvingen	Bijdragen van derden	Afwaardering	Boekwaarde 31-12-2019
Gronden en terreinen	779	0	0	0	0	0	779
Woonruimten	173	0	0	6	0	0	167
Bedrijfsgebouwen	34.846	154	169	1.264	0	0	33.567
Vervoermiddelen	271	0	0	30	0	0	241
Machines, apparaten en installaties	702	506	0	222	0	0	986
Overige materiële activa	11	0	0	2	0	0	9
subtotaal	36.782	660	169	1.524	0	0	35.748
Strategische gronden	651	1.102	0	0	0	0	1.754
subtotaal	651	1.102	0	0	0	0	1.754
Totaal	37.433	1.762	169	1.524	0	0	37.502

De specificatie van de strategische gronden en het verloop van de boekwaarde gedurende het verslagjaar is als volgt:

	opp. (m2)	prijs per m²	Boekwaarde 1-1-2019	Aankopen 2019	Kosten 2019	Verkoop 2019	Boekwaarde 31-12-2019
Beek en Donk							
Ptr. Vogelsstraat ('t Anker)	2.500		3		46		50
Dr Timmerslaan			10				10
Ptr. De Leeuwstraat (landbouwgrond)	43.054	7	315				315
Pater Becanusstraat					6		6
Aarle-Rixtel							
Molenstraat	8.863	0	0				0
Beemdsteeg	3.825		1				1
Jan van Rixtelstraat			1		0		1
Bakelseweg	19.350	5	102				102

Buizerdstraat	11.285	15	85				85
Brabantlaan	4.100	5	21				21
Klokkegietersstraat	1.444		112			19	131
Kanaaldijk	8.279			0		5	5
Tiny Houses						7	7
Lieshout							
Baverdestraat	2.473		0	975		29	1.004
Overig							
Diverse						21	6
Totaal	105.173	33	651	975	133	6	1.754

De boekwaarde van de investeringen in de openbare ruimte met uitsluitend een maatschappelijk nut en het verloop ervan worden in het onderstaande overzicht weergegeven:

Omschrijving	Boekwaarde 31-12-2018	Herrubricering	Boekwaarde 1-1-2019	Inves- teringen	Afschrijvingen	Bijdragen van derden	Boekwaarde 31-12-2019
Grond-, weg- en waterbouw (t/m 2016)	629	174	802	-11	73	0	718
Grond-, weg- en waterbouw (miv 2017)	475	-174	301	2.108	784	177	1.449
Gronden/terr. maatsch.nut (miv 2017)	0	0	0	139	71	0	68
Machines, app. en installaties,maatsch.nut	801	0	801	0	73	0	729
Overige materiële vaste activa (t/m 2016)	71	46	117	0	22	0	95
Overige materiële vaste activa (miv 2017)	46	-46	0	21	21	0	0
Totaal	2.021	0	2.021	2.257	1.044	177	3.058

De kolom herrubricering is ingevoegd om een zichtbare aansluiting te houden met de jaarrekening 2018. In 2019 zijn correcties doorgevoerd om de boekwaarden, afschrijvingen en mogelijke desinvesteringen zuiver te kunnen presenteren.

Geen van de materiële vaste activa is in erfpacht uitgegeven.

Financiële vaste activa

De post financiële vaste activa wordt onderscheiden in:

	Boekwaarde 31-12-2018	Boekwaarde 31-12-2019
Kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen	54	54
Langlopende leningen aan deelnemingen	0	0
Langl. leningen overig verbonden partijen	0	0
Overige langlopende leningen	50	44
Overige uitzettingen met looptijd $\geq$ 1 jaar	1.496	1.882
Totaal	1.600	1.981

Het onderstaande overzicht geeft het verloop weer van de financiële vaste activa gedurende het jaar 2018

Omschrijving	Boekwaarde 1-1-2019	Inves- teringen	Desinves- teringen	Aflossing/ Afschrijving	Boekwaarde 31-12-2019
Kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen	54	0	0	0	54
Langlopende leningen aan deelnemingen	0	0	0	0	0
Langl. leningen overige verbonden partijen	0	0	0	0	0
Overige langlopende leningen	50	0	0	5	44
Overige uitzettingen met looptijd $\geq$ 1 jaar	1.496	1.015	0	629	1.882
Totaal	1.600	1.015	0	634	1.981

Een nadere specificatie van de financiële vaste activa is als volgt:

	Boekwaarde 1-1-2019	Boekwaarde 31-12-2019
<i>Kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen</i>		
Aandelen Brabant Water	2	2
Aandelen BNG	43	43
Aandelen SOK Laarsche Velden Noord	9	9
<i>Overige langlopende leningen</i>		
Leningen personeel gemeente	50	44

<i>Overige uitzettingen met looptijd >= 1 jaar</i>		
Bouwfonds ivm overname HNG door BNG	243	121
Uitvoering startersleningen	919	862
Deelname Zonnepanelenproject Brabant-ZO	146	608
Duurzaamheidsleningen Laarbeek	189	278
Stimuleringslening duurzame warmte Nieuwbouw	0	13
	1.600	1.981

Vlottende activa

Vorraden

De in de balans opgenomen voorraden worden naar de volgende categorieën uitgesplitst:

	Boekwaarde 31-12-2018	Boekwaarde 31-12-2019
Diverse gronden	0	0
Grond- en hulpstoffen	3	5
Onderhanden werk inzake grondexploitatie	24.719	22.984
Totaal	24.722	22.989

Van de bouwgronden in exploitatie kan van het verloop in 2018 het volgende overzicht worden gegeven:

Complex	Boekwaarde 1-1-2019	Inves- teringen	Baten	Winst- uitname	Boekwaarde 31-12-2019
Laarsche Velden	492	209	880	8	-171
Beekse Akkers	5.540	662	1.684	79	4.596
Bedrijventerrein Bemmer fase 4	17.334	1.159	1.093	0	17.400
D'n Hoge Suute	2.186	251	347	-72	2.017
Nieuwenhof 2014	-212	23	424	112	-502
De nieuwe Hees	-498	217	0	57	-225
Vogelenzang	63	160	268	0	-44
Cluster Beek	132	15	0	0	147
Herontwikkeling Piet van Thielplein	-186	73	0	0	-113
Landbouwontwikkelingsgebied Mariahout	-31	-1	17	0	-48
	24.819	2.768	4.713	184	23.058
Voorzieningen i.v.m niet sluiten exploitaties	99				74
Totaal gecorrigeerde boekwaarde	24.719	2.768	4.713	184	22.984

Complex	Boekwaarde 31-12-2019	Geraamde nog te maken kosten	Geraamde nog te realiseren opbrengsten	Geraamd eindresultaat (nominale waarde)
Laarsche Velden	-171	114	0	-57
Beekse Akkers	4.596	3.010	8.505	-899
Bedrijventerrein Bemmer fase 4	17.400	5.826	23.945	-719
D'n Hoge Suute	2.017	1.810	3.909	-81
Nieuwenhof 2014	-502	739	270	-33
De nieuwe Hees	-225	53	-62	-110
Vogelenzang	-44	911	1.547	-680
Cluster Beek	147	338	2.254	-1.769
Herontwikkeling Piet van Thielplein	-113	113	0	0
Landbouwontwikkelingsgebied Mariahout	-49	8	-114	74
	23.058	12.921	40.253	-4.274
Voorzieningen i.v.m niet sluiten exploitaties	74			
Totaal gecorrigeerde boekwaarde	22.984	12.921	40.253	-4.274

Het geraamde resultaat (nominale waarde) wordt bepaald door de boekwaarde plus de nog te verwachten kosten en opbrengsten (prospectie). In de prospectie wordt rekening gehouden met kostenstijgingen van 2% als gevolg van inflatie en met opbrengstenstijgingen van 2% conform vastlegging in de grondnota 2019. Voor de grondexploitatie bedrijventerrein Bemmer IV zijn de kosten voor de ontwikkeling van het bedrijventerrein voor 80% gerealiseerd, terwijl de opbrengsten voor slechts 20% zijn gerealiseerd.

Om de risico's op de ontwikkeling van de opbrengststijging in dit project te beperken is de opbrengststijging vanaf 2023 op 0% gesteld. Daarnaast wordt rente toegerekend aan de complexen op basis van de boekwaarde. Voor 2020 is een rentepercentage van 0,73% vastgesteld, voor 2021 t/m 2023 0,75% en voor de jaren na 2023 is gerekend met 1,00%.

Voor alle complexen wordt een positief resultaat geraamd uitgezonderd het project Landbouwontwikkelingsgebied Mariahout. Hiervoor is een voorziening getroffen van € 73.829 in verband met de onzekerheid over het wel of niet doorgaan van de verkoop en ontwikkeling van een agrarisch bouwkaavel.

Uitzettingen met een rente-typische looptijd <1 jaar

De in de balans opgenomen uitzettingen met een rente-typische looptijd korter dan één jaar worden onderscheiden in:

Omschrijving	Gecorrigeerd saldo 1-1-2019	Vrijval voorziening oninbaarheid	Saldo 31-12-2019	Voorziening oninbaarheid	Gecorrigeerd saldo 31-12-2019
Vorderingen op openbare lichamen	3.550		3.377		3.377
Overige vorderingen	893		991	61	930
Rekening-courant niet-financiële instellingen	4.398		3.093		3.093
Uitzettingen in 's-Rijks schatkist	271		1.561		1.561
Totaal	9.112	0	9.022	61	8.961

Een nadere specificatie van de rekening-courant en de overige vorderingen is als volgt:

	Boekwaarde 1-1-2019	Boekwaarde 31-12-2019
<i>Rekening-courant met niet-financiële instellingen</i>		
Rekening courant Expl.mij De Hoge Regt	4.175	2.753
Rekening courant Stimuleringsfonds Volkshuisv. (SVn)	223	340
Totaal rekening courant met niet-financiële instellingen	4.398	3.093

	Boekwaarde 1-1-2019	Boekwaarde 31-12-2019
<i>Overige vorderingen</i>		
Debiteuren	546	394
Overige debiteuren (via Senzer)		97
Belastingdebiteuren	347	500
Totaal overige vorderingen	893	991

Berekening benutting drempelbedrag schatkistbankieren

Verslagjaar 2019

(bedragen x € 1000)

Drempelbedrag	353,81			
	Kwartaal 1	Kwartaal 2	Kwartaal 3	Kwartaal 4
Kwartaalcijfers op basis van buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen	194	208	157	162
Ruimte onder het drempelbedrag	159	145	197	192
Overschrijding van het drempelbedrag	-	-	-	-

Liquide middelen

Het saldo van de liquide middelen bestaat uit de volgende componenten:

	Boekwaarde 31-12-2018	Boekwaarde 31-12-2019
Kassaldo	3	6
Banksaldo	0	94
	3	100

Overlopende activa

De post overlopende activa kan als volgt onderscheiden worden:

	Boekwaarde 31-12-2018	Boekwaarde 31-12-2019
Nog te ontvangen bedragen	3.642	3.458
Vooruitbetaalde bedragen	2.242	2.350
	5.884	5.808

De nog te ontvangen bedragen bestaan voornamelijk uit bedragen welke nog te ontvangen zijn van de BSOB, voor een totaalbedrag van € 3.168.000 inzake rioolheffing, afvalstoffenheffing, OZB en opbrengst milieustraat.

De vooruitbetaalde bedragen betreffen voornamelijk betalingen aan GR Peelgemeenten inzake voorschotten voor het eerste kwartaal 2020 (programmakosten WMO, Jeugd en BMS en uitvoeringskosten voor een totaalbedrag van € 2.217.000).

Passiva

Alle bedragen in dit onderdeel zijn x € 1.000

Vaste passiva

Eigen Vermogen

Het in de balans opgenomen Eigen Vermogen bestaat uit de volgende posten:

	Saldo 31-12-2018	Saldo 31-12-2019
Algemene reserve	8.036	5.458
Bestemmingsreserves	37.325	37.783
Gerealiseerd resultaat van baten en lasten in de jaarrekening	-478	-840
Totaal eigen vermogen	44.883	42.402

Onderstaande overzichten geven het verloop weer van de reserves gedurende het jaar 2018:

Algemene reserves

Omschrijving reserve	Saldo 1-1-2019	Toevoeging	Onttrekking resultaat 2018	Saldo 31-12-2019	
Algemene reserve	7.630	813	2.913	478	5.052
Algemene reserve ter dekking van financiële risico's	406	0	0	0	406
Totaal algemene reserves	8.036	813	2.913	478	5.458

Toelichting algemene reserves

Algemene reserve, niet vrij te besteden

Doel: Algemene reserve minimale buffer.

Het minimale niveau van de algemene reserve bedraagt de berekende weerstandscapaciteit. De weerstandscapaciteit wisselt per jaar. Het minimale niveau bedraagt op dit moment € 3.100.000.

Algemene reserve ter dekking van financiële risico's

Doel: Deze reserve moet de risico's die de gemeente loopt af kunnen dekken.

De reserve wordt gebruikt voor het opvangen van eenmalige financiële risico's; voor structurele tegenvallers moet dekking worden gevonden binnen de begroting (exploitatie). Dit deel van de Algemene Reserve is vrij besteedbaar en kan daarom zonder gevolgen voor de begroting worden aangewend voor het opvangen van incidentele tegenvallers.

Bestemmingsreserves

Omschrijving bestemmingsreserve	Saldo 1-1-2019	Toevoeging	Onttrekking	Saldo 31-12-2019
Afschrijvingsreserves	24.152	0	811	23.341
Incidenteel nieuw beleid	353	841	1	1.193
Reserves budgetoverheveling (programma 1 t/m 6)	0	182	0	182
Reserve Kwaliteitsverbetering buitengebied	1.308	355	761	902
Reserve Verkoopsom HNG	243	0	121	121
Reserve Startersleningen	1.500	0	0	1.500
Reserve Grondexploitatieisico	4.779	1.008	110	5.677
Reserve Bovenwijkse voorzieningen	39	19	0	59
Reserve Volkshuisvesting	490	0	0	490
Reserve Reconstructiewet	63	0	27	36
Reserve Bereikbaarheidsagenda	74	615	62	627
Reserve Bomenfonds	325	0	103	222
Reserve Kunst- en Cultuurfonds	68	9	5	71
Reserve Recreatie en toerisme	61	0	0	61
Reserve Sociale activering	41	0	0	41
Reserve Decentralisaties Sociaal Domein	551	0	551	0
Reserve herstructurering Wsw	24	0	0	24
Reserve Dorpsontwikkelingsplannen	24	0	0	24
Reserve Accommodatiebeleid	72	15	0	87
Reserve Organisatieontwikkeling (pr.1)	85	0	0	85
Reserve Duurzaamheidsfonds	368	0	21	346
Reserve Zonnepanelenproject Brabant-Zuidoost	1.540	0	0	1.540
Reserve Duurzaamheidsleningen Laarbeek	350	0	0	350
Reserve Stimuleringslening Duurzame Warmte nb	150	0	0	150
Reserve Monumentenbeleid	0	0	0	0
Reserve flexibele beloning	296	3	0	299

Reserve Opleidingen	333	11	0	345
Reserve NUP-gelden (e-overheid)	36	0	27	9
Totaal bestemmingsreserves	37.325	3.059	2.601	37.783

Toelichting bestemmingsreserves

Afschrijvingsreserves

Doel: De afschrijvingsreserves worden in stand gehouden ter dekking van de afschrijvingslasten van de bijbehorende investeringsprojecten.

Voeding: Goedkeuring door de gemeenteraad van verschillende investeringskredieten.

Maximale omvang: De maximale omvang van deze reserve is niet bepaald. Elk jaar moet de omvang van de reserve gelijk zijn aan de omvang van de boekwaarde van de activa die ten laste van deze reserve worden afgeschreven.

Reserve incidenteel nieuw beleid

Doel: Deze reserve is in het leven geroepen om het saldo van de stelpost Incidenteel nieuw beleid beschikbaar te houden, als beleidswensen niet in het huidige dienstjaar tot realisatie komen.

Voeding: De mutatie op deze reserve betreft het saldo van de stelpost incidenteel nieuw beleid. Per jaar wordt het restantbudget bepaald. Dit budget wordt in een volgend dienstjaar weer beschikbaar gesteld voor de bedoelde incidentele beleidswensen.

Maximale omvang: Voor deze reserve is geen maximale omvang bepaald.

Toelichting: Het kan voorkomen dat ingestemd wordt met een beleidswijziging. Tegelijk met het besluit wordt vaak een incidenteel budget beschikbaar gesteld voor het beleid. In geval dat de kosten in een later dienstjaar gemaakt worden, verdwijnt het budget automatisch in het rekeningsaldo. Om dit te voorkomen kan het budget tijdelijk toegevoegd worden aan de reserve incidenteel nieuw beleid. Dit heeft tot gevolg dat over dergelijk incidenteel nieuw beleid niet opnieuw dekking gevonden moet worden in het latere dienstjaar.

Reserve budgetoverheveling (programma 1 t/m 6)

Doel: Het labelen van niet-gebruikte budgetten voor het volgende dienstjaar.

Voeding: Per jaar wordt bepaald of er sprake is van door overmacht niet/niet geheel bestede budgetten. Deze budgetten worden met instemming van de raad toegevoegd aan de reserves budgetoverheveling (per programma).

Onttrekking: middels begrotingswijziging in het volgende jaar worden de budgetten toegewezen aan de begroting in het volgende jaar.

Maximale omvang: Voor deze reserve is geen maximale omvang bepaald.

Toelichting: In het stelsel van baten en lasten worden inkomsten en uitgaven toegerekend aan de jaren waarop ze betrekking hebben. Verplichtingen aangaan in een bepaald dienstjaar, maar door omstandigheden pas in een volgend dienstjaar worden uitgevoerd, mogen niet in het bepaalde dienstjaar verantwoord worden ondanks het feit dat er budgetten voor zijn. Om deze budgetten te behouden dienen ze via budgetoverheveling verwerkt te worden.

Reserve Kwaliteitsverbetering buitengebied

Doel: Deze reserve wordt besteed voor het uitvoeren van een aantal projecten die opgenomen zijn in de Structuurvisie.

Voeding: In 2011 zijn alle bedragen die ontvangen zijn in het kader van de BIO-regeling aan deze reserve toegevoegd. Ook zijn ontvangen bedragen in het kader van Ruimte-voor-ruimte aan deze reserve toegevoegd. Er wordt geen rente aan deze reserve toegevoegd.

Maximale omvang: Voor deze reserve is geen maximale omvang bepaald.

Toelichting: Hoewel niet juridisch afdwingbaar heeft de gemeente in de Structuurvisie een aantal maatregelen opgenomen die de kwaliteit van het buitengebied bevorderen. Dergelijke maatregelen worden bekostigd uit deze reserve. Ook is een aantal bijdragen ontvangen van externe partijen. De betreffende bedragen zijn bedoeld als compensatie voor verloren natuur. Afgesproken is (hoewel juridisch niet afdwingbaar) om de ontvangen bijdragen uit te geven aan het verbeteren van de kwaliteit van het buitengebied.

Reserve Verkoopsom HNG

Doel: Deze reserve is bedoeld om het wegvallen van dividendinkomsten te compenseren. Uit deze reserves wordt jaarlijks € 121.000 besteed ten gunste van de exploitatie.

Voeding: Eenmalige voeding in 1996 door storting van de opbrengst van de verkoopsom Hypotheekfonds Nederlandse Gemeenten (HNG).

Maximale omvang: In 2021 is de reserve volledig besteed en ontstaat een tekort in de begroting van € 121.000.

Toelichting: Bij de verkoop van het Hypotheekfonds Nederlandse Gemeenten in 1996 is de tot op dat moment structurele uitkering van de ledenrekening van € 121.000 komen te vervallen. De door de gemeente ontvangen verkoopsom is in zijn totaliteit in de reserve Verkoopsom HNG gestort. Hieraan kan in principe jaarlijks tot en met 2020 een bedrag ter hoogte van de vervallen uitkering worden onttrokken.

Reserve Startersleningen

Doel: In het verleden heeft de gemeenteraad meerdere keren besloten tot het verstrekken van startersleningen. Per saldo is een bedrag beschikbaar gesteld voor startersleningen van € 1.500.000. De uitvoering gebeurt door het Stimuleringsfonds Volkshuisvesting (SVn).

Doel van deze reserve is het zichtbaar maken van de rekening-courantverhouding met het (SVn).

Voeding: De reserve is in drie termijnen gevuld (2006: € 300.000 ten laste van de algemene reserve, 2011: € 900.000 ten laste de reserve grondexploitatieisico's en 2015: € 300.000 ten laste van complex Beekse Akkers).

Maximale omvang: Voor deze reserve is geen maximale omvang bepaald.

Toelichting: De reserve is in het leven geroepen omdat diverse startersleningen verstrekt worden. Met het Svn is een rekening-courantverhouding ingericht. Zij verstrekken de leningen en gemeente maakt hiervoor geld beschikbaar. Er is sprake van een revolving fund. Dit betekent dat de ontvangen aflossing direct opnieuw geïnvesteerd kan worden door Svn. Met het beschikbaar gestelde bedrag wordt steeds nieuwe leningen verstrekt. Het beschikbaar gestelde bedrag komt dus niet meer terug bij de gemeente.

Reserve Grondexploitatieisico

Doel: De reserve Grondexploitatieisico fungeert als bedrijfsbuffer voor het opvangen van risico's die inherent zijn aan de bouwgrondexploitatie.

Voeding: Bij het realiseren van winst uit de diverse bestemmingsplannen wordt aan de raad voorgesteld om deze winst toegevoegd aan deze reserve. In geval van verwachte verliezen wordt de voorziening voor grondexploitaties aangepast en gemuteerd op de reserve grondexploitatie.

Maximale omvang: Voor deze reserve is een maximum bepaald van 25% van de boekwaarde van de grondexploitaties. Het maximum wordt in 2019 niet overschreden.

Reserve Bovenwijkse voorzieningen

Doel: De reserve bovenwijkse voorzieningen biedt ruimte voor eenmalige dekking van investeringen, die vallen binnen de context van bovenwijkse voorzieningen. In 2011 is de nota (fonds) bovenwijkse voorzieningen gemaakt waarin de spelregels en criteria (paragraaf 3.3 van de nota) zijn opgenomen met betrekking tot de voeding en besteding van deze reserve.

Maximale omvang: Voor deze reserve is geen maximale omvang bepaald.

Reserve Volkshuisvesting

Doel: De reserve volkshuisvesting is ingesteld om diverse knelpunten op te lossen met betrekking tot volkshuisvesting in Laarbeek, onder andere voor het realiseren van inbreidingslocaties.

Voeding: In het verleden werd per verkochte m2 bouwgrond een bedrag toegevoegd aan deze reserve. Sinds 2016 is de BBV gewijzigd waarbij het opnemen van bijdragen aan reserves vanuit de grondexploitatie niet meer is toegestaan.

Maximale omvang: De maximale omvang van € 500.000 wordt in 2019 niet overschreden.

Reserve Reconstructiewet

Doel: Deze reserve wordt besteed aan het uitvoeren van diverse reconstructie- en gebiedsplannen. De projecten vloeien voort uit de bestuursovereenkomst met de provincie, in het kader van de uitvoering van reconstructie- en gebiedsplannen ex artikel 12, tweede lid, van de Reconstructiewet concentratiegebieden. Met verschillende projecten wordt ingespeeld op de actualiteit. In overleg met diverse partners komen projecten tot stand die voor financiering aan de gemeente worden voorgelegd. Het hiervoor beschikbaar gestelde krediet kan flexibel ingezet worden om als cofinanciering te dienen bij het realiseren van diverse plannen met betrekking tot reconstructie.

Voeding: In 2003 is een reserve gevormd van € 100.000. Daar is in 2005 € 500.000 aan toegevoegd.

Maximale omvang: Voor deze reserve is geen maximale omvang bepaald.

Toelichting: Deze gehele reserve is gekoppeld aan het krediet 'uitvoering van reconstructie- en gebiedsplannen'. Na de besteding van dit krediet kan de reserve vervallen.

Reserve Bereikbaarheidsagenda

Doel: deze reserve is bestemd om direct middelen beschikbaar te hebben om uitvoering te kunnen geven aan de Bereikbaarheidsagenda Zuidoost-Brabant.

Voeding: jaarlijks wordt € 70.000 aan deze reserve toegevoegd vanuit de exploitatie welke middelen ingezet kunnen worden ter dekking van het jaarlijks benodigde werkbudget.

Daarnaast zal ter dekking van de uiteindelijke uitvoeringsprojecten m.i.v. 2019 voor een periode van 6 jaar een bedrag van jaarlijks € 500.000 aan deze reserve worden toegevoegd vanuit de Algemene Reserve.

Maximale omvang: voor deze reserve is geen uiteindelijke maximale omvang bepaald.

Toelichting: op 11 oktober 2018 heeft de raad toestemming verleend aan het college voor het aangaan van de samenwerkingsovereenkomst Bereikbaarheidsagenda Zuidoost-Brabant 2017-2020. Het doel van de Bereikbaarheidsagenda is het verbeteren van de bereikbaarheid van de regio Zuidoost-Brabant nu en in de toekomst.

Specifieke doelstelling van de samenwerkingsovereenkomst is het vastleggen van regionale afspraken over samenwerking en financiering voor de uitvoering van de Bereikbaarheidsagenda. Jaarlijks wordt € 70.000 aan deze reserve toegevoegd. Voor het jaarlijks benodigd werkbudget van gemiddeld € 70.000

(gemeentelijke bijdrage in de studie Bundelroutes Zuidoost-Brabant, kosten programmateam Bereikbaarheidsagenda en overige kosten), wordt telkens aan de raad een krediet gevraagd welke wordt gedekt door een onttrekking uit deze reserve.

Daarnaast is deze reserve bedoeld voor projecten die voortkomen uit de studie Bundelroute. Hiermee kan in de tijd gekozen worden voor een gefaseerde aanpak qua uitvoering.

Bij de programmabegroting 2019 is voorgesteld om jaarlijks een bedrag van € 500.000 voor dit doel toe te voegen aan deze reserve vanuit de algemene reserve gedurende 6 jaar, zodat direct middelen beschikbaar zijn als keuzen worden voorgelegd. De totale investeringsbandbreedte voor Laarbeek voor het Bereikbaarheidsakkoord ligt naar verwachting tussen de € 1 miljoen en € 10 miljoen.

Reserve Bomenfonds

Doel: De reserve is bedoeld voor het compenseren van boomschades.

Voeding: Jaarlijks wordt het exploitatie-overschot van bomenonderhoud aan deze reserve toegevoegd. Eventuele exploitatietekorten worden niet aan deze reserve onttrokken.

Maximale omvang: Onder normale omstandigheden is het maximum gesteld op een omvang van € 150.000. Eenmalig is € 200.000 gestort in deze reserve als zijnde schadevergoeding, die ontstaan is door graafwerkzaamheden bij de aanleg van glasvezel. Hierdoor komt deze reserve (tijdelijk) boven het vastgestelde maximum. Aangezien in de begroting is opgenomen dat deze reserve als dekking zal dienen voor de eerste jaarschijven van het bomenvervangingsplan én de overschrijding van het maximum tijdelijk is, wordt niet voorgesteld om deze reserve af te romen. Als de uitvoering in 2020 van start zal gaan, zal deze reserve weer tot onder het maximum dalen

Toelichting: Er ligt een directe relatie tussen de omvang van de gecompenseerde boomschades en de herplant verplichting.

Reserve Kunst- en cultuurfonds

Doel: De doelstelling van deze reserve is het (mede)financieren van beeldende kunstopdrachten en/of vormgeving in de openbare ruimte en het financieel ondersteunen van incidentele activiteiten/projecten of vernieuwende initiatieven in het kader van de culturele infrastructuur.

Voeding: In het verleden werd per verkochte m2 bouwgrond een bedrag toegevoegd aan deze reserve. Sinds 2016 is de BBV gewijzigd waarbij het opnemen van bijdragen aan reserves vanuit de grondexploitatie niet meer is toegestaan.

Maximale omvang: € 500.000. Het maximum wordt in 2019 niet overschreden.

Reserve Recreatie en toerisme

Doel: Deze reserve is ingesteld om eenmalige projecten in het kader van uitvoering van de Nota recreatie en toerisme te kunnen realiseren. Inmiddels is de Nota recreatie en toerisme vervangen door het programma 'Laarbeek, Waterpoort van de Peel'.

Voeding: De reserve is eenmalig gevoed.

Maximale omvang: Voor deze reserve is geen maximale omvang bepaald.

Toelichting: De reserve zal in de loop van de komende jaren, afhankelijk van de uitvoering van projecten zoals ze zijn opgenomen in het programma "Laarbeek, Waterpoort van de Peel", volledig besteed worden.

Reserve Sociale activering

Doel: Deze reserve is in het verleden ontstaan uit de opheffing Stichting Banenpool Gemert. De reserve wordt besteed voor diverse projecten in het kader van armoedebelid.

Maximale omvang: Voor deze reserve is geen maximale omvang bepaald.

Toelichting: Door jaarlijkse rentetoevoeging aan deze reserve in het verleden is een overschot ontstaan van € 40.000. Dit bedrag blijft beschikbaar voor nieuwe initiatieven in het kader van sociale activering of armoedebestrijding.

Reserve Sociaal Domein

Met het vaststellen van de programmarekening 2015 heeft de raad ingestemd met het vormen van een egalisatie reserve Sociaal Domein.

Doel: Deze reserve is bedoeld om resultaten die ontstaan bij de taken in het sociaal domein (WMO, Jeugd en BMS) te egaliseren. In 2015 werd een overschot gerealiseerd terwijl in de toekomst tekorten begroot werden.

Voeding: In 2015 is eenmalig € 1,314 miljoen aan deze reserve toegevoegd.

Maximale omvang: Voor deze reserve is geen maximale omvang bepaald.

Reserve Herstructurering WSW

Doel: Deze reserve heeft een tweeledig doel. Enerzijds is het bedoeld om eventuele toekomstige verliezen van de gemeenschappelijke regeling Senzer op te kunnen vangen. (deelnemende gemeenten hebben de verplichting om naar rato bij te dragen in geval van verlies). Anderzijds kan deze reserve besteed worden aan het financieren van projecten die leiden tot arbeidsdeelnamen van WWB-ers, WSW-ers en Wajongers.

Voeding: Eenmalige voeding door ontvangen aanvullende WSW-subsidie 2012.

Maximale omvang: Voor deze reserve is geen maximale omvang bepaald.

Reserve Dorpsontwikkelingsplannen

Doel: Deze reserve had tot doel om een aantal projecten te financieren die opgenomen zijn in de vastgestelde Idop-plannen. Inmiddels zijn alle Idop-plannen uitgevoerd en kan het resterende deel besteed worden aan allerlei initiatieven om de dorpen mooier te maken.

Maximale omvang: Voor deze reserve is geen maximale omvang bepaald.

Reserve Accommodatiebeleid

Doel: Deze reserve is ingesteld om uitvoering te kunnen geven aan de Nota accommodatiebeleid welzijnsinstellingen (raadsbesluit 31 januari 2008). Bij de besteding van deze reserve draait het om een tegemoetkoming in het oplossen van knelpunten met betrekking tot accommodatievraagstukken. In de nota wordt aan de besteding van deze reserve twee voorwaarden verbonden:

- a) de accommodatie mag niet in eigendom zijn van de gemeente, en
- b) de Maximale bijdrage is 3 maal de jaarsubsidie met een maximum van € 25.000.

Jaarlijks wordt € 15.000 toegevoegd voor incidentele welzijnsdoelen.

Maximale omvang: Voor deze reserve is geen maximale omvang bepaald.

Reserve Organisatieontwikkeling

Doel: de reserve heeft als doel het financieren van diverse ontwikkelingstrajecten. Er kunnen verschillende oorzaken zijn waardoor het nodig is om een ontwikkeltraject in gang te zetten. Denk bijvoorbeeld aan de kosten van studie van medewerkers die een andere taak krijgen. Daarnaast kan ook gedacht worden aan de kosten ter bestrijding van (aanloop) kosten van gemeentelijke samenwerkingsverbanden.

Voeding: zowel in 2001 en 2002 heeft een eenmalige storting in deze reserve plaatsgevonden.

Maximale omvang: voor deze reserve is geen maximale omvang bepaald.

Toelichting: deze reserve is gekoppeld aan het krediet 'Uitvoeringsbudget organisatie ontwikkeling'. Na besteding van dit krediet blijft een restant van deze reserve over van ongeveer € 82.000. Dit bedrag is met name opgebouwd door de toevoeging van rente in de afgelopen jaren tot en met 2016.

Reserve Duurzaamheidsfonds

Met het vaststellen van de programmabegroting 2016 heeft de raad ingestemd met de vorming van de reserve 'Duurzaamheidsfonds'.

Doel: Deze reserve is bestemd om allerlei maatregelen te stimuleren die in het kader van duurzaamheid getroffen worden. Het verduurzamen van Laarbeek is een speerpunt van beleid en daarom is destijds € 1,0 miljoen beschikbaar gesteld via deze reserve.

Voeding: In 2016 is eenmalig € 1,0 miljoen aan deze reserve toegevoegd. Het bedrag werd onttrokken aan de Algemene Reserve.

Maximale omvang: Voor deze reserve is geen maximale omvang bepaald.

Reserve Zonnepanelenproject Brabant-Zuidoost

Op 1 juni 2017 heeft de raad ingestemd met deelname aan het regionale zonnepanelenproject. Om hier serieus vorm aan te geven is een bedrag van € 1,54 miljoen aan deze reserve toegevoegd.

Doel: Deze reserve is bestemd om leningen te verstrekken in het kader van het regionale zonnepanelenproject. Het verduurzamen van Laarbeek is een speerpunt van beleid en de gedachte is dat burgers zonnepanelen willen aanschaffen, als ze ontzorgd worden. De financiering en aanschaf moeten makkelijk te realiseren zijn. Het regionale project zorgt hiervoor, waarbij de financiering in de komende 15 jaar wordt terugverdiend.

Voeding: In 2017 is eenmalig € 1,54 miljoen aan deze reserve toegevoegd. Het bedrag werd onttrokken aan de Algemene Reserve.

Maximale omvang: Voor deze reserve is geen maximale omvang bepaald.

Reserve Duurzaamheidsleningen Laarbeek

Doel: De duurzaamheidslening biedt een impuls voor het energiezuinig maken van de woningvoorraad waarmee een bijdrage wordt geleverd aan de bovenlokale doelstellingen zoals deze onder meer te vinden zijn in het 'Energieakkoord voor duurzame groei'. En de gezamenlijke investeringsagenda 'Naar een duurzaam Nederland'.

Voeding: in 2018 is eenmalig € 350.000 aan deze reserve toegevoegd door verlaging van het beschikbare krediet 'Uitwerking duurzaamheid' cq onttrekking uit de reserve 'Duurzaamheidsfonds'.

Maximale omvang: voor deze reserve is geen maximale omvang bepaald.

Reserve Stimuleringsregeling duurzame warmte nieuwbouw

Doel: de doelstelling van de Stimuleringsregeling is het realiseren van nieuwbouw zonder aardgasaansluiting en met duurzame voorzieningen voor het opwekken en/of distribueren van duurzame warmte. De Stimuleringsregeling biedt hiermee een impuls voor het toepassen van aardgasvrije alternatieven in de nieuwbouw en vergemakkelijkt de transitie naar aardgasvrij bouwen, op het moment dat de verplichting daartoe voor veel nieuwbouwprojecten die in ontwikkeling zijn onverwacht komt.

Voeding: in 2018 is eenmalig € 150.000 aan deze reserve toegevoegd door verlaging van het beschikbare krediet 'Uitwerking visie duurzaamheid' cq onttrekking uit de reserve 'Duurzaamheidsfonds'.

Maximale omvang: voor deze reserve is geen maximale omvang bepaald.

Reserve Flexibele beloning

Doe!: Deze reserve is ingesteld om het personeel flexibel te belonen. Flexibele beloning wordt alleen toegekend als een uitzonderlijke prestatie geleverd is. Met het Georganiseerd Overleg (GO) is overeengekomen dat een dergelijke (extra) beloning kort na de geleverde prestatie wordt uitgekeerd om de relatie tussen prestatie en waardering tot uiting te brengen. Met het GO is afgesproken dat de budgetten die niet uitgekeerd zijn, beschikbaar blijven voor het belonen in de toekomst, hiermee zijn de budgetten dus gelabeld.

Voeding: De reserve wordt jaarlijks gevoed ten laste van de exploitatie met het overschot van het budget voor flexibele beloning.

Maximale omvang: Voor deze reserve is geen maximale omvang bepaald.

Reserve Opleidingen

Doe!: Deze reserve is ingesteld om te voorkomen dat beschikbaar opleidingsbudget dat in enig jaar niet besteed wordt invloed heeft op het resultaat van de Programmarekening. Dit heeft ook te maken met het feit dat de begroting over kalenderjaren gaat en veel opleidingen met schooljaren werken, waardoor de studie op een ander tijdstip betaald moet worden. Met de Ondernemingsraad is overeengekomen als het opleidingsbudget in enig jaar niet volledig besteed wordt, het restant aan deze reserve wordt toegevoegd.

Er is sprake van een planmatige besteding via het opleidingsplan.

Voeding: De reserve wordt jaarlijks gevoed ten laste van de exploitatie met het overschot van het opleidingsbudget.

Maximale omvang: Voor deze reserve is geen maximale omvang bepaald.

Reserve NUP-gelden (e-overheid)

Doe!: De reserve heeft als doel het financieren van projecten die onderdeel uitmaken van het Nationaal Uitvoeringsprogramma E-overheid.

Maximale omvang: Voor deze reserve is geen maximale omvang bepaald.

Toelichting: deze reserve is een activareserve. Na verloop van tijd zal deze vervallen door het realiseren van afschrijvingslasten.

Voorzieningen

Omschrijving voorziening	Saldo 1-1-2019	Vrijgevallen bedragen	Toevoeging	Aanwending	Saldo 31-12-2019
<u>Voorzieningen voor verplichtingen, verliezen en risico's</u>					
Voorziening Wachtgeld/pensioen voorm. B&W	1.131		1.102	172	2.061
Voorziening incidentele personeelslasten	0		39	0	39
Voorziening risico Attero 2015-2017	135		0	0	135
	1.266	0	1.141	172	2.235
<u>Onderhoudsegalisatievoorzieningen</u>					
Voorziening Onderhoud wegen	1.054		1.061	612	1.503
Voorziening onderhoud gebouwen	29		576	299	306
	1.083	0	1.637	911	1.809
<u>Voorzieningen inzake van derden verkregen middelen met specifiek bestedingsdoel</u>					
Voorziening Egalisatie rioolheffing	3.600		52	45	3.607
	3.600	0	52	45	3.607
Totaal generaal voorzieningen	5.949	0	2.830	1.128	7.651

Toelichting voorzieningen

Voorzieningen voor verplichtingen, verliezen en risico's

Voorziening Wachtgeld/Pensioenverplichtingen voormalige wethouders

Doel: Deze voorziening is ingesteld om aan de toekomstige wachtgeld- en pensioenverplichtingen van voormalig wethouders te kunnen voldoen. Naast deze toekomstige verplichtingen wordt via deze voorziening ook lopende pensioenen verplichtingen betaald.

Voeding: De voorziening wordt jaarlijks gevoed ten laste van de exploitatie. De noodzakelijke omvang van deze voorziening wordt elk jaar herrekend door een accountant. Ook wordt jaarlijks rente aan deze voorziening toegevoegd.

Maximale omvang: De omvang is gerelateerd aan de bestaande verplichtingen.

Voorziening incidentele personeelslasten

Doel: Deze voorziening is ingesteld om mogelijke lasten, als gevolg van verplichtingen, voortvloeiend uit de Wet Verbetering Poortwachter op te kunnen vangen.

Voeding: Eenmalig is een bedrag van € 39.000 onttrokken uit de Algemene reserve. Hier zijn de personele lasten van desbetreffende medewerker tot en met het einde van het derde ziektejaar afgedekt. Uitgangspunt daarbij is dat het redelijkerwijs wordt geacht dat daarna de medewerker een nieuw baan zal hebben gevonden. Hierdoor wordt geacht dat geen aanspraak zal worden gemaakt op de periode van WW-recht gedurende maximaal 28 maanden (maximale last € 98.000).

Voorziening risico Attero 2015-2017

Het Nederlandse Arbitrage Instituut (NAI) heeft in de arbitrageprocedure op 25 augustus 2019 bepaald dat de Brabantse gewesten Attero moeten compenseren voor de minderlevering van brandbaar restafval voor de periode 2016-januari 2017. De gewesten en gemeenten, verenigd in de Vereniging van Contractanten Afvalsturing Brabant (VvC) zijn hierbij veroordeeld tot betaling van een naheffing aan Attero vanwege de minderlevering van huishoudelijk afval in het jaar 2015, 2016 en januari 2017. Vervolgens is eind 2019 door het VvC een procedure gestart om het vonnis door de rechter te laten vernietigen. Deze procedure loopt nog steeds. Onze regio wordt in de VvC vertegenwoordigd door het MRE. Op basis van de huidige stand van zaken is ervoor gekozen om hiervoor op basis van het aantal inwoners in het MRE een voorziening te treffen voor een bedrag van € 135.000. Indien niet inwoneraantal maar werkelijke minderlevering als verdeelsleutel wordt bepaald, zal dit voor Laarbeek mogelijk ongunstiger uitvallen.

Onderhoudsvoorzieningen

Voorziening Onderhoud wegen

Doel: Voor het onderhoud van de wegen is een beleidsplan verhardingenbeheer opgesteld. Dit plan is de basis voor de planning van het wegenonderhoud. Deze voorziening is ter egalisatie ingesteld om grote schommelingen binnen de exploitatie te voorkomen.

Voeding: Overschotten in de exploitatie op het taakveld wegen in enig jaar worden aan deze voorziening toegevoegd, tekorten worden hieraan onttrokken.

Maximale omvang: De omvang is gerelateerd aan de berekende uitgaven voor onderhoud.

Voorziening Onderhoud gemeentelijke gebouwen

Doel: Voor het onderhoud van de gemeentelijke gebouwen is een meerjarig onderhoud plan opgesteld voor een periode van 10 jaar. Dit plan is de basis voor de planning van het onderhoud aan gemeentelijke gebouwen. Deze voorziening is ter egalisatie ingesteld om grote schommelingen binnen de exploitatie te voorkomen.

Voeding: De voeding geschiedt door een jaarlijkse storting in de voorziening ten laste van de taakvelden in de exploitatie waar de diverse gemeentelijke gebouwen onder zijn verantwoord.

Maximale omvang: De omvang is gerelateerd aan de berekende uitgaven voor onderhoud.

Voorzieningen inzake van derden verkregen middelen met specifiek bestedingsdoel

Voorziening Egalisatie rioolheffing

De middelen opgelegde rioolheffing van derden verkregen middelen (beklemden middelen) mogen niet voor andere doeleinden dan voor het gemeentelijk rioolstelsel (inclusief grond- en hemelwatervoorzieningen) worden aangewend ofwel hebben een relatie met de verbrede watertaken.

Doel: Voor het onderhoud en de vervanging van de riolering is een onderhouds- en vervangingsplan opgesteld (Raadsbesluit 12 december 2012). Deze voorziening is ter egalisatie ingesteld om grote schommelingen binnen de exploitatie te voorkomen.

Voeding: Overschotten op het taakveld riolering in enig jaar worden aan deze voorziening toegevoegd, tekorten worden hier aan onttrokken. Daarnaast wordt jaarlijks rente aan deze voorziening toegevoegd.

Maximale omvang: De omvang is afhankelijk van de geplande werkzaamheden conform het onderhouds- en vervangingsplan vGRP+.

Vaste schulden met een looptijd langer dan een jaar

In onderstaand overzicht wordt het verloop weergegeven van de vaste schulden over het verslagjaar:

Omschrijving	Saldo 1-1-2019	Vermeer- deringen	Aflossingen	Saldo 31-12-2019	Rentelast 2019
Binnenlandse banken en overige financiële instellingen	28.920	5.000	3.953	29.967	481
Overige binnenlandse sectoren	0	0	0	0	0
Waarborgsommen	65	0	4	61	0
Totaal vaste schulden	28.985	5.000	3.957	30.028	481

Vlottende passiva

Kortlopende schulden

De in de balans opgenomen kortlopende schulden kunnen als volgt gespecificeerd worden:

Omschrijving	Saldo 31-12-2018	Saldo 31-12-2019
Crediteuren	2.858	4.013
Kasgeldleningen	6.000	5.000
Banksaldi	563	0
Totaal kortlopende schulden	9.422	9.013

Overlopende passiva

De specificatie van de post overlopende passiva is als volgt:

Omschrijving	Saldo 31-12-2018	Saldo 31-12-2019
Vooruitontvangen bedragen	116	116
Nog te betalen bedragen	2.336	1.902
Kruisposten	0	0
Totaal overlopende passiva	2.452	2.018

Een verdere specificatie en het verloop van de vooruitontvangen bedragen in het verslagjaar wordt in onderstaand overzicht weergegeven.

	Saldo 31-12-2018	Ontvangen bedragen	Vrijgevallen/ terugbetaalde bedragen	Saldo 31-12-2019
<u>Vooruitontvangen bedragen van het Rijk</u>				
Ministerie van Infrastructuur en Milieu: Verkeerslawaaï BSV 0348-487452 Subs.vorb.kstn	69			69
Ministerie VROM: RGHS	4			4
subtotaal	73	0	0	73

Vooruitontvangen bedragen van overige Nederlandse overheidslichamen

SRE: budget stedelijke vernieuwing	15			15
------------------------------------	----	--	--	----

MRE: terugstorting woonwensenonderzoek 2019	0	11		11
subtotaal	15	11	0	26

Overige vooruitontvangen bedragen

BIO-bijdrage	18			18
subtotaal	18	0	0	18
Totaal vooruitontvangen	105	11	0	116

Niet uit de balans blijvende verplichtingen

Verstreken van garanties

In de financiële verordening gemeente Laarbeek 2014 staat in artikel 9 (financieringsfunctie), lid 4 dat het verstrekken van leningen en garanties uitsluitend wordt gedaan uit hoofde van de publieke taak. Bij het uitzetten van middelen, het verstrekken van garanties en het aangaan van financiële participaties bedingt het college, indien mogelijk, zekerheden.

Het college motiveert in zijn besluit het openbaar belang van dergelijke uitzettingen van middelen, verstrekkingen van garanties en financiële participaties.

Het niet in de balans opgenomen bedrag voor verstrekte garanties bestaat uit de volgende garantiestellingen:

Verstrekt aan	Aard	Restant-schuld bij overname	Restant risicobedrag 1-1-2019	Restant risicobedrag 31-12-2019	Betalingen gedurende 2019
Stichting Zorgboog	garantstelling		237	0	0
Stichting Woonpartners	garantstelling	10.500	5.250	5.250	0
WoCom	garantstelling	98.394	42.876	41.458	0
Totaal garantstellingen			48.363	46.708	0

Langlopende contracten

Binnen de gemeente zijn diverse langlopende contracten afgesloten. Contracten worden vastgelegd in het zaaksysteem E-Suite. Middels signalering worden contractbeheerders op de hoogte gebracht van de einddatum van contracten. Risico's van het niet tijdig beëindigen van contracten en overeenkomsten worden hierdoor beperkt.

Dienst/product	Jaarbedrag (excl. BTW)	Einddatum contract
Diverse software applicaties	83.500	Doorlopend
Netwerkbeheer (gas en elektra)	PxQ	Onbepaalde tijd
Leverancier gas en elektriciteit	PxQ	1-1-2022
Leerlingenvervoer	87.000	31-8-2020
Afvalverwerking	PxQ	31-12-2020

Hardware	100.000	1-6-2023
Software	12.000	30-9-2021
Accountantsdiensten	33.500	30-9-2021
Postdiensten	20.000	1-6-2020
Totaal langlopende contracten	336.000	

Baten en Lasten

Grondslagen voor resultaatbepaling

Wettelijke voorschriften

De gehanteerde waarderingsgrondslagen zijn in overeenstemming met het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV). Spelregels over waardering en afschrijvingsbeleid zijn vastgelegd in de 'Financiële verordening gemeente Laarbeek 2014' (in werking tot en met 30 juni 2019) en in de 'Financiële verordening Gemeente Laarbeek 2019' (van kracht per 1 juli 2019).

Baten en Lasten

De baten en lasten worden toegerekend aan het jaar waarop zij betrekking hebben. Baten en winsten worden slechts genomen voor zover zij op balansdatum zijn gerealiseerd. Verliezen en risico's die hun oorsprong vinden voor het einde van het begrotingsjaar, worden in acht genomen indien zij voor het opmaken van de jaarrekening bekend zijn geworden.

Dividendopbrengsten van deelnemingen worden als baten genomen op het moment waarop het dividend betaalbaar gesteld wordt.

De uitkering gemeentefonds is gebaseerd op de meest recente circulaire van het ministerie van BZK. Voor zover maatstaven nog niet definitief vastgesteld zijn, hanteren wij onze eigen raming. Voor wat betreft het accres gaan wij uit van de laatst verwerkte stand zoals die in de septembercirculaire is opgenomen.

Met betrekking tot de eigen bijdragen die het CAK int en aan de gemeenten afdraagt geldt op basis van de Kadernota rechtmatigheid 2015 van de commissie BBV het volgende. Gemeenten kunnen op basis van de overzichten van het CAK wel de aantallen personen, soort en omvang van de zorgverlening beoordelen met de eigen WMO-administratie. Probleempunt is dat door het ontbreken van inkomensgegevens op deze overzichten de informatie over de eigen bijdrage ontoereikend is om als gemeente de juistheid op persoonsniveau en volledigheid van de eigen bijdragen als geheel te kunnen vaststellen. Door de systematiek te kiezen van het vaststellen van de eigen bijdragen door het CAK, heeft de wetgever in feite bepaald, dat de verantwoordelijkheid voor de juistheid en volledigheid van de eigen bijdragen geen gemeentelijke verantwoordelijkheid is. Dat betekent dat door de gemeenten geen zekerheden over omvang en hoogte van de eigen bijdragen kunnen worden verkregen als gevolg van het niet kunnen vaststellen van de juistheid op persoonsniveau, zoals hiervoor is toegelicht. In de programmarekening worden alleen de werkelijk ontvangen bedragen verantwoord.

Personeelslasten worden in principe toegerekend aan het boekjaar waarop ze betrekking hebben. Als gevolg van het formele verbod op het opnemen van voorzieningen c.q. schulden uit hoofde van jaarlijks terugkerende arbeidskostengerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume, worden sommige personele lasten echter toegerekend aan de periode waarin uitbetaling plaatsvindt; daarbij moet worden gedacht aan componenten zoals ziektekostenpremie ten behoeve van gepensioneerden en overlopende vakantiegeld- en verlofaanspraken.

Voor arbeidskostengerelateerde verplichtingen van een jaarlijks vergelijkbaar volume wordt geen voorziening getroffen of op andere wijze een verplichting opgenomen. De referentieperiode is dezelfde als die van de meerjarenraming, te weten vier jaar. Indien er sprake is van (eenmalige) schokeffecten (reorganisaties) dient wel een verplichting gevormd te worden.

Overzicht baten en lasten

bedragen x € 1.000

		Primitieve begroting			Begroting na wijziging			Realisatie		
		Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo
Programma										
1	Burger en bestuur	4.627	5.697	-1.070	4.231	5.853	-1.623	4.087	6.256	-2.169
2	Veiligheid	54	1.686	-1.633	73	1.643	-1.570	76	1.658	-1.583
3	Woon- en leefklimaat	968	6.636	-5.668	968	7.232	-6.264	1.204	7.615	-6.411
4	Economie en werkgelegenheid	3.884	8.999	-5.114	10.265	15.522	-5.257	9.920	14.783	-4.862
5	Gezondheid, welzijn, zorg en onderwijs	733	15.484	-14.751	1.516	16.423	-14.908	1.134	15.769	-14.635
6	Financiën en bedrijfsvoering	146	1.168	-1.022	180	-203	383	283	454	-171
Totaal programma's		10.413	39.669	-29.257	17.233	46.471	-29.238	16.704	46.535	-29.831
Algemene dekkingsmiddelen										
	Treasury	52	3	49	59	3	56	59		59
	OZB woningen	2.637		2.637	2.608		2.608	2.601		2.601
	OZB niet-woningen	1.606		1.606	1.657		1.657	1.675		1.675
	Belastingen Overig	17		17	17		17	13		13
	Algemene uitkering en overige uitkeringen Gemeentefonds	28.110		28.110	28.965		28.965	29.250		29.250
Totaal algemene dekkingsmiddelen		32.422	3	32.419	33.306	3	33.303	33.598		33.598
Ondersteuning organisatie		409	6.903	-6.494	300	6.750	-6.450	453	6.702	-6.249
Gerealiseerd resultaat van Baten en Lasten		43.243	46.576	-3.332	50.839	53.224	-2.385	50.755	53.237	-2.482
Toevoeging/onttrekking aan reserves										
1	Burger en bestuur	491		491	491	15	476	491	15	476
2	Veiligheid					35	-35		45	-45
3	Woon- en leefklimaat	249	75	174	1.336	254	1.082	1.678	604	1.074

4	Economie en werkgelegenheid	170		170	255	914	-659	102	1.035	-933
5	Gezondheid, welzijn, zorg en onderwijs	543	24	520	559	663	-104	525	277	248
6	Financiën en bedrijfsvoering	1.728	500	1.228	2.726	1.863	863	3.196	2.374	822
Totaal mutaties reserves		3.182	599	2.584	5.367	3.743	1.623	5.992	4.350	1.642
Gerealiseerd resultaat		46.425	47.174	-749	56.205	56.967	-762	56.748	57.587	-840

Overzicht aanwending bedrag onvoorzien

Artikel 25 en 28 van BBV schrijft voor dat inzicht wordt gegeven in het gebruik van het geraamde bedrag voor onvoorzien'. In de primitieve begroting is op de algemene dekkingsmiddelen een gemeentebreed bedrag ter grootte van € 60.000 opgenomen voor onvoorzien. Dit bedrag is als volgt ingezet:

Nr. Begrotingswijziging	Bedrag begroot onvoorzien
Primitief	60.000
5 1e Financiële bijstelling 2019	-63.759
14 1e Tussentijdse rapportage 2019 en Kadernota 2020	27.797
19 2e Tussentijdse rapportage 2019	-24.038
	€ -

Overzicht incidentele baten en lasten per programma

De jaarrekening 2019 laat een negatief resultaat zien van € 839.700,-. Dit resultaat is het saldo na bestemming die beïnvloed wordt door toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves. Over deze toevoegingen en onttrekkingen heeft de raad al eerder besloten, zowel bij de vaststelling van de begroting als bij afzonderlijke raadsbesluiten.

Onderstaande tabel geeft inzicht in de ontwikkeling van de verschillende saldi na de 2e tussentijdse rapportage 2019.

Omschrijving	Voor-/nadeel	Incidenteel
Programma 1		
Actualisering pensioenvoorziening wethouders	Nadeel	-€ 512.000
Bestuurlijke samenwerking	Voordeel	€ 25.000
Rekenkamercommissie	Voordeel	€ 43.000
Overige kosten	Voordeel	€ 12.000
Secretarieleges	Voordeel	€ 69.000
Riolering	Nadeel	-€ 89.000
Opbrengst afvalstoffenheffing	Nadeel	-€ 104.000
Programma 2		
Op programma 2 zitten geen incidentele baten en lasten.		
Programma 3		
Verzoeken inwoners	Voordeel	€ 23.000
Leges onderhoud verharde wegen	Voordeel	€ 35.000
Kapitaallasten krediet bomentoezicht aanl glasvezel	Nadeel	-€ 32.000
Incidenteel onderhoud wegen	Voordeel	€ 17.000
Kapitaallasten taakveld 2.1 Verkeer, wegen en water	Voordeel	€ 30.000
Subsidies molens	Voordeel	€ 19.000
Kapitaallasten krediet actualisatie erfgoedbeleid	Voordeel	€ 39.000

Extra maaiwerk bermen en sloten	Nadeel	-€ 23.000
Bomenbeheer	Nadeel	-€ 65.000
Kapitaallasten krediet natuur en landschapsprojecten	Nadeel	-€ 343.000
Kapitaallasten krediet speelruimteplan 2019	Voordeel	€ 35.000
Kapitaallasten krediet visie duurzaamheid	Nadeel	-€ 21.000
Kapitaallasten krediet visie buitengebied	Nadeel	-€ 37.000
Kapitaallasten krediet uitv. rec. landschapsinvesteringsplan	Nadeel	-€ 22.000
Bijdrage landschapsinvesteringsregeling	Voordeel	€ 355.000
Minder leges bouwvergunningen	Nadeel	-€ 189.000

Programma 4

Werkbudget Economische agenda Laarbeek	Voordeel	€ 15.000
Re-integratie	Voordeel	€ 157.000
Grondexploitatie	Voordeel	€ 223.000

Programma 5

Verkoop schoolwoningen	Nadeel	-€ 285.000
Kapitaallasten	Voordeel	€ 67.000
Leerlingenvervoer	Voordeel	€ 30.000
Inzet sportcoach bij verenigingen	Voordeel	€ 16.000
Minder huuropbrengsten sportaccommodatie	Nadeel	-€ 15.000
Statushouders	Voordeel	€ 40.000
Dotatie voorziening onderhoud brede scholen	Nadeel	-€ 26.000
Voorschoolse voorzieningen peuters	Voordeel	€ 99.000
WMO	Voordeel	€ 44.000
Minder kapitaallasten taakveld 6.1 Samenkracht en burgerpart.	Voordeel	€ 45.000
Clientondersteuning WMO	Nadeel	-€ 24.000
Eerstelijnsloket	Nadeel	-€ 82.000
Materiele voorzieningen voor gehandicapten	Nadeel	-€ 104.000

Jeugdzorg	Voordeel	€ 334.000
Programma 6		
Ondersteuning organisatie	Voordeel	€ 201.000
Algemene uitkering	Voordeel	€ 285.000
Dotatie voorziening onderhoud gebouwen	Nadeel	-€ 335.000
Mutatie dubieuze debiteuren	Nadeel	-€ 15.000
Omzetbelasting	Voordeel	€ 28.000
Stelpost vervangingsinvesteringen	Voordeel	€ 30.000
Kapitaallasten	Nadeel	-€ 388.000
Vennootschapsbelasting	Voordeel	€ 120.000
Totaal		-€ 275.000

In de programmaverantwoording van deze jaarstukken zijn per programma en onderliggende taakvelden de financiële afwijkingen ten opzichte van de gewijzigde begroting uitgebreid toegelicht.

Overzicht structurele toevoegingen en onttrekkingen reserves

Volgens BBV-artikel 28, lid d moet in de toelichting op de baten en lasten een overzicht van de structurele toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves worden opgenomen.

Structurele toevoegingen en onttrekkingen aan reserves en voorzieningen	Primitieve begroting 2019			Begroting 2019 na wijziging			Realisatie 2019		
	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo
Reserve accommodatiebeleid	0	0	0	0	0	0	15.000	0	15.000
Reserve verkoopsom HNG	0	121.284	-121.284	0	121.284	-121.284	0	121.284	-121.284
subtotaal reserves	0	121.284	-121.284	0	121.284	-121.284	15.000	121.284	-106.284
Afschrijvingsreserves									
Nieuwbouw gemeentehuis	0	224.370	-224.370	0	224.370	-224.370	0	217.945	-217.945
Nieuwbouw gemeentewerf	0	25.122	-25.122	0	25.122	-25.122	0	25.122	-25.122
Aanpassingen gemeentehuis	0	0	0	0	0	0	0	6.425	-6.425
Voorzieningencluster Beek	0	72.377	-72.377	0	72.377	-72.377	0	72.638	-72.638
Herinrichting Oranjeplein	0	16.463	-16.463	0	16.463	-16.463		0	0
Nieuwbouw Commanderie College	0	92.405	-92.405	0	92.405	-92.405	0	92.405	-92.405
Riolering Bosscheweg BD	0	1.167	-1.167	0	1.167	-1.167	0	1.167	-1.167
Nieuwbouw De Raagten (Donk)	0	53.348	-53.348	0	53.348	-53.348	0	53.348	-53.348
VZ cluster Lieshout	0	67.827	-67.827	0	67.827	-67.827	0	0	0
Dorpshuis Lieshout	0	0	0	0	0	0	0	33.389	-33.389
BS Fontein	0	0	0	0	0	0	0	34.616	-34.616
BS de Heindert/Driehoek;VZ cluster AR	0	106.730	-106.730	0	106.730	-106.730	0	106.730	-106.730
Verbouwing Buurthuis Mariahout	0	2.453	-2.453	0	2.453	-2.453	0	2.454	-2.454
Uitbreiding Commanderie College schoolwoningen	0	63.250	-63.250	0	63.250	-63.250	0	54.873	-54.873
Aanpassing MFC De Dreef	0	40.650	-40.650	0	40.650	-40.650	0	40.650	-40.650
Nieuwbouw Sporthal Dn Ekker	0	46.806	-46.806	0	46.806	-46.806	0	55.984	-55.984
Aanpassing/uitbr Ontmoetingscentrum BD	0	13.250	-13.250	0	13.250	-13.250	0	13.250	-13.250
subtotaal afschrijvingsreserves	0	826.218	-826.218	0	826.218	-826.218	0	810.996	-810.996
Totaal	0	947.502	-947.502	0	947.502	-947.502	15.000	932.280	-917.280

Analyse begrotingsafwijkingen en begrotingsrechtmatigheid

bedragen x € 1.000

		Begroting na wijziging			Realisatie			Afwijking		
		Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo
Programma										
1	Burger en bestuur	4.231	5.853	-1.623	4.087	6.256	-2.169	-143	-403	546
2	Veiligheid	73	1.643	-1.570	76	1.658	-1.583	3	-15	12
3	Woon- en leefklimaat	968	7.232	-6.264	1.204	7.615	-6.411	236	-383	147
4	Economie en werkgelegenheid	10.265	15.522	-5.257	9.920	14.783	-4.862	-345	740	-394
5	Gezondheid, welzijn, zorg en onderwijs	1.516	16.423	-14.908	1.134	15.769	-14.635	-382	654	-273
6	Financiën en bedrijfsvoering	180	-203	383	283	454	-171	103	-657	554
Totaal programma's		17.233	46.471	-29.238	16.704	46.535	-29.831	-529	-64	593
Algemene dekkingsmiddelen										
	Treasury	59		56	59		59			-3
	OZB woningen	2.608		2.608	2.601		2.601	-7		7
	OZB niet-woningen	1.657		1.657	1.675		1.675	18		-18
	Belastingen Overig	17		17	13		13	-4		4
	Algemene uitkering en overige uitkeringen Gemeentefonds	28.965		28.965	29.250		29.250	285		-285
Totaal algemene dekkingsmiddelen		33.306		33.303	33.598		33.598	293		-295
	Ondersteuning organisatie	300	6.750	-6.450	453	6.702	-6.249	153	48	-201
	Onvoorzien		31	-31					31	-31
Gerealiseerd resultaat van Baten en Lasten		50.839	53.224	-2.385	50.755	53.237	-2.482	-83	-13	97
Toevoeging/onttrekking aan reserves										
1	Burger en bestuur	491	15	476	491	15	476			
2	Veiligheid		35	-35		45	-45		-10	10

3	Woon- en leefklimaat	1.336	254	1.082	1.678	604	1.074	342	-350	8
4	Economie en werkgelegenheid	255	914	-659	102	1.035	-933	-153	-121	275
5	Gezondheid, welzijn, zorg en onderwijs	559	663	-104	525	277	248	-34	386	-352
6	Financiën en bedrijfsvoering	2.726	1.863	863	3.196	2.374	822	471	-511	41
Totaal mutaties reserves		5.367	3.743	1.623	5.992	4.350	1.642	626	-607	-19
Gerealiseerd resultaat		56.205	56.967	-762	56.748	57.587	-840	542	-620	78

Analyse begrotingsafwijkingen

Hiervoor is reeds per programma en voor algemene dekkingsmiddelen ingegaan op de verschillen tussen de realisatie en de begrotingscijfers na wijziging.

Analyse begrotingsrechtmatigheid

Op grond van BBV-artikel 28, lid a, moet in de toelichting op de programmarekening een analyse van de afwijkingen tussen de begroting na wijziging en programmarekening worden gemaakt. Op grond van artikel 189, lid 3 Gemeentewet (GW) zijn alle begrotingsoverschrijdingen op de lasten en daarmee overeenstemmende balansmutaties) onrechtmatig. Bij de afweging van deze onrechtmatige relevantie van deze lasten is het criterium "passend binnen het door de raad uitgezette beleid" van belang. In geval van strijd met een wettelijke bepaling of met een door de raad genomen beslissing, is duidelijk dat e.e.a. niet "passend" is. Maar voor vele andere situaties is dit minder duidelijk. Daarom is het noodzakelijk dat de gemeenteraad nader omschrijft op welke wijze dan wel onder welke omstandigheden overschrijdingen op grond van begrote lasten als "passend binnen het door de raad uitgezette beleid" kunnen worden beschouwd. Naar ons oordeel passen de hiervoor geanalyseerde overschrijdingen binnen het door de raad uitgezette beleid. De overschrijdingen van de lasten op de programma's passen dan ook binnen het goedgekeurde beleid.

Wet Normering Topinkomens (WNT)

De WNT is van toepassing op gemeente Laarbeek. Het voor gemeente Laarbeek toepasselijke bezoldigingsmaximum is in 2019 € 201.000,- (het algemeen bezoldigingsmaximum).

1. Bezoldiging topfunctionarissen

1a. Leidinggevende topfunctionarissen met dienstbetrekking en leidinggevende topfunctionarissen zonder dienstbetrekking vanaf de 13e maand van de functievervulling alsmede degenen die op grond van hun voormalige functie nog 4 jaar als topfunctionaris worden aangemerkt.

Gegevens 2019	MLM van Heijnsbergen	MJM Meertens
Functiegegevens	Griffier	Gemeentesecretaris
Aanvang en einde functievervulling in 2019	01-01/31-12	01-01/31-08
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1,0	1,0
Dienstbetrekking ?	ja	ja
Bezoldiging		
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	€ 79.080,48	€ 64.284,68
Beloningen betaalbaar op termijn (minus wn-premie pensioen ABP)	€ 13.215,00	€ 12.158,48
Subtotaal	€ 92.295,48	€ 76.443,16
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	€ 194.000,00	€ 129.156,16
-/- Onverschuldigd betaald bedrag	n.v.t.	n.v.t.
Totaal bezoldiging 2019	€ 92.295,48	€ 76.443,16
Reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	n.v.t.	n.v.t.
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	n.v.t.	n.v.t.

Gegevens 2018	MLM van Heijnsbergen	MJM Meertens
Functiegegevens	Griffier	Gemeentesecretaris
Aanvang en einde functievervulling in 2018	01-01/31-12	01-01/31-12
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1,0	1,0
Dienstbetrekking ?	ja	ja
Bezoldiging		
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	€ 77.619,12	€ 102.401,74
Beloningen betaalbaar op termijn (minus wn-premie pensioen ABP)	€ 12.892,08	€ 16.850,52
subtotaal	€ 90.511,20	€ 119.252,26
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	€ 189.000,00	€ 189.000,00
-/- Onverschuldigd betaald bedrag	n.v.t.	n.v.t.
Totaal bezoldiging 2018	€ 90.511,20	€ 119.252,26
Reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	n.v.t.	n.v.t.
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	n.v.t.	n.v.t.

1b. Leidinggevende topfunctionarissen zonder dienstbetrekking in de periode kalendermaand 1 t/m 12

Gegevens 2019	ACJM de Kroon
Functiegegevens	gemeentesecretaris
Kalenderjaar	2019
Periode functievervulling in het kalenderjaar (aanvang – einde)	02/09-31/12
Aantal kalendermaanden functievervulling in het kalenderjaar	4
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	

Maximum uurtarief in het kalenderjaar	€ 187,00
Maxima op basis van de normbedragen per maand	€ 103.600,00
Individueel toepasselijke maximum gehele periode kalendermaand 1 t/m 12	€ 76.296,00
Bezoldiging (alle bedragen exclusief btw)	
Werkelijk uurtarief lager dan het maximum uurtarief?	Ja
Bezoldiging in de betreffende periode	€ 41.084,36
Bezoldiging gehele periode kalendermaand 1 t/m 12	€ 41.084,36
Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag	N.v.t.
Reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	N.v.t.
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	N.v.t.

Gebeurtenissen na balansdatum

De uitbraak van COVID-19 eind februari 2020 heeft een enorme impact op ons allemaal. Het COVID-19 (Corona) virus heeft geen financiële gevolgen voor de jaarrekening 2019. Hoe groot de financiële impact zal zijn is nu onmogelijk te bepalen.

Voor de aanpak van COVID-19 kijken wij wat we, aanvullend op de landelijk maatregelen van het Rijk, kunnen doen. Dit raakt veel beleidsterreinen van onze organisatie. We streven naar een zo adequaat mogelijke uitvoering van de landelijke en lokale maatregelen en naar zoveel mogelijk continuïteit van de reguliere werkzaamheden en van noodzakelijke (digitale) besluitvorming en hebben daarvoor de nodige interne maatregelen genomen.

In de paragraaf weerstandsvermogen is melding gemaakt van het risico. In de tussentijdse rapportage 2020 en de begroting 2021 wordt hierover een meer actueel beeld gegeven.

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2019 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 27 januari 2020						
OCW	D8	Onderwijsachterstandenbeleid 2019-2022 (OAB) Gemeenten	Besteding (jaar T) aan voorzieningen voor voorschoolse educatie die voldoen aan de wettelijke kwaliteitseisen (conform artikel 166, eerste lid WPO)	Besteding (jaar T) aan overige activiteiten (naast VVE) voor leerlingen met een grote achterstand in de Nederlandse taal (conform artikel 165 WPO)	Besteding (jaar T) aan afspraken over voor- en vroegschoolse educatie met bevoegde gezagsorganen van scholen, houders van kindcentra en peuterspeelzalen (conform artikel 167 WPO)	
			Aard controle R Indicatornummer: D8 / 01	Aard controle R Indicatornummer: D8 / 02	Aard controle R Indicatornummer: D8 / 03	
			€ 214.337	€ 0	€ 0	
			Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	Aan andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (lasten) uit de specifieke uitkering onderwijsachterstandenbeleid	Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	Aan andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (baten) uit de specifieke uitkering onderwijsachterstandenbeleid
			Bedrag	Bedrag		
		Aard controle n.v.t. Indicatornummer: D8 / 04	Aard controle R Indicatornummer: D8 / 05	Aard controle n.v.t. Indicatornummer: D8 / 06	Aard controle R Indicatornummer: D8 / 07	
		1 061659 Gemeente Laarbeek	€ 0	061659 Gemeente Laarbeek	€ 0	

SZW	G2	Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 Participatiewet_gemeentedeel 2019 Alle gemeenten verantwoord hier het gemeentedeel over (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr.	Besteding (jaar T) algemene bijstand	Baten (jaar T) algemene bijstand (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) IOAW	Baten (jaar T) IOAW (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) IOAZ	Baten (jaar T) IOAZ (exclusief Rijk)
			Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente
			I.1 Participatiewet (PW)	I.1 Participatiewet (PW)	I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW)	I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW)	I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ)	I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ)
			Aard controle R	Aard controle R	Aard controle R	Aard controle R	Aard controle R	Aard controle R
			Indicatornummer: G2 / 01	Indicatornummer: G2 / 02	Indicatornummer: G2 / 03	Indicatornummer: G2 / 04	Indicatornummer: G2 / 05	Indicatornummer: G2 / 06
			€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
			Besteding (jaar T) Bbz 2004 levensonderhoud beginnende zelfstandigen	Baten (jaar T) Bbz 2004 levensonderhoud beginnende zelfstandigen	Baten (jaar T) WWIK (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet	Baten (jaar T) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet (excl. Rijk)	Volledig zelfstandige uitvoering Ja/Nee
			Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente	
			I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud beginnende zelfstandigen) (Bbz 2004)	I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud beginnende zelfstandigen) (Bbz 2004)	I.6 Wet werk en inkomen kunstenaars (WWIK)	I.7 Participatiewet (PW)	I.7 Participatiewet (PW)	
			Aard controle R	Aard controle R	Aard controle R	Aard controle R	Aard controle R	Aard controle n.v.t.
			Indicatornummer: G2 / 07	Indicatornummer: G2 / 08	Indicatornummer: G2 / 09	Indicatornummer: G2 / 10	Indicatornummer: G2 / 11	Indicatornummer: G2 / 12
			€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	Nee

SZW	G2A	Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 Participatiewet_totaal 2018 Gemeenten die uitvoering in (jaar T-1) geheel of gedeeltelijk hebben uitbesteed aan een Openbaar lichaam o.g.v. Wgr verantwoord hier het totaal (jaar T-1). (Dus: deel Openbaar lichaam uit SiSa (jaar T-1) regeling G2B + deel gemeente uit (jaar T-1) regeling G2A)	Hieronder per regel één gemeente(code) uit (jaar T-1) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	Besteding (jaar T-1) algemene bijstand inclusief geldstroom naar openbaar lichaam I.1 Participatiewet (PW)	Baten (jaar T-1) algemene bijstand (exclusief Rijk) inclusief geldstroom naar openbaar lichaam I.1 Participatiewet (PW)	Besteding (jaar T-1) IOAW inclusief geldstroom naar openbaar lichaam I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW)	Baten (jaar T-1) IOAW (exclusief Rijk) inclusief geldstroom naar openbaar lichaam I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW)	Besteding (jaar T-1) IOAZ inclusief geldstroom naar openbaar lichaam I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ)
			<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicatornummer: G2A / 01</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicatornummer: G2A / 02</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicatornummer: G2A / 03</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicatornummer: G2A / 04</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicatornummer: G2A / 05</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicatornummer: G2A / 06</i>
1			061659 Gemeente Laarbeek	€ 3.012.298	€ 49.986	€ 292.282	€ 3.509	€ 19.038
			Hieronder verschijnt de gemeente(code) conform de keuzes gemaakt bij indicator G2A / 01 In de kolommen hiernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	Baten (jaar T-1) IOAZ (exclusief Rijk) inclusief geldstroom naar openbaar lichaam I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ)	Besteding (jaar T-1) Bbz 2004 levensonderhoud beginnende zelfstandigen inclusief geldstroom naar openbaar lichaam I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud beginnende zelfstandigen) (Bbz 2004)	Baten (jaar T-1) Bbz 2004 levensonderhoud beginnende zelfstandigen inclusief geldstroom naar openbaar lichaam I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud beginnende zelfstandigen) (Bbz 2004)	Baten (jaar T-1) WWIK (exclusief Rijk) inclusief geldstroom naar openbaar lichaam I.6 Wet werk en inkomen kunstenaars (WWIK)	Besteding (jaar T-1) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet inclusief geldstroom naar openbaar lichaam Participatiewet (PW)
			<i>Aard controle n.v.t.</i>	<i>Aard controle R</i>	<i>Aard controle R</i>	<i>Aard controle R</i>	<i>Aard controle R</i>	<i>Aard controle R</i>

			Indicatornummer: G2A / 07	Indicatornummer: G2A / 08	Indicatornummer: G2A / 09	Indicatornummer: G2A / 10	Indicatornummer: G2A / 11	Indicatornummer: G2A / 12
			1 061659 Gemeente Laarbeek	€ 0	€ 9.881	€ 536	€ 0	€ 109.036
			Hieronder verschijnt de gemeente(code) conform de keuzes gemaakt bij indicator G2A / 01 In de kolommen hiernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen <i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicatornummer: G2A / 13</i>	Baten (jaar T-1) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet (excl. Rijk) inclusief geldstroom naar openbaar lichaam Participatiewet (PW) <i>Aard controle R</i> <i>Indicatornummer: G2A / 14</i>				
			1 061659 Gemeente Laarbeek	€ 0				
SZW	G3	Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (exclusief levensonderhoud beginnende zelfstandigen) gemeentedeel 2019 Besluit bijstandverlening zelfstandigen (Bbz) 2004 Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel over (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr.	Besteding (jaar T) levensonderhoud gevestigde zelfstandigen (exclusief Bob)	Besteding (jaar T) kapitaalverstrekking (exclusief Bob)	Baten (jaar T) levensonderhoud gevestigde zelfstandigen (exclusief Bob) (exclusief Rijk)	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking (exclusief Bob) (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) aan onderzoek als bedoeld in artikel 56 Bbz 2004 (exclusief Bob)	Besteding (jaar T) Bob
			<i>Aard controle R</i> <i>Indicatornummer: G3 / 01</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicatornummer: G3 / 02</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicatornummer: G3 / 03</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicatornummer: G3 / 04</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicatornummer: G3 / 05</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicatornummer: G3 / 06</i>
			€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
			Baten (jaar T) Bob (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) aan uitvoeringskosten Bob als bedoeld in artikel 56 Bbz 2004	Volledig zelfstandige uitvoering Ja/Nee			
			<i>Aard controle R</i> <i>Indicatornummer: G3 / 07</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicatornummer: G3 / 08</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicatornummer: G3 / 09</i>			
			€ 0	€ 0	Nee			

SZW	G3A	Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (exclusief levensonderhoud beginnende zelfstandigen)_totaal 2018 Besluit bijstandverlening zelfstandigen (Bbz) 2004 Gemeenten die uitvoering in (jaar T-1) geheel of gedeeltelijk hebben uitbesteed aan een Openbaar lichaam o.g.v. Wgr verantwoordt hier het totaal (jaar T-1). (Dus: deel Openbaar lichaam uit SiSa (jaar T-1) regeling G3B + deel gemeente uit (jaar T-1) regeling G3)	Hieronder per regel één gemeente(code) uit (jaar T-1) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen <i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicatornummer: G3A / 01</i>	Besteding (jaar T-1) levensonderhoud gevestigde zelfstandigen (exclusief Bob) inclusief geldstroom naar openbaar lichaam <i>Aard controle R</i> <i>Indicatornummer: G3A / 02</i>	Besteding (jaar T-1) kapitaalverstrekking (exclusief Bob) inclusief geldstroom naar openbaar lichaam <i>Aard controle R</i> <i>Indicatornummer: G3A / 03</i>	Baten (jaar T-1) levensonderhoud gevestigde zelfstandigen (exclusief Bob) (exclusief Rijk) inclusief geldstroom naar openbaar lichaam <i>Aard controle R</i> <i>Indicatornummer: G3A / 04</i>	Baten (jaar T-1) kapitaalverstrekking (exclusief Bob) (exclusief Rijk) inclusief geldstroom naar openbaar lichaam <i>Aard controle R</i> <i>Indicatornummer: G3A / 05</i>	Besteding (jaar T-1) aan onderzoek als bedoeld in artikel 56 Bbz 2004 (exclusief Bob) inclusief geldstroom naar openbaar lichaam <i>Aard controle R</i> <i>Indicatornummer: G3A / 06</i>
			1 061659 Gemeente Laarbeek Hieronder verschijnt de gemeente(code) conform de keuzes gemaakt bij G3A / 01 In de kolommen hiernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen <i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicatornummer: G3A / 07</i>	Besteding (jaar T-1) Bob inclusief geldstroom naar openbaar lichaam <i>Aard controle R</i> <i>Indicatornummer: G3A / 08</i>	Baten (jaar T-1) Bob (exclusief Rijk) inclusief geldstroom naar openbaar lichaam <i>Aard controle R</i> <i>Indicatornummer: G3A / 09</i>	Besteding (jaar T-1) aan uitvoeringskosten Bob als bedoeld in artikel 56 Bbz 2004 inclusief geldstroom naar openbaar lichaam <i>Aard controle R</i> <i>Indicatornummer: G3A / 10</i>		
			1 061659 Gemeente Laarbeek € 36.354	€ 0	€ 1.161	€ 68.690	€ 4.845	
			1 061659 Gemeente Laarbeek € 0	€ 0	€ 0			
VWS	H4	Specifieke uitkering Sport	Ontvangen Rijksbijdrage (jaar T)	Projectnaam / nummer	Totale aanvraag per project (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen (automatisch berekend)	Verrekening (jaar T) Onroerende zaken (sportaccommodaties) per project ten laste van Rijksmiddelen	Verrekening (jaar T) Roerende zaken sportbeoefening en sportstimulering per project ten laste van Rijksmiddelen	Verrekening (jaar T) overige kosten per project ten laste van Rijksmiddelen

		Gemeenten						
			<i>Aard controle R.</i> <i>Indicatornummer: H4/ 01</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicatornummer: H4 / 02</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicatornummer: H4 / 03</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicatornummer: H4 / 04</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicatornummer: H4 / 05</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicatornummer: H4 / 06</i>
1			€ 74.523		€ 66.618	€ 13.164	€ 1.221	€ 52.233
			Kopie projectnaam / nummer	Totale besteding (Jaar T) per project ten lasten van Rijksmiddelen (automatische berekening)	Percentage besteed (Jaar T) per project tenopzichte van aanvraag ten laste van Rijksmiddelen (automatische berekening)	Toelichting Hier eventueel opmerkingen of toelichtingen	Overig (Jaar T) ten opzichte van ontvangen Rijksbijdrage - automatisch ingevuld	
			<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicatornummer: H4 / 07</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicatornummer: H4 / 08</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicatornummer: H4 / 09</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicatornummer: H4 / 10</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicatornummer: H4 / 11</i>	
1				€ 66.618	89,39%		€ 7.905	

Overzicht baten en lasten per taakveld

Bedragen x € 1.000

Taakveld Omschrijving			Primitieve begroting 2019	Gewijzigde begroting 2019	Rekening 2019	Afwijking
0.1	Bestuur	lasten	1.896	2.067	2.542	-475
		baten			58	58
		saldo	-1.896	-2.067	-2.484	-417
0.2	Burgerzaken	lasten	620	581	596	-15
		baten	286	173	251	78
		saldo	-334	-409	-345	64
0.3	Beheer overige gebouwen en gronden	lasten	12	12	11	1
		baten	30	30	28	-1
		saldo	17	17	18	
0.4	Ondersteuning organisatie	lasten	6.903	6.750	6.702	48
		baten	409	300	453	153
		saldo	-6.494	-6.450	-6.249	201
0.5	Treasury	lasten	3	3		3
		baten	52	59	59	
		saldo	49	56	59	3
0.62	OZB niet-woningen	lasten				
		baten	1.606	1.657	1.675	18
		saldo	1.606	1.657	1.675	18
0.61	OZB woningen	lasten				
		baten	2.637	2.608	2.601	-7
		saldo	2.637	2.608	2.601	-7
0.64	Belastingen Overig	lasten				

		baten	17	17	13	-4
		saldo	17	17	13	-4
0.7	Algemene uitkering en overige uitkeringen Gemeentefonds	lasten				
		baten	28.110	28.965	29.250	285
		saldo	28.110	28.965	29.250	285
0.8	Overige baten en lasten	lasten	1.048	-323	454	-777
		baten	146	180	283	103
		saldo	-902	503	-171	-674
0.9	Vennootschapsbelasting	lasten	120	120		120
		baten				
		saldo	-120	-120		120
1.1	Crisisbeheersing en Brandweer	lasten	1.251	1.248	1.242	6
		baten	42	62	61	
		saldo	-1.209	-1.187	-1.181	6
1.2	Openbare orde en Veiligheid	lasten	435	395	416	-21
		baten	12	12	15	3
		saldo	-424	-383	-402	-18
2.1	Verkeer, wegen en water	lasten	2.441	2.378	2.313	65
		baten	54	54	102	48
		saldo	-2.387	-2.324	-2.211	113
2.3	Recreatieve Havens	lasten	5	5	5	
		baten			1	1
		saldo	-5	-5	-4	1

3.1	Economische ontwikkeling	lasten	396	420	402	18
		baten			1	1
		saldo	-396	-420	-401	19
3.2	Fysieke bedrijfsinfrastructuur	lasten	469	2.170	1.164	1.007
		baten	508	781	1.201	420
		saldo	39	-1.389	37	1.426
3.3	Bedrijfsloket en -regelingen	lasten	49	49	49	
		baten	45	45	45	
		saldo	-4	-4	-4	
3.4	Economische promotie	lasten	127	132	126	6
		baten				
		saldo	-127	-132	-126	6
4.2	Onderwijshuisvesting	lasten	555	821	626	194
		baten		802	396	-406
		saldo	-554	-18	-230	-212
4.3	Onderwijsbeleid en leerlingenzaken	lasten	942	787	749	38
		baten	73	149	160	11
		saldo	-869	-638	-589	50
5.1	Sportbeleid en activering	lasten	219	248	221	27
		baten	10	19	57	38
		saldo	-209	-228	-164	65
5.2	Sportaccommodaties	lasten	899	897	952	-55
		baten	249	205	205	1
		saldo	-650	-692	-746	-54

5.3	Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	lasten	187	213	200	13
		baten	1	1		-1
		saldo	-186	-212	-200	12
5.4	Musea	lasten	20	20	18	1
		baten	1	1		-1
		saldo	-18	-18	-18	
5.5	Cultureel erfgoed	lasten	81	121	68	53
		baten	12	12	32	20
		saldo	-69	-109	-37	73
5.6	Media	lasten	362	362	361	1
		baten				
		saldo	-362	-362	-361	1
5.7	Openbaar groen en (openlucht) recreatie	lasten	1.747	2.345	2.768	-423
		baten	75	75	71	-3
		saldo	-1.672	-2.270	-2.696	-426
6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	lasten	2.501	2.783	2.502	281
		baten	246	246	226	-20
		saldo	-2.255	-2.537	-2.276	261
6.2	Wijkteams	lasten	1.207	2.099	2.201	-102
		baten				
		saldo	-1.207	-2.099	-2.201	-102
6.3	Inkomensregelingen	lasten	4.921	5.194	5.100	93
		baten	3.090	3.436	3.331	-105
		saldo	-1.831	-1.757	-1.769	-12
6.4	Begeleide participatie	lasten	2.517	2.614	2.613	

		baten				
		saldo	-2.517	-2.614	-2.613	
6.5	Arbeidsparticipatie	lasten	297	371	213	157
		baten				
		saldo	-297	-371	-213	157
6.6	Maatwerkvoorzieningen (WMO)	lasten	424	459	563	-104
		baten	153	93	89	-5
		saldo	-271	-366	-474	-108
6.71	Maatwerkdienstverlening 18+	lasten	2.925	2.794	2.777	17
		baten				
		saldo	-2.925	-2.794	-2.777	17
6.72	Maatwerkdienstverlening 18-	lasten	159	101	92	9
		baten				
		saldo	-159	-101	-92	9
6.82	Geëscaleerde zorg 18-	lasten	4.684	4.442	4.098	344
		baten				
		saldo	-4.684	-4.442	-4.098	344
7.1	Volksgezondheid	lasten	782	780	790	-10
		baten				
		saldo	-782	-780	-790	-10
7.2	Riolering	lasten	1.558	1.434	1.248	186
		baten	2.330	2.229	1.953	-276
		saldo	772	794	705	-89
7.3	Afval	lasten	1.623	1.771	1.871	-100
		baten	2.011	1.830	1.826	-4

		saldo	388	59	-45	-104
7.4	Milieubeheer	lasten	1.110	1.112	1.133	-21
		baten			1	1
		saldo	-1.110	-1.112	-1.132	-20
7.5	Begraafplaatsen	lasten				
		baten				
		saldo				
8.1	Ruimtelijke Ordening	lasten	605	624	676	-52
		baten	56	56	414	359
		saldo	-549	-568	-261	307
8.2	Grondexploitatie (niet bedrijventerreinen)	lasten	211	4.561	5.105	-544
		baten	211	5.974	5.314	-659
		saldo		1.413	209	-1.203
8.3	Wonen en bouwen	lasten	266	266	272	-7
		baten	771	771	583	-188
		saldo	505	505	310	-195
0.10.1	Mutaties reserves programma 1	lasten		15	15	
		baten	491	491	491	
		saldo	491	476	476	
0.10.2	Mutaties reserves programma 2	lasten		35	45	-10
		baten				
		saldo		-35	-45	-10
0.10.3	Mutaties reserves programma 3	lasten	75	254	604	-350
		baten	249	1.336	1.678	342
		saldo	174	1.082	1.074	-8

0.10.4	Mutaties reserves programma 4	lasten		914	1.035	-121
		baten	170	255	102	-153
		saldo	170	-659	-933	-275
0.10.5	Mutaties reserves programma 5	lasten	24	663	277	386
		baten	543	559	525	-34
		saldo	520	-104	248	352
0.10.6	Mutaties reserves programma 6	lasten	500	1.863	2.374	-511
		baten	1.728	2.726	3.196	471
		saldo	1.228	863	822	-41
Totaal taakvelden		lasten	47.174	56.967	57.587	-620
		baten	46.425	56.205	56.748	542
		saldo	-749	-762	-840	-78

Staat Personele capaciteit

Organisatie eenheid	rekening 2018		begroting 2019		rekening 2019	
	formatie	loonsom (x € 1.000)	formatie	loonsom (x € 1.000)	formatie	loonsom (x € 1.000)
<u>Bestuur:</u>						
Leden van de raad	19,00	225	19,00	228	19,00	263
geraamde vaste onkostenvergoeding raadsleden				41		
geraamde loonsomstijging raadsleden				5		
burgemeester	1,00	134	1,00	132	1,00	139
wethouders	3,50	294	3,50	316	3,05	297
geraamde onkostenvergoedingen collegeleden				20		
geraamde loonsomstijging collegeleden				12		
Subtotaal Bestuur	23,50	653	23,50	754	23,05	699
<u>Formatief personeel secretarie:</u>						
Raadsgriffie	1,61	136	1,61	137	1,61	139
Gemeentesecretaris	1,00	125	1,00	127	1,00	81
Staf	1,00	9	1,00	99	1,00	110
Afdeling Omgevingsbeheer	30,25	2.051	30,25	2.007	31,56	2.029
Afdeling Dienstverlening en Informatie	27,39	1.459	27,39	1.801	24,87	1.537
Afdeling Bedrijfsvoering	19,62	1.254	19,62	1.376	20,68	1.390
Afdeling Beleid en Projecten	22,33	1.633	22,33	1.763	22,97	1.659
bijgestelde loonsomkosten				-68		
geraamde loonsomstijging personeel				197		
Subtotaal Formatief personeel secretarie	103,20	6.667	103,20	7.439	103,69	6.945
<u>Overig personeel secretarie:</u>						
Ambtenaar Burgerlijke Stand (BABS)		6		6		5
Deurwaarder		8				
Subtotaal Overig personeel	0,00	14	0,00	6	0,00	5
<u>Voormalig personeel/collegeleden:</u>						
wachtgelden voormalige burgemeester/wethouders		55		64		95
pensioenen voormalige wethouders		65				65
voormalig personeel		11		0		0
Subtotaal Voormalig bestuur/personeel	0,00	131	0,00	64	0,00	160
Totaal generaal	126,70	7.465	126,70	8.263	126,74	7.809

Lijst met afkortingen

Lijst met afkortingen

Om de leesbaarheid van de Programmabegroting te verbeteren, wordt een lijst met afkortingen aan het document toegevoegd. We vinden het belangrijk dat documenten als de Programmabegroting ook voor iedereen goed leesbaar zijn. Daarom zijn ook afkortingen waarvan de betekenis voor geoefende lezers meteen duidelijk is toch aan dit overzicht toegevoegd.

a.s.	= aanstaande
AB	= Algemeen Bestuur
ABL	= Algemeen Belang Laarbeek
AO	= Administratieve Organisatie
APV	= Algemene Plaatselijke Verordening
AR	= Aarle-Rixtel
Arbo	= Arbeidsomstandigheden
AWBZ	= Algemene Wet Bijzondere Ziektekosten
AZ	= raadscommissie Algemene Zaken
B&B	= Pijler Burgers en Bedrijven
B&P	= Pijler Beleid en Projecten
B&W	= Burgemeester en Wethouders
BAG	= Basisregistratie Adressen en Gebouwen
BBV	= Besluit Begroting en Verantwoording
BBZ	= Bijzondere Bijstand aan Zelfstandigen
BD	= Beek en Donk
bge	= bouwgrondexploitatie
BIO	= Bijdrage in ontwikkeling
BLS	= Besluit Locatie gebonden Subsidie
BOA	= Buitengewoon opsporingsambtenaar
bovo	= bovenwijkse voorzieningen
BP	= Bestemmingsplan
BRO	= Basisregistratie ondergrond

BS	= Basisschool
BS-OB	= Belastingamenwerking Oost-Brabant
BTB	= Bereikbaarheid, Toegankelijk en Beschikbaarheid
BTW	= Belasting Toegevoegde Waarde
BUIG	= Gebundelde uitkering
BV	= Besloten Vennootschap
BZK	= Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties
c.q.	= casu quo / in welk geval
CAK	= Centraal Administratie Kantoor
CDA	= Christen Democratisch Appèl
CJG	= Centrum voor Jeugd en Gezin
d.d.	= de datum
DB	= Dagelijks Bestuur
DigiD	= persoonlijke inlogcode waarmee burgers zich bij de overheid kunnen identificeren
Div	= Documentaire informatie voorziening
DL	= Democratisch Laarbeek
d.m.v.	= door middel van
DU	= Decentralisatie-Uitkering gemeentefonds
DVO	= Dienstverleningsovereenkomst
e.e.a.	= een en ander
EMU	= Europese Monetaire Unie
Etc	= Et cetera / enzovoort
EU	= Europese Unie
EVZ	= Ecologische verbindingszone
Excl.	= exclusief
Expl.mij	= Exploitatie Maatschappij
FBV	= Fonds Bovenwijkse Voorzieningen
Fte	= fulltime equivalent
GB	= gemeente Gemert-Bakel
GBA	= Gemeentelijke Basis Administratie
GHOR	= Geneeskundige Hulpverleningsorganisatie in de regio
GO	= Georganiseerd overleg
GR	= Gemeenschappelijke regeling
GVOP	= Gemeenschappelijke voorziening officiële publicaties

GW	= gemeentewet
Ha	= hectare
HNG	= Hypotheekfonds Noord-Brabantse Gemeenten
HNW	= Het Nieuwe Werken
i.c.	= in casu / in het geval dat
i.v.m.	= in verband met
ICT	= Informatie en Communicatie Technologie
iDOP	= integraal Dorpsontwikkelingsplan
IKB	= Individueel Keuzebudget
IOAW	= Wet Inkomensvoorziening Oudere en gedeeltelijk Arbeidsongeschikte werkloze Werknemers
IOAZ	= Wet Inkomensvoorziening Oudere en gedeeltelijk Arbeidsongeschikte werkloze Zelfstandigen
IU	= Integratie-Uitkering gemeentefonds
IVN	= Instituut voor natuurbeschermingseducatie
KCC	= Klant Contact Centrum
Km	= kilometer
LB	= gemeente Laarbeek
LH	= Lieshout
LOG	= Landbouw ontwikkelingsgebied
LOP	= Landschapsontwikkelingsplan
m.b.t.	= met betrekking tot
Mer	= Milieu effect rapportage
MF	= Multifunctionele accommodatie
MH	= Mariahout
Mi-2	= Beheersysteem onderhoud wegen
MOR	= Meldingen Openbare Ruimte
MRE	= Metropool Regio Eindhoven
MT	= managementteam
n.a.v.	= naar aanleiding van
n.v.t.	= niet van toepassing
NAR	= Nederlands Adviesbureau voor Risicomanagement
NHR	= Nieuw Handels Register
NOC	= Noordoostcorridor
NRD	= Notitie Reikwijdte en Detailniveau

NUP	= Nationaal uitvoeringsprogramma
NV	= Naamloze Vennootschap
NWB	= Nederlandse Waterschap Bank
O&M	= Pijler Onderhoud en Middelen
o.a.	= onder andere
OAB	= Onderwijs achterstandsbeleid
OBS	= Openbare Basisschool
ODZOB	= Omgevingsdienst Zuidoost-Brabant
OJA	= Open jongerencentrum Aarle-Rixtel
OZB	= onroerende zaakbelasting
PAUW	= Product Algemene Uitkering voor het Web
P.M.	= pro memorie / om niet te vergeten
PNL	= Partij Nieuw Laarbeek
Pr.	= programma
PVDA	= Partij van de Arbeid
RAV	= Regionaal Ambulance Vervoer
rb.	= raadsbesluit
RD	= raadscommissie Ruimtelijk Domein
RGSHG	= regeling Geldelijke Steun Huisvesting Gehandicapten
RIB	= raadsinformatiebrief
RNI	= Basisregistratie Registratie niet Ingezetenen
RO	= Ruimtelijke ontwikkeling
RSS	= Really Simple Syndication / eenvoudige gelijktijdige publicatie
RUD	= Regionale uitvoeringsdienst
Ruddo	= regeling uitzettingen en derivaten decentrale overheden
SAN	= Dataopslagsysteem
SD	= raadscommissie Sociaal Domein
SLOK	= Stimulering lokale klimaatinitiatieven
SOK	= Samenwerking overeenkomst
Soza	= Sociale Zaken
SRE	= Samenwerkingsverband regio Eindhoven
SVn	= Stimuleringsfonds Volkshuisvesting Nederlandse Gemeenten
t.b.v.	= ten behoeve van
t.o.v.	= ten opzichte van

TV	= Tennisvereniging
t.z.t.	= te zijner tijd
u/g	= uitgegeven geldlening
vGRP+	= verbreed Gemeentelijk Rioleringsplan inclusief Gemeentelijke watertaken
VVD	= Volkspartij voor Vrijheid en Democratie
VVV	= vereniging voor vreemdelingen verkeer
WABO	= Wet Algemene Bepalingen Omgevingsrecht
Wet Fido	= Wet Financiering decentrale overheden
Wet WOZ	= Wet Waardering onroerende Zaken
WIJ	= Werk Investering Jongeren uitkering
Wmo	= Wet maatschappelijke ondersteuning
WNT	= Wet Normering bezoldiging Topfunctionarissen in de (semi)publieke sector
WSL	= Woning Stichting Laarbeek
WSW	= Wet Sociale Werkvoorziening
WW	= Werkloosheidswet
WWB	= Wet Werk en Bijstand
ZO	= Zuidoost